

***TÜRK ADLARIN
ETİMOLOJİK
SÖZLÜYÜ***

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- aba** : 1. annə, beğ. 2. qutluğ.
- abağan** : alicənap
- abakiymiş**: gönül kırıcı, can yakıcı t.göktürkler dönemi bey ve komutanlarından (kürşad'ın kirklerinden).
- abakus** : sütun başlığının en üstünde yer alan tabla. (e.akurgal)
- abaq** : təmiz, iffətli, namuslu kişi
- abaqa** : yaxın əğraba, amca çocuğu
- abaqay** : 1. amca. 2. yaxın əğraba, yeğən, amca cocuğu. 3. sibirya'da saygın ve sözü geçən hanım
- abar** : (avar): 1. göstəriş, heybətlik 2. başəğməz, dirəncli
- abaş** : (abaş hatun) hanım yeriyişi. küçük narin adım.
- abay** : 1. aydınlıq, aydınlıq verici. 2. heyrət oyandıran, heyrət verici
- abçar** : **avşar**. 1. işin əhli kişi, işbitirici 2. uyumlu, itaatkar
- abi** : 1. can, ruh 2. soyluluk
- abiç** : gönüllü
- abıdan** : **abıq**, içli, könül insanı
- abike** : alicənap, yüksək gönüllü
- abıq** : **abıdan**, içli, gönüllü
- abil** : gönüllü, istekli
- abın** : mutlu, məmnun, hoşnut
- abınaq** : sakinləşmiş gönül rahatlığı içinde olan
- abınç** : **avunç**, avunç, təsəlli.
- abınçu** : (abınç)
- abiş** : **apış**. bacağın diz kapağından yukarısı
- abişqa** : içten, içtenliklə gönüllə çalışan
- abiz** : ruhsal , ruhlarla ilgili.
- abiz** : ruhsal , ruhlarla ilgili.
- abzu** : deniz_{sumer}, dipsiz dərinlik, su tanrısı, enki'nin evi.

- acar** : 1. gayretli, hareketli. 2. gözüpek, yırtıcı
- aclan** : açılan. açık,
- acu** : **acı, açığ**. 1. açık 2. kesgin, sert 3. aç, aralıq
- acun** : dünya, yeryüzü
- acunay** : mec. dünya güzeli
- acunluq** : dünya malı, dünyalık
- acunsuz**: dünya malında gözü olmayan
- aça** : **əçə**. 1. toplum içinde saygınlığı olan kişi, 2. analık derecesinde saygıya layık hanım
- açan** : açma eylemi içinde olan (çiçek gibi)
- açığ** : 1. açık, dürüst 2. bahşış bey yada hanların verdiği bahşış
- açik** : (açığ) 2. büyük kardeş
- açıl** : açık, açılmış
- açuk** : açık, açıl. iyi huylu, mülayim
- adaq** : 1. söz, nişan 2. bağış, barış, veriş, sungu
- adal** : sadıq, güvenilir
- adalan** : ünlü, şöhetli
- adaldı** : adalır, adanır, adalmış, ünlü,
- adaıır** : adanır, adaldı, adalmış, ünlü,
- adalmış** : adalır, adanır. adaldı, ünlü,
- adan** : uygunluk, liyakat
- adanır** : adalır, adaldı, adalmış, ünlü.
- adanmış**: adaklı, adak olmuş
- adar** : adama eyleminde bulunan
- aday** : memnunluk, hoşnutluk, kebenç, itimat, güven, öğrünç
- adıqdi** : **adin**, ünlü
- adin** : **adıqdi**, ünlü, adı anılan
- adinçiq** : 1. seçgin, aygün, mümtaz 2. olağanüstü, fevkalade, bambaşqa

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- adiöte** : adı+öte. > adda. temiz bir üne sahip
- adivar** : ünlü, tanınmış
- adiyakşi** : adı güzel
- adiyaman** : ürkütücü bir üne sahip kişi
- adiyeke** : yeke: yeğ. saygıyla anılan kişi, adı yeğlenen kişi
- adkir** : aygır, erkek at
- admış** : ün almış, tanınmış. **ağmıç** yüksek rütbeli. **atala**, zengin. **atay**,herkescə bilinen, **atigay**, **çatli(ğ)**, , cesur, **çava**, **çavaş**, **tanip**, **tanir**, **adivar**, **adsay**: adına saygı duyulan kişi.
- adsiz** : 1. fakir, kimsesiz 2. ünsüz, tanınmayan
- adverilgen** : adına layiq ve ününü taxmış kişi.
- afşar** : **avşar**. 1. işi çabuk işleyici, işleri çabuc yapan. 2. itaetli. 3. "toplayıcı, zaptiye mübaşiri" 4. "müsaade etmek, itaat etmek" 5. çevik, ava meraklı
- afşın** : zırh, siper, silahlı, pusat.
- afşin** : apçın, (opçın) zırh, demir örgülü savaş giysisi. 1..selçuklular döneminde ünlü komutanlarından anadolu'nun türkleştirilmesinde önemli pay sahibi kişilerden 2. abbasiler (mutasım) dönemi türk kökenli bey ve komutanlarından 3. hazar kağanlığı dönemi musevi türklere ünlü komutanlarından
- aftaba** : su ibriği
- aga** (ağa, aka): 1. saygıdeğer, ulu kişi. 2. cömert, koruyucu. 3. büyük erkek kardeş, ağabey
- agola** : yönetici, amir. yabgu: 1. üst düzey yönetici, genel vali , özerk, ardali, ardalu, ayguçi, danışman, yarıcı, baştutar, başkan, başta giden, başladaçu: başlatıcı, başlık, beğ, bey, varlık, erklik, güç, liderlik, soyluluk, bölün, daruka, (darga, erzi, han, tarkat, bakan,
- agun** : tatmin, avuntu
- agunmuş**: avunmuş, sakin
- ağaç** : ağaç
- ağaç** : 1. melike han evdeşi 2. akça, beyazca, alımlı
- ağalbay** : muhterem, saygıdeğer
- ağan** : 1. yüksek, yukarıda, yukarılara çıkan 2 geceleri gökten hızla geçen, ışıklı nokta
- ağar** : 1. ağı ağırbaşlı, oturaklı 2. gönül ferahlığı 3. göğe yükseliş
- ağartmış** : 1. namuslu, dürüst 2. alçak gönüllü, mütevazi

ağat (akat)	: namuslu, gönüllü, iffetli
ağaya	: makul, geçerli, uygun
ağca	: ağaç.
ağduk	: kutsal, muhterem
ağici	: ağcı, akçı, akıcı, hazinedar, hazine sorumlusu
ağıç	: varlık, hazine, servet
ağilgat:	1. saygıdeğer 2. yıldız, gezegen
ağır	: 1. ağırbaşlı, olgun 2. ünlü, saygın
ağırbaş	: ağır-baş, olgun, alçak gönüllü
ağış	: (ağıç) hazine, servet
ağit	: mersiye, ölüm türküsü, göğe yükselen feryat
ağlamış	: çileli, çile çeken
ağmik	: 1. ünlü, tanınmış 2. yüksek rütbeli
ağrak	: yükselen, ilerleyen
ağritmiş	: acı kuvvete sahip kişi
ağul	: 1. ay'ın halesi 2. oba, köy
ağutur	: yükselten, yukarı çıkaran
ağzukara	: ağzı-kara. sert konuşan, acımasız ve hükmedici konuşan kişi
ahılık	: sahalar'da "yemek" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
ahsen	: pek güzel, daha yakışıklı, daha güzel
ak	: 1. beyaz 2. doğuş, doğum 3. yükseliş 4. parlaklık 5. devinim, hareketlilik 6. mec.namusluluk, iffet ve güvenilirliğin sembolü
ak koyan	: ak tavşan
aka	: büyük, ulu kişi, saygıdeğer kişi
akaba	: 1. yokuş, meyil 2. ak-aba
ak-alın	: dürüst, namuslu
akan	: 1. akıcı 2. yükselen
akar	: dere, akarsu

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- akarca** : dere, ırmak
- akarsu** : dere, ırmak
- ak-aş** : mec.helal rızık
- ak-ay** : 1. ayın en güzel anı 2. yenisey türklerinde "hanımefendi" anlamında kullanılır.
- ak-baş** : dürüst, namuslu
- akbaş** : 1. tane tutmamış çavdar başağı (kayseri). 2. bir çeşit kaz. 3. karnabahar
- akbel** : dürüst, sözüne güvenilir kişi
- akbergü**: ak-vergi fitrat, huy mec.iyi huylu
- akbörü** :akböri.
- akça** : 1. beyaza kaçan 2. ipekli dokuma 3. para, maliye, hazine
- ak-çalar** : ak tenli hanım
- akçali** : zengin, mal sahibi
- akçalmas** : ak ile çalmas (değmez) dan. ak değmez. karaşın (esmer) kızlara
- ak-çalmaz**: yanık tenli hanım
- akçil** : 1. ak tenli, akça yüzlü 2. ağarmış, aklaşmış
- akçin** : sözüne güvenilen, sağlam kişilikli
- ak-el** : dürüst, namuslu
- ak-gün** : gelecek, istikbal
- ak-han** : t.şamanist geleneğe "iyilik tanrısı" 2. altay destanlarında adı geçen bir bey
- akı** : eli açık, cömert
- aki** : eli açık, cömert, zengin gönüllü
- akıd** : suyun güçlü olduğu, geçit vermediği yer
- akı-evren**: t.anadolu selçukluları döneminde "akı'lık" örgütünü kuran beктаşi bilgin
- akim** : 1.yönelim, yükseliş 2. akmaktan, akıcı, yayılıcı
- akın** : 1. kazak ve kırgızlar'da şair, musikiciye verilen ad. 2. yağlı topraklarına sefer ve istila hazırlığı, tedirgin etme ve yıldırma, daha çok da yağma, talan, çapul gibi maksatlarla yapılan baskın biçiminde savaş hareketi
- akin** : 1. saldırı, hücum 2. kazak ve kırgızlarda, ozanve müzisyenlere verilen ad

akin-ay türkistan'da hanım ozanlara verilen ad

akinci : akin eden, saldıran

akiş : 1. yükseliş 2. akmaktan akış 3. servet, hazine

ak-kara : zıtların bütünlüğü

akkemik : soyu temiz

akman : 1. çok beyaz, apak. 2. temiz iffetli

akman : 1. temiz, iffetli 2. apak, bembeyaz

ak-oba : soylu

aksak : 1. aksayan, seken 2. yükselen, çıkan

aksungur : sungur, doğan cinsinden bir av kuşudur, ak ve kara olmak üzere iki çeşidi vardır.

aksüyrük: aksüyek

ak-şaman: şamanist gelenekte, iyi ruhlarla ilgilenen ve ilişkiye giren kam

akşit : yürekli, gözü kara

aktı : saf, masum

aktolun : beyaz ay . akurgal

ak-uz : (uzman, usta)

ak-yol : dürüst, namuslu

ak-yön : dürüst, namuslu

ak-yüz : dürüst

al altun : prenses,

al : 1. bayrak kumaşı 2. kızarmış, kızarıklık 3. el, kolun bilekten aşağı kısmı 4. ala, alaca 5. almaktan al türkçe'den farsça'ya geçmiş birçok sözcükten biridir."

ala : karışık renkli, benekli

alaban : alban, timsah

alaca : karışık renkli

alaçuk : kulübe

alaçuk : kulübe, baraka, altay türklerinde, oda, (çadırın iç bölmesi)

ala-doğan bir doğan türü

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

alagan : algan, fatih

alagaş : ender rastlanan, nadir

ala-geyik: türk mitolojisinde yer alan ünlü kadın ki, efsaneye göre, bir nevi “türklerin meryem anası” gibidir.

alaguma :alanguva

ala-gün : gün ortası

alak : yokedicici, öldürücü, alıcı, avlayıcı

alan : 1. ışık, nur 2. orman içindeki açık ve düzlük bölge 3. algan

alança : bahçelerdeki ağaç aralarında bulunan çimenlik bölge

alar : yalancı karanlık(gündüz vaktinde)

alasıyan: şafak vakti, güneşin doğuşu

alası : erek, amaç, sahip olunması istenen nesne

alat : 1. acele. “alat için sonu onat olmaz.” (atasözü.) 2. bir çeşit çam ağacı. 3. karanfil, zencefil, tarçın gibi baharların karışımı. 4. düğünlerde pilavın üzerine konulan söğüş. 5. bir bez dokuma tezgahı. 6. sarıya veya kırmızıya boyanmış yün iplik. 7. elbise. 8. azgın, tehlikeli köpek anlamlarına gelir.

ala-taş : köz, ateş parçası

alayunt : al kısrak

ala-yunt : altay türklerinde kısrak.

alba : yükümlülük, hizmet yükümlülüğü

albaga : hasılat, savaş yada av ganimeti

alban : haraç, ganimet

albatu : bürokrat hizmetle yükümlü kişi

albeni : çekim, cazibe, sempati

alcu : alıcı, avcı

alçi : binbaşı.

alçiçek : al-çiçek (gül'ün türkçesi karşılığı)

alçık :. yatışmış, gözcü, kollayıcı

alçin : kızıl renkli bir çalı kuşu

- alçu** :alcu.1. algan, fatih, 2. alıcı, avcı
- aldi** : 1. öncü, öndeki, selef 2. algan, fatih
- aldur** : ok atışı, oklayış
- alev** : yalav...yal kökünden). ateşten çıkan ışıklı gaz
- algan** : fatih, fetheden
- algazin** : yabani vahşi hayvan
- algi** : 1. fetih, almaktan... alım 2. fehim, algılama
- algin** : 1. serap 2. yüksek yer 3. bitiricilik, bitiriş
- algu** :. 1. hep, bütün, hepsi. 2. silah, pusat. 3. cemaat
- algu** : 1. tüm, hepsi 2. toplum, topluluk 3. silah 4. alıcı, avcı
- algun** : tepe, yüksek yer
- algur** :. çabuk
- algur** : sakin, kendi halinde, kendinden emin
- algün** : kazak ve kırgızlarda, doğum sırasında yaşanan dikkat çekici, unutulmaz günleri meczeder.
- alici** : alcu, avcı
- alík** : alingan, kırgın
- alim** : 1. çekim, cazibe 2. vergi, haraç
- alimga** : yazıcı, (han ve kaanların buyruk ve fermanlarını yazan görevli kişi)
- alimli** : çekici, cazibeli
- alın-ak** mec.dürüst, namuslu
- alıncahan** :alınçak han.
- alınçak** : 1. çekici, cazip 2. alingan, nazik
- alınçakhan**: alınçak-han
- alingan** : alınan, incinen, gücenen
- alk** : bitirmek, yok etmek, sona erdirmek, bitiricilik
- alka** : 1. bitirici, yok edici 2. ileri, ilerici
- alka-bölük**: vurucu tim

alka-evli

alkan : 1. alkan, fatih 2. al-kan

alkar : bitirici, yok edici

alkaş : bitirici, yok edici

alki : pervasız, vurdumduymaz

alkim : 1. gökkuşağı 2. gerdan

alkin : algın.

alkir : tamamlayıcı, bitirici

alkış : algış, dua, öğme, yüceltme

alkış : dua, yakarış, niyaz

almaluk : 1. alınması gerekli olan 2. elma bahçesi

almas : almaz, nazlı

almila : elma

almış : algan, fatih

almus : almış

alniak : alınak.

alp :. 1. yiğit, koçak, bahadır, kahraman, batur, cesur, cılasın, babayiğit, pehlivan, sökmek. (aşık paşa'ya göre alp olmak için dokuz şey gereklidir. 1. sağlam bir yürek, yani cesaret. 2. pazu kuvveti. 3. gayret. 4. iyi bir at. 5. hususi bir libas. 6. yay. 7. iyi bir kılıç. 8. süngü. 9. muvafık arkadaş.) 2. sıfat, lakap, rütbe, ünvan olarak da kullanılır. alıp, alrı biçimlerinde de görülür.

alp er tunga : (tona, tonga) alp (a ile l kalın okunur.) yiğit, cılasın anlamlarına gelir. er: erkek. tunga: kaplan, bebr (babur) cinsinden bir hayvandır. ayrıca bir türk destan kahramanının adıdır. birçok efsaneye göre acemler'in şehnamesi'ndeki afrasiyab. türk kaynaklarında alp er tunga olarak geçer.

alp giray : alp (=yiğit, cesur, pehlivan vb. (hem isim) ayrıca ünvan ve lakap olarak da kullanılır.) ile türkçe dev(ker)'in küçültme şekli olan kerey'den veya moğolca layık ve uygundan.giray aynı zamanda kırım hanlarının ünvanıdır.

alp : bu sözcük birçok erdemi içinde barındırır. bilgelik, yiğitlik, fedakarlık, kahramanlık, gözükaralık, toplumculuk, vb. ile birlikte tüm bunlar arasındaki uyumu da içerir.

alpagı : alpagut : seçkin yiğit

alpagu : düşmanına tek başına saldıran kişi

- alpagut** : 1. alplik gösteren kişi 2. kurt soyundan 3. seçkin ve saygın kişi
- alp-eren** : gazi, derviş. toplumun sayıp sevdiği, örnek aldığı kişilerin genel adı
- alp-er-soy**: alp er tunga'nın soyundan
- altaçu (altaç)**: aldatıcı, taktisyen
- altamiş** : aldatıcı, hileci
- altan** : 1. altın 2. güneşin doğuş anı, şafak
- altan.gorhan** : sultanın perwan civarındaki yazlık konağı. (moğollar'ın gizli tarihi)
- altan₁₂** : altın sözcüğünün
- altar** : sunak
- altay** : altın sözcüğünün moğolca söylenişidir. yüksek dağ anlamına da gelir.
- altay** : 1. al-ala-tay 2. altın(moğol şivesiyle)3. ormanlarla kaplı yüksek dağ
- altın sabak** : altın ders anlamına gelir.
- altın tana** : altın düğme anlamına gelir.
- altın** : altın madeni
- altınbaran** : isim olarak kullanılır. altın değerinde anlamına gelir.
- altındağ**: altın-dağ-altay dağlarının, diğer adı.
- altıntop** : turunçgillerden bir ağaç ve bu ağacın meyvesi anlamına gelir. ayrıca kız memesi, greyfurt anlamlarını da içerir.
- altu** : aldu : 1. ilk, birinci 2. algan, fatih
- altuga** : al-toka
- altun** : altın
- aluç** : 1. alıcı(alçu) 2. kayın cinsi bir ağaç
- alungan**: alıngan, nazlı
- amaç** : (umaç..ummak kökünden)gaye, hedef, beklenti (fars'çaya türk'çeden geçmiştir.)
- amal** : ögedey'in gece muhafız kütası komutanlarından. (moğollar'ın gizli tarihi)
- aman** : (yaman) sertlik (arapçadaki "e'man ile ilgisi yoktur. türkçe'nin çeşitli ağızlarındaki sözcüğün başına gelen "y" harfinin çoğu kez düşürülerek söylenişinden, bazı ağızlarda yaman. aman. a dönüşmüştür.
- an argıl** : yakutlar'da (sahalar'da) ilk kamın adıdır.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- anaç** : 1. anacık 2. analık duygusu çok gelişmiş 3. anaya çeken 4. doğurgan, üretken
- anadolu** ve azerbaycan'da 4. çocuksuz, çocuğu olmayan (kazak ve kırgızlarda)1urumday: panzehir ve tedavi için kullanılan bir taş
- anagay** : anaya çekmiş, anaya benzer
- anakız** : yoksul bir kadının gebeliği sırasında kocası ölür ve doğan çocuk da kız olursa, adı anakız konur, çünkü o kız küçük yaşta ev işlerine başlayacak ve anası dışarı gittiği zaman evde analık hizmetini görecektir. (beyşehir.) bu sebeple konya'da anakız, kalık yani evde kalmış yaşlı kız anlamına da kullanılır.
- anasioğlu**: anası(nın)oğlu (babası erken ölmüş ve özellikle anası tarafından binbir güçlüklerle yetiştirilip büyütülmüş, yetim çocuklar için kullanılmış olduğu anlaşılan nefis türk adlarından...)
- anat** : 1. anı, anılan 2. yakın, hısım
- anaz** : yeğrek, evla, eftal
- ançıbay** : (=avcı) ile bay (=beğ)'dan. avcı beğ anlamına gelir.
- and (ant)** 1.yemin, söz 2. yakın akraba
- anda** : moğolca. yeminli kardeş (ant'tan türemiştir.) türkçe'de kan kardeşe denk gelmektedir, çünkü akrabalık andı genelde kanların birbirine karıştırılmasıyla edilir.
- anda** : birlikte and içmiş(kankardeşi) (anda'lık türklerin en eski geleneklerinden biridir. ve andalar birbirlerini kardeşlerinden daha ileride korur, sayar ve kayırmaya çalışırlar.)
- andaç** : hatıra, ajanda, takvimli defter anlamına gelir.
- andariman**: anılara değer veren ve saygı gösteren kişi
- andi** : anmaktan..
- andır** : anısı ola hatıra
- angay** : anılarına bağlı olan kişi
- angi** : 1. anı, hatıra, 2. yetki, yeterlilik
- angim** : mamur, hakim
- angin** : ünlü, anılan, adı duyulan
- angiş** : ünlü, meşhur
- angit** : yaban ördeği
- anik** : 1. anlayış, yetenek, fehim 2. hafıza, bellek 3. hazır, mevcutlu
- anıl** : yavaş sakın, hafif anlamlarına gelir.

- anıt** : anı olsun diye yapılan yapı
- anıtgan** : anıt yapan
- anli** : 1. sakın, ağırbaşlı 2. bellek, hafıza
- anli** : ünlü, tanınan
- annak** : yadigar, hatıra
- ansin** : anmak dan..
- ant:** and, yemin
- antliğ** : and içmiş, yeminli
- anuçur** : öğülmüş, öğülmeye layık
- anuk** : yadigar, hatıra
- anuş** : anış, anma eylemi, anı
- anyurt** : ana-yurt
- apa** : büyük anlamına gelir. ayrıca bir unvandır. atalar (ecdad) ve karluk türkçesi'nde ana anlamına gelir.
- apa** : ulu, büyük, saygıyı ve hürmeti haketmiş kişi (bazı türk bölgelerinde "baba" anlamına da kullanılmaktadır.
- apak** : temiz, namuslu, iffetli
- apros** : tekirdağ, inecik.
- apsis** : bir mekânda yarım daire plana sahip bölüm. (g. bean)
- apsis** : kavisli duvar. (e. akurgal)
- ara** : orta yer, ortalık, boşluk, orta
- arai, argut** : kuzey altay'da bir dağ geçidi. (moğollar'ın gizli tarihi)
- arak** : içki, rakı, meşrubat
- aral** : ada, arada ve aralıkta olan göl ve deniz, adalar arası, araları yakın adalar, cezire anlamlarına gelir.
- aral** : 1. ada 2. aralık, orta, ortalık
- arapçadaki "sabaa" değil!)** 2. söz, iddia, hitap
- aras** : 1. at kılı 2. kalın yün 3. talih, baht
- arasan** : arslan (çuvaş türklerinde söylenişi)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- arat** : cesaret, yüreklilik
- arayış** : 1. aramak'dan 2. aral-yış(orman)
- arbuz** : 1. karpuz 2. büyü, sihir
- arca** : 1. arica, saf, temiz 2. çam ağacı, çamdan yapılmış kutu
- arça** : ardıç ağacı anlamına gelir. ardıç ağaçlı yerde doğan çocuklara isim olarak konur.
- arda** : eskiden bazı çavuşların ellerinde tuttıkları uzun değnek anlamına gelir. bunlara "ardalı çavuş" denirdi. işaret için dikilen değnek, ardıl, halef, hükümdar veya komutan asası, maden üzerini kazımak veya çıkırıktaki çevrilen şeyleri yontmak için kullanılan çelik kalem anlamlarına gelir. meriç ırmağı'nın edirne karşısında sağdan aldığı önemli kol da bu adı taşır.
- arda** : 1. uzun değnek 2. ardçı, halife, ardı sıra giden
- ardali** : (ardalu) yönetici, amir
- ardıç** : 1. halife, ardçı 2. bir ağaç türü
- arga** : zeki, akıllı
- argan** : (arkan) kement, kement bağı
- argana** : akıllı anlamına gelir.
- argatu** : yaban koyunu
- argıç** : 1. kır, mera 2. gurur
- argin** : 1. yavaş, sakin 2. gelecek yıl
- arguç** : gurur anlamına gelir.
- argun** : pars cinsinden yırtıcı bir hayvandır. yavaş anlamında kullanılır (sivas). kastamonu'da geç olan kış armudu da bu adı taşır. (a.erol)
- argun** : pars cinsinden avcı bir hayvan (puma)
- arguş** : (arkuş)₁. edepli, terbiyeli ₂* haberci, haber veren
- ari** : (arık) ₁. saf, arı, arınmış ₂. ırmak, dere
- arica** : soylu, temiz, iyi huylu
- arik** : 1. arı, arınmış, temiz 2. narin, ince yapılı
- aril** : arınmış, temiz, pak
- arın** : temiz, lekesiz, halis, saf, pakize anlamlarına gelir. ayrıca bir nogay uyruğunun adıdır.

arin : pakize, saf, arınmış

arinç : 1. barış, kurtuluş 2. temizlik, saflık, günahsızlık

arinik : saf, şeffaf, billur

arinmiş : temiz, gönüllü

aris : saf, duru

arkan : kement anlamına gelir (kırım'da).

arkin : 1. argın, yavaş, sakin 2. halef, ardıç

arkın, arkun, arhun : 1. aheste, yavaş, ağır, sakin. 2. (ses hakkında) pes perdeden, yavaş. 3. gelecek yıl. 4. hıristiyan türk papazı anlamlarına gelir.

arkindoğan: arkın-doğan

arkış :haber ve kervan anlamlarına gelir.

arkış : 1. ulak, haberci 2. kervan, kabile

arkun : halef, geriden gelen, takipçi

arkuy : siper, mevzi

arkuz : (arguz) edepli, iyi huylu

arlağ : arlı, edepli

arlat: biricik oğul, anaların en çok üstüne düştükleri oğul

armagun: armağan, hediye

armağan (yarmagun. yarmagan). hediye

arman : arzu, maksat, emel, gaye anlamlarına gelir. kazaklar'da uzak, öteye anlamına gelir.

arman : 1. onurlu, arlı, edepli 2. dilek, istek 3. hayal, fantezi

arna : adak, adanmış anlamına gelir.

arpa : 1. büyü, tılsım, şamanist gelenekte, kamların okuduğu dua 2. tahıl

arpag, arbag : eski türkler'de din uluları tarafından hastalara okunan efsuna bu ad verilir. (arpağa, arbak, arviç, arviş.)

arsal : kumral, konural anlamına gelir.

arslan : yırtıcı hayvan cesaret, atılganlık ve gözüpekliliği sembolize eder.

arslancik: küçük arslan..arslan yavrusu

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

arslança: arslan gibi, arslan özelliklerine sahip

arsoy : ar-soy safkan

arsun : 1. efendi, ağırbaşı 2. rahata ermiş, huzurlu

artagan : bereket, artuk, fazlalık, bolluk

artuç : mızrak, mızrak ucu

artuk : fazlalık, üstünlük, bereket varlık, zenginlik

artun : vakarlı anlamına gelir.

artur : cazibeli, çekici, işveli, fettan

arturu : 1. ekstrem, uç noktalarda 2. bereket, bolluk

artut : armağan, hediye

arviş : sihir, büyü, tılsım

arzik : fanatik, bağnaz, sofu

asan : 1. sağlıklı, zinde 2. asma eyleminde olan

asena : efsanevi dişi kurtun adı. yakın, yakınlık duyulan

asi : kangkü ülkesinde sirderya'nın orta akış bölgesinin kuzeyinde kara tau dağları yöresinde yaşamış kuzey iranlı göçebe bir kavim. asiler m.ö. 128 dolayında sogdia ve baktria'nın fethinde yer almışlardı. bir süre bu sahalar asiler'le birlikte buraya taşınan göçebelerle, yani toharlar'la birlikte asi idaresi altında kalmıştı. m.s. 1.yy.da asiler batıya, volga'yı geçerek kafkasya'ya kadar genişlemişlerdi. bazı asi boyları alanlar'la burada birleşmiş ve nihai olarak yerleşmişlerdi de. asi adı, kafkasya bölgesindeki eski alanlar'ın iki büyük boyunun yani duhs. as ve tuval. as adlarında yaşamaktadır. as adı, bundan gelişen eden jasz'a benzer şekilde asi adının bir versiyonudur. jaszlar'ın kimi grupları ortaçağ süresince (13.yy) macaristan'da yerleşmişlerdir. yüzyıllar sonra bile bunların halefleri kafkasya'daki alanlar'inkine (oset) çok yakın bir dil konuşuyordu. kaynaklarımızdan hükümlerle asi adının eski şekli arsyia olmalıydı. öyle görünüyor ki as adının harezmi'de yaşayan bu diğer şekli formunda, hazar hükümdarının harezmi menşeli muhafız askerlerinin adı olarak 10.yy arap yazarlarının eserlerinde geçmektedir. ermeni kaynakları as, arsiya adını harezmi muhafız askeri olan as. tarkhan (ermenice raj. tarkhan) adında raj (raz) şekliyle kaydetmişlerdir.

asigli : faydalı, gerekli

asiğ (ası, asık) 1. fayda, çıkar 2. kar, temettü

aşıya : hititçe "sevmek" anlamındadır.

aspar (asbar) faydalı, işe yarayan

asrak : himaye, koruma

- aşan** : aşmak'dan ...azimli, engel tanımaz
- aşit** : 1. aşılacak, aşılması gerekli olan 2. işitmekten...işit, kulak ver
- aşkar** : 1. savaş atı 2. kuyruk ve yelesi kara, vücudu kula renginde olan at
- aşkin** : 1. aşmış, üstün, faik, akranlarından ileride olan 2. melodi, nağme
- aşuk** : 1. aşık, aşmış, geçmiş 2. tolga
- aşula** : yılmaz irade sahibi
- aşur** : aşırıktan... yılmaz, gayretli
- at xolunnara** : atın kolanı. (saha halk edebiyatı)
- at oluga** : at ayağının izi. (saha halk edebiyatı)
- at uoha**, kulgaağa : atın dudağı, kulağı. (saha halk edebiyatı)
- ata** : 1. ulu, saygıdeğer kişi 2. baba, dede, ced 3. adın ve soyun bağlı olduğu kök
- atabay** : ata-bay lala, beybaba. han, kağan ve padişah çocuklarını eğitip yetiştiren kişilere verilen bir unvan
- atacan** : babacan, hoşgörü sahibi kimse, insana baba gibi davranan anlamlarına gelir.
- ataç** : büyüklük gösteren çocuk, atalardan gelen, ata ile ilgili anlamlarına gelir.
- ataç** : 1. atasına bağlı, atasının yolunda 2. atadan intikal eden 3. büyüklük gösteren çocuk (kişi)
- ataeri** : ata-eri mec.atalarına ve geçmişine saygılı
- atagüç** : ata-güç gücünü atalarından almış
- atağ** : (atak) 1. ün, nam, şöhret 2. atılğan 3. dağ yolu 4. çağlayan 5. bir şahin türü
- ata-han** devletin ilk kurucu büyüğü, devlete ad veren kişi
- atala** : tanınmış, ünlü ve zengin
- atalante** : mağrur avcı kız. kendisiyle evlenmek isteyenlere koşu teklif eder, hasmını kendisinden önce yola çıkarır, yine de onu geçer, geçtiğini öldürür. ancak, isteklilerden biri afrodit'ten altın elmalar alır ve koşu boyunca elmaları atalante'nin önüne atar, onları almak için durduğundan atalante yarışı kaybeder. (estin. laporte)
- atalay** : ünlü, namlı, şanlı anlamlarına gelir.
- atalay** : ad almış, ün almış, meşhur kişi (atila'nın asıl adının bu ve bundan bozulup çevrilmiş hali olduğunu söyleyen bazı tarihçilerimiz de var.)
- atalmış** : ünlü, meşhur

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- ataman** : büyük baba, büyük adam anlamlarına gelir.
- ataman** : ulu, saygıdeğer kişi
- atan** : içdiş edilmiş deve anlamına gelir.
- atasagun** : ata ile sagun (=hekim, tabip, utacı, doktor)'dan: hekimlerin atası, piri anlamına gelir.
- atasagun**: ata-sagun hekimlerin en ulusu başhekim şamanist gelenekte de aynı ad, en iyi kamlar için kullanılmaktadır.
- atay** : harkəsə bilinen, tanınmış, ünlü anlamlarına gelir.
- atay** : 1. ünlü, tanınmış 2. akın, hücum
- ateke** : (adi yeke, adı eke)
- atigay** : ünlü, tanınmış
- atiğ** : adı sanı belli, ününü arttırmış kişi
- atil** : ünlü, meşhur
- atılay** : türk tarihinin en önemli kişilerinden, batı hun imparatoru, bu kişinin adı üzerinde tarihçi ve dilciler pek de anlaşılamamışlardır. benim görüşüm de göç sırasında itil ırmağı kıyısında doğmuş olmasından dolayı "itil-ay"dır. ancak bununla birlikte bu kişi için bazı adlar söylenmekte (atila, atilla, atılay, atılay, atalay, atlıhan vb.)ve herşeye rağmen bu adların tümünün de türkçe oluşundan dolayı tarafımdan kabul görmektedir.anlamlar:1. atacık, babacık 2. itil ırmağı kenarında doğduğundan ve türklerdeki eski bir gelenekten dolayı "itil" çocuğu anlamında verilen itılay'ın zamanla atılay'a dönüşümü 3. atlı-ay 4. atlı-han 5. macar dilinde çelik anlamına gelen "atze" den 6. atıl-ay
- atılmış** : atılan, gözüpek
- atiş** : ünlü, meşhur
- atkirah** : uygurlar'ın elçisi. (moğollar'ın gizli tarihi)
- atmaca** : yırtıcı bir avcı kuş
- atman** : ünlü, saygın
- atmış** : atma eyleminde bulunmuş (ok, kargı vb.)
- atsak** : ünlü, adı duyulan
- atsiz** : 1. fakir, varlıksız 2. adsız, adını elde edememiş t...1. seçuklular dönemi bey ve komutanlarından 2. mısır'da fatimiler dönemi bey ve komutanlarından 3. cumhuriyet sonrası türkiye'deki türkçülük hareketlerinde bulunmuş, tarihçi ve edebiyatçı
- atuk** : bolluk, bereket

avar : bir buçuk yüz yıl boyunca (yaklaşık m.s.400. 550) gobi çölü civarındaki steplerde hüküm sürmüş asyalı büyük göçebe bir kavim. bunların iki büyük boy grubu menşei bilinmeyen uar (avar) ve hiung. nu menşeli chon (hyon, hun) idi. avarlar m.s. 350 civarında batıdaki ilk büyük genişlemeleri sırasında hiung. nu (hun) boylarını kazak bozkırının güney bölümünden avrupa'ya doğru sıkıştırmışlardır. aynı zamanda bazı avar (uar. hun) boyları sir derya'yı geçip sogdia'yı ve baktria'yı işgal etmişler ve daha sonra, 456'dan sonra eftal hanedanı hakimiyeti döneminde büyük bir imparatorluk tesis etmişlerdir. avarlar batıdaki ikinci genişlemeleri sırasında yani 450 civarında gobi çölü civarından tienşan ve ili nehri bölgesine doğru tazyikte bulunmuşlar ve savirler'in, ayrıca bulgar kavimlerinin (ogur, onogur, saragur) batıya, avrupa'ya göçlerini harekete geçirmişlerdir. 555'de göktürkler gobi çölü yöresindeki orta asya avar hakimiyetine nihai olarak son vermişlerdir. bu dönemde avar boyları kısmen dağılmış, kısmen de göktürk egemenliği altına girmiştir. 557'de göktürkler'in önünden kaçan avar (uar. hun) boyları avrupa'da görünmüşlerdir. bunlar ya göktürk idaresi altına giren avar boyları arasından yahut eftalit imparatorluğu'nun keza göktürk idaresi altına girmiş uar. hun boyları arasından çıkmışlardır.

avar : direnen, karşı koyan anlamına gelir.

avar (abar) 1. heybet, büyüklük(abartı) 2 dirençlilik, dayanıklılık

avaz : nara, yüksek perdeli ses, çılgılık

avci : av yapan, avlayan

avcil : avlayıcı, av işinin uzmanı

avgan : avuntu

avinç : avuntu, teselli

avinça : avunç

avinebek: avine (avunç) bey

avingu : avunç, teselli

avkar : bozkır bildircini

avlak : av yeri, av alanı

avuçu : avunç

avunç : teselli, avuntu

avunduk: avuntu, teselli

avutmuş: teselli eden

ay : dünyamızın uydusu olan gezegen. ancak türk kültüründe bu ad güzellik, temizlik, ahlaklılık vb. değerleride içeren birçok öğeyi içinde barındıran bir sembol ve mecaz olarak kullanılmıştır. çok önceleri erkeklerde kullanılmasına karşın, zamanla kız çocuklarına ad olarak verilmiş, gerek başta, gerekse de son da, birleşik ad olarak değerlendirilmiştir. bununla birlikte bazen geçmiş örneklerde de

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

görüreceği gibi hem erkeklerde hem de kızlarda kullanılmıştır. ancak yine de ağırlık kız adlarındadır. ve kız adlarında önemli bir konumdadır.

ayağ : (ayak) 1. uğur, şeref, şan 2. devinim, hareket (ayaklanma sözü) buradan gelir.

ayax : ağız. (saha halk edebiyatı)

ayak : en büyük kımız bardağı. (saha halk edebiyatı)

ayas : ay ışığı, mehtap, gece aydınlığı

ayaş : 1. ayas 2. arkadaş

ayaz : 1. ay ışığı 2. saf, berrak hava 3. kuru soğuk

ay-bandı (banmak, bandırmak'dan)

aybar : heybetli anlamına gelir.

aybar : 1. ay gibi parlak 2. heybet, heybetlilik

aybi : imdat, medet

ay-bil (bilmek..den)

aybin : debdebe, şaşa

aybin : onur, şeref

aybirdi : ay-verdi

aybuka : ay-boğa

aybusat : ay-pusaf

ayça : hilal

ayçil : ay ışığı, ay pırıltısı

ayda : 1. ay'a eş değer güzellikte 2. dere kenarlarında yetişen hoş kokulu bir çiçek

aydan : ay parçası

ayda-oldu: ay parçası

aydar : perçem anlamına gelir.

aydar : (aydar han) saç perçemi, kakül

aydin : 1. aydınlık, ışık yoğunluğu 2. açık, aşikar 3. entelektüel , münevver

ayduyar: ay-duyan

aygan : içten, samimi, yaren

aygay	: nara, bağırıtı
aygen	: samimi arkadaş anlamına gelir.
aygın	: geniş, yayılmış anlamına gelir.
aygin	: sınırsız, uçsuz, geniş
aygirag	: 1. dağ keçisi 2. bir geyik türü
ayguçi	: yönetici, devlet görevlisi, danışman, yarıcı
ayim	: çekicilik, sempati
ayimça	: ay parçası
ayir	: değişik, farklı, başka, fark
ayirbaş	: ayır-baş..değişim, mübadele
ayirt	: fark, farklılık, ayırım
ayisig	: ay-ısıg..ay ısısı, sıcaklığı
ayit	: söylemek, anlatmak
ayitgu	: temyiz
ayitmiş	: söyleyen, bildiren, uyarıcı
aykaç	: konuşkan, konuşmacı, hatip
aykut	: mükafat, armağan anlamına gelir.
aykün	: ay gibi ismetli, gün gibi hareketli anlamlarına gelir.
ayla	: 1. ayın çevresindeki ışık halesi 2. devir, dönüşüm
aylu (aylı):	aydan
ayma	: duyarsız, başıboş vurdum duymaz
ayman	: aya eş değerde
aymaz	: vurdumduymaz, başına buyruk
ayral	: kuraldışı, istisna
ayri	: başka, değişik, farklı

ayrıca, çok ilginç bir durum da şudur ki, türkiyede'ki çoğu tarihçilere göre bu ad osman, fakat türkiye dışındaki, birçok ciddi tarihçiye göre ise otmandır..(bazılarına göre ise, ataman ve atman'dır.)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- ayriç** : bölüşüm, taksimat
- ayrikça** (ayıkşa): derviş, mecnun
- ayruk** : 1. farklı, değişik 2. varlıklı, zengin
- ayselig** (aysiliğ) ay-silig, dürüst, namuslu
- aytin** : aydın, aydınlık
- aytiş** : nutuk, anlatım, hitabet
- aytişan** : hatip, konuşmacı
- aytuk** : hatip, konuşmacı
- ayuk** : söz söylenebilen ve sözün değer gördüğü yer
- ayur** : konu, bahis, bahse konu olan
- ayvaz** : bir büyük daire veya konakta adi işlerde ve bilhassa mutfak ve sofraya ile ilgili bayağı işlerde kullanılan hizmetçi, eş, koca, erkek anlamlarına gelir.
- ayyarkin:** ay-yarkın t...manas destanında adı geçen bir kız
- ayyildiz** : ay-yıldız türk bayrağı
- ayzit** : güzellik ve iffet ilahesi anlamına gelir.
- ayzit** : şamanist gelenekte “ ay tanrıçası”
- azboy** : heyecan
- azgin** : zaptedilmesi zor, sınırı aşmış, tahrik olmuş
- azlağ.** nadir, az rastlanır.
- azlar** : sayan sıradağlarıyla altaylar arasında yaşamış bir kavim. (gumilev)
- azrak** : nadir, az rastlanır.
- aztekin** : az-tekin t...selçuklular dönemi, musul valilerinden ve çigermiş bey'in oğlu (bazı kaynaklarda “ uz tekin” olarak geçer
- babat** : cins, tür
- babrak** : hızlı, çevik, atletik
- babür** : qaplan cinsi, yırtıcı bir hayvan. > bağbur_{farsça} < bübürlemek.
- baçak** : bir çeşit zırh (dize geçirilen bir zırh)
- bagay** : oyatlar'da “yaramaz” anlamında kullanılır.

- bağa** : 1. eski türkler'de bir ünvanıdır. 2. küçük. bağa alp, bağa işbara, bağa tarkan vb. 3. sarp dillerinde ve macarca'da ban biçimini almıştır.
- bağatur** : bahadır, yiğit, alp, er, cılasın, kahraman, batur, koçak anlamlarına gelir. ünvan olarak da kullanılır.
- baksı** : kam, şaman anlamına gelir. türkler'in kam dediği efsuncu tabiptir.
- balaban** : bir tür doğan, iri, büyük, şişman, gürbüz (kimse, çocuk) anlamlarına gelir.
- balak** : manda yavrusu, kedi, tavşan, tilki, ayı yavrusu anlamlarına gelir.
- balbal** : türkçe'dir. dövüşte öldürülen ya da boğulan düşmanı temsil eden şekilsiz taş, bunda düşmanın ruhunun yaşadığına inanılır (bu taşlar rusça'daki kameniye baba olarak adlandırılan mezar heykelleriyle karıştırılmamalıdır.) (roux o.asya)
- balçak, barçak** : kılıç kabzasındaki demir siper, kabza anlamlarına gelir.
- balık** : eski türkler'de şehir, kale, saray anlamlarına gelir. hanbalık, beşbalık gibi.
- baran** : 1. karaşın, esmer. "bu rengin kırmızı veya sarıya çalanına (kumral) denir. 2. üzüm, meyve ağaçları ve bitkileri dizisi. 3. sabanın açtığı iz anlamlarını taşır.
- barça** : hepsi, tamamı anlamına gelir.
- barçın** : ipekli kumaş, kadife anlamlarına gelir.
- barkan** : yeni ay biçiminde kumul anlamına gelir.
- barkın** : seyyah, turist, gezgin anlamına gelir.
- barla** : parlak, göz alıcı
- barlak** : parlak
- barlas** : yiğit, kahraman, başbuğ anlamına gelir. ayrıca aksak timur'un mensup olduğu boyun adıdır.
- barman** : tarman emir
- barug** : mesned, dayanak
- barunduk**: sığınılacak yer, barınak
- basagar** : ağırbaşlı, mütevazi
- basak(basa)**1. cesur, gözükara 2. baskın 3. farklılık, ayırım
- basan** : 1. baskın yapan 2. ölünün ardından verilen yemek 3. yayan, yayıcı
- basgan** : basan, baskıncı
- basik** : 1. gece baskını 2. basınç, tazyik, baskı
- basilgan** : baskıncı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

basim	: enerji, güç
basir	: basar
basit	: (basut)
baskak	: yiğit anlamına gelir. rus uluslarındaki en yüksek tatar valisi de bu adı taşır.
baskak	: türkçe bas kökünden gelir. moğolca daruga anlamına gelir. i.berezin'e göre baskıcı anlamına gelir. a.a.semenov koruyucu anlamına geldiğini ileri sürer.
baskak	: basak, cesur, farklı,
baskin	: ₁ galp, muzaffer ₂ ani yapılan saldırı ₃ basık, yaygın genişlemiş
basmil	: melez demektir. sadece kırk oymaktan teşekkül eden küçük bir halktır. kırk oymaktan teşekkül ederlerse de büyük güçleri olduğu için onları herhangi bir soya veya kabileye bağlamak mümkün değildir. yine de işgal ettikleri toprakların azlığına nispetle kalabalık olmaları mümkün gözüküyor. aristov basmil'ı cins isim, sonra da etnonim olarak kabul etmektedir. (tıpkı kazaklar'daki argınlar gibi.) basmıllar önce doğu tarbagatay'da yaşamış, sonra ne zaman olduğu bilinmese de, doğu cingarya'ya göç etmişlerdir.(gumilev)
basmil	: ₁ baskıncı ₂ yardımcı, muavin
basruk	: baskı, tazyik
bassiz	: başsız, başına buyruk
basti	: bastıran, baskın yapan
bastik	: basdı, baskıncı
bastion	: kale burcu, sağlamlaştırılmış yer. (g. bean)
basuç	: baskı, tazyik
basut	: ₁ . yardım, yardımcı ₂ demir tokmak ₃ . baskın yapan
baş	: oluş, doğuş, ortaya çıkış, uç nokta, doruk, birinci sıra gibi anlamların
başa	: (paşa) bazı tarihçilerimize göre ..baş ağa, bazılarına göre ise baş şad sözcüklerinin değişime uğramasıyla bu biçime gelmiş ve sözcük, bugünkü anlamıyla general ordu komutanı
başagut	:önde gelen, önde bulunan, sevilen
başak	: ₁ . buğday başı ₂ . ok ucu...okun ucuna takılan sivri demir ₃ . sümbül çiçeği
başalmış	: ₁ . öncü, önder ₂ düşmanını yenip, yoketmiş
başar	: başarı, kazanç
başaran	: başarılı, muvaffak

başari	: muvaffakiyet
başat	: ₁ emsalleri arasında en üstün ve en önde gelen ₂ hanlık yapan
başbağ	: ₁ başı bağlı, özgürlüğü kısıtlı ₂ gözde, sevgili, en değerli
başbuğ	: ordu komutanı, orgeneral
başçi	: şef, lider
başçil	: şef, lider, önde gelen
başdaş	: denk, akran
başdu	: başta olan, önde giden
başel	: baş-il..yol: gösterici, mihmandar
başgak	: ₁ başkan, şef ₂ bir tatlı su balığı
başgöz	: baş-göz ₁ birleşik, ayrılmaz ₂ evlilik
başgu	: alnında beyaz lekesi olan at
başil	: önde giden, şef
başkal	: emir, ferman
başkan	: yönetici, şef, başta giden
başkara	: baş-kara...set, acımasız, bir kişiliğe sahip olan kişi
başkaya	: baş-kaya
başkir	: başarı, muvaffakiyet
başladaçu	: başlatıcı, yönetici, hakem
başlag	: başlangıç, ilk
başlak	: ₁ başıboş, salınmış ₂ başlangıç
başlamış	: ₁ kararlı, çalışkan ₂ lider, lider olmuş
başliğ	: başı dik gururlu
başlik	: yönetici, şef
başnak	: başlıksız, tulgasız
başşad	: (paşa) ordu komutanı, general
baştin	: selef, önceki

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

baş-tutar : yönetici

başveren: fedai sordum geçti

başvermiş: kurban, fedai

batak : 1. çamur, bataklık 2. gizli, gömülü

batı : batı yönü

batıgan : batan

batım : 1. batma boyu, boy, derinlik 2. sivri bir aletin saplanması

batır : batur'un şive farkıyla söylenmiş biçimi

batmaz noyan: batmaz-noyan

batmaz : 1. diri, mücadelecı 2. vücuduna sivri ve kesici aletler işlemez

batrak : (batırak) mızrak, kargı

batsik : 1. bastıran, yanaştıran 2. gün batısı, batı

battax : saçlar. (saha halk edebiyatı)

batu : batı, kuvvetli, yiğit anlamlarını taşır.

batu alp: batu-alp

batu : 1. güçlü, yenilmez, gücüne dayanılmaz 2. dayanıklı, metin 3. gün batısı

batuga : 1. batu, kahraman 2. gizli, gizlenmiş

batur : batır, cılasın, bahadır, er, koçak, kahraman, yiğit, sökmek vb. anlamlarına gelir.

batur : bagatur, kahraman

baturgan: 1. saklayan, gizleyen, gizli 2. batıran, saplayan

batut : gizli, saklı

bavirgan: 1. şefkatli, koruyucu 2. bağırarak, nara atan

bay bagatur: bay-bagatur

bay dirliğ: bay-dirlik

bay : varlık, zenginlik, egemenlik, erklik, üstünlük, bolluk sözcüklerinin tümünü

baya : bay, baylanmış, zenginleşmiş

bayak : selef, daha önceki

- byan** : zengin, kudretli anlamına gelir. eski türkler'de tanrı'ya verilen sıfatlardan biri idi. "byan, bayındır, buyan, bayın" sanskritçe puyan'ın (sevap, iyi iş), moğolca ve uygurca'da aldığı biçimlerdir.
- byan** : (muyan, buyan) 1. kalıcılık, sonsuzluk 2. baht, mutluluk 3. zenginlik,
- byar** : tanrı'ya verilen sıfatlardan, yüce, ulu anlamlarını taşır. ayrıca memuriyet ve şeref ünvanıdır.
- byar** : ulu, yüce, kudretli, celil...tanrı sıfatlarından
- byat** : tanrı sıfatlarından , ..1. devletli, kısmetli 2. kadim, ezeli
- byatli** : devletli, bahtı açık, muktedir
- byatluğ**: (byatlı)
- bayçu** (baycu): varlıklı, devletli
- baydak** : 1. bağımsız, hür 2. bekar
- byadan** : 1. cömert, eli açık 2. şık, yakışıklı
- byadar** : varlıklı, muktedir, egemen
- baydu** : egemen, varlıklı, devletli
- baygin** : kendinden geçmiş
- bayık** : doğru söz anlamına gelir.
- bayik**: 1. varlıklı, egemen 2. usta, eli yatkın 3. doğru sözlü, saygılı, güvenilir
- baykal** : deniz anlamına gelir.
- bayla** : varlıklı, refah içinde olan
- baylak** : rahat, refah içinde
- byalam** : 1. azim, kararlılık 2. demet, bağ
- byalamiş**: varlıklı, güçlü olmuş
- byalan** : nazlı, şımarık, yapmacıklı, suni, uydurma, tembel, işsiz, güçsüz anlamlarına gelir.
- byalan** : nazlı, şımarık
- bylaniş**: ilişki, münasebet
- bylav** : deve ve benzeri taşıyıcı hayvanların yüklerindeki dengeyi sağlamak için kullanılan ağırlık anlamını taşır.
- byalik** : 1. varlık, varlıklılık, güçlülük 2. ganimet

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- baymaz** : mala mülke ilgi duymayan kişi
- bayraç** : varlıklı, zengin
- bayrak** : varlık, varoluş, erklik, güç, ve bağımsızlık
- bayram** : güzellik, mutluluk, sevinç, bolluk
- bayrı** : tanrı sıfatı, eskiden beri varolan, kadim anlamlarını taşır. gazneliler devleti'nin (962. 1183) hükümdarlarından biridir (972. 977). ayrıca moğol kabileleri teşkilâtlarını büyütürken, cucu evladından "oğlan"ların buyruğuna, irsen intikal etmek üzere "nöker" tayin edilir, nökerliğin irsen devam etmesine de "bayrı" denirdi.
- bayri** : 1. ezeli, kadim 2. emektar, tecrübe sahibi 3. sonradan zaptedilip, yurda dahil edilen toprak
- bayrik** : kısmet, baht, talih
- bayrin** : kadim, ezeli, eskiye dayalı
- bayruk** : bayrık
- baysa** : madalya
- baysal** : asayiş, sükun, bolluk, rahat, ağırbaşlılık (kazakça'da) anlamlarını taşır.
- baysal** : 1. birli.bay-sal 2. bolluk, rahatlık 3. asayiş, sükunet
- baysan** : yakışıklı, levent, gösterişli
- baysin** : zengillik, kudret
- baysu** : bol, bereketli, gür su anlamına gelir.
- baytag** : bolluk, çokluk, kalabalık
- bayur** : cesur, gözü kara
- baz** : 1. emin, güvenilir 2. merkeze bağlanmış, sonradan katılmış
- bazda** : hoş, latif, çekici
- bazilika** : 1. ortada geniş ve yüksek, yanlarda alçak ve dar birbirine paralel üç salondan oluşan roma yapısı. 2. bir orta salon ve ondan daha alçak iki ya da dört yan salondan oluşan bizans kilisesi. (e. akurgal)
- bazir** : basar, baskıncı
- bazman** : tabi, bağlı, muti
- beceri** : (beceriklik) hüner, marifet, yeterlilik
- becet** : süs, makyaj, tezniyat
- beçirik** : becerik, beceri, marifet

beçkan : ipekten yapılmış sancak

beçkem : alamet anlamına gelir. türk yiğitlerinin savaşlarda alamet olarak taşıdığı ipek veya yaban sığırı kuyruğundan kumaşlara bu ad verilir. oğuzlar buna perçem derlerdi.

beder : kimurha nehri boyunda bir dağ burnu. (moğollar'ın gizli tarihi)

beder : ziynet, mücevher

bediz : 1. resim, heykel, nakış, bezek 2. taşlara yontularak yapılan süsleme

bedizci : ressam , heykeltıraş, nakışçı

bedük : büyük, iri, cesim, ulu

beg : türkçe'dir. "soylu, efendi" anlamını taşır. bu ünvan yüksek rütbedeki derebeylerine verilirdi. daha sonra osmanlılar'da bey biçimini alacaktır. (roux. o.asya)

begeç : beyliğe uygun olan

begen : 1. beğeni, hoşluk 2. şehzade, prens

begençe: şehzade, prens

begesin : doğruluk, sevap, hayr

begi : 1. yiğit, güçlü, 2. eş koca

begisi :1. doğru, sevap 2. beğenilen, imrenilen

begüm : hanımefendi, bayan, saygı duyulan hanım, eski türkçe'de "beğ" in

beğ : bey, varlık, erklik, güç, yöneticili toparlayıcılık, liderlik, soyluluk vb. anlamları içerir

beğceğiz: beycik, küçük bey

beğçek : küçük bey

beğdaş : akran, eş, denk

beğde :1. azia, saygıdeğer 2. adil, adaletli

beğdeş : nazir, benzer

beğdi : aziz, muterem, saygıdeğer

beğdili: beğdi han'a bağlı...²⁴ oğuz boyundan biri

beğçeç :1. beğliğe layık 2. beğ çocuğu, küçük bey

beğendik: beğenilen

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- beğeni** : hoş giden, beğenilen
- beğenmiş**: hoşuna gitmiş
- beğer** : bayoğlu, prens, şehzade
- beğlen** : bey soyundan olan
- beğlik** : beylik, beyliğe uygun olan
- beğrek** : beyrek, bey çocuğu, küçük bey
- beğsülen**: beğ-sülün, selen, selin
- bek** : 1. bey, beğ 2. pek, sıkı
- bekem** : bey, beyim
- beken** : dayanıklı, metin
- beket** : kuvvet, dayanıklılık
- beki** : moğolca'dır. "büyük şaman" ve en yüksek rütbedeki derebeylerine bu ad verilirdi. daha sonra osmanlılar'da bey biçimini alacaktır. (roux o.asya)
- beki** : 1. yiğit, güçlü 2. eş, koca 3. şaman, baş şaman
- bekik** : güvenli, iyi korunan
- bekim** : azimli, kararlılık
- bekiz aka**: bekiz-aka timur kürkan han'ın kız torunu, şahruk'un kızı
- bekter** : cengiz han'ın üvey kardeşi. (moğollar'ın gizli tarihi)
- bel** : (türkmenler) dağın geçit veren iniş yerlerine bu adı verir.
- bel** : 1. bilgi, bilim 2. belirti, iz, damga 3. tarlanın orta yeri 4. I, iki dağın arasındaki geçit
- belçer, belçir** : otu bol, bereketli step anlamına gelir. bizans kaynaklarına göre dede ve torun olan ünlü iki peçenek kumandanının adıdır.
- belçin** : belirti, iz, damga
- belçir** : bel-çur
- beldek** : iz, işaret, emare
- belek** : bebekleri sarıp kundak yapmaya yarayan genişçe bez, bebek beşiği içine yerleştirilen yatak anlamlarına gelir. ayrıca artukoğlu ilgazi'nin yeğenininin adıdır. (ibnül esir'den). bir kırgız oymağı da bu adı taşır.
- belek** :1. kılavuz, rehber 2. hediye, 3. kundak bezi

belen : (türkmenler) üzerinden yol geçen dağ sırtlarına bu adı verir.

belen : 1. bilen, alim 2. geçit 3. sırt, tepe, dağ yolu

belge tekin: belge-tekin

belge tigin: belge-tigin

belge : belge, doküman, delil

belgi : 1. belge 2. bilgi 3. fark, farklılık, ayırt, alamet

belgin : tam ve kesin olarak belirmiş, sarıh anlamlarına gelir.

belgin : belirgin, net, açık

belgutai : cengiz han'ın üvey kardeşi. (moğollar'ın gizli tarihi)

belgü : 1. belge 2. sınır taşı, sınır toprağı 3. yüzük taşı, nişane

belik : doruk, şahika, zirve, saç örgüsü anlamlarına gelir.

belik : 1. doruk, zirve, şahika 2. saç örgüsü

bellona: romalılar'ın savaş (bellum) tanrıçasıdır. bellicosus (savaşseverlik) buradan gelir. (estin. laporte)

benek: 1. armağan, hediye 2. bakır para 3. işlemeli kumaş

bengi : bengü, mengü sonsuz, sonsuzluk, ebediyet, ebedi

bengi, bengü, bangu : ebedi, sonsuz anlamına gelir. hem toros tahtacıları hem de ege'nin çeşitli yerlerinde köylülerce yaşatılan ve yer yer mengü, mengi, bengi denilen oyun da bu adı taşır.

bengilik : sonsuzluk

bengü : bengi, mengü

benice : sonsuzluk, sonsuzluğa giden

benli : yüzünde bei olan

ber : (türkmenler) üstü oval ve düz dağların düzlüklerine bu adı verir.

berdi : verdi, kutsal güçler tarafından yollanan..

beregen: eli açık, cömert, verici

berendey: (berentay) beren-tay

berge : 1. vergi 2. berke, kamçı, değnek

bergehe : sahalar'ın kalpağa verdikleri ad. (saha halk edebiyatı)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

bergi : 1. vergi 2. eli açık, cömert

bergilik : doğal, tabi

berik : 1. berk, sağlam, gürbüz, dayanıklı 2. cömert, eli açık

beril : verici, cömert, eli açık, fedakar

berin : veren, cömert

beriş : veriş, hibe

berişbek: veriş-bek

berk : 1. katı, sıkı, sağlam, dayanıklı 2. şiddet, şiddetlilik 3. korunan, muhkem 4. yıldırım

berke : 1. kamçı, değnek 2. dövme 3. naz, işve

berke, berge : kamçı, değnek, kayısı, zerdali, şetali, kanepeler, seki anlamlarına gelir. ayrıca altınordu hükümdarı'nın adıdır. çengiz han'ın torunu cuci'nin oğlu ve batu han'ın kardeşi de bu adı taşır.

berkem : düşmana karşı iyi korunan yer, müstahkem mevki

berkin : güçlü, güçlendirilmiş

berkit : güçlü, güçlendirilmiş, muhkem

berkliğ : berkli, güçlü, dayanıklı

berkuk : sert, cesur, dayanıklı

bermek : vermek, veriş

berythos : beyrut.

besen : bezen, süs, makyaj, gösteriş

betik : (bitiğ, bitik) yazılı kağıt, mektup

bey. shih : birçok kuzey çin hanedanı yıllıklarından yararlanmak suretiyle 7. yüzyılda hazırlanmış çince dinastik eser. batı türkistan'daki ülkeler hakkında önemli tasvirler içerir.

beydeş : adil, emsal, küfüv anlamlarına gelir.

beyge : bike, küçük hanım

beygu : şahine çok benzeyen yırtıcı bir kuş anlamına gelir.

beygu : bir şahşn türü

beylem : buket, demet, çiçek demeti

beylen : beyli, beye bağlı

- beynen** : beğenen
- beyrek**: 1. tim, müfreze 2. merkez ordu, ordugah
- beyru (bayrı)** 1. ezeli, başlangıçsız 2. emektar, tecrübeli
- bezek** : süs, takı, piraye
- bezen** : süs, makyaj
- bezgin** : bez...mekden. sarsılmış, bıkmış
- bibi** : kibar, eğitilmiş, sayıdeğer hanım
- biçak** : biçme aracı
- biçek** : biçak, biçici
- biçgin** : kesen, biçen
- biçik** : biçilmiş, biçimlenmiş
- biçim** : şekil, format, örnek, biçilmiş gibi
- biçin** : 1. biçilmiş, biçime girmiş 2. ekin, tahıl 3. biçen, doğrayan
- biçkas** : kağan ve hanlara yapılan bağlılık andı
- biçki** : biçak bileme aracı
- bige** : 1. bakire, temiz kız 2. bey kız sayıdeğer kız
- bige, bike** : hanım anlamına gelir.
- bigem** : sevilen, el üstünde tutulan kız
- bigen** : beğenilen
- bigendik**: beğenilen, ilgi duyulan
- biket** : beylik, beyliğe uygun
- bılaxı** : sahalı'ın pireye verdikleri ad. (saha halk edebiyatı)
- bilalama** : bağdat'ın yakınlarındaki harmal kazılarında çıkarılan yasa kitabesi'ni ilan etmiş olabilecek bir eşnunna hükümdarı eşnunna, m.ö. ikinci bin yılın ilk yarısında gelişmiş sumer'in kuzeyinde bulunan bir kent devletidir.
- bildik** : bilinen, tanınan, ünlü
- bilecen** : bilgiç, çok bilmiş
- bilge** : bilgili, filozof, alim, bilgin, ulu kişi

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

bilgeli	: bilgilik, bilgili
bilgen	: bilen, bilgin, alim
bilig	: bilgiler, bilim, bilim dalı (orj)
bılt	: sahalılar'ın buluta verdikleri ad. (saha halk edebiyatı)
bilun	: esir, tutsak, (gönül ve akıl esiri, aşık, derviş)
binit	: binilecek nitelikteki, soylu at
binu	: hatti dilinde çocuk. (çoğulu lebinu).
birben	: bir-ben ben kendini beğenmiş
birçe	: biricik, yegane
birçek	: 1. biricik 2. saçın ortadan ayrılıp yana dökülmüş hali
bırdax	: sahalılar'ın sivrisineğe verdikleri ad. (saha halk edebiyatı)
birebin	: yegane, tek, biricik
birge	: 1. beraber, birlikte 2. biricik 3. berke
birgen	: yalnız kalmaya alışmış anlamına gelir.
birgen	: içine kapanık, münzevi
biricik	: tek, yegane, bir tane
biridin	: güneyli, güney bölgesinden
birkit	: birleşik, birleşmiş, müttehid
bişük	: nesil, so. sop, kavim, kardaş
biterge	: gerek, hacet, ihtiyaç
bitev	: (bidev) 1. soylu, soylu at 2. el değmemiş bakir
bithynia	: anadolu'nun kuzeybatısında tarihi bölge.
bitigçi	: katip, yazıcı
bitigen	: anıt, yazıt, yazılı taş
bitim	: gaye, hedef, ülkü
bitki (bütkü)	yerden biten, bebatad
bitkisel enerji	: sempatik sinir sistemi enerjisi.

- biyum** : cömert, eli açık
- boçuguras** : sahalar'da fındık tavuğuna verilen ad. (saha halk edebiyatı)
- bod** : boy, uruk
- bodhisatva** : sanskritçe'dir. "budacılık'a göre uyanmış olan" anlamına gelir. (aydınlanmış, uyanmış.) (roux. o.asya)
- boğ** : hediye, armağan
- boğaca** : boğa gibi güçlü
- boğaci** : boğa deviren
- boğaç** : boğucu, çok kuvvetli
- boğaçuk**: küçük boğa, genç boğa
- boğar** : boğucu, güçlü, kuvvetli
- boğarcik**: güçlü, boğucu
- boğtaş** : şapka, başlık, hanım başlığı
- bolar** : bulgar. (moğollar'ın gizli tarihi)
- bolcal** : vade, müddet
- bolçak** : gürz, topuz
- bolducağ**: uygun zaman, olan çağ
- bolgan** : 1. soylu at 2. keşşaf, mucit 3. olgun, olmuş, ermiş
- bolgu (bolgi)**: orijinal, özgün
- bolhadar** : posta komiseri. (moğollar'ın gizli tarihi)
- boncuk** : mücevher, takı
- bor** : (türkmenler'de) üstü beyaz ve düz olan dağlara denir. nadasa bırakılan tarlalara da bu adı verirler.
- bordak** : semiz, şişman, balık etli
- bordu** : üzüm, asma
- boril** : yirmi yedinci bulgar kralı. (1207. 1218)
- boris** : yirmi üçüncü bulgar kralı. (969. 971)
- boris** : 1. mikhail : on dokuzuncu bulgar kralı. (852. 889)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- borka** : baraka, ev
- borla** : burla, üzüm, üzüm salkımı
- bornak** : sürünün üçte biri, yani 100 koyun anlamına gelir. bir akkoyunlu oymağının adıdır.
- boro, boru** : koyu kül rengi anlamına gelir. bir kuman ailesinin adıdır.
- borte** : temuçin'in ilk karısı. (moğollar'ın gizli tarihi)
- bosporos**: kerç.
- bostra** : suriye'nin güneybatısında köy. roma ve bizans dönemlerinde büyük bir bölge ve piskoposluk merkeziydi.
- bosum** : endam, zerafet
- bosut (basat)** anlayış, izan, hidayet
- boşgut**: öğrenci, şakirt
- bouleuterion** : hellen senato yapısı. (e. akurgal)
- boy veya yatak** : (türkmenler'de) nehrin yatağı.
- boy** : 1. uruk, uyruk, oymaklar birliği 2. eda, endam
- boyalmış**: boy başkanı, bey
- boydağ** : soyut, mücerred
- boydak** : serbest anlamına gelir.
- boydaş** : aynı boyun mensubu
- boyla** : unvan veren kişi
- boylan** : adına vr soyuna layık
- boyluğ** : 1. soylu 2. yakışıklı
- boysan** : yakışıklı, heybetli
- boz** : toprak ve kül rengi, ak ile karanın karışmasından meydana gelen renk, kin, adavet, düşmanlık, yağılık, bahadır, yiğit anlamlarına gelir. bir kabilenin adıdır.
- boz** : 1. sert, şiddetli 2. alaca renk, füme rengi 3. toprak rengi
- bozan** : bozmak...dan düşmanı yenip dağıtan
- bozca** : 1. cesur, gözükara 2. boz rengine kaçan
- bozcak** : cesur

bozçin	: dürüst, güvenilir
bozkir	: step, çöl, vaha
bozlak	: 1. boz ve kül renginde olan 2. otlak, mera
bozoklu	: bozok boyuna mensup olan
böbülük	: koca, gül
böçke	: 1. canavar 2. böcek
bödge	: çağ, zaman
bög(bök)	: kismet, nasip
bögü	: 1. filozof, hikmet sahibi kişi 2. büyü, sihir 3. ejderha, canavar 4. zehirli bir böcek
bögü, bükü	: hakim, bilgili, akıl ve feraset sahibi anlamlarına gelir.
bögür	: 1. ordunun kanatlarından her biri, cenah 2. kaburga ile kalça arasındaki bölge
böğdün	: bürokrat, yüksek dereceli memur
böğrek	: ordugah, merkez ordu, merkez ordunun savaş pozisyonu
böken	: ahu, ceylan
bökevil	: aşçı, iyi yemek yapan
bökli	: yakışıklı, şık, iyi giyimli
böklice	: şık giyimli
böle	: pay, nasp, kismet
bölek	: hediye, armağan
bölen	: bölüm, pay
bölük	: 1. kısım, ekip, bölüm 2. pay, nasip
bölün	: yönetici, şef
bönge	: tekme, şut
bönger	: tekmeleyici, iyi tekme atan
börçe	: zülüf
börçek	: zülüf

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

böri. kurt : bu, prens menander'de bo. han olarak geçer. bospor şehri fethedildiğinde uturgurlar'ın başında idi, ki buradan onun ordasının kuban'da olduğu sonucu çıkarılabilir.
(gumilev)

börk : başlık, tüylü hayvan derilerinden yapılan başlık " türk şapkası"

börklü(ğ) saygıdeğer

börklüce: saygıdeğer, saygı gösterilen

börte : benek

börteçin : bir moğol boyunun adı. (roux)

börü : (böri) kurt

börü, böri : kurt anlamına gelir.

böszörmeny: doğu avrupalı, aslen sir derya bölgesinden, yani moğol çağında söz edilen böszörmeny ülkesinden (terra bisermorum) olan müslümanların eski macarca adlarından biri. bu ad bizi arapça müslim kelimesinin şekline götürür ve türkçe veya bir iranî dilde busulman, busurman, bösürmen biçimini almıştır. bösürmen versiyonu macarca'ya böszörmeny diye intikal etmiştir.

böyrek : (böğrek, beyrek)

böyük : 1. olgun, saygıdeğer 2. bilge 3. büyü, büyücü

brutium : aşağı calabria.

bubik : gonca anlamına gelir.

bubik : konca, gül

bucak : (türkmenler) köye bu adı verir. nehir kenarındaki girintilere de bu adı verir. buna bazen kaytan da derler.

bucak : 1. gizli bölge 2. uzak yer

bucellari : bizans'ta büyük toprak sahiplerinin maaşlı askerleri.

bucuga: (buğucu, ceylan avcısı)

buda : hun hükümdarı bleğa'ya macar efsanelerinde ve macar edebiyatında verilen ad.

budak : sert dal parçası güç, sertlik, dayanıklılığı sembolize eder.

budan : budun.

budanir : < budanmak.

buday : buğday

budin : budun.

budinhan :budunhan.

budraç : gözüpek, cesur

budulgan: yürekli, cesur

budun : bütün, ulu, millet “ siyasi ve dini yapıları ne olursa olsun soy, dil, töre, kültür, tarihsel yapıları bir olup, psikolojik olarak birbirine bağlı insan topluluğu.türkçede kullanılan millet ve ulus sözcükleri tam olarak bu anlamı içermektedir. millet, din ortaklıklarını daha ön planda tutan bir anlam içerirken ulus ise, daha çok boy ve uruk anlamlarını içerir.buna rağmen yakın zamana kadar millet, son zamanlarda ise ulus sözcükleri dilimize yer etmiştir. oysa gerek günlük dilimizde gerek yazı dilimizde bu sözcüğün bir an önce kullanıma girmesi gerekmektedir.”

budunçar (budunçu. yir) sözcüğünün tam anlamıyla” ulusçu”, “milletçi” . t...efsanevi alanguva'nın babasız oğlu. efsaneye göre “oğuz töresi”ni yeniden gündeme getirip, yürürlüğe koyan kişi

budunçi: buduncu, ulusçu

buga : boğa

buga : boğa

bugan : 1. boğan 2. alamet, işaret, iz

bugateg: boğa gibi güçlü

bugay : 1. afacan, ele avuca sığmayan 2. buğu, ceylan

bugu : 1. buğu, ceylan 2. böcek, örümcek 3. canavar

bugur : sürekli, devamlı, devamlılığı olan

buğra : damızlık deve. (roux)

buğra : deve aygırı, çift hörgüçlü damızlık erkek deve anlamına gelir.

buğra : 1. genç aygır 2. genç erkek deve

buhar : buhara. (moğollar'ın gizli tarihi)

buka : köstek, zincir anlamlarına gelir.

bukağı : kelepçe, atların ayağına takılan bir çeşit köstek

bukan kağan: mokan, kağan.

bukan : (mokan, büken) güçlü, yenilmez

bukuk : tomurcuk, filiz

bulaç : bulucu, keşşaf, mucit

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- bulaçaban** : peçenekler'in 6. kabilesinin adıdır. (9. 10.yy.) nemeth gyula'ya göre anlamı "alaca atları olan çaban kabilesi". (fuad) köprülü ise sözcüğün bir ünvan olacağını ileri sürer.
- bulagan** : 1. olgun, kamil 2 bulan, bulucu
- bulak** : pınar, su kaynağı, göze anlamlarına gelir.
- bulak** : göze, kaynak, pınar
- bulan-han** : bulan kağan, kağan
- bular** : bulur, mucit
- bulasi** : ülkü, bulunması istenen
- bulat** : (bulut) (..bu ad, farsça "polat" da olabilirse de kişisel görüşüm olarak, bulut olabileceğini düşündüm. çünkü, kayıtlarda arapça yazılı olması ve türkçe'nin ağız farklılıkları sonucu böyle bir biçime girebileceği, ayrıca bu ağız farklılıklarının anlam farklılığına yol açmadığı gerçeğinden yola çıktım.)
- bulçu** : bulucu, mucit
- bulçum** : keşif, buluş
- buldak** : 1. bulanık, karışık, karma 2 kıyı, sahil
- buldan** : bolluk, refah
- buldu** : önemli, değerli, az rastlanan
- buldur** : 1. iri su damlası 2 gözyaşı
- bulgan** : 1. olgun, kamil 2 bulucu, mucit
- bulganç** : karma, kırma, karışık
- bulgar** : m.s. 463'de avrupa'ya ulaşan ve karadeniz'in doğu, ayrıca kuzey havalisine yerleşmiş ogur kökenli bir boy grubunun adı. daha sonraları bulgarlar'la beraber yaşayan slav unsurları arasında erimiş olan tuna boyu bulgarları'nın ataları, bu bulgar boyları arasından çıkmıştır. başka bulgar grupları (onogur bulgarları'nın kollarından biri) volga'nın orta akışının doğu havalisinde, doğu avrupa'nın bu bölümünde, tam olarak tatar istilâsına kadar önemli bir görev üstlenen bir imparatorluk kurmuşlardır. genel olarak kabul gören hipoteze göre bulgarlar, türk dilinin eski, farklı bir versiyonunu konuşuyordu. bütün türk kavimlerinin konuştuğu diller arasında bu versiyonu bugün artık sadece çuvaş dili temsil etmektedir.
- bulgar** : karışık, bulanık, karışmış, içiçe girmiş
- bulgaş** : karışıklık, karmaşa
- bulgay** : bulug-ay
- bulmaz** : 1. olgunlaşmamış 2. sakin, tembel
- bulmuş** : 1. olgun, erdemli, oturaklı 2 keşşaf, mucit

- bulu** : anlayış, idrak, izan
- buluç** : 1. bulucu 2. anlayış, fehim
- bulug** : 1. keşif bölgesi, keşfedilen yer, bölge 2. fidye, haraç
- buluga** : bulug
- bulugan**: bulan, bulucu
- buluk timur**: buluk-timur
- bulum** : irfan
- bulung** : bulunulan yer, yön, taraf
- bulungu**: bulung
- buluş** : 1. ferset, buluculuk 2. manevi destek
- buluşgan**: maharetli, becerikli
- bumin** : 1. merkez ordu, çekirdek ordu 2. puhu kuşu
- bumun, bumın** : tümen anlamına
- bun** : üzüntü, keder, bunalım, kendinden geçiş
- bunak** : bunlu, üzüntülü, kendinden geçmiş
- bunalmış**: üzgün, mahzun
- bung** : bun, keder
- bunlualp**: bunlu-alp
- bunluğ** : bunlu, kederli
- bunsuz** : mutlu, huzurlu
- burak** : güçlü, yenilmez
- buran** : burmaktan...burucu
- burca** : güzel çiçek kokusu
- burcu** : 1. buruk, burucu 2. güzel ve keskin koku 3. biber
- burçak** : 1. nohutgillerden bir tahıl 2. irmiklik buğday
- burçigen**: böü-tigin moğol ağzındaki söylenişi (türk ağzlarında kuzey'e çıkıldıkça t "ler ç' ye dönüşür. çigin, tigin, çengiz tengiz vb.)
- burçin** :. dişi geyik, maral

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

burçugin: özü sözü bir, güvenilir

burçuk : 1. tahta veya keçeden yapılmış küçük heykel 2. varlık, servet 3. çiçek, gül

burgaç : bazı nehir ve suların dönen yerlerine bu adı verir.

burhan : 1. vur-han 2. bur-han

burhan, haldun : kentei dağları. (moğollar'ın gizli tarihi)

huri : prens, çağatay'ın oğlu. (moğollar'ın gizli tarihi)

burka : yüz örtüsü, fular (tozdan ve fırtınadan korunmak için yüze takılan örtü)

burkan : 1. totem, heykelcilik 2. hüznün, iç burkuntusu

burke : 1. burka 2. berke, kamçı

burla(hatun): üzüm, üzüm salkımı

burla, borla : üzüm

burta : 1. benek, ben 2. altın tozu

burtak : burtak çakıllı, taşlı toprak

burte cucin: burte-cucin

buruk : kırgın, alıngan, mahzun

burul : içli, içten, samimi

burultay: burul-tay

burunçuk: burulmuş, buruşuk

burundu : sert ve huysuz atları tımar ederken sıkıca tutmak için burunlarını sıkıkmaya yarayan kışkaç anlamına gelir. kazak hanlarından birinin adıdır.

burundu: atların terbiyesi için burunlarına takılan kışkaç

burungu: geçmiş, mazi, hatıra

buşku : telaş, heyecan

butun : bütün, budun

buulca : sahalar'da kurşuna verilen ad. (saha halk edebiyatı)

buyan : (bayan, muyan) 1. kut, baht, mutluluk 2. sevap, hayr 3. dayanıklılık, mukavemet

buyançuk: buyancık

buyandi : kutlu, bahtı açık

- buyra** : kıvrıkcık, kıvrılmış, bürülmüş
- buyraç** : amir, buyuran
- buyrat** : engebe, engel
- buyruk** : 1. emir, buyuruk, buyurma 2. göktürkler döneminde vezir, (bakan) anlamına da kullanılmıştır.
- buyuruk**: buyruk, emir
- buzaç** : bozucu, bozguna uğratan
- buzan** : bozan, düşman birliğini dağıtan
- buzkan** : 1. buzun 2. buz-kan
- bübülük**: gül, konca
- büdene** : bir bıldırcın türü
- bügü** : 1. büyü, sihir 2. felsefe 3. ejderha
- bügü, büke, bükü** : ejderha, büyük yılan anlamlarına gelir.
- büğdüz** : hizmetçi anlamına gelir.
- bük** : kıyı, sahil
- büke** : 1. genç kız, küçük hanım (bike) 2. bükü, ejderha
- bükeç** : güçlü, bükücü
- bükey** : büken, bükücü, güçlü
- bükin** : hanımcık, küçük hanım
- büklüm** : kıvrım, büküntü, saçak
- bükü** : ejderha
- büküş** : bükme eylemi, bükmek
- bülek** : bilek
- bülte** : demet, deste, top
- büngü** : tos atmak, kafa vurmak
- bür** : gonca, gonca gül
- bürçe** : kurt yavrusu
- bürçe** : kurt yavrusu

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

bürçek : 1. kurt yavrusu 2. saç kıvrımı

büre : (türkmenler) etrafı ormanlarla çevrilmiş, yüksek ve çıplak yerlere bu adı verir.

büre : pire anlamına

bürge : keklik, bahşiş, hediye

bürge : 1. kellik 2. bahşiş, hediye

bürkev : himaye, vesayet

bürküt : kartal anlamına

bürküt : 1. bahşiş, hediye 2. bir kartal türü

bürüncük: ipekten yapılmış, şal, fular

büte : 1. fidan 2. bütünlük

büvet : baraj, set, su seti

büyü : sihir, gizliyi bilme işi, bilgelik

büyük iskender : makedon hükümdarı (m.ö. 336. 323). dünya tarihinin seyrini değiştiren doğu seferi orta asya tarihinde de dönüm noktasını ifade etmiş ve aynı zamanda antik coğrafi tasavvurun geniş ölçüde yayılmasına da yol açmıştır.

büyük iskender hikâyesi : m.s. 1. yy.dan itibaren tam olarak ortaçağ'a kadar değişik versiyonlar halinde bütün kavimlere ulaşmış, aslında bir mısır halk hikâyesidir. bazı efsânevi formlarına göre büyük iskender, kuzey göçebe kavimleri arasında da bulunmuştu. hikâyenin bu versiyonları step tarihi açısından da çok değerli bilgileri içerir.

büyük yüeçiler : yüeçiler'in (toharlar), m.ö. 2. yy.da tienşan bölgesinden geçerek kansu yöresinden amu derya mıntikasına yani baktria'ya göçen kolu.

cabadak: hayret, şaşma

cabalak : yabalak, yaygın

çağimda: yaratıcı, üretken

çağimdi : lütufkar, iltifat eden

çağli : namuslu, dürüst

cakşi : yakşı, yakışıklı, güzel

calair : bir moğol boyunun adı. (roux)

calayır : calay: bilgin anlamına gelir. kazaklar'ın "ulu cüz-yüz" birliğini meydana getiren boylardan biridir.

calman : yalman

caman : 1. yaman, 2. kam, büyücü

camanbay: şamanist gelenekte, obanın büyücüsü, doktoru, kötü ruhları kovan kişi

camena(lar): romalılar'ın nympheleri olup müzler'le bir tutulmuşlardır. (estin.laporte)

campania : bugünkü garigliano, policastro, apenninler ve tiren denizi ile sınırlı bir roma eyaleti.

camuga (camuka) kızgın, asabi

canik : tüccar, ticaret erbabı

canku : meşveret

carip : yarkın, dost, çok yakın arkadaş

carlık : yarlık, emir, ferman

carti : şık, alımlı

cartularius : kamuyu ilgilendiren anlaşma, sözleşme vb. gibi belgeleri koruyan kilise görevlisi. sonra, papalık sarayında ve bizans'ta yüksek bir memurluk oldu.

caruz : heyecan

casus : vulcanus'un oğlu, korkunç dev. herkül tarafından öldürülmüştür. (estin.laporte)

cataka : sanskritçe'dir. önceki hayatlarında buda'nın erdemlerini ve yaptığı iyilikleri anlatan yazılara bu ad verilir. (roux.o.asya)

catuk : halim, haluk

cav : gösteriş, afi, fiyaka

cavankul: uygurlar döneminde ordunun sol cenahını ve oradaki askerlerin tümüne verilen ad

cavea : antik tiyatrolarda seyircilerin oturduğu kademeli bölüm. (g. bean)

cavildak : neşeli, şen şakrak

cavli : gösterişli, cafcıflı

caymaz : cesur, kararlı

caynak : pençe, doğan pençesi

cebe : moğolca'dır. zırh, pusat, silah anlamlarına gelir.

cebe : 1. silah, ok, cephan 2. zırh

ceben : gayretli, çalışkan

cebenoyan: cebe-noyan

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

cece'er (undur) : keluren nehri boyunda bir dağ. (moğollar'ın gizli tarihi)

celasun : (çalasun) 1. delikanlı 2. cesur, savaşçı 3. becerikli, eli tez.

celayir : (çalayır) 1. bilgin, güngörmüş, tecrübeli 2. savaşçı

celden : yel, yel parçası

cel-geldi (celgeldi, yelgeldi)

cella : tapınaklarda kült heykelinin bulunduğu ana salon. (g. bean)

celme : uriyang hatlar'dan cengiz han'ın hizmetçisi ve yoldaşı, binbaşı, "dört köpek"ten biri. (moğollar'ın gizli tarihi)

celme : çalım, fiyaka, gösteriş

cengel : hafif, ince

cengiz : temuçin'in hükümdarlık unvanı. (moğollar'ın gizli tarihi)

cengiz : çengiz, tengiz, deniz

cennet : 1. uçmak, 2. bahçe anlamlarına gelir. (ferit devellioğlu)

cennet : arapça'dır. uçmak (isim), bahçe, çok ferah ve havadar yer anlamlarına gelir.

ceren : ceylan, ahu anlamına gelir.

ceren : ceylan, ahu, gazel

cerkin : hısım, yakın

cerkuday: yer-kutay

cetik : yetkin, uzman, olgun

cetiz : yetkin, becerikli

ceyhan : aslı çayhan..dır. çay-han

ceyhun : (ceyhan, çayhan)

ceyran : ceren

cha : çince çay anlamına gelir. batı avrupa dillerinin çay anlamındaki tea, tee, thè vb. sözcükleri fuji lehçesinde ti olarak telaffuz edilen sözcükten gelmektedir. türkçe'deki çay sözcüğü ise kuzey çin telaffuzundan gelmektedir. çayın çin'e m.ö. 3. yüzyıldan önce budizm'le beraber, büyük olasılıkla assam rahipleri tarafından getirildiği zannedilmektedir. (ça diye okunur.)

chang ch'ien : çin imparatoru'nun m.ö. 138'de, çinliler'le yüeçiler arasında ittifak kurması için hiung nular'ın önünden kaçan yüeçiler'in peşine gönderdiği çinli bakan. chang ch'ien, batıdaki ülkelere on yıl süren hiung nu esaretinden sonra ulaşmıştır. çin dinastik

tarihi eserlerinde de kullanılan seyahatnâmesi, orta asya tarihinin önemli kaynaklarından biridir.

cheng : çince'de şehir anlamına gelir. (çinğ diye okunur.)

chieh chia ssu : çin dilinde kırgızlar'a verilen ad. (özkan izgi)

chin shu : chin hanedanının (265. 419) tarihinden söz eden ve 7. yüzyılda hazırlanmış çince dinastik tarihi bir eserdir.

choalita : bizanslı tarih yazarı menandros'un sözünü ettiği, sir derya'nın orta akışının kuzeyinde, muhtemelen iranî menşeli ve iranî bir dil konuşan kavmin adı. eserinin günümüze ulaşan el yazmalarında ise bu adın okunuşu belirsizdir. choalita veya choliata. başka verilerle yapılan karşılaştırmaya dayanarak doğru okunuş olarak choalita görünüyor. choalitalar 8. yy.da müslüman olmuşlardır. bu andan itibaren toprakları müslüman topraklarının bir kısmını oluşturmuştur. büyük bir ihtimalle m.s. 9. yy.dan itibaren d.avrupa'nın değişik yerlerinde rol oynayan hvalisler (kalizler), müslüman choalitalar'ın ahfadıdır. çince kaynaklarda harezmi'nin adlarından biri olarak geçen kuali adı da choalitalar'a işaret ediyordu. büyük iskender'in doğu seferleri tarihinde harezmi havalisinde bulunan bir ülkenin adı olarak anılan ve kolch şeklinde kayda geçirilen ad da aynı adın çok eski bir versiyonu olabilir.

chü ch'ü : "on altı devlet" çağında, m.s. 397 ve 439 arasında sarı nehrin büyük dirseği yakınında, bugünkü kansu'nun doğu kısmında hüküm sürmüş hiung nu menşeli pei liang hanedanının yönetici ailesinin adıdır.

cibelik : sonsuz, sonsuzluk

cici : (cicik, cicek) 1. çiçek, gül 2. konuk 3. sevim, sevimlilik

cicin : cici

cida : mızrak, kısa saplı mızrak

cidagu : yetkin, yetenekli, becerikli

cide : iri, uzun bir ağaç türü

ciga : taç, gelin başı

cigabegüm: ciga-begüm

cigabige: ciga-bike

cigi: şamanist gelenekte , iyi ruh. boy ve oymakları kötülüklerden koruduğuna inanılan ruh

ciğil : hafif, yeğni, kolay

cihan : sogdca soylu anlamına gelir. soylu sınıfı, krallardan büyük toprak ağalarına ve önemli tüccarlara kadar uzanır ve çok geniş kapsamlıdır.

cılasın, cılasun, cılasın : yiğit, kahraman, eli çabuk ve becerikli anlamlarına gelir.

cilduz : yıldız

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- cilinga** : kağan ve han'ların mektuplarını yazmakla görevli kişi
- cilmaya** : türk mitolojisindeki efsanevi kanatlı at
- cingil** : 1. galip, utkan 2. güvenilir, sadık
- civgin:** nihâl
- civi:** (cıgı)
- civil:** iyi ruh, temiz , arınmış ruh
- cizvitlik** : 16.yüzyılda fransa'da kurulmuş, koyu katolik inançlarını sürdüreren hıristiyan tarikatı.
- coçi** : temuçin'in büyük oğlu, kıpçak hükümdarı. (moğollar'ın gizli tarihi)
- coçi hasar** : temuçin'in kardeşi. (moğollar'ın gizli tarihi)
- colay:** (yolay) yol-ay...kazaklarda "ayağı uğurlu" kişiler için kullanılır.
- colda:** yolcu, yola çıkan
- columna caelata** : üstü kabartmalı sütun. (e. akurgal)
- comes** : son imparatorluk döneminde imparatorun maiyetinden bir kişi, daha sonraki çağlarda kont.
- cong** : çince'de soğan anlamına gelir.
- conventus** : eyaletlerde yargı işlerinin yürütüldüğü yer. (g. bean)
- cu** : çince'de sirke anlamına gelir.
- cuci** : konuk, sevgili, çocuk, bala, uşak anlamlarına gelir.
- cuci**: 1. cici, çiçi, cicik, çiçek, çuçu, çuçi 2. konuk..bu ad daha çok, beklenmeyen doğumlar sonrası kullanılır ve bu yüzden "konuk" anlamını içerir
- cucikasar:** cuci-kasar, kazar, keser
- cucin:** cuci
- cucihatun:** cucin-hatun
- cucirat** : bir moğol boyunun adı. (roux)
- culum:** narin, nazik, hassas
- cumuk:** yumuk, yumulmuş
- cuneus** : bir tiyatrodada caveanın merdivenlerle bölünmesi sonucu ortaya çıkan üçgen biçimli alanlardan her biri. (g. bean)
- cung.du** : chung. tu, ta. tu, pei. ping, pen. p'ing, bugünkü pekin (beijing, b.n.) (moğollar'ın gizli tarihi)

cupar : güzel koku anlamına gelir. (karakalpıklar'da).

cupar : parfüm, güzel koku

curia : meclis.

curiatular: (bakınız h harfindeki) horatılar ile curiatular.

çaaskılar : sahalar'da fincanlar anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)

çaba : gayret, enerji

çabak (çaba)₁. çabuk, çevik ₂ küçük bir göl balığı türü

çabak : macaristan'daki kumanlar'ın mintikasında (1419. 1455) bir obanın adıdır. bir cins ufak balık anlamına da gelir.

çabar : ₁. çpar, davranır ₂ ulak, kurye, elçi

çabuk : (çapuk) çapan, çaba gösteren, çabalayan

çaça : ₁. savaş baltası ₂ gemici ₃. çiçi, çiçik

çaçahan: çaça-han

çagas : çuvaş türkçesi'nde kırlangıç anlamına

çağ : ₁. zaman, vakit ₂ devir, devran ₃ su sesi, şırıltı

çağa : yavru çocuk

çağan : bayram, köstek, bukağı, beyaz, kalın ve sağlam deve kösteği, bağ

çağan : ₁. bayram, eğlence ₂ şimşek ₃ gürz, çakan ₄. beyaza kaçan beyazımsı

çağanak: çalgı, enstrüman

çağaş : kırlangıç

çağatay : cıgat yiğit ay ise er'dir. kişi, dövüşçü bu ay eski hasay, tokay adlarında da vardır.

çağ-atay: ₁. çağının en ünlüsü ₂ çağdaş, çağının ilerisinde.

çağdaş : çağın insanı, aynı çağda yaşayan kişiler

çağil : ₁. su sesi ₂ çakıl taşı

çağildak : çağlayan, şelale

çağılğan : sahalar'da yıldırıma verilen ad. (saha halk edebiyatı)

çağıltı : ₁. su sesi, suyun taş ve kayalara çarparken çıkarttığı ses

çağın : yıldırım anlamına gelir.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- çağın** : 1. şimşek , çakın 2. gürz, topuz
- çağır** : çağırı, çağrı
- çağırbeyke**: çağır-bike
- çağirgan**: çağıran, devetkar
- çağla** : 1. namuslu, dürüst 2. erik türlerinden bir yemiş
- çağlak** : 1. namuslu, dürüst 2. çağlayan, şelale
- çağlar** : şelale, çağlayan
- çağlasun**: dürüst
- çağlav** : dürüst
- çağlayan**: şelale
- çağlayik**: şelale
- çağlı** : kuvvetli, namuslu anlamlarına gelir.
- çağli** : 1. dürüst 2. yakışıklı, güzel
- çağlin** : meşhur ve liyakat sahibi
- çağrı** : doğan kuşu, çakır kuşu, davet anlamlarına gelir. bir ünvanıdır.
- çağrı alp**: çağrı-alp
- çağrı tekin**: çağrı-tekin
- çağrı tigin**: çağrı-tigin
- çağrı timur**: çağrı-timur
- çağrı** : 1. mesaj, davet 2. doğan kuşu, doğanın bir çeşidi
- çağruk** : katı, sert
- çaka** : otuz altıncı bulgar kralı.
- çaka** : 1. savaş baltası 2. çakı 3. fiyaka, çalım, gösteriş
- çakaloz** : 1. fener 2. ilkel bir top silahı (top mermisi yerine çakıl taşı atan)
- çakan** : teber, muharebe baltası anlamlarına gelir. aydın koçarlılı özdemir beğ'in araştırmalarına göre "çakır"dan. o yörede kelime sonlarındaki r'ler söylenmediği için çakır çakı çaka olmuş.
- çakan** : 1. gürz, topuz 2. şimşek

- çakar** : deniz feneri, bir tür balık anlamlarına gelir.
- çakar** : 1. deniz feneri 2. gürz
- çaki** : kesici, yontucu küçük bıçak
- çakici** : 1. çakma eyleminde bulunan 2. çakı ustası
- çakil** : çakıl taşı
- çakın** : şimşek, kıvılcım anlamlarına gelir.
- çakin** : 1. şimşek 2. kıvılcım
- çakinbay**: çakın-bay
- çakir** : 1. doğan türü bir avcı kuş 2. gürz 3. şarap, içki
- çakirca** : doğan türü bir avcı kuş
- çakircali** : çakırca-lı
- çakirci** : eskiden saraylarda, özel olarak doğan terbiyeciliği yapanlara verilen bir sıfat
- çakmak** : ..çak kökünden türeyen, vurmak, kesmek, bölmek eylemi için kullanılan bir sözcük
- çakmur** : tutumlu, eli sıkı
- çaktu** : iri yapılı, gösterişli
- çal** : kılıç darbesi, darbe, vuruş
- çalap** : ulu ruh, kaadiri mutlak (eski dönem tanrı sıfatlarından)
- çalapberdi**: çalap-verdi
- çalgar** : çalıcı, vurucu
- çalgiçay** : taştan yapılmış el değirmeni
- çalik** : 1. silahşör, iyi kılıç kullanan 2. çelik 3. mesaj, haber 4. haşarı, yaramaz
- çalim** : 1. gösteriş, fiyaka, kurum 2. kılıcın keskin tarafı
- çalimlu** : gösterişli, çekici
- çalın** : çığ, jale
- çalış** : azim, ceht
- çalışgan**: çalışkan, işgüzar
- çalkara** : bir doğan türüne bu ad verilir.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- çalkara** : 1. doğan türü bir avcı kuş 2. çal-kara
- çalkın** : darbeci, hamleci, vurucu
- çalma** : maden üzerine yapılmış oyma, işleme
- çalman** : çalıcı, vurucu
- çaluk** : çalık
- çalukbay** : çaluk-bay
- çam** : bir ağaç türü
- çamur** : sazlık, bataklık
- çanayaz**: berrak, billur
- çandar** : karışık, karma
- çandır** : karışık
- çanga** : asil, soylu anlamlarını içerir.
- çanga** : 1. soylu 2. pençe
- çangabay**: çanga-bay
- çangal** : 1. çok sık ağaçlı bölge 2. budaklı ağaç
- çapan** : 1. ulak, haberci 2. enerjik, çalışkan 3. iş elbisesi, eski giysi
- çapar** veya çapan : eski türkçe çarpmak: koşmak, at koşturmak, yağma etmek'ten: çapar veya çapan anlamlarına gelir. çok koşan, yiğit, benekli alaca (hayvan ve bitki için) anlamlarını da içerir. atlı haberci anlamına da gelir. eskiden çok kullanıldığı, kahramanlara ünvan olarak verildiği dede korkut hikayelerinde görülmüştür. farsça'da postacı anlamındaki çâpâr kelimesi türkçe'den alınmıştır.
- çapar** : 1. enerjik, çalışkan 2. giysi 3. saldırgan 4. ulak, haberci
- çapgin** : enerjik, koşan, ardından giden
- çapgur** : tufan, afet, deprem
- çapın** : hücum, salvet anlamlarına gelir.
- çapın** : atak, hücum, savlet
- çapitgan**: saldıran, saldırgan
- çapkan** : çapan
- çapkun** : eski türkçe çarpmak, koşmak, at koşturmak, yağma etmekten, gelip geçici aşklar peşinde koşan, çok yürüyen, çok koşan, her yana gidip gelip bir yerde

durmayan, sebatsız, açık, eşkin gidiş (at) anlamlarını taşır. çapkun otuç oğlan: 16.yüzyılda kazan'da han bulunmadığı sırada bir ara idareyi ele alan kişi.

- çaplan** : bir şahin türü
- çapli** : şahin türü bir avcı kuş
- çapti** : koşan, seğirten
- çaptuğ** : ünlü, çok tanınan
- çapul** : çap...mak kökünden, vuran, saldıran, alıp götüreren vb. eylemlerin tümü
- çar** stephan uroş : yirmi üçüncü sırp kralı. (1355. 13719)
- çarmagun**: görevli, görevlendirilmiş , emir almış
- çaşka** : sabi, bebek, yavru
- çaşut** : haberci, muhbir, ajan
- çat** : (türkmenler) iki nehrin birleştiği yere bu adı verir.
- çat** : yansıma, yayılma, ün
- çatak** : çatal, çatallı, iki kollu değnek
- çatakbeğ**: çatak-bey
- çatal** : iki kollu, iki kola ayrılmış nesne
- çatgal** : 1. yüksek dağlık bölge 2. çatal
- çatik** : çatılmış, tersleşmiş
- çatlak** : (türkmenler) birleşen iki nehrin arasındaki deltaya bu adı verir.
- çatli(ğ)** : 1. ünlü, tanınmış 2. gözü kara, cesur
- çatuk** : bıçak sapı yapılan bir ağaç türü
- çav** : ün, şöhret, yansıma, duyuru, bildiri
- çava** : ünlü, tanınmış
- çavaş** : ünlü, tanınmış
- çavçak** : (türkmenler) bir nehrin enginlere doğru dökülüp akmasına bu adı verir.
- çavlak** : çağlayan, şelale
- çavlan** : çağlayan
- çavlay** : çavlı-ay

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- çavlı** : şöhretli, ünlü, meşhur anlamlarını taşır. ava alıştırmamış doğan palazı da bu isimle anılır. (izmir).
- çavli** : 1. ünlü, meşhur 2 doğan yavrusu
- çavudur**: iyi üne ve şöhrete sahip olan
- çavuldur** : oğuzlar'ın üçok kolundan bir türk boyunun adıdır.
- çavunt** : ünlü, sanlı, şöhretli anlamlarına gelir.
- çavunt** : ün, şöhret
- çavuş** : (çavmak: haber götürmek'ten.) onbaşidan sonra gelen erbaş, askeri okullarda başarılı öğrencilere verilen adlardan biri, bir işin veya işçilerin başında bulunan ve onları yöneten sorumlu kişi, eskiden divanlarda alınan kararları yüksek sesle halka duyuran kimselere verilen isim. (sütçü argosu) yağı alınmış süt anlamına da gelir. (istanbul).
- çavuş** : bilgi veren, bilgi götüren, bilgi dağıtan (çav...kökünden)
- çavut** : duvar, sütun
- çay** : dere, ırmak
- çayan** : 1. dövülmemiş, dökme demir 2 işlenmemiş ham demir
- çaylak** : bir tür avcı kuş, mecazî fırsatçı, aç gözlü, argo toy, acemi, tecrübesiz anlamlarını içerir.
- çaylak** : kuyruğu uzun ve çatallı bir avcı kuş
- çaylan** : 1. dere kenarı 2 çağlayan
- çeber** : 1. usta, mahir 2 hoş, latif
- çebi** : (çepi, çepni) 1. sert bakışlı 2. usta eli yatkın, yetenekli 3. civciv, ferik 4. cebe, çebe, silah
- çebiş** : çebi
- çeçeigen** : moğol prensesi, cengiz han'ın kızı. (moğollar'ın gizli tarihi)
- çekçer** , çihurhu : keluren nehri ile buyür gölü arasında ki dağ. (moğollar'ın gizli tarihi)
- çeken** : cazip, cazibe, çekicilik
- çekim** : cazibe, çekicilik
- çekli** : armağan, hediye, düğün hediyesi
- çekmergen**: nişancı, iyi vuruş yapan, silahşör
- çeklek** : bülbül, güzel öten bir kuş

- çelen** : akıllı anlamına gelir.
- çelen** : 1. becerikli, çalışkan 2. fettan, yanıltıcı
- çelgü** : 1087'de bir peçenek başbuğunun adıdır.
- çelik** : kısa kesilmiş dal, sert değnek, kök salmak için yere dikilen dal parçası, çelik çomak oyununda çomağa vurmaya yarayan dal parçası, (denizcilik terimi olarak) ağaç veya madenden yapılmış halat bağlama yeri, güç ve dayanıklılığı artırılmış demir anlamlarını içerir.
- çelik** : (çelük.çuluk) gücü arttırılmış sert demir
- çelikten** : çelik parçası
- çelim** timur: çelim-timur
- çelim** : beden, endam, gösteriş
- çelimalp** : çelim-alp
- çelme** noyan: çelme-noyan
- çelme** : 1. çalma 2. başa örtülen bez (bandana)
- çemender**, cemender, çamandar : eskiden dağistan'daki kazak başkentine de adını veren kıpçak boyundan gelme erkek adı. (f.kırzioğlu.) semenderin aslı. hayvanbilimde kurbağagillerin kuyruklu takımından bir hayvanın adı. latince salmandra mecuslosa. ateşte yaşar bir masal hayvanı da bu adı taşır.
- çengin** : gösterişli, dikkat çekici
- çengiz** , çingiz : deniz anlamına gelir. temuçin han'ın ünvanı.
- çengşi** mucize, olağanüstülük
- çepen** : hatip, iyi konuşan, güzel söz söyleyen
- çepni** : cesur, yiğit anlamına gelir. oğuzlar'ın üçok koluna bağlı bir boyun adıdır.
- çerçi** : ulak, haber, bildiri ulaştırma kişi
- çeri** : asker, sü anlamına gelir.
- çerik** : asker, savaşçı, toplanaraq bir araya gelmiş erat
- çetin** : sert, güç, şiddet
- çeven** : çevre, muhi
- çevgen** : cirit, değnek
- çevlik** : (türkmenler) etrafı dağlarla çevrilmiş yere bu adı verir.
- çevri** : çeviri, girdap, anafor

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

çevrim	: 1. girdap, anafor 2. çevre, muhit
çibek	: atmaca türü bir avcı kuş
çiçek	: 1. gül, gül çiçeği 2. cici, cicik. moğol dilinde çok eskiden beri kullanıla gelen bir sözcüktür. sonraları farsçaya geçmiş
çiçi	: (çiçik, çiçek)
çıçkan	: fare anlamına gelir (oyratlar'da).
çidam	: dayanıklılık, metanet
çidamli	: metin, dayanıklı
çidik	: güç, dayanıklılık
çigan	: yoksul, fakir
çigay	(çığay): 1. fakir, varlıksız 2. kurt yüzlü, kurt bakışlı
çigçan çer	: şor türkçesi'nde depo, ambar anlamında kullanılmaktadır. (ş.h.akalın)
çigendik	: gayretli, çalışkan
çiger	: 1. gayret, azim 2. çökertiş, çökertme
çigermiş	: çökertmiş, düşmanı bozguna uğratmış
çigil	: olgun, gelişmiş, olmuş
çigilvar	: kısa ve küçük ok, özel ok
çiğ	: 1. su damlası, kırağı 2. kar yığını, kar topu
çiğal	: omuz, omuz başı
çiğan	: (çıkan)
çiğdem	: yaban çiçeği, (itir çiçeğinin türkçesi)
çiğın	: çikın, bohça
çiğir	: 1. çağ, devir 2. çığır açtığı yol 3. dar yol, patika
çiğla	: saf, halis
çiğlan	: saf, halis
çiğri	: 1. felek 2. melodi
çılış	: şor türkçesi'nde "kongre, toplantı" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
çıkan	güneş

çikan	: 1. kaynak, kaynarca 2. yeğen, hala çocuğu
çikler	: yenisey'in kollarını teşkil eden akarsular etrafında yaşamışlardır. (gumilev)
çikmak	: 1. çıkma eylemi 2. kaynak 3. çakmak
çil	: dağ tavuğu
çilde	: kış mevsiminin en soğuk dönemi
çildim	: seri, hızlı, enerjik
çildu	: hızlı, seri, çabuk
çilen	: 1. çığ 2. jale 3. bir dağ çiçeği
çilenti	: hafif yağan yağmur, serpinti anlamına gelir.
çilenti	: çığ, jale
çimçik	: saf, masum
çimrin	: aktif, faal
çin	: sadık, öz anlamına gelir.
çin	: (çin, çine) sağlam, dayanıklı, güvenilir
çinak	: 1. sevap, hayr 2. güvenilir, sadık
çindan	: sandal ağacı
çine	, eçine : bozkurt anlamına gelir.
çine	: (çin) 1. sadık, güvenilir 2. öz, soy 3. kurt, kurt yavrusu
çingay	: özü, sözü bir, sözüne güvenilir
çingir	: 1. kopuza benzeyen bir saz 2. çingirak
çinis	: kurt demek olan çine'nin çoğuludur.
çinkay	: sözüne güvenilir, özü sözü bir
çintay	: soylu, güvenilir
çipli	: narin, ince yapılı
çiray	: yüz, çehre, surat anlamına gelir.
çiray	: yüz, çehre, eda
çirganiş	: zevk, haz, tad

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- çit** : çizgi, sınır, limit
- çitirki** : ışık, nur, ziya
- çizgen** : saban izi, karasabanın tarlada açtığı yol
- çizim** : resim figürü
- çmaçana** : hinduizm'de seçkin ölülerin mezarlarına yapılan topraktan tümsek (l.reonu)
- çoban** : 1. elinde cop (değnek, sopa) olan 2. muhtar, oba beyi
- çobar** : değnekli, değnek taşıyan
- çobayıkmiş**: gönül kırıcı, haşin
- çoga** : vahşi hayvan
- çogay** : yoğun, kesif
- çogul** : şor türkçesi'nde "yok, mevcut olmama" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- çoğaş** : 1. debdebe, şaşa 2. vahşi hayvan yavrusu
- çok et** : şor türkçesi'nde "yoksun kıl, yoksun bırak" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- çok işte** : şor türkçesi'nde "yok etmek" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- çokan** : çoku: dağın doruğu. çokan: zirveye ulaşan. çokan kişi: nişanlı kimse, yavuklu kişi anlamlarına gelir.
- çokan** velikan: ruslar tarafından 1937'de öldürülen ünlü türkistanlı şairin adıdır.
- çokan** : 1. gürz, topuz 2. hayvan yavrusu
- çoksın** : şor türkçesi'nde "kaybedilen bir şeye üzölmek" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- çoksıra** : şor türkçesi'nde "yoksullaşmak, yoksul düşmek" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- çoksırag** : şor türkçesi'nde "yoksulluk, sefalet" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- çoktıg** : şor türkçesi'nde "yoksul" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- çoku** : 1. debdebe, şaşa 2. bolluk, bereket
- çolak** (çalak) silahşör, iyi kılıç çalan
- çolbanak** : türe dışı çocuk anlamına gelir. (hakaslar'da).
- çolbanak**: 1. uzak görüşlü 2. törenin dışında kalan 3. nikahsız ilişkiden doğan çocuk (hakas türklerinde)
- çolbu** : (çalpan)

- çoldu** : 1. bahşiş, mükafat 2. ganimet
- çolpan** , çulpan : astronomide zühre, venüs, çoban yıldızı, kervankıran, gözü uzağı iyi gören anlamlarına gelir.
- çolpan** : 1. kuzey yıldızı 2. uzak görüşlü 3. tanıdık, bildik, aşına
- çomak** : 1. iri ve yuvarlak değnek 2. bir ucunda topuz bulunan sopa, silah 3. inanmış, inançlı
- çomaker** : çomak-er
- çomur** : zambak anlamına gelir.
- çongar** : gürültü, şamata, nara
- çopur** : geyik ve karaca yavrusu
- çor** : (çur, çura)
- çor** : bir unvandır. hâlen anadolu'da çok çarptı sözü, cin çarptı anlamında da kullanılır.
- çora** : çorba (silivri istanbul). her türlü yemek (kaş. antalya) anlamlarına gelir.
- çora** : (çura, çur) 1. yer tanrısı 2. cin, peri 3. ruh(...farsçadaki "şur" (kötülük, uğursuzluk) sözcüğü bu dile türkçeden geçmiştir.)
- çora:** (çura, çur) 1. yer tanrısı 2. cin, peri 3. ruh(...farsçadaki "şur" (kötülük, uğursuzluk) sözcüğü bu dile türkçeden geçmiştir.)
- çoraman:** cinli, perili
- çorlu** : cinli kötü ruhların etkisinde kalan kişi. bu ad şamanist gelenekten gelen bir addir.eskiden bunalımlı ve toplum tarafından hoş karşılanmayan kişiler için bu ad verilirdi ve bu kişiler kam ve baksılar tarafından tedavi edilmeye çalışılırdı)
- çorlu:** cinli kötü ruhların etkisinde kalan kişi. bu ad şamanist gelenekten gelen bir addir.eskiden bunalımlı ve toplum tarafından hoş karşılanmayan kişiler için bu ad verilirdi ve bu kişiler kam ve baksılar tarafından tedavi edilmeye çalışılırdı)
- çorlu:** cinli kötü ruhların etkisinde kalan kişi. bu ad şamanist gelenekten gelen bir addir.eskiden bunalımlı ve toplum tarafından hoş karşılanmayan kişiler için bu ad verilirdi ve bu kişiler kam ve baksılar tarafından tedavi edilmeye çalışılırdı)
- çoroon** : sahalar'da bir ya da üç ayaklı bir yer adı (saha halk edebiyatı)
- çortan** : bir kuman oymağının adıdır.
- çotur** : kabza, kılıç kabzası
- çökermiş** : çökertmiş, düşmanı bozmuş
- çöklü** : soylu, asil
- çökül** : ırmakların taşarak vadilere bıraktığı tortu

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

çömçe	: ağaçtan oyulmuş su kabı
çörten	: oluk ağzı. en çok sevilen tipi aslan başı biçiminde yapılmış olanlarıdır. (e. akurgal)
çözeli	kıpçak, merkezden uzakta olan
çözelti	: ayrılış, kopuş, firak
çözülü	: (çözeli)
çuban	: çoban, muhtar, obabaşı
çuçu	: şair, şairane konuşan
çuga	: 1313 yılında manisa'yı fetheden saruhan beğ'in kardeşi.
çuğa	: cesur anlamına gelir.
çuğa	: (çuka) 1. yürekli, cesur 2. arınmış, duru 3. inc narin
çuğay	: narin ve alımlı kız
çuka	: (çuğa)
çulçu	: serçe, turgay kuşu
çulo	: taşlı çöl, huo. çince ikinci dereceden üst düzey memur demektir. (gumilev)
çuluhan	: çulu(çuluk)- han
çuluk	: 1. çelik 2. çalık, kılıç çalan 3. aceleci, heyecanlı
çur	: (çor, çur, çora)
çuran	: romanya'da kullanılmış olan türk adlarındandır.
çuran	: ruhlarla ilgilenen
çuran	: ruhlarla ilgilenen. en : guru (ruhani lideriy). ençu : sükun, huzur, ruh derinliği. imen, emen, ruh, kapar, akıl,
çuran	: ruhlarla ilgilenen. en : guru (ruhani lideriy). ençu : sükun, huzur, ruh derinliği. imen, emen, ruh, kapar, akıl,
çur-çura	: bir unvandır. peçenekler'in üç asıl boyundan birinin adıdır. çura : kazan hanı safagıray'ın etrafında bulunan değerli devlet adamlarından biridir.
çurtan	: romanya'da kullanılmış olan türk adlarındandır.
çutul	: romanya'da kullanılmış olan türk adlarındandır.
çutur	: kuman özel adlarındandır.

- çuvaş** : 1. sakin, rahat 2. dindar, dünyaya değer vermez 3. çavuş
- çücen** : akıllı, aklını kullanan
- da savaş** isteği, başkaldırı ve isyan sembolü olarak kullanılmıştır. 2. tıkaç, kapak, bend, set
- daçya** : tuna'nın sol yakasında, bugünkü romanya'nın büyük kısmını içeren bölge.
- dadak** : değme, dokunma, tadma
- dadal** : tadalan, sezen, farkına varan
- dadaş** : erkek kardeş, yiğit delikanlı anlamlarına gelir.
- dadaş** : dağ-daş aynı dağdan...aynı dağı kullanan
- dağ** : (tağ, tağ, tak, tav) dağ...genişlik, büyüklük, ululuk, heybet
- dağaç** : dağ gibi heybetli
- dal** : 1. ayrı, bölünmüş 2. saldırı, büyüme, yayılma 3. batma, çıkma 4. yalınlık, çıplaklık
- dalan** : koridor, dehliz
- dalaş** : döğüş, karşılıklı saldırı
- dalay lama**₁₂ : okyanus lama : evrensel lama anlamına
- dalay** : (talay) genişlik, ululuk, sonsuzluk mecaz eden, asıl anlamı , büyük deniz, okyanus
- dalbay** : 1. vasi, ardına sığınılan kişi 2. çuhadan yapılmış şapka
- damaskos** : şam.
- damga** : türkçe'dir. aidiyet izi, sürüye kızgın demirle basılan işarete bu ad verilir.
- damla** : su damlası , tane
- dana** : inek yavrusu, iki yaşındaki genç inek
- danişman**: müşavir, bilgi ve tecrübesine danışılan kiş (tanışman) (türkçeden, farsçaya geçen sözcüklerden, tanış'dan, "danişmend" olmuş. türkmen ve türkmenend gibi..)
- darbai** : uygur elçisi. (moğollar'ın gizli tarihi)
- darica** : 1. darı gibi, darı niteliğinde bereketli 2. sıkı, sıkıcs, zorlu
- daruka** : (darga) vali, yönetici, bürokrat
- darulgan**: alingan, nazlı
- daşki** : taşkı, taşmış, dışarı çıkmış, dışarıda olan

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

dayak : değnek, baston, dayanılan nesne

dayanç : 1. dayanak, destek, güven 2. dayanma gücü tahammül

dayangan: dayanıklı, metin

dayangi : köşe minderi

dayar : hazır, hazırlıklı

dayçın . tengri : moğollar'ın savaş tanrısı mars'a verdikleri isim. (gumilev)

debret : kımıldayış, devinim

decuriones : roma'ya tâbi kentlerin curia üyelerinin oluşturduğu soylular sınıfı.

dedelerinden

değerlü : değerli, kıymetli

değir : 1. değer, qiymet, baha 2. hücum, yügürüş 3. ulaşım, ulaşma

değirmi : çevreli, yuvarlak, toparlak

değnek : dayanak, dayanılacak nesne

deli : usu gitmiş, azmış, dellenen, mec.gözü kara, yiğit

deme : köy

demirdöğen: demir-döğen acı kuvvet sahibi

demirgen: 1. demir, ham demir 2. temren, okun ucundaki demir parçası

deneri . dikkat, itina

dengizik : denizcik, küçük deniz, göl

deniz : deniz, büyük göl

denli : edepli, terbiyeli

depegen: tekmeleyen, iyi tekme atan

depem : zelzele, sarsılma, kımıldama (kişisel görüşüme göre bu ad çocuklara depem sırasında ya da depem felaketi sonrası yaşanan, çileli günler sırasında doğan ve o günlerin anısına verilen bir addır.)

derin : derinlik...den olgunluk, bilgelik

dernek : eğlence, toy, birliktelik

devin . hareket, kımıldanış, davranış

- devrim** : çevrilme, katlanma, bükülme, inhina, inkılap, ihtilâl, sosyalist ihtilâl
- devrim** : devirme, yıkma, devirip yerine geçme, ..ihtilal
- deyim** : söyleniş, darbimesel
- deyiş** : söyleyiş, şiirsel anlatım, ozan dili
- dəğiş** : 1. dəğişim, dəğişmə 2. döğüş, çarpışma, hücum. temas,
- dəğən** : (dəğən) dəğərli, qarşılığı olan
- dibek** : 1. ağaçtan oyulmuş büyük havan 2. yayık ağaç
- dik** : 1. yükseklik, yükseliş 2. kararlılık, yıkılmazlık, cazmazlık 3. inat
- dikeç** : sütun, dikil, dikilmiş
- dikmen** : dağ tepesi, doruk, şahika, zirve
- diktyнна** (ağdan çıkan kız): minos'un dokuz ay kovaladığı girit nymphe'si britomartis'in lakabıdır. kız denize atlar ve balıkçılar tarafından kurtarılır. (estin. laporte)
- dilek** : dil ile istenen, dile getirilen istek, arzu, murat, dilek
- diler** : dileyen, dileyici
- dilim** : kesik, bölüm, bölünmüş, biçimlenmiş
- dinç** : zinde, sağlam, dirençli
- dinler** : terbiyeli, munis, muti
- dinleten** 2. sokman, uzun çizme
- dip** . baht, talih
- dipçin** : 1. bahtı açık 2. sağlam, dayanıklı
- dıraz** : uzun, uzak, derin
- direk** tekür: direk-tekür (teker)
- direk** : 1. dirilik, sağlamlık, ayakta kalmak 2. temel, dayanak 3. vezir, bakan
- diren** : direnç, karşı koyuş, dirilik
- direnç** : dirnme gücü
- direngeç** : destek, dayanak
- dirgen** : 1. dirilik, 2. harmanda kullanılan demir çatal
- diri** : (diri, dirik, tiri, tirik) can, ruh, canlılık, canlı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- diril** : can, ruh, tin
- dirim** : yaşam, sağlık, canlılık
- dirliğ** : yaşam, hayat
- dirlik** : hayat, yaşayış, ömür, yaşamak için gerekli olan şey, birlikte yaşayış, geçinme
- dırmalak₈** : dik dağlar üzerine döne döne çıkan yollara bu adı verir.
- dirse** : derse, söylese, konuşkan
- dişoğuz** : taşralı oğuz , dışarıdaki oğuz, türkmen
- divrak** : yakışıklı, alımlı, civan
- dizik** : (dizi) kolye, takı
- dizlek** : hazır cevap, konuşkan
- dodurga** : 1. dolgun, doyumlu 2. doyuran, doyurucu 3. açık, net, berrak
- doğa** : 1. tabiat, doğallık, ortaya çıkış 2. huy, yaratılış, fitrat
- doğan** : 1. soylu bir av kuşu 2. doğmuş, olmuş, ortaya çıkan
- doğru** : dürüst, yalansız, sözüne güvenilen
- doğrul** : 1. doğruluk, dürüstlük 2. ayakta duran, dirençli
- doğu** : güneşin doğuş yönü
- doğu₈** : daneri₈ : doğu
- doğuç** : doğuş, doğma, ortaya çıkış
- doğudan**: doğulu, doğu yönünden gelen
- doğulu** : doğu bölgesinden
- doğuş** : doğma, ortaya çıkış
- dokunak** : dokunuş, değiş, ağır, mahsun, yürek sızlatan, yüreğe dokunan
- dokunç** : dokunak, hüzün
- dokuz arka**: dokuz-arka (...eski dönemlerde soyluluk gösterme ve belli etmesi açısından, bir kişinin babasından itibaren geriye doğru dokuz atasının sayılıp açıklanması..)
- dokuz** : dokuz sayısı, türklerin en çok eskilerden beri uğurlu sayılarından
- dokuzer** : dokuz-er dokuz er gücünde

- dolu** : 1. bilgin, tecrübeli, öğretmen 2. bütün, tam, eksiksiz 3. şamanist gelenekte ve alevi_bektaşî gelenekte, içki, şarap 4. kısa süren, iri taneli yağmur
- dolun** : tam, bütün, eksiksiz
- dolun, tolon, tolun** : aynı on dördü anlamına gelir.
- dolunay** : ayın ondördü, ayın en güzel hali
- domaniç**: 1. dumanlı bölge 2. tümsek, engebeli arazi
- domurcuk**: gül, tomurcuk
- donat** : giyim, kuşam, zenginlik, cömertlik
- donatmış**: giydirip, kuşatmış, sevindirmiş, cömertlik göstermiş
- donatur** : cömert, eli açık, bağışlayıcı
- donsuz** : çıplak, fakir, varlıksız
- dor düzeni** : yunanistan'daki tapınaklarda çok sık fakat anadolu'da ender kullanılan bir düzen. sütunlar doğrudan taban düzlemine oturur, sütun kaidesi yoktur. sütunlar yukarıya doğru incelerken yükselir ve ortalarında bir şişkinlik vardır ki buna enthasis denir. sütun gövdesinde genellikle yirmi adet sığ yiv, keskin bir kenar oluşturacak biçimde birleşir. sütun başlığı dörtgen bir tabla biçimindeki abakus ile onun altındaki bombeli ekhinustan oluşur. (g. bean)
- dora** : doruk, şahika, zirve anlamlarına gelir.
- dora** : doruk, zirve, şahika
- dorbay** : nesil, soy. (kuşak değil.)
- doru** : 1. doruk, zirve 2. kara ile kırmızı arası renk (at rengi)
- dorylaion** : eskişehir.
- doymaduk**: doyumsumuz, sevilmeğe doymayan, doyulmayan
- doyum** : 1. doymak, tatmin 2. ganimet, bereket
- döğen** : 1. dövüşçü, döven 2. ekin saplarını ezmeye yarayan, altında çakmaktaşı bulunan geniş tahta
- döğer** : 1. döver 2. değer, kıymet 3. kalın, enli bir ağaç
- döğerli** : değerli
- döğüşgen**: kavgacı, savaşçı
- dökümhan**: böküm-han 1. dökmekten döküm 2. düğüm, bağ
- dölek** : sabit, berkarar, bâki, mutemet, dürüst, temkinli, sakin ve itaatli. elverişli, uygun, usta, kurnaz, çok döl veren anlamlarını içerir.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- dölek** : 1. çok döl veren 2. koyunun kuzuladığı yer 3. itibarlı, saygıdeğer, maharetli
- dölek₈** : dağların tepelerinde tesadüfen rastlanan düz yollara bu adı verir.
- dölen** : muti, sevgi gösteren
- dönder** : (döne, döndü gibi “dönmek” fiilinden türetilmiş, çocukları ölen ailelerin, yeni çocukları olduğunda kullandıkları adlardan)
- döne** : (döndü, dönder)
- döngel** : saat
- döngü** : dönüşüm, başa dönüş
- döngün** : dargın, gönlü kırık
- dönmez** : kararlı, cesur, azimli
- dristra** : silistre.
- dromos** : yunanca’da yol anlamına gelip, mezar girişlerine de verilen addır. (e. akurgal)
- dryaslar**: yunanistan’da kutsal sayılan dişbudak ağacının (drus) nympheleri olup uranos'un kanından doğmuşlardır. (estin.laporte)
- dubban kamışı** : sümerler’de çalı büyüklüğünde kamış.
- dudu** : eskiden “kadın” ve “hanım” sözlerine karşılık olarak kullanılırdı, kızçocuğu “tuti” gibi konuşsun diye konulur.
- duhs** : kafkasya’daki alanlar’ın arap kaynaklarında rastlanan tasvirlerine göre 9. yy.’daki alanlar’ın önemli boylarından biri. bu boyun adı as adıyla birleşik halde geçer (duhs.as). henüz m.s. 10. yy.’da isık köl ve çu nehri yöresinde yaşayan ve müslüman kaynaklarında batı göktürkleri’nin tebası olarak söz edilen tuhs kavim unsuru ile aynıdır.
- duks** : bizans’ta ordu komutanı, general.
- duku** : sümer’de tanrıların yaratma odası.
- dulak** : dolu, olgun, tecrübeli
- dulda** : (türkmenler) kuytu yerlere, koyaklara, göbeklere bu adı verir.
- duldüz han** : yıldız han anlamına gelir. (balkar).
- dulun** : dulunmak (1. ay, güneş tutulması. 2. ay ve güneş batması. 3. gözden uzak olmak)’tan.
- duman** : 1. sis, kırağı 2. ateşten çıkan gaz
- dumlu** : 1. dumanlı, sisli bölge 2 soğuk ve ayaz alan yer
- dumrul** : 1. okun sivri ucu 2. başı dumanlı, efkarlı

- dumrul** : “nesil veren, hayat başlangıcı”. (osman mirzayev). toğrul’un fonetik değişikliğe uğramış bir şeklidir.
- dumuzi** : kitabı mukaddes’te temmuz. sümer’de kutsal evlilik töreninde tanrıça inanna ile evlenen ilk hükümdar olarak bilinen uruk’un çoban kralı.
- dura** : (durak) 1. yaşam, hayat 2. sağlamlık, dayanıklılık, kalıcılık 3. ev, yaşanılan yer, barınak (bu ad, çocukları çılmış ailelerin yeni çocukları olduğunda yaşamda kalıp uzun yaşaması ve sağlıklı olması dileğini içeren adlardandır ve çok eskilere dayanan bir gelenele bu gün de sürdürülmektedir.durak, dursun, durmuş, durdu, yaşar, tokta, tok, toka, toktamış, turan vb.adlar da hep aynı psikoloji ve geleneğin ürünüdür.
- duran** : (turan) durucu, kalıcı, yaşayan, canlı
- durdu** : 1. duran, kalıcı, canlı, yaşayan 2. yaşam, hayat
- durgaç** : durak, durulan, yaşanılan yer
- durgun begüm**: durgun-begüm
- durmuş** : 1. duran, yaşayan, canlı 2. yaşam, hayat
- dursun** : durması, yaşaması istenen
- duru** : 1. saf, sade, berrak 2. duran, durgun
- duruk** : duru, durucu
- durul** : 1. sükun bulmak, huzura kavuşmak 2. günahsızlık, arınmışlık
- durulca** : masum, günahsız
- durulmaz**: afacan, yaramaz
- durulmuş**: tatminkar, sakin
- durum** : yaşam, hayat, süregenlik, duruş
- duvak** : örtül kapanmış, gelin başı
- duvan** : (doğan)
- duyan** : duyucu, hissedici
- duyar** : duyarlı, hisli, duygulu
- duyari** : duyarlılık, hislilik
- duygu** : his, duyum
- duyuş** : duyum, hissediş, duyarlılık
- duyuşan** : duyan, hisseden

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- düğün** : (töğün, toygün) toy günü, yemekli eğlence
- dündar** : şevk verici, şevkle yürüyen anlamına gelir.
- düş** : rüya, aniden ortaya çıkış
- düşelge** : pay, hisse
- düşerge** : miras, pay
- düşüngü**: düşünerek üzülme, kafaya takma, üzülme, teessür
- düve** : genç inek, henüz yavrulamamış inek anlamına gelir.
- düve** :₁ genç inek, dananın büyüğü ₂ döven, dövüşçü
- düveci** : dövücü, dövüşçü
- düven** : (döven)
- düyeci** : dövüşçü, doğuşçü
- düz** : (tüz) ₁ doğru, doğruluk, gerçek ₂ soy, kök, döl ₃ kural, kaide
- düze** : düzen, uslup, tarz
- düzen** : kural, kurallar bütünü
- düzge** : süs, makyaj
- düzgün** : ₁ düzlü, düzenli, muntazam ₂ gidişat, teamül
- dyrrachium** : durazzo, draç.
- eanna** : sümer'de inanna'nın uruk'taki tapınağı, sözcük anlamı an'ın evi'dir.
- eannatum** : kısa bir dönem için tüm sümer'e hakim olan bir lagaş hükümdarı.
- ebani** : urartuca "ülke" anlamına gelir.
- ebin** : (evin) tane, öz
- ebinç** : refah, huzur
- ebiri** : erim, edrem, fazilet
- ebrek** : dayanıklı, sebatkar
- ebren** : ₁ evren, kainat ₂ felek, talih
- ebret** : ayrılım, ihtilaf
- ebrük** : dayanıklı, sebatkar

- ece** : (eski türkçe eçü: büyük kardeş'ten) kraliçe. (halk dilinde) ağabey veya abla. reis, ulu, ileri gelen anlamlarına gelir. ece beğ (ece beğ gazi) türkler'in rumeli'ye geçişlerinde ve gelibolu'nun alınmasında önemli rol oynayan osmanlı kumandanı. (14. yy.)
- ece** : (eçe)
- ecevit** : haşarı afacan, yaramaz anlamına gelir. (osmaniye, kilis.) (a.erol)
- ecevit** : 1. çalışkan , , aktif 2. haşarı, yaramaz
- eçine** : doğru sözlü, sözüne güvenilir
- ede** : (edi, ata) atalık, hatırı sayılan, sözü dinlenen kişi
- edebalı** : ede (=amca, ata) ile balı'dan. şeyh edebalı (öl.1325). osman gazi'nin kaynatası. mal hatun'un babasının adıdır.
- edessa** . urfa.
- edgü** : 1. iyi, güzel, hoş 2. adil, adaletli 3. eğitmen, öğretmen
- edgü, eygi, ezgü** : iyi anlamına gelir.
- edgüdi** : 1. eğitici, öğretici 2. iyi, ala
- edi** : eda, ata, saygıdeğer ulu kişi
- edige beğ** : cucu ulusu mangıt kabilesinin ünlü beylerinden biridir.
- edige** : 1. iyi, iyi kalpli 2. öğretmen
- edige, edüğe** : kırım kahramanlık destanlarından birinin adıdır.
- edik** : kısa konçlu çizme
- edil** : (dil, etil, atil) iyilik, güzellik
- ediz** : yüksek, yüksek yer, her şeyin yükseği anlamlarına gelir.
- ediz** : 1. kıymet, kıymetli 2. yüksek, yükselmiş
- edubba** : tablet evi. sümer okulu veya akademisine verilen ad.
- efesli johannes** : monofizit süryani piskoposu ve tarih yazarıdır. m.s. 585'den sonra ölmüştür.
- eftal** : yaklaşık m.s.456 ve 557 arasında, kuzey afganistan'daki uar hunlar'ın yönetici hanedanıdır. uar hunları bu hanedanın adından dolayı eftalit diye adlandırılmıştır. eftalit adının bizanslılar'ın telaffuzuna dayanan eftalita şekli de kullanılır.
- egemen** : 1. hakim, sahip, kendinden başkasını dinlemeyen, buyrukçu 2. bilge kişi, dahi
- egit** : göz değmesi ve nazer qarşı, göz kenarlarına sürülen bir ot
- eğber** : eğri, eğrilmiş

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

ehe : ay¹⁰.

ekişnugal : sümerler'de ay tanrısı nanna. sin'in ur'daki tapınağı.

ekiz : ikiz anlamına gelir.

eklesiasterion : hellen kentlerinde en büyük "halk meclisi" binası. (e. akurgal)

eksarkhlık : bizans'ta bir eksharkos tarafından yönetilen eyalet.

eksarkhos : eksarh yöneticisi askeri vali.

eksedra : yarım daire ya da dikdörtgen şeklinde, heykel koymaya ya da oturmaya yarayan yüksekçe mimari mekân elemanı. (g. bean)

eksük : eksik, bütün olmayan, bir yanı, bir parçası bulunmayan, kusurlu, sakat, tam ve mükemmel olmayan, mevcut olmayan, kayıp, diğerinden az ve aşağı olan, ayarı tam olmayan, eksik ayarlı anlamlarına gelir.

eksük : kayı beylerinden artuk'un oğludur.

eksük : azlık, yokluk, yoksulluk

ekşi : eksi, eksik, azlık, yokluk

eku : hititçe "içmek" anlamına gelir.

ekur : nippur'da bulunan enlil'in tapınağı, sümer'in en kutsal alanı, sözcük anlamı dağ evi'dir.

el : 1. il, ülke, memleket 2. ilgi, bağlantı 3. barış, sukunet 4. kolun, bilekten aşağısı

ela : hurrice "kız kardeş" anlamına gelir.

ela : (ala) renkli alacalı

elaldı : el (il): yurt aldı anlamına gelir.

elaldi: birl.el-aldı fatih, algan, ilalan

elalmış : fatih, algan

elam : sümer'in doğusunda bulunan ve sıkça çatıştığı ülke.

elban : (ilban) devletçi, devletine bağlı, sadık

elcek : 1. ekin biçme aracı 2. munis, sessiz

elcigedai : memurların başı. (moğollar'ın gizli tarihi)

elçi : 1. devletine bağlı, devletçi 2. devleti adına aracılık eden, haberci, temsilci

elçik : eldiven

- elçim** : demet, tutam
- elçin** : demet anlamına gelir.
- elçin** : 1. demet, bağ, buket 2. ekin biçerken kullanılan bir alet 3. devlet görevlisi, devlete bağlı
- eldek** : 1. basiret, kaabiliyet, eylem gücü 2. yedek, elde bulunan
- eldem** : 1. alışkın, yetişkin 2. sevimli, cana yakın 3. evcil koyun
- elez** : (eliz)arı, duru, temiz, munis, uyumlu
- elgay** : yurtsever
- elgin** : 1. konuk, öncelik verilen kişi 2. gurbetçi, yurdundan uzak
- elginalp** : elgin-alp
- elginsu** : elgin-su
- elgörmüş**: gezgin, seyyah, cihandide
- elgün** : halk, avam, halktan kişi
- elibol** : cömert, eli açık, sahi
- elik** : ceylan anlamına gelir.
- elik** : usta, eli yatkın
- eliş** : usta, maharetli
- elitaş** : cimri, eli sıkı
- elitez** : becerikli
- elkatmış**: el-katmış ülke fethetmiş, algan
- elkin** : 1. konuk 2. yolcu
- elöver** : yurtsever
- eltutar** : 1. el-tutar yardımsever, hayırşinas 2. fatih, algan
- elver** : tarikatlarda, şeyhlerin müridlerini kabul etme eylemi
- elverdi** : tarikat geleneklerinde şeyhin müridini kabulü ile ilgili
- elveren** : 1. olgunlaşan, yeterlilik kazanan 2. tarikat şeyhlerinin
- em** : şor türkçesi'nde ev anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- em toyu** : şor türkçesi'nde "yeni bir eve taşınma şerefine verilen şölen" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- em üstü** : şor türkçesi'nde "tavan arası" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- emçi** : doktor, eczacı
- emdegi** : şor türkçesi'nde "evdeki, ev kadını" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- emdegi nebeler** : şor türkçesi'nde mobilya anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- emdegilig** : şor türkçesi'nde "evli" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- emeç** : amaç, gaye
- emek** : 1. gayret, cehd, zahmet 2. güç, enerji
- emen** : 1. can, ruh, hayat 2. ağaç dikmek için açılan çukur 3. meşe ağacı
- emeş** : sümerce'de yaz, yaz ile kış arasındaki tartışma'nın başoyuncularından biri.
- emet** : bereket, bolluk anlamına gelir.
- emet** : 1. sınır, mesafe 2. emzik, emcek
- emgek** : emek, zahmet, güçlük
- emil** : nüve anlamına gelir.
- emir** : arapça prens.
- emir** : arapça'dır. prens anlamına gelir.
- emirzade** : arapça farsça. prensin oğlu, yani prens. emir mir olarak, emirzade de mirza olarak kısaltılmıştır.
- emlek** : duygulu, merhametli
- emnetçen emi** : şor türkçesi'nde hastane anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- emre** : (imre) düşkün, aşık, hayallerle yaşayan (...arapçadaki "emr" sözcüğüyle
- emuş** : dumuzi'nin badtibira'da bulunan tapınağı.
- en** : sümer'de başrahip veya başrahibe. en, tapınağın ruhani lideriydi, olasılıkla kutsal evlilik ayini'nin gerçekleştirildiği kutsal gipar'da otururdu.
- en** : (yen)¹. derinlik, genişlik ² av ³ kıyı ⁴ arka
- en'an tegin** : uygurlar'ın son hanı. (gumilev)
- enakalli** : sümer'de lağaşlı eannatum ile bir anlaşma yapmış olan umam ensisi.
- enannatum** : sümer'de eannatum'un erkek kardeşi.

ençu : sükun, huzur, ruh derinliği

endeş : eşit, müsavi

endymion: kendi isteği üzerine, babası zeus tarafından sonsuz bir uykuya yatırılır. selene (ay) onu uyandırmadan her gece onunla buluşmaya gelir, bu buluşmadan elli kızları olur. (estin laporte)

eneç : meyil, meyilli

ener : dağ eteği anlamına gelir. (yakutlar'da).

engin: 1. genişlik, derinlik, yayıklık 2. ufuk, ufuk çizgisi

enheduanna : sümer'de ur'un başrahibeliğine atanmış ve olasılıkla bazı edebi eserler yazmış olan büyük sargon'un kızı.

enicuk : hısım, kavim. kardaş

enik : (enük, enek) 1. genişçe, yayık 2. taşak, testis

eninnu : sümer'de ningirsu'nun lagaş'ta bulunan tapınağı, gudea tarafından onarılıp yenilenmiştir.

eniş : (enuş) 1. iniş, yokuşun karşılığı rahata ve huzura erme 2. uçlarda, ekstrem

enki : sümer'de bilgelik, deniz ve ırmak tanrısı, ana tapınma yeri eridu'daki deniz evi'ydı.

enkidu : sümer'de kahraman gilgamış'ın sadık hizmetkarı ve yoldaşı.

enkimdu : sümer'de inanna için çoban dumuzi'ye rakip olan çiftçi.

enkiş : tecrübeli, deneyimli, olgun

enlil : sümer panteonunun baştanrısı, sözcük anlamı hava efendi'dir, ana tapınma yeri nippur ve oradaki ekur tapınağıydı.

enmebaragesi : sümer'de ilk kiş hanedanlığının son hükümdarlarından biri ve agga'nın babası.

enmerkar : sümer'de ilk kiş hanedanlığının kahraman hükümdarlarından biri, aratta'yı ele geçirmesiyle ünlüdür.

ensi : bir kentin yöneticisine verilen sümerce ünvan, zaman zaman krallar kadar güçlü olmuşlardır. akadca karşılığı işakku'dur.

ensuhkeşdanna : sümer'de enmerkar'a, inanna'nın en çok kendisini sevdiği konusunda meydan okuyan ve mücadeleyi kaybeden aratta beyi.

enşag : sümer'de dilmun'un koruyucu tanrısı.

entemena : sümer'de enannatum'un oğlu ve eannatum'un yeğeni.

enten : sümer'de kış, yaz ile kış arasındaki tartışma'nın başoyuncularından biri.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

enük sengün: (enik sengün) enük-sengün göktürkler döneminde

ephesos : efes.

epigrafi : yazıtlar ile her türlü yazılı belgeyi inceleyen, yorumlayan ve sınıflandıran bilim dalı.

epistyl (baştaban): architrav'ın hellencesi. (e. akurgal)

er : 1. olgun, olmuş, ergin, yetişkin erkek 2. asker, çeri

erbi : testere₁₁

erçe : er-çe...erkeğe yakışır biçimde

erçin : ülkenin idari bölümlerinden her biri (il, ilçe, kasaba vb.)

erdem : (ertem) fazilet, bilgelik, yücelik, hünerlilik

erdemçi : erdem sahibi

erdemlü: erdem sahibi

erden : mücevher anlamına gelir.

erden : er parçası, erden olma

erek : erişilmek istenen, ülkü, hedef

eren : 1. olgun, 2. hür, bağımsız 3. din ile bütünleşmiş

ereşkigal : sümer'de büyük aşığı'nın kraliçesi, ölümler diyarı'ndan sorumlu tanrıça.

ereydeex. buruydaax er. soğotox : sahalar'ın atası olan kahraman (saha halk edebiyatı)

erez : 1. erişilen, mutlu olunan 2. cesur, gözü kara, dayanıklı

ergen : olgun, deneyimli

ergene : maden yeri, meyilli yer, tepe, dağ beli, geçit, dağlar arasında geçit anlamlarına gelir.

ergene hatun : çağatay ulusu'nun 4. hükümdarı. ulusun kurucusu sayılan kara hülegü han'ın kardeşi. kocasının ölümünden sonra tahta geçti.

ergene hatun: ergene-hatun

ergene : 1. güçlülük, egemenlik 2. maden dağı 3. dağlar arasındaki geçit

ergenekon : ergene (= doruk, dağın sırtı, yamacı, çadırın ağızı, kapağı) ile kon (= konaklamak)'dan.

ergenekon: 1. maden dağı 2. dağlar arasındaki yurt

ergi : eriş, olgunluk, deneyim

- ergil** : 1. bilgili, deneyimli, yetişkin 2. savaşçı, cengaver
- ergin** : 1. ermiş, olgun, irfan sahibi 2. savaşçı, cegaver
- ergun** : hızlı giden at, yumuşak huylu insan anlamlarına gelir.
- ergun** : 1. yumuşak huylu kişi 2. hızlı koşan at 3. argun
- eridu** : koruyucu tanrısı enki olan sümer'in güneyinde bir kent.
- erik** : ermiş, olgun, bilge, filozof, becerikli
- eriken** : ermiş, olgun, bilge
- erim** : 1. müjde, iyi haber 2. felsefe, derin bilgi 3. vade, zaman
- erim** : erme, kavuşma, bir şeyin erebileceği uzaklık, fal açma anlamlarına gelir.
- erincik** : mahcup, utangaç
- erinc** : 1. olacak, olması gereken, kaçınılmaz sonuç 2. nimet, bolluk
- eriş** : gaye, erişilmesi istenen
- erişek** : ülkü, gaye
- erişen** : ulaşan, vasıl olan
- erişkin** : olgun, kamil, ermiş
- erk** : yapabilme, gücü, kudret, iktidar, sözünü geçirme, istediğini yerine getirebilme, nüfuz anlamlarına gelir.
- erk** : 1. güç, kudret 2. iktidar, erklik, hükümlanlık 3. bağımsızlık
- erke** : 1. egemen, güç 2. işve, naz, cilve 3. çekicilik, çekiciliği kullanma istek ve yeteneği
- erkeli** : egemen
- erkem** : nazım, işvelim, edalım
- erkenoyan**: (erkinoyan) erke-noyan
- erki** : 1. güçlü, egemen, erke 2. atik, çevik
- erkin** : (erk'ten) her şartta istediği gibi davranan, serbest anlamına gelir.
- erkin** : 1. bağımsız, otorite tanımaz 2. başına biuruk, kendi bildiğini okuyan 3. sürekli, süreklilik
- erkindik** : erkinlik, bağımsızlık, hürriyet
- erklig** : egemen, kuvvetli, şevkatli

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- erkmen** : kuvvetli, nüfuzlu adam anlamına gelir. erşekler : kuzeydoğu iran'dan çıkarak büyük iskender'in haleflerinden tedricen bütün iran toprağını işgal eden iran hanedanı, partlar'ın yönetici ailesinin adı (m.ö. yakl. 250. m.s. yakl.224). yunanca, latince şekillere dayanan ve hatalı olan arsacida ve arzacida versiyonları da kullanılmaktadır.
- erkmen** : 1. bağımsız, başına buyruk 2. bekar, evlenmemiş
- erman** : 1. erdemli, güç, mert 2. kutsal, mukaddes
- ernek** : küçük parmak, serçe parmağı
- erse** : ermes olgunlaşması istenen
- ersin** : 1. uzun ömürlülük dileği 2. olgunluk, bilgelik dileği
- ersü** : 1. fazla, çok fazlalık 2. er-su (asker)
- ertan** : güneşin doğuş zamanı anlamına gelir.
- ertana** : erkek dana anlamına gelir.
- erte** : 1. seher, şafak 2. yarın, gelecek, sonraki, halef
- ertem** : erdem, fazilet anlamına gelir.
- erten** : şafak anlamına gelir.
- ertim** : peçenekler'in üç asıl boyundan birinin adıdır.
- ertin** : 1. mahsun, hüznü 2. kendine yeten
- ertingü** : 1. olağanüstü, fevkalade 2. efsane, mit
- ertingü, etingü** : fevkalâde, harikulade anlamına gelir.
- ertuğrul** : bir cins av kuşunun erkeğidir.
- erzene** : doruk, zirve, en üst
- erzi** : veli, vasi, yönetici
- erzik** : 1. asıl, ana, temel 2. soylu ve yiğit
- es** : hititçe "olmak" anlamındadır.
- esbol** : es-bol ...çok zeki, çok akıllı (usu. bol)
- eşe** : hurrice "gök" anlamına gelir.
- ese tekin**: ese-tekin
- eselik** : selam, selamet

- esen** : 1. sağlık, selamet 2. yel, yumuşak yel
- esenlik** : selamet, kurtuluş.
- eşhar** : hititçe “kan” anlamına gelir.
- eşhar** : palaca “kan” anlamına gelir.
- esim** : esinti
- esin** : 1. esinti, yel 2. soluk, sağlık, nefes 3. ilham
- esinti** : yel, hafif yel
- esir** : eski düşünceye göre, atmosferin ötesindeki boşluğu doldurduğu varsayılan uçucu, akışkan madde.
- esirgen** : 1. arkadaş, dost, yaren 2. korunan, yakınlık duyulan
- esirgenç** : nazlı, nazenin
- esirkiş** : mehamet, acıma duygusu

eski türk geleneklerine göre, çocukları sık ölen ya da olmayan ailelerin, çocuğu olduğunda, yaşaması ve uzun ömürlü olması için, onu tanrı'nın sevdiği, toplumun sevip saydığı, bir ulu kişiye ya da onun ruhuna, çocuğu koruması, manevi bir destek vermesi bakımından emanet edilmesi eylemine satma satılma adı verilir. çocuk erkekse, “satılmış”, kız ise “satı” adı verilir. bu gelenek, günümüzde de islami motifler içinde yine sürdürülmektedir.)

eskin : yel, yel alan

eskülape: romalı asklepios'tur. (estin. laporte)

- eslek** : 1. yumuşak başlı, uysal 2. selam, selamet
- esnek** : uzayan, genişleyen, esen
- esrik** : mecnun, kendinden geçmiş
- esrimiş** : kendinden geçmiş
- esük** : (esik) esmekden
- eşeş** : uygulamalarına ilişkin çok az bilgi olan bir dini bayram.
- eşim** : çalışkan, becerikli
- eşingen** : 1. çalışkan 2. eşit, müsavi
- eşitgen** : işitgen, işiten, dikkatli
- eşkin** : 1. hızlı, atik 2. dayanıklı, metin 3. rüzgarlı bölge, rüzgar alan bölge
- et** : hititçe “yemek” anlamına gelir. (ingilizce eat).

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

etgü	: 1. iyi, iyilik 2. etki, şiddet
etige	: öğretmen, mürebbiye
etin	: gök gürültüsü. (saha halk edebiyatı)
etingü	: olağanüstü, fevkalade
etiz	: yüksek, ulu
etna	: başlangıçta uranos ile gaia'nın kızı olan bir nymphedir, romalılar'a göre vulcanos bu volkanda oturur. (estin laporte)
evcil	: evine bağlı, evcimen
evcim	: 1. evcimen, evcil 2. işgüzar, hamarat
evcimen	: evine bağlı
evcimik	: ekonomist, muktesit
evdeş	: hanım, erkeğin eşi
evgi	: ivedi, acele
evgin	: aceleci, acûl anlamına gelir.
evgin	: 1. aceleci, telaşlı 2. evcil, evine bağlı
evin	: cevher, tane, habbe, nüve anlamına gelir.
evin	: cevher, öz, nüve
evirgen	: 1. tedbir, tedbirli 2. dönüşüm, çevirim
evran	: baht anlamına gelir.
evren	: ejderha, yılan, kâinat anlamlarına gelir.
evren	: 1. kainat 2. ejderha, canavar 3. baht, talih
evrensel:	evreni kaplayan, evreni içine alan
ewri	: hurrice "efendi" anlamına gelir.
eygi	: iyi, salih, temiz
eygiş	: iyi kişi, iyi insan
eygü	: iyi, iyice
eyin	: vücut
eyinç	: refah, mutluluk

- eylem** : 1. iş, iş görme, çalışma 2. etkileyici davranış 3. durdurma, önünü kesme
- eyletmez**: amansız, aman vermez
- eyletür** : iyilik sahibi, cömert
- eylik** : iyilik, yardım, iane
- eymen** : 1. alçak gönüllü, mütevazı 2. yardımsever, hayırşinas
- eymen** : hicap edip utanan, hicap eyleyen, en uğurlu, çok talihli anlamlarına gelir.
- eymür** : (eymir) iyilik sahibi, hayırşinas
- eytemiş** : güzel konuşan, tatlı dilli, hatip
- eyüge** : iyi, iyice
- eyvan** : “bir yanı açık üç duvarlı kemer”
- ezdi** : ezen, ezici, baskıcı
- ezgi** : 1. iyi, iyilik, 2. uyum, ahenk 3. acı, üzüntü 4. name, hoş sada
- ezgin** : ezik, ezilmiş, acı çekmiş, mahzun
- ezgü tekin**: ezgü-tekin (eygü-tekin)
- ezilgen** : mazlum, zulüm görmüş
- ezim** : 1. belirti, iz 2. zorunluluk, mecburiyet
- ezinç** : 1. belirti, iz 2. ezginlik, mahzunluk
- əgin** : eğrilmiş
- əğir** : 1. sarış, çeviriş, quşatma 2. bükme, qıvrıma
- əgnəz** : narin, zayıf, ince
- əğri** : əğik, bükük, saygılı, alçak gönüllü
- əğrim** : pınar, göze, küçük çağlayan
- əkəlik** : deha, qiymət
- əkəç** : cana yakın ve çəkici qız
- əkim** : 1. Əkin əkmə eylemi 2. yarım, ziraat
- əkin** : 1. mahsul, tarla ürünü 2. tarlaya ekilip olması beklenen her türlü bitki
- fırat** : ilk gelene ait olan (su) anlamına gelir.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- fitne bucağı** : bütün türkmenler (türkiye'deki türkmenler) güneybatı bölgesine fitne bucağı ismini vermişlerdir. nusayri arapları ise bu bölgeye bab.ül.ecir derler. çiftçi ve amelenin dinlenme zamanı olmasından dolayı bu adı vermişler. adana bölgesinde buna kavga bucağı diyorlar. bu semtten gelen rüzgârın çok şiddetli olduğuna hükmederler. bu kısma fitne bucağı denilmesinin sebebi bilinmiyor. bir ihtimale göre, eski babelîler'in güneybatı tarafından esen yellere hakim diye inandıkları "müthiş dev" in (güneybatıda yerleşmiş kötülük ilahı) kültü ile ilgili olabilir.
- frigce** : yayılış alanı orta anadolu'da eskişehir, kütahya ve afyonkarahisar bölgelerinden kızılırmak bölgesine ve hatta onun biraz ötesine ve kuzeyde kastamonu bölgesine kadar uzanmaktadır. bulunan frigce yazıtlar iki gruba ayrılıyor. eski frigce yazıtlar m.ö. 8.4. yüzyıllara tarihlenmektedir. yeni ya da geç frigce yazıtlar, romalılar'ın imparatorluk çağında yazılmışlardır. frig alfabesinin ne zamandan itibaren kullanılmaya başlandığına dair bilgi yoktur. yunan alfabesi ile aşağı yukarı aynı tarihlerde başladığı düşünülebilir. frig alfabesi frig kültürünün zirvesini oluşturan 8. yüzyıldan önce bulunmuş olmalıdır. litya, karya ve likya alfabeleri ile büyük benzerlik göstermektedir.
- gali** : kalın, hediye, bağış, çehiz
- galin** : hediye, çehiz
- gamağ** : bütünlük, bütün, tüm
- gangra** : çankırı.
- gar.rga** : türkçe karga demektir.
- gara** : kara
- garacu** : sivil, resmi olmayan
- gargili** : kargılı, mızraklı
- gaspak**: süslü, müzeyyen
- gayir** : (kayır) 1. taraf, destek, kayırma 2. lütuf, ihsan, hediye
- gayretli** : hareketli: acar.
- gayretli** : acar hareketli.
- gayurmuş**: kayırmış
- gazan** : (kazan) 1. kazanma, kazanç, üstünlük 2. kızgın, kızgınlı celallenmek
- gazi** : arapça'dır. "kutsal savaştan zaferle dönen" anlamına gelir.
- geçe** : geçmiş, mazi, geçen
- geçek** : geçit, köprü
- geçer** : geçeli, caiz
- geçgel** : makbul, nafız

- geçgil** : geçerli, makbul
- geçgin** : geçmiş, kendinden geçmiş, feda etmiş
- geçim** : 1. yaşam, dirlik 2. anlaşma, uyuşma 3. rısk, yiyecek, nafaka
- geçimlü** : munis, yumuşak huylu
- geçimlük**: geçinmek için gerekli olan
- gedek** : 1. görev, vazife 2. oyuk, kırılıp, yıkılarak açılan yol
- gediz** : su birikintisi, gölet
- gegez** : mümkün, uyumlu
- geğın** : set, şiddetli
- gelberi** : ocaklardan, ateş çekmek için kullanılan ucu eğri demir çubuk
- geldeç** : gelecek, ati, istikbal
- geldi** : gelecek, istikbal
- gelek** : (gelik) halife, sonraki
- gelgeç** : geçici, kalıcı olmayan
- gelgel** : çekim, cazibe
- gelik** : halef, halife, sonraki
- gelikli** : halef, halife
- gelin** : gelen, dışarıdan içeriye gelen
- gemrek** : gem - döğen, süren, kaptan, sürücü anlamlarına gelir.
- gence** : (gençek, genç) taze, yavru, genişleyen, gelişen
- genel vali olan, “ ibni. kuteybe” adlı çapulcuya karşı, kahramanca direnen ve her defasında**
- geneş** : müşavere, meşveret
- gengşi** : cengşi, mucize
- geniş** : yaygın, enli,engin
- ger** : 1. söz verme, and içme, bağlama, anlaşma, birleşme 2. vahşi hayvan yavrusu . 3. dev, devasa
- ger** : 1. söz verme, and içme, bağlama, anlaşma, birleşme 2. vahşi hayvan yavrusu
- ger₁₂** : ker₁₂. konut, yurt ve bunun kurulduğu yerelir. (öteki biçimi.)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- geray** : ger-ay ...uygun, münasip, layık
- gerez** : dilber
- gergöz** : 1. zabit, zabıta 2. geyik gözü
- gerim** : 1. yön, cihet 2. hicap, utangaçlık
- germanikeia** : kahramanmaraş.
- geser** : . bagatır : 4 ile 5. yüzyıllar arasında amdo'da yaşamış bir prenslik kabilesinden ayrılan çetenin lideri. bu liderin ismiyle ilgili birçok efsane türetilmiş ve geseriad romanı ortaya çıkmıştır. (gumilev)
- geyik** : (geyük) yabani, vahşi, yabancı
- gicik** : minyon, sevimli
- gicik** : taze, hoş, sevimli
- gidik** : uç, kenar, sınır, limit
- gilav** : teşvik, destek
- gilgamış** : ilk uruk hanedanlığının hükümdarlarından biri, sümer'in önemli kahramanlarından biri olarak ün kazanmıştır.
- gilig** : (kılık) huy, yaratılış, tabiat
- giray** : moğolca lâyıık ve uygun demektir. türkçe dev(ker)'in küçültme şekli olan ker. ey'den gelmektedir. bunun çeşitli şekilleri olan kerey, kirey, kiray ve giray kabile ve boy adlarına türkmen, başkırt, buret ve moğollar'da (. t çocukluk eki ile kereit) biçiminde rastlanmaktadır.
- giray** : uygun, layık
- girçek** : 1. gerçek, hakikat 2. bağlı, sadakatli
- girgiç** : çalışkan, aktif, faal
- girgin** : girişken, müteşebbis, cana yakın
- girik** : girişken, müteşebbis
- girtine** : iman, inanç
- giyin** : gamze, çukur
- giz** : sır, gizlilik
- gizlenç** : hazine, define
- goncuk** : (göncük) kısa gün, kış günü
- gonça** : bahşiş, hediye

- goral** : kismet, nasip
- göcek** : taze, hoş, güzel
- göçelge** : konup göçülen yer
- göçer** : göçmen
- göçmen** : muhacır
- göçüncü**: (göçküncü) geçici, fani
- göğen** : gök rengi, maviye çalan, mavileşmiş
- göğnük** : 1. yanmış, kavrulmuş 2. mavi, maviye kaçan
- gök** : güzel ve semavî anlamına gelir.
- gök** : 1. tanrı, tanrıdan..tanrısalsal, kutsal 2. mavi , gök rengi 3. yer üstü, gökyüzü . 4. ezel. ebed, başsızlık ve sonsuzluk 5. güzellik, gözalıcılık, üstünlük
- gök** : 1. tanrı, tanrıdan..tanrısalsal, kutsal 2. mavi , gök rengi 3. yer üstü, gökyüzü
- gök** : 1. tanrı, tanrıdan..tanrısalsal, kutsal 2. mavi , gök rengi 3. yer üstü, gökyüzü
- gökben** : 1. tanrıdan gelen, gök parçası 2. masmavi
- gökböri** : gök-böri (..bazı kaynaklarda “bozkurt” olarakda geçer.)
- gökböri** : gök-böri tanrısalsal kurt..(bozkurt)
- gökçe** : güzel, zarif, çekici, gözalıcı
- gökçek** : güzel anlamına gelir .
- gökçek** : gökçe, çekici, güzel
- gökçel** : mavimsi, maviye çalan
- gökçeli** : güzel, yakışıklı
- gökçen** : güzel
- gökçen**: gökçe, güzel, alımlı, dilber
- gökçil**: 1. gökten gelen, göksel 2. mavi, maviye çalan
- gökmen**: tanrısalsal, tanrıdan gelen
- göktürk**: gök-türk tanrıdan kut almış. kutsanmış türk...(tanrısalsal türk,
- göktürkler** : orta asya'nın eski efendileri olan juan.juanlar'ın (avarlar'ın) hakimiyetine m.s.⁵⁵⁵'de nihai olarak son veren büyük orta asya boy ittifakıdır. eftalitler'in mağlup edilmesinin ardından (m.s.⁵⁵⁷ sıralarında) göktürkler kısa zaman zarfında

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

hakimiyetlerini gobi çölü civarı ve çin'in sınır boylarına, ayrıca amu derya arasındaki bütün orta asya'ya ve batı türkistan'a yaymışlardır. 567'de batıya doğru genişleyerek volga'yı da geçmişler ve ogurlar'dan başka hazar denizi'nin batı kıyılarında yaşayan savirler'den oluşan hazar boy ittifakını teşkilatlandırmışlardır. o zamana değin bir kağan (doğu boyları) ve bir yabgu. kağan (batı boyları) idaresi altında, doğu (kuzey) ve batı boy gruplarından müteşekkil bulunan göktürk imparatorluğu, 581'de doğu ve batı olarak iki kısma ayrılmıştır. doğu göktürkleri gobi çölü civarındaki sahalarda, batı göktürkleri de ili nehri vadisi ve kafkasya arasında egemen olmuşlardır. batı göktürk toprakları hazar ülkesini, batı türkistan'ı ve afganistan'ı da içine alıyordu. çinliler m.s.630'da hakimiyetlerini doğu göktürk boylarına bundan yirmi yıl sonra da batı göktürk boylarına da yaymışlardır. 680'i izleyen yıllar boyunca ise hem doğu hem de batı göktürk boyları bağımsızlıklarını yeniden kazanmışlardır. doğu göktürkleri m.s.744'e kadar yani uygur imparatorluğu'nun kuruluşuna kadar orta asya üzerindeki hakimiyeti ellerinde tutmuşlardır. m.s.766'da uygurlar'la müttefik halindeki karluklar batı göktürk hakimiyetine son vermişlerdir.

göl : göl, deniz ululuk, geniş gönüllülük

gölçur : (kölçur, külçur) göl-çur

göleğez: göl kenarında yetişen bir su çiçeği

gölek₈ : üzerinde su durması mümkün olmayan yer ve küçük göllere bu adı verir.

gölet : küçük göl, gölcük, yapay göl

gömeç : kuyuda (toprak fırında pişirilen ekmek)

gömek : kömek, yardım, inayet

gömüç : hazine, define, mücevher

göndem: ittakar, muti, sadık

gönder : mızrak, direk

göne : onu iftihar

gönen : 1. feyz 2. onur, iftihar 3. bolluk, bereket

gönenç : açık, talih, mutluluk, iftihar

gönül : 1. can, ruh, duygu merkezi 2. kalb, vücudun kan pompası

gönüldaş: gönül birlikteliği, aynı inanç, duygu ve düşünceleri paylaşıp

görceğiz: ufuk çizgisi

görçek : ufuk, ufuk çizgisi

görçüm : geçici, fani

göregen: görgülü, görüp geçirmiş, deneyimli

- görek** : görüntü, peyzaj, manzara
- gören** : (gürün) görmekten
- görez** : meltem, hafif yel
- görgü** : terbiye, muaşeret
- görgüç** : dürbün
- görgülü** : terbiyeli, cihandide
- görgün** : görgülü, deneyimli
- görk** : ihtişam, olağanüstü güzellik ve çekicilik, ihtişam, debdebe
- görkem** : ihtişam, debdebe, heybet, olağanüstülük
- görken** : hürmetli, hürmete layık
- görklüce**: ihtişamlı, heybetli, yakışıklı, güzel
- görklüğ** : çok güzel, çekici, ihtişamlı
- görüük** : gözetleyici, casus
- görümçük**: görülmesi, ilgilenilmesi gerekli olan
- görün** : görütü, açıklık, netlik
- göründük**: aşikar, gizlisiz, saklısız
- gövel** : gök rengini almış, göğermiş
- göveri** : yeşermiş, gururlu
- gövez** : mağrur, gururlu
- göy** : taze, genç
- göymen** : yanık, yanık tenli
- göynük** : yanık, kavrulmuş
- göz** : (türkmenler) kaynakların birleşip pınar, pınarların birleşip göz adını aldığını söyler.
- göz kaman**: göz-kaman gözde, seçkin, göz kamaştırıcı
- göza** : gözalıcı, farklı, seçkin, el üstünde
- gözbay** : göz-bay sihirbaz
- gözbayci**: sihirbaz, illüzyonist

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- gözde** : beğenilen, göze girmiş, el üstünde tutulan, emsallerinden daha üstte bulunan
- göze** : (gözek, köze) kaynak suyu, menba
- gözebe** : tahmin, beklenti
- gözeger** : çekici, cazibeli
- gözegü** : gözde, çekici
- gözeğen**: ufuk, ufuk çizgisi
- gözeğir** : göz-eğir çekici, cazip, göze hoş gelen
- gözek** : göze
- gözen** : cazibeli, çekici, göze hoş gelen
- gözeri** : dürbün
- gözgeç** : ayna
- gözgör** : ayna
- gözgü** : ayna
- gui** : çince'de "kaplumbağa" anlamına gelir. kaplumbağa çinliler için her zaman gizemli ve çok simgesel bir hayvan olmuştur. "kaplumbağa gökyüzü ve yeryüzünün sırlarını saklar" deyimini çin'de halen kullanılmaktadır.
- gulam** : "orduda hizmet eden köle" anlamına gelir. arapça'da "memlük" sözcüğünün karşılığıdır.
- gur** : (gür, kür) 1. şiddet, kızgınlık, öfke 2. ateş, ateşlilik
- gursaçtı**: gur-saçtı (kızgın, celalli, hiddet ve öfke saçan)
- guru** : hintçe'dir. hindu'nun ruhani lideri anlamına gelir. (roux o.asya)
- gurzuviti** : guzuf.
- guva** : geyik
- guyuk** : canavar, ejderha, vahşi ve yırtıcı hayvan
- guyuldar**: uyumlu, ahengli, geçimli
- guz** : 1. güzel, çekici, yakışıklı 2. oğuz
- gübe** : ufak tefek tümseklere bu adı verir.
- gücenir** : alingan, mahçup
- gücenmiş**: alingan

- güç** : , şiddet
- güç** : (güçü, küç, küçlük) enerji, kuvvet
- güç, şiddet** - 2. olağanüstülük, harikuladelik. 3. ululuk, büyüklük, ulaşılmazlık. 4. cesaret, atılganlık, yiğitlik. 5. yas, keder, üzüntü, ölüm. 6. fakirlik, sıradanlık, (soylu olmamak). 7. kötülük, bela, uğursuzluk . 8. esmer ten, yanık ten. 9. aşırı soğuk, kış
- güçeyü** : çok güçlü, yenilmez
- güçlük** : güç, zorluk, meşakkat
- güçlülük**, erklik 4. eski dönem tanrı sıfatlarından 5. uygur kağanlarının ünvanlarından
- güdek** : güdülenme, motivasyon
- güder** : murat, emel, beklenti
- güdül** : 1. saç üzerinde pişirilmiş mısır ekmeği 2. kısa, kalın 3. gözüpek
- güdür** : hayal, kurgu
- güleç** : güleryüzlü, mütebessim
- gülegen** : güleryüzlü, mütebessim
- gülek** : 1. handan, mütebessim 2. gölcük, küçük göl
- gülen** : mutlu, mütebessim
- güler** : mütebessim, güleryüzlü talihi açık
- gülesin** : mutlu, sıkıntısız, tasasız olma dileği
- gülgün** : gülen, mütebessim
- gülsün** : mutlu, sıkıntısız olma dileği
- gülük** : gülen, mütebessim
- gülümser**: mütebessim, sevimli
- gümül** : demet, buket, deste
- gümüş** : gümüş madeni
- gün** : güneş, gündüz, afitap
- günçü** : 1. güneşe benzeyen, güneş gibi 2. güneşi seven
- gündaş** : gün-daş ..aynı güneşi paylaşan, gün ortağı
- gündem** : ağır başlı, mülayim

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

günden	: el üstünde tutulan, revaçta..
gündüz	: gün içi, gün ortası, güneşli gün
güney	: güneri 8. güney yönüne, güneş'in karşısına bu adı verir.
güney	: (küney) güneşe bakan, güneş gören
güngen	: takvim, vakit
güngör	: gün-gör "bahtı açık olsun, mutlu olsun"
güngörmüş	: gün-görmüş "deneyimli, dolu yaşamış"
günyeli	: gün-yeli ..doğudan gelen yel, doğu rüzgarı
gür	: (kür) 1. sağlam, sıkı 2. sık, yoğun 3. yiğit, korkusuz
gürelî	: 1. enerjik, çalışkan 2. haz, doyum
gürkan	: .: moğolca küregen'den bozma olup moğollar'da imparatorun güveylere verilen ünvanıdır ve güvey demektir.
gürüz	: (gürz) topuz
güven	: itimat
güyük	: canavar, vahşi hayvan
güz	: sonbahar
güzel	: (gözel) yakışlı, alımlı, çekici, göze hoş gelen
güzey	: 1. taze, körpe, yeni 2. destek, fırsat 3. sonbahar 4. kuzey yönü
güzin	: (güzün) güz vakti, güz vaktinde doğan
güzlek	: güz döneminde kalınan yer
han	: "hükümdar" anlamına gelir. kağan'ın bir türevidir. genelde kağandan daha alt düzeydeki prens için kullanılır. bugün yalnızca bir soyluluk ünvanıdır.
han	: devlet teşkilatında hakan'a bağlı ikinci derecedeki devlet başkanı veya bağımsız küçük bir beyliğin başkanı.
han	: türkçe'dir. hükümdar anlamına gelir. kağan'ın bir türevidir. genelde kağandan daha alt düzeydeki prens için kullanılır. bugün yalnızca bir soyluluk ünvanıdır. (roux o.asya)
han	: 1. devlet başkanı 2. kağana bağlı, özerk devlet başkanı 3. beylik başkanı, yönetici
hanay	: han-ay
harezmi	(horezm) : eski iran hükümdarları yani erşekler ve sâsâniler çağında, amu derya deltasında, aral gölü'nün güneyinde iranî bir dil konuşan kavmin ülkesidir.

- xallaan siige** : sahalarda “samanyolu” anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- xallaan** : sahalarda “gökyüzü” anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- xamiyax** : sahalarda “kaşık” anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- xappısta** : sahalarda “lahana” anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- xarax** : “göz”
- xaraxxan toyon** : “kahramanın adı”dır. (saha halk edebiyatı)
- xatın** : “kayın ağacı”
- xayıhar** : kayak
- xomus** : sahalarda “flüt”
- xotuuna** : saha “kız adı
- ibar** : parfüm, koku, misk
- iç** : 1. öz, görünmeyen yan, bir nesnenin öz yapısı 2. içerde kalan kısım, iç kısım
- içen bilge kağan**: içen-bilge-kağan
- içen** : (için) içli, duygusal
- içenhan** : içen-han
- içer** : içeride, kapalı, mahfuz
- içerge** : (içergu) içten, samimi
- içergu boyla tuğ**: içergu-bayla-tuğ
- içge** : içeri, içerde, dahili
- içgelik** : iç-gelik ..içten gelen, doğal davranış, samimiyet
- içger** : içe alan, içe bağlayan, tabi kılan
- içgin** : içli, içten, samimi
- içigen** : 1. iç geçiren, içli 2. sabırsız, aceleci
- içik** : 1. içli, duygulu 2. içerde, dahilde, delete tabi
- içim** : 1. duygu, hassasiyet 2. yudum, yudumluk
- içimhan** : içim-han
- için kağan**: için-kağan

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

içingir	: içli, hassas
içit	: içilecek nitelikte, içimi güzel içgi salur: içgi-salur ..içerdeki, salur
içkin	: (içgin)
içkur	: savaş meydanı
içlek	: içli, narin, hassas
içli(k)	: duygulu, hassas
içten	: samimi, açık, dürüst
içtenlük	: samimiyet
idaçu	: muhafız, koruma
ide	: (ede, idi) ululuk, nüfuz, kudret
idege	: ulu, nüfuz sahibi, edici, yapıcı
ideger	: eder, yapar
idekli	: yapıcı, edici, güçlü
ider han:	ider-han
ider	: 1. izci, takipçi 2. yapan, yapıcı, edici
idgü han	: idgü-han
idgü	: 1. iyi, güzel 2. tanrısai, mübarek
idi	: (etil, itil)
idi	: (idik) 1. tanrı, rab, sahip, efendi 2. tanrısai, tanrıdan gelen, mübarek, kutlu
idikut	: idi-kut...kut sahibi, tanrıdan gelen, tanrıya yakın, tanrıya benzer, tanrı tarafından görevlendirilmiş vb. anlamları içeren ve uyur kağanlarının büyük çoğunluğunun kullandığı bir unvan
idilmüren:	idil-müren
iduğ	: (iduk) kutsal, tanrısai
iduk	: idi, tanrısai, mübarek
idukbaş	: iduk-baş
igan	: yıkan, yıkıcı, deviren
igit	: 1. yiğit 2. bakıcı, eğitici

iğaç	: 1. ağaç, ağaçlıklı bölge 2. fersah
iğar	: kıymetli, ağır
iğdi	: (iğdir) yetkin, ehil, iyice
iğdir	: (iğdi, iğdır)
iğdir	: 1. iyi, hoş, hoşluk 2. yetkin, ehil
iğircik	: fecir
iğrek	: saf, temiz, duru, arı
iğsen	: kayıtsız, ilgisiz
iğsiz:	salim, selametli
iiax	: sahalar'da "kelebek"
ikinç	: ikinci
ikizer	: ikizlerden her biri, benzer
ikşit	: yürekli, bagatur
il	: ülke, yurt, memleket, devlet, kabile, insanlar, kimseler, halk
il	: 1. doğuş, oluş, oluşum 2. bitişme, bütünleşme, doku 3. devlet 4. yurt, yer, konak, memleket, diyar 5. halk, ahali, insan topluluğu 6. barış, sulh
ilaçan	: il-açan ..il almış, fatih, algan
ilaçin	: laçin, şahin
ilaçin	: laçin, şahin kuşu
ilanku	: 1. kıvrak, atletik 2. ulu, ululanmış, yüce
ilban	: il = ülke+bân = bakıcı
ilbilig	: 1. devlet bilgisi ve deneyimi 2. devlet arşivi
ilçi	: devlete hizmet eden, devletin hizmetinde olan
ilçin	: devlet görevlisi, devlete iş gören
ildaş	: yurttaş, hemşehri
ildem	: pişman, nadim
ildir	: 1. ürküt, ürkütücü 2. berk, sert
ildirim	: yıldırım, berk

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

ilduz	: yıldız, necm
iler	: 1. oluşum, bitişim 2. il-er
ileri	: 1. çağdaş, ilerici 2. il-eri
iley	: civar, etraf
ilgar	: başıboş atın dört nala koşması, ansızın hücum, akın, düşman toprağına çapul için yapılan süvari hücumu
ilgar	: 1. gayret, cehd 2. atın, dört nala gitmesi hali
ilgat	: kapalı, müphem, belirsiz
ilgen	: kanıt, delil, ispat
ilgerü	: 1. ileri, ileride 2. doğu, doğudan 3. bolluk, refah
ilgezdi	: il-gezdi, gezgin, seyyah
ilgeze	r: il-gezer, gezgin
ilgi	: bağlantı, bitişim, alaka, özen
ilgik	: barışsever, barışçı
ilgim	: serap
ilgin	: birçok türü olan bir orman ağacı
ilgin	: hoş kokulu bir bitki
ilginç	: ilgi çeken, ilgi duyulan, enteresan, sıradışı
ilgir	: barışçı, barışsever
ilgit	: ılık, tatlı, sakince, yumuşakça
ilgizer	: (ilgizer)
ilgörmüş	: il-görmüş, gezgin
ilgü	: amaç, hedef
ilgün	: il-gün
ilgüy	: nazlı, nazenin
ilica	: 1. ılımlı, ılık, ılıkça 2. yunak, hamam
ilig(ğ)	: 1. ünlü, tanınmış, meşhur 2. ilk, birinci, başlangıç, ortaya çıkış
ilig, ilik	: hükümdar.uygurlar'da, karahanlı ve selçüklüler'de "r" anlamında bir

ilik	: ilk, birinci, önce
ilik	: soğukla sıcak arası
ilikan	: ili-kan
iliman	: 1. ılık, ılık hava 2. uyumlu, sakin, mutedil
ilingi	: devletine bağlı, devletinin hizmetçisi
iliş	: bitişik, yakın
ilk	: başlangıç, doğuş, çıkış, öncelik
ilkağan	: il-kağan
ilkan	: il-kan
ilkatmış	: il-katmış, algan, fatih
ilkay	: ilk-ay
ilkaya	: il-kaya
ilkbay	: ilk-bay
ilkbey	: ilk-bey
ilke	: (ülke) kurucu, yapıştırıcı, oluşturucu..(günümüz türkçesinde, "prensiip, düstur" anlamında)
ilker	: ilk-er
ilkgün	: ilk-gün
ilkhan	: ilk-han
ilki	: 1. at yavrusu 2. at sürüsü
ilkici	: at çobanı
ilkiliç	: il-kılıç
ilkin	: birinci, öncelikli ilbilmiş: il-bilmiş yurtsever, yurduna bağlı 1.hanlarından 4. uygur hanlarının ünvanlarından
ilkoca	: il-koca
ilkson	: ilk-son
ilkuş	: il-kuş kartal türü bir avcı kuş
ilkut	: il-kut

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

ilkutadmış tengrim : yurdu mutlu eden majeste

ilkutluğ : bir. il-kutluğ

ilkutluk : il-kutluğ

illi : bağımsız, özgür, devleti olan

illyricum : illirya.

ilmen : devletç devletine sadık

ilter : vatansever

ilter : yurt koruyucusu, yurduna sahip çıkan, yurtsever, yurdunu toparlayan

ilteriş : devleti, memleketi

ilun : 1. ulu, yüce 2. soylu 3. genç, cıvan

im₁₀ : sabah, akşam kızılığ.

ime : em, çare, derman

imeçe : birliktelik, emek ortaklığı, kolektivizm

imen : 1. emen, can, ruh 2. kayın ağacı

imer : hayırsever, iyilik sahibi

imeray : imer-ay

imge : 1. iyi, yararlı 2. iz, belirti 3. tasavvur, zihinsel sembol

imirgi : taze, körpe

imişçi tungatar: imişçi-tunga-tar..kaplanlarla doğuşen cesur kişi

imrag (imrağ. imrak): aşık, derviş, dost

imrağ : (imrak, imre, emre) aşık, şayeste, geçkin

imre (emre. imrağ): 1. ağabey, ağa 2. beylerbeyi 3. aşık, derviş, dost

imren : imrenmekten...imrenilen, iç geçirten

inaç : yar, canan

inak : 1. han ve kağanlara yakın olan kişi "hasbey" 2. gamsız 3. canan, yar

inak : 1. kardeş, kardeş çocuğu 2. han ve beylerin en güvenilir adamı ve yardımcısı

inal : 1. şehzade, han. 2. ayrıca bir rütbedir. 3. yakînen, bilinen

- inal** : 1. soylu, kağan yada hanların ana tarafından akraba 2. anası kağan yada han soyundan olup babası kara budundan, halktan olan kişi 3. avrupadaki, kont, baron vb. ünvanların türkçedeki karşılığı 4. emin ve güvenilir kişi 1ilki: ilk, ilkin, birinci
- inangu** : inanılan, güvenilen, mutemed
- inanir** : imanlı, inançlı
- inanna** : aşk, bereket ve doğurganlık tanrıçası, uruk'un koruyucu tanrıçası ve kutsal evlilik ayini'nin başkahramanı, adının sözcük anlamı göğün kraliçesi'dir. sami dilinde iştär.
- ince** : hafif, yeğni, nazik
- incesen** : huzur ve güvenlik, sükunet
- inci** : yinçü
- inci** : (yinçi, yinçgü) 1. işve, naz, eda 2. sessizlik, ıssızlık 3. istiridye türü deniz
- inçgü** : ince, narin
- inçibaci**: inci-bacı
- iner** : inmek...den alçak gönüllü, mütevazı
- inerbaş** : iner-baş alçak gönüllü
- ini** : kardeş, karındaş
- inisi** : küçük erkek kardeşi 1inalçik: küçük inal
- iran** : 1. bozgun yapan, düşmanı yok eden 2. dağ yamacı 3. yön, kenar, kıyı
- iray** : 1. genç, delikanlı 2. kıran, kan dökücü, vurguncu
- iraz** : (iris, uraz) 1. baht, talih, mutluluk 2. cesaret, gözüpek olma
- irca** : kıra çalan, , kırılmış olgun, bilge
- irci** : 1. kırıcı, sert mizaçlı 2. kenar, uç, sahil
- irçi** : 1. yırcı, halk ozanı 2. ir.ik, iricik 3. yirçi, yerci, toprak sahibi
- irçik** : 1. iricik 2. er, küçük er
- iren** : 1. sert, katı 2. araç, vasıta 3. ürek, yürek
- irey** : (girey, geray, keray)
- irga** : talihli, şans, şanslı
- irge** : 1. yırlama, söyleme, okuma 2. ergin, olgun

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

irgi	: 1. kırım 2. bir atmaca türü
irgil	: kırık, üzgün, kırgın
irgin	: (irge) uygurlar ve karluklular dönemi memuriyet ünvanlarından
irgin	: 1. gönül kırgınlığı 2. bozgun
irgiz	: 1. kırgıncı, bozguncu, geçimsiz 2. kırk-uz 3. numune, örnek 4. kırk-kız
irgizlarda	3. avcı kuşları yakalamak için, tuzaklara bağlanarak bırakılan küçük kuş
irik	: sert, katı, iri
irim	: 1. büyü, efsun 2. içinden su akan toprak, arazi
iris	: mutluluk, saadet
iris	: (iraz)
iris gül	: mutluluk gülü
iriz	(iraz)
irkit	: ürküt, ürkütücü, heybetli
irkli	: 1. güçlü, muktedir 2. yüksek dereceli memur
irlayu	: irlayan, yırlayan, akarak uzaklaşan, ırmak
irmak	: akarsu
irnek	: (emek) serçe parmak
irşi	: peri, peri kızı
irtem	: 1. erdem, fazilet 2. marifet, hüner
irtük	: değer, kıymet
isen	: 1. esen, yel, rüzgar 2. doğa, tabiat 3. açık, net, sahih
isik	: (issig. ıssık) ısı, sıcaklık, hararet
isikay	: ısı-ay
isikbay	: ısı-bay
isiyel	: ısı-yel...meltem
isrik	: okşayıcı, sarıcı, ısıtıcı
isrikay	: ısı-ay

issik	: ısı, ısı
issiz	: soğuk, تنها, cansız, kimsesiz
istek	: isteyiş, arzu
istem	: irade, dileme erki
istemi	: istem, irade, dileme ve buyurma erki
istik	: sıcak, ılıman
işbara	: “güçlü, katı”
işbara	: 1. çalışkan, hamarat 2. ısı-bora
işçen	: işgüzar, hamarat
işgün	: (içgün) kızıl yapraklı bir yayla çiçeği
işik	: aydınlık, yaruk, nur
işil	: yarul, nur, ziya, ışık parıltısı
işilay	: işil-ay
işiltan	: işil-tan
işiltay	: işil-tay
işilti	: ışık parçası
işin	: güneş parıltısı, ışık parıltısı, yansıması
işinbay	: işin-bay
işitgen	: işitici, dinleyici, öğüt dinleyen
işitmen	: (işitgen)
işkara	: iş-kara
işlek	: 1. idmanlı, eğitimli 2. işgüzar, çalışkan
işmut	: iş-mut
itbala	: it-bala
itbarak	: it-barak (barık, baraka)
itgüçü	: iteleyen, itici, yapıcı, destekçi
itik	: yetik, yetkin, uzman

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

itil	: (idil, idi, il)
itimgen	: iteleyen, itici, destekçi
itkalzi	: temiz, temizleme
itmaç	: alt, edevat, takım
itmiş:	(etmiş) yapıcı, uzman, uzmanlaşmış
ivecen	: aceleci, telaşlı
ivgin	: (evgin) ateşli, sabırsız, telaşlı
iy₁₀	: “ay” anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
iyaahın₁₀	: “el kantarı”
iyba	: utangaç
iybek	: iyi-bek
iydar₁₀	: aylar
iyе	: güç, kudret, erklik, sahip olma işim: (içim) içtenlik, samimiyet ırım: müjde, iyi haber
iyekila	: (iyekula) iye-kula
iyеuza	: iye-uza, güçlü, egemen ve uzman
iyi	: iyi, yararlı ve uğurlu
iyik	: 1. iyi, uğurlu 2. heves
iyim	: 1. güzellik, hüniniyet 2. dost, canan, yaren
iyimser	: olayları iyi gözle gören ve yorumlayan
iyiş	: armağan, hediye, ihsan
iyituğrul:	iyi-tuğrul
iyнем	: dost, ahbap, yaren, canan
iz	: basma, ezme, sıkıştırma, kesmek, yarmak...bildiren kökten, yarık, yara, kalıntı, belirti
izarıslan	: iz-arıslan
izay	: isim
izbars	: iz-bars

izbasar	: iz-basar
izbay	: iz-bay
izbek	: iz-bey
izboğa	: iz-boğa
izböri	: iz-böri
izbudun	: iz-budun
izel	: iz-el (il)
izgi	: (izgü) 1. iyi, kutlu 2. akıllı, zeki 3. adil, adaletli
izgitan	: izgi-tan
izgü	: (izgi)
izgübarlas	: izgü-barlas
izgübegüm	: izgü-begüm
izgübige	: izgü-bike
izgümengü	: izgü-mengü
izgütay	: izgü-tay
izkan	: iz-kan
izmangu	: iz-mangu
iztay	: iz-tay
jasz	: bakz. as, asi
kaan	: imparator. kağan” “kağan”, “hakan”
kaan	: “kağan, han”
kaan	: (kağan) ...kağan sözcüğünün moğol ağzındaki söylenişi
kaantegri	: şor gökyüzü
kaantegriçi	: şor astronom, gökbilimci
kaba	: büyük, iri, şişkin
kabak	: 1. kapalı, kabuklu 2. kabarık, kabadayı
kabal	: kapalı, zindan, mahpus

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kabamış**: kapalı, güçlü, mahfuz
- kaban** : dik yokuş, kayalık, uçurum, mısır koçanı
- kaban** : 1. kapan, kapıcı 2. kabarık, asi, isyankar 3. dik yokuş
- kabar** : 1. kabarık, asi, kabadayı 2. kapan
- kabartu** : şişik, kabarık, kabarcık
- kabiş** : kavuş, kavuşma, birleşme, toplanma
- kacir** : kaçır, kaçırıcı, korkutucu, ürkütücü
- kaç** : (kaçı, kaş) kaçan, koşan
- kaçğalı** : kaçaklı, kaçıcı, koşucu
- kaçan** : 1. koşan, kaçan 2. vakit, saat, vade
- kaçgar** : (koçgar, kaşgar) 1. koç gibi, koçyiğit 2. koç başı
- kaçir** : kaçırın, kaçirtıcı
- kaçıra** : (kaçır) 1. kaçırın, ürküten 2. çalışkan, aktif
- kaçmas** : 1. kaçmaz, ürkmez, korkmaz 2. evcil, munis
- kaçut** : 1. savaş, döğüş 2. kısa mızrak, karg
- kadagan**: buyruk, ser, emir, komut
- kadak** : (katak, katık) 1. katı, sert 2. mih, çivi 3. armağan, hediye
- kadan** : katan, kadagan
- kadar götüren**, türk tarihinin ünlü simalarından olan kişi
- kadaş** : arkadaş, yaren, yakın
- kadır** : kuvvet güç
- kadir** : (katır) güçlü, dayanıklı, metin, inatçı
- kadirca** : katır gibi
- kagi** : (kaki) öfke, şiddet
- kağan** : imparator, yüce hükümdar”, genelde “büyük kağan”
- kağan** : imparator, hanların hanı
- kağanli(g)** : imparatorluk, imparatorluğa mensup olma

- kağba** : koruyucu, muhafız
- kağnili** : kağnı-lı...kağnı oymağına bağlı
- kakiğan** : öfkeli, gözü kara
- kakinç** : 1. kılıç ve kargı hamlesi 2. ihtar, ikaz 3. hiddet, öfke
- kakiz** : gözüpek, hiddetli
- kakşa** : seri, aceleci, hızlı
- kakumaklu**: gazablı, şiddetli
- kal** : ulu, saygıdeğer, hatırı sayılır
- kalaba** : 1. ulu, saygıdeğer 2. sayıca çok, kalabalık, bolluk
- kalakli** : ulu, yüksekte
- kalança** : bakiye, arta kalan, artık
- kalçav** : şakacı, nüktedan
- kaldun** : kalan, artan, bakiye
- kalgan** : (kalkan) ok, kargı, kılıç gibi savaş aletlerine karşı koruma sağlayan siperlik
- kalgay** : veliaht, şehzade
- kalin** : 1. sert, dayanıklı 2. mal, servet, varlık 3. çehiz 4. yararlılık, fayda
- kalın, geniş, ağaçtan yapılmış çekiç**
- kalingu** : (kalın) kalıng, güçlü, dayanıklı
- kalisiz** : şüphesiz, kararlı
- kalmuk** : güç gösterisi, güçlülük, kabadayılık
- kam** : “şaman” bö₁₂, böge₁₂
- kam** : şamanist gelenekte, ulu kişi (hekimlik, filozofluk, büyücülük, duacılık dahil olmak üzere, oba ya da oymakların, her türlü sorunuyla ilgilenen kişi)
- kamalag**: sedir ağacı
- kaman** : 1. kuman, kumanlı 2. gözü kara, cesur, aman vermeyen
- kamaz** : sarsıcı, sallayıcı, ürkütücü
- kamçi** : kırbaç
- kamdu** : para yerine geçen eşya, emanet

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kamşat** : sarsıtıcı, ürkütücü
- kamu** : hep, bütün, dükeli, bir ülkede yaşayan insanların tamamı, halk
- kamu(ğ)** : 1. bütün, tam, hep 2. halk, ahali 3. destek, dayanışma
- kamutay**: kamu-tay (...cumhuriyetin ilk yıllarında, türk dil kurumunun da teklifiyle, millet meclisi yerine bu sözcük kullanılmış ancak, sonraları yine kullanımdan düşmüştür.)
- kan** : 1. soy, sop, kaynaq, soyluluq 2. damarlardaki sıvı 3. kağan, han
- kanat** : 1. tüy, telek 2. taraf, yön, cenah
- kanbay** : kan = tok, doymuş+ bay= beğ : yetkin beğ, memnu beğ, varlıklı beğ
- kanci** : 1. kan güden soylu 2. kanıcı, kanmış, inanıcı
- kandi** : inançlı, kanık
- kanduk** : (kanduk) kandı, kanık
- kang** : (kang, kan) kan, soy, ata
- kangsik** : 1. kardeş gibi..kardeş yakınlığında 2. üvey kardeş
- kaniğ** : 1. kanmış, kanık 2. sevinç, neşe
- kanik** : 1. kanma, inanma, kabul, ermek 2. sevinç, neşe
- kaniş** : kandırış, cilve, işve
- kanitgan**: şevk veren, kan kaynatan
- kank** : 1. kan, soy 2. ata, baba
- kankli** : soylu, soyu sopu belli, kanlı
- kanlan** : soylan
- kanli** : soylı
- kantik** : 1. kandırıcı, işveli 2. uzakta, gurbette olan
- kanyumaz**: kan-yumaz (yumak, yıkamak...dan)
- kapağan** : fatih
- kapar** : 1. akıl, can, ruh 2. kalkan, zırh 3. kapan, tuzak
- kapgan** : kapağan
- kapgan** : 1. kanlı, soylu 2. kalkan, zırh 3. algan, fatih 4. kaplan 5. kapan, tuzak
- kapgişay**: saf, sade, halis

- kapkir** : hassas, imtizaçlı
- kaplan** : kapan, kedigillerden bir yırtıcı hayvan
- kapurtu** : kabartı, kabarık, kabadayı
- kapuz** : bir nehrin yardığı büyük kayaların yarılmış olan yerleri
- kar** : kar tanesi
- kara yülük** : traş olmuş, yolunmuş
- kara** : siyah renk, ak'ın karşıtı ancak...bu sözcükte de türkçe ad ve sıfatlar arasında özel bir yere sahiptir. çünkü birçok mecaz anlamı içinde barındırması ilgi çekicidir. birçok birleşik adın, başında ya da sonunda kullanılabildiğinden, çeşitli anlam değişiklikleri de ortaya çıkabilmektedir. bu yüzden, içerdiği tüm anlamları açıklamakta yarar vardır. bu durum, ayrıca türklerin, sosyal yaşamlarında, renklere ne derece önem verip, ne derece zengin anlamlarla bezediğinin de önemli ipuçlarını verecektir. örneğin: ak: güney, kızıl: doğu, sarı: batı, kara: kuzey
- karabaş** : kara-baş 1. evlatlık 2. kul, köle
- karabükey** : yaman güreşçi
- karaca** : 1. karaya çalan, esmer 2. gözü kara, cesur, şiddetli 3. bir ceylan türü
- karaca** : 1. karaya çalan, esmer 2. gözü kara, cesur, şiddetli 3. bir ceylan türü
- karacik** : 1. esmer, kar tenli 2. gözbebeği
- karacıgir** : karacı-yir, yer
- karacıil** : kumral, karaya çalan
- karaga** : karga, kuzgun
- karagli** : 1. yaslı, matemli 2. bakışları etkileyici
- karak çok** : şor tğözsüz.
- karak** : 1. kara-ak 2. gözbebeği 3. bakış, nazar
- karakçi** : 1. gözlemci, bakıcı 2. kaeakeçi
- karakirk** : kara-kırk (..kırk sayısı da, üç ve dokuz gibi, türklerin uğurlu sayılarındanır.)
- karakol** : 1. kara el 2. gözetleme yeri, gözetim alanı
- karal** : vade, müddet
- karaman**: 1. kara tenli 2. yiğit, gözü kara
- karamiş** : bakmış, görmüş, açık göz

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- karaşın** : esmer
- karaşın** : esmer, karaya çalan
- karatekin** (karatigin): karaşın şehzade, esmer prens
- karaul** : bakış, gözlem yeri (karakol sözcüğü buradan gelir)
- karaürek**: kara-yürek cesur, korkusuz
- karav** : bakış, nazar, bakan
- karavul** : (karaul) 1. gözcü, keşif kolu 2. muhafız, badıgart
- karay** : yardımcı, yararlı, yardımsever
- karayan** : bakan, gözleyen
- karçak** : 1. pençe 2. büst, yarım heykel
- kardaş** : kardeş, kardeş yakınlığı
- kargın** : bir çeşit büyük rende
- kargin** : meşbu
- karguy** : 1. bir atmaca türü 2. gözetleme kulesi, dağ başlarına yapılan yüksek yapı
- kariksiz** : saf, temiz, karışık olmayan
- karimiş** : karışık, karışmış
- karinçik** : bakış, nazar, göz kaçamağı
- karındaş** : 1. kardeş, kardeşlik 2. kız kardeş, bacı (kazak ve kırgızlarda)
- karligan** : karlar eriyince açan bir dağ çiçeği
- karlık** : karlı arazi, karlı dağ
- karlu** : karlı, kar almış
- karmas** : karıştırmaz (soyunu, neslini)
- karşit** : karşı
- kartaha**₁₀ : atın karın bölgesindeki yağlı ve lezzetli et
- kartal** : iri kanatlı avcı kuş (karatal)
- karuç** : 1. karış, karışık 2. kara uç
- kasa** : 1. keser 2. kasıntı, afili 3. fırtına

- kasmış** : afili, fiyakalı, kasıntı
- kaş** : kaş, korkusuzluk, cesaret
- kaşs** : uzanan sırtlara, özellikle yarım daire çeviren
- kaşgar** : cesur, üstün vasıflı
- kaşka** : 1. yiğitlik, mertlik 2. üstün vasıflılık 3. dayanıklılık, metanet
- kaşuk** : dayanıklı, metin
- kat komus** : şor akordeon
- katan** : 1. sert, katı 2. saplayan, (kargı, ok) 3. ekleyen, artıran
- katgi** (katkı): 1. katı, sert, haşin 2. yarar, yararlılık 3. neşe, şenlik
- katgiç** : katı, sert, dayanıklı, haşin
- katigu** : çalışkan, gayretli, azimli
- katik** : 1. katı, sert, güçlük, şiddet 2. katılan, katılım 3. eklemek, yemek
- katilgan** : dayanıklı, metin, sert
- katilik** : güçlük, sertlik, dayanıklılık, haşinlik
- katiz** : 1. ağaç kabuğu 2. tarçın
- katlav** : zırh, siper
- katlicak** : katıca, sertçe, şiddetli
- katlig** : katılık, sertlik
- katmış** : 1. saplamış 2. katılmış 3. eklemiş
- katun** : imparatoriçe, hatun, hanım
- katun** : türkçe'dir. (yazarın orta asya - tarih ve uygarlık yapıtının 150. sayfasında bu sözcüğün sogdca olduğu belirtiliyor, b.n.) kadın imparator anlamına gelir. daha sonra hatun ve kadın biçimini alacaktır. bugün yalnızca kadın anlamına gelmektedir. (roux . o.asya)
- katun** : (hatun) imparatoriçe, kağan eşlerine verilen bir unvan. (kadinsözcüğü buradan gelir)
- kavan** : kovucu, defedici
- kavçin** : konuk, kısa süreli misafir
- kavşit** : 1. kavuşma, vuslat, kavuşulan yer

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kavşut** : nehrin denize kavuştuğu yere
- kavurt** : 1. kurt 2. kaşmet, ihtişam 3. dayanıklılık, kalıcılık
- kavuş** : 1. menzil, kavuşulacak yer 2. buluşma, buluşma yeri
- kay** : 1. tipi, kar fırtınası 2. masal, hikaye
- kaya** : taş bloğu 1. sertlik, sağlamlık, yıkılmazlık, dayanıklılık 2. ihsan, inayet
- kayak** : kayak, sandal
- kayalak** : 1. kayak, sandal 2. kaya, kayalık
- kayan** : 1. çığ, çığ kümedsi 2. sel, sel suyu
- kayar** : 1. sel, sel suyu 2. gurur, onur
- kayaş** : hısım, akraba, kavim kardaş
- kayçı** : şor türkleri ozanlarına "kayçı" adını verir.
- kayçi** : masalcı, destancı
- kaydu** : 1. katı, sert, şiddetli 2. kaygı, hüznün 3. sel, sel suyu
- kaygaş** : mucize, olağanüstülük
- kaygin** : 1. üzgün, kaygılı 2. isyankar, isyan halinde
- kaygu** : kaygı, endişe, titizlik
- kaygulu** : kaygılı, mahzun
- kaygun** : mahzun, üzgün, müteessir
- kaygusuz**: vurdumduymaz, gairesiz, umursamaz
- kayı** : berk, kudretli, kuvvetli. (kay, kayı): yağmur, sağanak, bora
- kayi** : 1. sel 2. kar fırtınası 3. muhkem, iyi korunan
- kayir** : 1. kayırma, hamilik, destek 2. heybet, gösteriş 3. azim, kararlılık
- kayirgaş**: 1. deste, demet 2. kayırıcı, koruyucu
- kayirmiş**: kayıran, kayırıcı, destekçi
- kayırşı** : 1. içli, merhametli 2. karşı, muhalif, hizip
- kayitgan** : dik başlı, boyun eğmeyen
- kayitmas**: adil, adaletli

kayna r: 1. pınar, göze 2. ateşli, kızgın

kaynak : pınar, göze

kaynarca: 1. kaynak, pınar, menba 2. ilıca, banyo

kayraldığ: 1. destekli, torpilli 2. eli açık, cömert

kayrim : arka, destek, inayet

kayru : geri, arka, destek

kaytag : aldatıcı, adaletsiz, hilebaz

kaytbay : adil, adaletli, hakkaniyetli

kayurtar : kurtarıcı, yardımsever

kazak : 1. kaçak, kıpçak, merkezden uzak kalan 2. otoriteye bağlı olmayan,

kazan : 1. kazanç, kazanım, birikim, artı değer, bolluk 2. kızan, kızgın

kazancı : (kazanç, kazançı)

kazancuk: 1. kazanç, kar, getiri 2. yemek kazanı, tencer

kazanç : gelir, kar, artı değer, getiri

kazgan : kazan, kazanç

kazı : kazaklar'ın at etinden baharatsız ve bibersiz olarak yaptıkları sucuk.

kazı : sahalar'da "atın karın bölgesinde bulunan yağlı kısım

kazilik : 1. kazık 2. kazma aleti 3. kızgın, celalli

kazirgan: cehennem. özker: ulu ruhlu kişi,

kazirgan: cehennem. özker: ulu ruhlu kişi,

kazirgan: şamanist gelenekte, kötü ruhların, doğruluğa gelmesi için, geçici bir süre için kaldığı ateş çukuru. bir nevi cehennem

kazu : nimet, kazanç

kazüvistik : vicdan durumlarını inceleyen tanrıbilim dalı.

keben₁₂ : dağların sarp ve kayalık yerleri

kebenç : itimat, güven, hoşnutluk

kebençü: hoşnut, bahtiyar

keçig : 1. geçit, köprü 2. mutlu, sevinçli

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- keçikliğ** : mutlu, sevinçli
- keçir** : bağışlayıcı, affedici
- keçürgen**: bağışlayıcı, affedici
- kedimlig**: 1. zırh, demirağ 2. giyimlik, giysi
- kekmen** : olgun, ergin, ermiş
- keler**₁₂ : dağ tepelerinde dökülen kil tabakalarından oluşan boşluklar, mağaralara bu adı verir.
- kelesin** : gelesin, gelik, halife
- keleş** : cesur, kahraman, yiğit, yakışıklı, güzel, güzel olan erkek çocuklarına konulan (gökçe, gökmen gibi) adlardandır
- keleş** : alımlı, yakışıklı, cıvan
- kelezti** : hayal, serap
- kelgin** : gelgin, suyu kabaran ırmak
- keli**₁₂ : üzerinde suların birikemeyeceği yüzeysel eğime bu adı verir.
- keliştü** : olgunluk, gelişim, suhulet
- kelteçi** : gelici, gelecek olan, halef
- kemeç** : asker, askeri görevli
- keñ tengrim** : genç majeste anlamına gelir.
- keñçliyü** : oğuz beylerinin, özellikle güz kurultayların dan sonraki toy ve şölenlerde, kendi mallarını yağmalatıp, halka dağıtılması için kurdukları büyük sofras. yağma sofrası
- kendil** : gönül, gönüllü, temiz yürekli
- kendüz** : nefis, can, ruh
- keneş** : istişare, müşavere
- kengeraslar** : mert ve cesur. kangar'dan türemiştir ve peçenekler'i ifade eder.
- keni** : (kuni) adaletli, adil, dengeli
- kepir**₁₂ : ot bitirmeye gücü olmayan yer
- kepke** : örnek, numune
- keptik** : 1. latif, şakacı 2. eşit, müsavi
- ker buğa** : ker: kuvvetli, büyük+ buğa.

keramun: karaman, esmer tenli

kerayet : sahil, kıyı, plaj

keregü : ev, çadır, barınak

kerekli : gerekli, elzem, ihtiyaç

kerektü : ihtiyaç, lüzum, zaruret

kerekülüg: çadırlı, göçebe

kerelti : tanıklık, şahadet

keren : ulu, kebir, kadir

kereş : kiriş, yay kirişi

keri : 1. eski, kadim, geride kalan 2. germekten, gerilmiş, gergin

kerinçsiz: eşsiz, binasir, emsalsiz

kerki : balta, nacak

kerkit : nacak

kermen : germen, kale, hisar

kertük : (kertik) 1. ağaca bıçakla çizilen çizgi 2. yapay, suni

kesen : 1. keskin, kesici 2. bölüm, ara

kesi : keskin, kesen, kesici, sert

kesik : kesi, keskin

keskin : 1. sert mizaçlı, asabi 2. uç, ekstrem 3. kesici

kesme taş : dikdörtgenler prizması biçimindeki taş blokların yatay düzlemler oluşturarak dizilmesini içeren duvar örgüsü. (g. bean)

keşikçe : 1. muhafız, koruyucu 2. defa, sıra, adet

keşikçi : 1. ısrarlı 2. nöbetçi

ket : 1. darbe 2. yılmaz, azimli, kararlı

ketçik : darbecik

kete : ulu, büyük

keyik : baht, mutluluk

kezik : cesaret, atılganlık, cüret

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kezir** : (kizir, keser) cesur, cüretkar
- khalkedon** : istanbul, kadıköy.
- kibi** : keşif, buluş
- kicir** : öç duygusu, intikam
- kicurgan**: gösterişli, mağrur
- kiçi** : 1. kişi, adam, insan 2. küçük, minyon 3. geçmiş, geçik, eski 4. keçi
- kiçicik** : 1. kişicik, insancık 2. küçük, minyon
- kiçigöz** : kiçi-göz
- kiçik** : 1. küçük, minyon, geçik, geçmiş
- kiçin** : zincir
- kiçki** : 1. eski, kadi 2. kişi, insan
- kiçkine** : (giçgine) geçkin, geçmiş kadim
- kidgü** : giyim, giysi, elbise
- kidik** : gedik, güdük
- kiğilcim** : kıvılcım, şerare
- kiğitduk** : davet, ikram
- kihi tıla**₁₀ : kişinin dili
- kihi töbötö**₁₀ : kişinin başı
- kilaği** : kılıç ve bıçakların bilendikten sonra ağız kısmında meydana gelen çizgi
- kilağuz** : kılavuz, rehber
- kılamannar**₁₀: kirpikler
- kilavun**: düğün hediyesi
- kildi** : 1. yaratıcı, yapıcı 2. etken, amel
- kilici** : yaratıcı, yapıcı, halik, kadim
- kilig** : 1. yaradılış, huy, karaktere 2. beceri, iş, yapıcılık
- kiligli** : 1. iyi huylu, ahlaklı, görgülü 2. becerikli, çalışkan, işgüzar
- kilik** : kılıg

- kilikia** : adana, içel, karaman illeriyle konya'nın güneyi ve antalya'nın doğu yanını kapsayan tarihi bölge.
- kilin** : 1. huy, yaradılış 2. naz, işve
- kilinç** : kılınış, huy, karakter
- kilivan** : hediye, bahşiş, ödül
- kilter** : 11. yüzyılın ortalarında 11 peçenek uruğunun başçısı olan turak'ın atası.
- kiluç** : kılıç
- kilüken** : gülen, güleç, güleryüzlü, mütebessim
- kimaça** : engel, mania
- kimar** : komar, homar, yakışıklı, cezbedici
- kimirtu** : kıpırdanış, devinim, jest
- kımıs,** kurum : peynir (oyratlar'da isim olarak kullanılıyor).
- kımız** : türkçe moğolca'dır. "mayalanmış kısırak sütü" anlamına gelir.
- kimiz** : ekşi, mayhoş anlamına gelen ve kısırak sütünden yapılan bir içki
- kimmer** : m.ö.12. 8.yy. arasında güney rusya'da, trak frig dil ailesine mensup hint avrupalı göçebe bir kavimdir.
- kimna** : sürekli, daima, her zaman
- kin** : 1. silah muhafazası 2. gayret, çalışma 3. suç, cürüm, ayıp
- kinagu** : 1. ceza, cezalandırma 2. çalışma, aktivite
- kinay** : aktif, çalışkan
- kincal** : ince, narin, zayıf
- kinçak** : bıçak kılıfı
- kindik** : orta, odak, merkez
- kineş** : şura, meşveret, kongre
- kinetik ilke** : devinim ilkesi.
- kingal** : ince, narin
- kingi** : metin, dayanıklı, sebatkar
- kinige** : sahalarda "kitap" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kinik** : 1. gayret, gayretli, çalışkan 2. muhterem, şerefli, hakim
- kıpçak** : ağaç kovuğu anlamına gelir. bir türk boyunun adıdır. hareketli, yerinde duramaz anlamına gelir.
- kipçak** : 1. merkezde kaçmış, uzaklaşmış ve bir otoriteye bağlı bulunmayan 2. çayırılık, geniş toprak, sahihsiz boş ve geniş arazi 3. ağaç kovuğu 4. bahtı açık, talihli
- kıptıy** : sahalar'da "makas" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- kırgızlar** : m.ö.1. yüzyıl süresince irtiş'in yukarı akış bölgesinde yaşayan, daha sonra da yenisey'in yukarı akışına, yani minusinski havzasına taşınan göçebe bir kavimdir. çinliler kırgızlar'ın dış görünüşüne dair tasvirler sunar. araştırmacıların büyük kısmı bu tasvire dayanarak onları türk menşeli olmayan, sarışın, mavi gözlü bir kavim olarak değerlendirmektedir. ancak daha sonra dil itibariyle de türkleşmişlerdir.
- kirici** : 1. kıran, bölen, yaran sert mizaçlı, gönül kırıcı 2. kenar, sahil
- kirik** : kırılmış, bölünmüş
- kirim** : 1. kırış, bozgun, katliam 2. kırgınlık, küskünlük 3. uç nokta, kenar
- kiriş** : sinirden ve bağırsaktan yapılan sicim. ok yayı olarak da kullanılır.
- kirkin** : bahşiş, hediye
- kirkli** : eski, şamanist gelenekten, bazı değişiklikler yada dinsel motiflerin de eklenmesiyle, bugünlere kadar gelen bir inanca göre, gerçek anlamı "kırk ünlü ata ruhunun koruması altındaki kişi"
- kirman** : kırma yeri, kırman, harman
- kisig** : 1. hapis, dar yer 2. kısıtlı, bağımlı
- kisiglu** : hapis, mahpus, kısıtlanmış
- kisrik** : utangaç, mahçup
- kistavul** : acele, aceleci, telaşlı
- kiş** : sümer'in tufan'dan sonraki ilk başkenti.
- kişil** : kışlık, kış için ayrılmış
- kişilik** : karakter, şahsiyet, insan olma özelliği
- kişken** : (kiçgen) 1. küçük, minyon 2. geçen, geçmiş
- kişlak** : kışın kalınan yer, ez, kışlık ev
- kitay** : 1. çinliye benzeyen , çinliye karışmış 2. kutay
- kithairon** : bir dağa adını vermiş olan kıral. (estin laporte)
- kivanç** : gurur, kıvanma, sevinme, öğünme, mutlu olma, kendine güvenerek ve öğünerek

kivanduk:	kıvançlı, mutlu
kivik	: ara, fasıla
kıvılcım	, ateş parçası
kıvilcim	: ateş parçası, şerare
kivlik	: kıvanç ve mutluluk nedeni
kivrak	: 1. kıvançlı 2. hareketli, dayanıklı
kivrim	: hare, iltiva
kiyak	: 1. gaddar, acımasız 2. kayak, kaydıraç 3. çekicilik, cazibe
kiyal	: imge
kıyan	: dağdan çok hızlı inen sel anlamına gelir.
kiyan	: 1. dağdan hızla akan sel suyu 2. gaddar, acımasız, kıyıcı
kıyat	: isim olarak kullanılır.cuci ulusu içinde en mühim kabilelerden biridir.
kiyat	: çekici, cazibeli
kiye	: kut, talih, ululuk
kiyeli	: mübarek, saygıdeğer, ulu
kiyga	: zeki, çok akıllı
kiygi	: zeka, deha
kiyik	: 1. zeka, dahi 2. çekici 3. kaçak, kapçak
kiyik	: kiyuk, geyuk
kiyiksiz	: kaçmaz, sözünden dönmez, düz
kiyin	: 1. akid, sözleşme, anlaşna 2. güç, kudret, otorite
kiyişkan	: 1. sözünün eri, sözünde duran 2. cesur, gözüpek
kiymaç	: gamze
kiynak	: 1. ünlü, meşhur 2. pençe, kartal pençesi
kiyuk	: 1. mutluluk 2. geyik
kizarik	: 1. kızıl, kızışmış 2. kızgın, kızağan
kizek	: 1. kesik 2. nöbet 3. seyran, gezinti

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kızgan** : kızgın, kızışmış
- kızgın** : kızışmış, asabi, kızağan
- kizi** : şiddet, asabiyet, kızama, kızgınlık
- kizik** : 1. kızgın, asabi 2. kısık, hapis
- kizil** : 1. kırmızı, al 2. altın 3. kızmış, kızarmış, kızgın
- kizilgu** : kızarmış, kızgın
- kizir** : 1. keser, kesici 2. gever, gezgin 3. atılğan, cesur
- kizirak** : (kızarık, kızrak) nadir, ender rastlanan
- klasik dönem** : yaklaşık olarak m.ö. 5 ve 4. yüzyıllar. (g. bean)
- klazomenai** : urla.
- kobrat** : (kubrat) derlemek, toparlamak, örgütlemek
- kobu** : (kovu) buket, demet
- koburcuk**: kabarcık, kabarık, kabadayı
- koca** : 1. ulu, saygıdeğer, hürmete layık 2. bilgili, tecrübeli, görüp geçirmiş 3. gösterişli, azametli 4. mert, düz, koç gibi
- kocaman**: 1. akıllı, bilge 2. iriyarı, cüsseli, heybetli
- koç** : erkek koyun düz, mert, yüz yüze döğüşen, hilesiz, yiğit, dayanıklı, yılmaz
- koça** : 1. koç gibi..2. kibar, centilmen
- koçak** : koç gibi, cesur yürkli
- koçan** : 1. centilmen, kibar 2. koşan, koşucu
- koçaş** : rehber, yol gösteren, önde giden
- koçgar** : (kaçgar, kaşgar) 1. koç başı 2. koç gibi, koçyiğit
- koçu** : dadaş ve efe gibi centilmen delikanlı, ağa beğ, süslü araba anlamlarına gelir.
- koçu** : 1. koç gibi 2. kibar, centilmen
- koçugar**: mert, yiğit, özü sözü bir
- koçum** : 1. yiğit, mert 2. koşum, koşma
- koçun** : düz, hilesiz, temiz yürekli
- kodar** : mağrur

- kokluğ** : koku, parfüm
- kokuluğ** : koku, parfüm
- kokuş** : dalları, ok yapımına elverişli bir ağaç türü
- kolan** : 1. hediye, bahşiş 2. kollayan, koruyan 3. at, eşek, katır gibi hayvanların, eyerini
- kolançi** : kolancı
- kolbag** : kadınların, aksesuar olarak bileklerine taktıkları, boncuklu halka
- kolbas** : orduyu yen anlamına gelen bir kuman adıdır.
- kolbaş** : askeri birlik başı, komutan, askeri koruyup kollayan kişi
- kolbay** : askeri danışman
- kolch** : büyük iskender'in doğu seferleri tarihinde, harezmi civarındaki bir ülkenin adıdır. aynı ada, bizanslı tarih yazarı theophylaktos simokattes'in anlattığı göktürk imparatorluğu'nun kuruluşu hadisesinde de rastlıyoruz. kolch adı choalitalar'ın ülkesinin adıyla muhtemelen aynı köke sahiptir.
- kolcuk** : kolcu, muhafız, koruyucu
- kolçak** : bilgeğe takılan yünden örme eldiven, kolların kirlenmemesi için bilekten dirseğe kadar geçirilen kolluk, çeşitli maksatlarla kola takılan işaretli şerit, pazubent, savaşçıların giydiği zırhın kola geçirilen parçası, iplik çıkığında kolu çevirmeğe yarayan kol anlamlarına gelir.
- kolçak** : kolcu, koruyucu, kollayıcı
- kolçu** : muhafız, bekçi
- koldagüç**: hami, koruyucu, şefkatli, merhametli, yardımsever
- koldaş** : arkadaş, yordak anlamına gelir.
- koldaş** : 1. silah arkadaşı 2. arkadaş, birbirini kollayan
- kolgay** : veliaht, şehzade (kırım ve kazan hanlıkları döneminde kullanılan bir aksesuar
- kolka** : 1. kolgu, kol takısı 2. refika, hanım, eş
- koltag** : arka, himaye, destek
- koluç** : kolcu, kolbaşı, komutan
- kolunçuğ**: yakarış, niyaz
- koman** : (kaman, kuman) 1. yurduna yabancı sokmayan 2. aman vermeyen 3. kumral
- komas** : komayan, bırakmayan, aman vermeyen
- komuk** : 1. kabuk, ağaç kabuğu 2. hazine, define

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- komur** : cesur, gözüpek
- komutanlarından** 3. gazneli mahmud han'ın komutanlarından
- kon** : 1. yurt, vatan 2. konak, yerleşim, mekan
- konaç** : aşıyan
- konag** : 1. konuk, misafir 2. konuk ağırlanan ev
- konalga** : 1. konuk yeri, baş köşe 2. menzil, konulacak, varılacak yer
- konat** : 1. cana yakın, munis, sokulgan 2. konuk ağırlayıcı, konuksever . 3. birlikte göç eden oba birliği
- konca** : 1. armağan, bahşiş 2, gül
- konçi** : (koyuncu) han : cucu oğlu orda. içen'in oğlu sartaktay'ın oğludur.
- konçuk** : 1. aşına, tanıdık 2. konuk
- konçuy** : hanımdan bir derece aşağı kadın, prenses demektir.
- konçuy tengrim**: konçuy-tengrim
- konçuy** : kağan kızı, prenses, soylu kız
- kondu** : yerleşik, yerli
- kondur** : konuksever, cömert
- kongar** : 1. koyu kırmızı renkteki at 2. kızıla yakın renk tonu
- konik** : can, ruh, yaşam
- konşuk** : 1. konşu, komşu 2. yerleşim yeri 3. konuşma, laf
- konuk** : 1. misafir 2. can, ruh 3. varılacak yer, menzil
- konul** : 1. kerevetlerin altındaki, yük konan boşluk, yüklük
- konulga** : 1. konuk yeri, baş köşe 2. konuğa verilen yemek, değerli yemek
- konur** : . boz renginde, toprak renginde anlamına gelir. mecazî olarak yiğit, kahraman, kibirli gururlu anlamlarını içerir.
- konur** : 1. yakışıklı, civan 2. gururlu, onurlu, mağrur 3. kara ve kızıl karışımı renk,
- konuş** : 1. yerleşim, karargah 2. menzil, varılacak yer
- kopan** : 1. galip, utkan 2. ulu, yüksek
- kopt** : kiptî, ilkin mısır'ın yerleşik halkına, daha sonraları hıristiyanlar'a bu ad verildi.

- kopturu** : saygı duruşu, tören duruşu
- kopu** : kop, çok, çokluk
- kopun** : çoklu, bereket, bütünlük
- kopuz** : türklerin en az 1700 yıldır kullandıkları mızraplı bir çalgı. bugün anadolu'da yerini bağlama türünden sazlara bırakmış olmakla beraber orta asya ve sibiryalı türkleri arasında hâlâ kullanılır.
- kopuz** : saz, bağlama (kop_uz)
- kor** : 1. öz, maya, asıl 2. ateş parçası, ateş
- korcu** : korucu
- kore** (genç kız): persephone'nin diğer bir adıdır. (estin laporte)
- korgan** : korunan yer, kale, kurgan
- korgavuş**: savunucu, müdafî
- koriçi** : korucu, koruyucu, bekçi, yasak bölgeleri bekleyen ve koruyan kişi
- korig** : 1. koru, ağaçlık, yeşil bölge 2. korunan, yasak bölge
- korinth** düzeni : tapınaklarda ve diğer yapılarda kullanılan bir düzen. sütunlar, ion düzenindekilere benzer, ancak başlık farklıdır. ion düzenindeki volüt yerine akanthus yapraklarının fişkırdığı bir kasnağa sahiptir. (g. bean)
- korkmaz**: korkusuz, cesur
- korkunç**: korkutucu, ürkütücü
- korkut** : korkunç, heybetli anlamına gelir.
- korkut** : 1. heybetli, korkutucu, korku salan
- korkyra** : korfu adası.
- koruğ** : 1. koru, koruluk, ağaçlıklı bölge 2. koruma bölgesi, sit alanı 3. yasak bölge, askeri bölge
- koruğ** : yalnızca bir masal ve efsane anlatıcısı değil, aynı zamanda türklerin sosyal ve kültürel yapısını, en güzel ve net bir biçimde dile getiren, konularında bunu işleyen bunları derleyip toparlayan, o günlerin önemli olaylarının notlarını tutan bir tarihçidir de. bizler, bu ulu ve bilge kişi sayesinde, türklerin, sosyal yaşamı, aile yaşamı, yönetim ve siyaset anlayışlarını, kültür anlayışlarını, ad verme biçimlerini, adların önemini, öğrendik. bu yüzden bu ulus, korkut ata'ya çok şey borçludur.
- korukçu** : koruyucu, korucu, muhafız
- korürek** : kor-ürek
- koş** : 1. koç 2. dizi, sıra, dize

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- koşak** : 1. koşulan, koşturan 2. neşide, destansı şiir
- koşar** : 1. emredici, buyurucu 2. koşucu, çalışkan, hareketli 3. dizen, düzenleyen
- koşma** : ölçülü, uyaklı söz
- koştamga**: koş-tamga
- koşuk** : 1. yanyana, birlikte, yaren, dost 2. koşma, şiir
- koşul** : hüküm, şart
- koşulgan**: koşul koyan, buyurucu
- koşum** : 1. koçum 2. bağlı, yanyana 3. atın, eyer, kulan, üzengi vb. malzemelerinin tümü
- koşun** : 1. asker, savaş birliği 2. halk, ahali 3. dizi, dize
- kotan** tuğrul: kutan-tuğrul
- kotan** : (kutan)
- kotku** : alçak gönüllü, mütevazı
- koy** : 1. koyun 2. merhamet, acıma duygusu
- koyak** : (türkmenler) derin olmayan mağara gibi doğal çukurlara koyak derler, dokunaklı hikayelere de bu adı verirler.
- koybala** : kuzu (oyratlar'da isim olarak kullanılır.)
- koylu** : 1. merhametli 2. istikamet, yön, yönünü bilen 3. koyunlu
- koymaral**: koy-maral
- koyon** : tavşan (oyratlar'da isim olarak kullanılır.)
- koyu** : merhamet
- koyuldar** : 1. merhametli 2. hürmetli
- koyulmuş**: 1. merhametli 2. çalışkan
- koyunlu** : 1. hun, hun'lu 2. merhametli
- koyurga** : 1. hürmet, lütuf 2. acıma duygusu, merhamet
- koyurtang**: özgürlük, hürriyet
- kozalak** : çam, selvi gibi ağaçların sert çiçeği
- kozan** : kazan
- kozan** : kozalak

- kozgav** : kıyam, isyan, başkaldırma
- kozmogoni** : evrenin oluşumunu ve gelişimini inceleyen bilim dalı, evrendoğum.
- köbek** (kebek) : kuman başbuğlarından birinin adı.
- ködürgü** : kurban, adak
- kögmen** : (gökmen) 1. tanrısal, ilahi 2. sayın, saygıdeğer 3. gücünü tanrıdan alan
- kögüz** : 1. göksel, tanrısal 2. göğüs, sine
- kök** : 1. gök 2. aile, soy
- kökçek** : kökçek
- kökdaş** : emsal, örnek
- köken** : göğen, gelen, 2. köken, soy, aile
- kökim** : 1. göğüm 2. soyum, ailem
- köklü** : 1. tanrıdan gelen 2. soylu
- kököçü** : (kökçü) kökçü, gökten güç alan, tanrıdan gelen
- köktem** : 1. bahar 2. gençlik 3. deha, akıl
- köl** : göl ululuk, sonsuzluk, derinlik, bilgelik
- köleler** : (atına'da) hukuk açısından köleler birer kişilik olmayıp yalnızca erkek veya kadın bedenidir. çoğu satın alınmış savaş esiridir. m.ö. 430'da yaklaşık 250 bin nüfus içinde atına yurttaşı 45 bin, köle 125 bin kadardır. en fakir yurttaşın bir, iki, en zengin yurttaşın elli kadar kölesi olur. köle sahibi onun üzerinde ölüm kalım hakkına da sahiptir. ne ki, kendisine kötü davranılan kölenin bir tapınağa sığınma hakkı vardır. atına göreceli yumuşaklığı ile tanınmıştır, orada köle azat etmek olağandır. en ağır çalışma koşulları laurion gümüş madeninde uygulanan koşullardı, o vakitler bu maden yoğun bir biçimde işletiliyordu. (estin. laporte)
- kölmük** : halk, ahali
- kölük** : yük hayvanı
- kömek** : 1. yardım, arka, destek, inayet 2. ahali, halk
- kömen** : hayal, illüzyon demektir.
- kömen** : 1. hayal, düş 2. ırk, soy 3. cevher, damar
- kömey** : gerdan, dös
- kömüç** : hazine, define
- köng** : (könk) cariye, odalık

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- köngül** : gönül, can
- könilik** : adalet, doğruluk
- könka** : künkaş, kenkeş, meşveret
- könü** : adalet, doğruluk
- könül** : gönül , can
- köp** : çok, gür, çokluk, bolluk
- köptük** : 1. bereket, bolluk 2. kalabalık
- köpük** : kabarcık, köpürcük, çoklu, artış
- köpürge** : 1. köprü, geçit 2. savaş davulu
- köregen** : gören, görücü
- körem:** 1. körpe, taze 2. görgülü, terbiyeli
- körgüz** : görgülü, centilmen, beyefendi
- körke** : ağaçtan yapılmış tabak
- körkem** : 1. görkem, ihtişam 2. hoş, güzel, latif
- körkli bike** : güzel hanım anlamına gelir.
- körkli yahşı** : güzel, iyi anlamına gelir. kös : sahalar'da "on kilometrelik uzunluk birimi" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- körklüg** : güzel, alımlı, cemile
- körpe** : taze, cıvan
- körü** : (körüg) gözcü, haberci, casus, gözlemci
- körüm** : 1. bakış, nazar, gözlem 2. düş, rüya 3. zeka, fehm
- körümçi** : astronom, rasat, gözlemci, yıldızları inceleyen kişi.
- körümdük:** bakıcı, nezaretçi
- körünç** : 1. görgü, muaşeret 2. bakan, nazır
- kösemen:** tas artan koç.
- köşker** , köşger : kunduracı, yemenici, kundura tamircisi anlamına gelir.
- köşük** : dilek, temenni
- kötüz** : kıymetli

- kövenç** : 1. güvenç, güvence, teminat 2. azamet, gurur
- kövez** : afi, çalım, fiyakalı.
- köymen** : 1. yanıcı, yanık 2. hayal
- köymez** : yanmaz, ateş almaz.
- közlük** : at kuyruğundan yapılan, göz kamaşması ve göz ağrılarının tedavisinde kullanılan bir dokuma.
- kreusa** : priamos ile hekabe'nin kızı, aineas'ın karısıdır. troya'nın düşüşü sırasında ortadan kaybolur. (estin.laporte)
- krum** : on dördüncü bulgar kralı. (yakl.803.814)
- krypta** : yer altı koridoru, dehlizi. (e. akurgal)
- kuali** : çin kaynaklarına göre harezmi'nin adlarından biridir. muhtemelen bizans kaynaklarında choalita adını taşıyan bir kavmin sir derya yakınındaki ülkesine işaret ediyordu.
- kuanç** : kıvanç, sevinçli gurur
- kuançi** : kıvanç
- kubal** : gürz, demir topuz.
- kuban** : kapan
- kubat** : kaba, hantal, biçimsiz, söyleyişi, şivesi kaba olan anlamlarına gelir.
- kubat** : kapalı, gizli
- kubi** : (kubil) gökyüzü, feza, sema.
- kucan** : göçen, göçer
- kucar** : göçer, göçücü
- kuçam** : deste, demet, bağ
- kuçar** : göçer, göçmen
- kuda** : sihir, büyü
- kudagaçi**: büyücü, doktor
- kudak** : kadak, katı, sert
- kuday** : tanrının adıdır. çalap, huda, ülgen gibi.
- kudekan**: buyruk, sert, emir, azar

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kukuş** : 1. gonca, gül 2. şaka, latife
- kul** : 1. koyun 2. can, ruh 3. uçurum 4. adalet
- kul** : bağımlı, bağlı, köle bağıllık, sadakat
- kula** : 1. kızıl ve karışımı renk, doru, bordo 2. yelesi, ve kuyruğu kara, gövdesi kızıla çalan at 3. yabani at 4. gözükara, atılğan
- kulaç** : 1. açıklık, mesafe 2. iki kol arasındaki ara
- kulagu** : 1. yaratıcı, kılıcı, hükmedici 2. kula gibi 3. korkusuz, gözükara 4. kul-akı
- kulak** : (türkmenler) denizlerin karalara doğru girmiş olan parçalarına (burunun aksi) kulak derler.
- kulan** : vahşi at anlamına gelir.
- kulan** : 1. galip, utkan 2. vahşi at 3. yaban eşeği
- kulañşi** : 1. at terbiyecisi 2. musikişinaz, müzisyen
- kulbak** : merhametli, yardımsever
- kuldam** : sadık kul
- kulga** : güvercin
- kulgu** : 1. müfettiş, murakıp 2. güvercin
- kuli, enlil** : sümer'de enlil'in dostu, dumuzi'nin bir sıfatı.
- kullab** : sümer'de uruk'un kardeş kenti.
- kulpu** : 1. kilit 2. kulluk, kulluk eden
- kuluga** : güvercin, sumru gibi, kumru gibi anlamlarına gelir. çuvaş türkleri'nden ad olarak kullanılır.
- kuluga** : güvercin
- kulun** : tay, süt emen çağdaki at yavrusu
- kumaç** : solgun, soluk
- kumak** : 1. yardım, kömek 2. sevda, aşk
- kuman** : türk'ten türkmen, kun'dan (hun anlamında b.n.) kuman teşekkül etmiştir. kum, hun ile münasebettardır. macarca'daki him, votyak ve samoyedçe kum, züryence'de komi sözcükleri hep aynı menşe gitmektedir, belki de latince'deki homo ve gotça guma sözcükleri de bunlardandır. hepsinin manası insan, erkek demektir. (nemeth gyula). 2. solgun, sarımtırak. (r.r.arat). 3. kestane rengi ile sarı arası (talat tekin). 4. kuman başbuğlarından birini adı.
- kuman** .duzak : kunduzcuk anlamına gelir.

- kuman** : 1. kul'lu, hun'lu, hun 2. solgun 3. kumral, sarı ile kahverengi arası renk 4. aman vermeyen, dirayetli
- kumandi**: mutlu, sevinçli
- kumandur** : romanya'da kullanıldığını rasonyi'nin saptadığı türk adlarından biri.
- kumaral** : kumral, buğday tenli
- kumarga**: kuşatma, muhasara
- kumral** : buğday tenli
- kunan** : 1. iki yaşına gelmiş kısrak 2. adaletli, adil
- kunar** : bereket, bolluk
- kunarli** : bereketli, münbit
- kunçuk** : koyuncuk
- kunduz** : dere kenarlarında yaşayan, kürkünden börk yapılan bir hayvan
- kuni** : adalet, hakkaniyet, adaletlilik
- kunt** : 1. dayanıklı, metin 2. sade, gösterişsiz
- kunuk** : 1. mahzun, elemli 2. konuk
- kuobax** : sahalar'da "tavşan" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- kupçi** : ince, zarif
- kuptan** : niyaz, dua, yakarış
- kur** : sümer'de ilk anlamı "dağ", yeraltındaki kozmik diyarın yanı sıra ölümler diyarını da belirten sözcük.
- kur** : düzen, sıra, hiyerarşi, düzenleme
- kural** : düzen, düzenlilik, kaide
- kuralay** : ceylan, ahu
- kurar** : organizatör, düzenleyici
- kurçak** : 1. kurç 2. heykel, yontmataş, taş bebek
- kurçi** : 1. kürçü 2. kurucu
- kurçik** : kurum, kuruluş, yapılanma
- kurga** : 1. tecrübeli, bilge 2. ince, narin

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kurgan** : eski türkçe'de "hisar" demektir. ilkçağda mezar üzerine toprak yığılarak yapılan tepelik anlamına da gelir. bu şekilde yapılmış mezar, höyük anlamlarını da içerir.
- kurgan** : 1. istihkam, kale 2. anıt, anıt mezar
- kurgarra** : sümer'de tanrıça inanna'nın cinsiyetsiz bir yandaşı, kalatur'un eşlikçisi. bkz.kalatur.
- kuri** : urartuca "ayak" anlamına gelir.
- kuridin** : batılı, batı bölgesinden
- kurikan** : 1. kürkan, damat 2. hisar, kale 3. ağaçlık bölge
- kurlas** : düzen, işleyiş, ahenk
- kurman** : romanya'da kullanıldığı rasonyi tarafından saptanan türk adlarından.
- kurman** : düzgün, düzenli, düzenleyici
- kurmuş** : planlı, düzenli, örgütlü
- kurt** : bağımsızlığına olan düşkünlüğü, evcilleşmeyen tek hayvan oluşu, mücadeleciliği, hareketliliği, gururlu ve zeki oluşu, özellikle de sosyal ve örgütçü oluşu ve daha bir çok özellikleriyle, türklere benzeyen ve türklerin de çok eskiden beri kutsayarak, sembolleştirdiği hayvan
- kurtak** : kurulu, ayarlı
- kurtaran**: kurtarıcı
- kurtçu** : (kurtçuk) genç kurt
- kurtga** : tecrübeli, güngörmüş
- kurtkabek** : kurtka (= yaşlı kadın) ile bek (= beğ)'den oluşan erkek adı.
- kurtoga** : şiban han'ın 12 oğlundan birinin adıdır.
- kurtul** : haraç, vergi, cizye
- kurtulgu**: 1. vergi, haraç 2. kurtuluş, istiklal
- kurtulmuş**: özgür, bağımsız, azade
- kurtuluş**: istiklal "kurtuluş savaşımızın anısına verilmiş adlarımızdan"
- kurtun** : batılı, batıdan
- kuruğçin**: kurşun
- kuruk** : koru, park, koruluk
- kurultay** : moğolca'dır. özellikle ölen prensin ailesinden bunun yerini alacak hükümdarı seçmek için toplanan moğol şeflerinin genel kurulu.

kurultay: kurul-tay kongre, divan, oturum

kurum : 1. kuruluş, düzen, düzenleme 2. çalım, jest, afi 3. kaya parçası

kurum : figür, dans

kurut : 1. kurt 2. kale burcu 3. kurutulup, suyu alınmış peynir topağı

kuskun : atın kuyruğundan geçirilip, eyere bağlanan kayış

kuşu : sümer'de tanrıça aşnan'ın sıfatlarından biri, anlamı bilinmiyor.

kuşan : yüeciler'in (toharlar) batıya göç etmesinden sonra m.s.1.2. yüzyılda kuzey afganistan'da ve kuzeybatı hindistan'da hüküm süren toharistan hanedanının adıdır.

kuşçak : kuşçu, kuş eğiticisi

kuşçu : kuş eğiticisi

kut : talih, uğur, baht, mutluluk, ikbal, saadet anlamına gelir. (mut sözcüğü ile aynı anlamdadır.) devlet anlamını da içerir.

kut : 1. uğur, talih, baht 2. tanrısal, mübarek 3. can, ruh, dirilik, yaşam kaynağı, yaşam gücü

kut : 4. kader, yazgı 5. erk, iktidar 6. bereket, nasip

kutadgu: kutsanmış, kutlu, değerli, yararlı, mutlandıran.

kutaga : kut-aka, kut-ağa

kutalmış: kut-almış kutlu, mübarek, kutsanmış

kutamış : kutsamış, değer vermiş, mübarek eylemiş.

kutan : 1. dua, yakarış, niyaz 2. bir avcı kuş 3. saban, pulluk

kutar : kutsar, kutsayan, kut veren

kutaş : kutlu, mübarek

kutgaru : buyruk, fermen

kutku : ağırbaşlı, alçak , gönüllü

kutlu : 1. mübarek, tanrısal 2. bahtiyar 3. kabul görmüş, saygıdeğer

kutluca : uğurlu, bahtı açık

kutluğ : kutlu, mübarek

kutluk : (kutluğ) kutlu, mübarek

kutsandi: kutlu, mübarek

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- kutun** : 1. mesut, mutlu, nurlu 2. mukaddes, kutsal
- kutunmuş**: kutlu, mübarek
- kutur** : kutlu, mübarek
- kutuz** : 1. kut-uz 2. yaban öküzü
- kuvanç** : kıvanç, gurur, mutluluk, iftihar
- kuvanduk**: kıvanç, mutluluk, iftihar, gurur verici
- kuvart** : 1. kurt 2. dayanıklı, kavi, metin
- kuvrag** : toplum, toplumcu
- kuyak** : zırh, demirağ
- kuyan** : tavşan, bozkır tavşanı
- kuyaş koyaş** : güneş anlamına gelir.
- kuyka** : küpe (oyratlar'da isim olarak kullanılır.)
- kuymu** : sevinç, neşe
- kuytak** : mahfuz, siper
- kuyturka**: bağış, ihsan, lütuf
- kuyuldar**: saygıdeğer, saygıya layık
- kuyum** : aksesuar, küpe, bilezik
- kuz** : dağın, güneş görmeyen yamacı
- kuzay veya kuzeri** : (türkmenler) kuzeye ve gölgeye düşen yerlere bu adı verir.
- kuzay** : 1. kuzey yönü, güneşin az olduğu yer, karanlık ve soğuk yer 2. kuz-ay
- kuzey vuyi** : wei liu'ya göre, 3. yüzyılda güney kazakistan'da, kara tau dağları'nın kuzey havalisindeki bir ülkenin adıdır.
- kuzgun** : kargagillerden, bir akbaba türü
- kuzu** : 1. koyun yavrusu 2. yavru, bebe
- kuzuk** : ceviz anlamına gelir.
- kuzulakadphises** : m.s. 1.yüzyılda kuzey afganistan'da ve çevre sahalarda kuşan hanedanı hakimiyetini kuran yüeçi hükümdarının adıdır.
- kübey** .xotun : sahalarda tanrının adıdır. (saha halk edebiyatı)

- küçem** : 1. güç, kudret 2. gasıb, zorba
- küçey** : güçlü, gücü yeten
- küçi** : güç, güçlük, zorluk
- küçin** : an, kısa zaman parçası
- küçkey** : güçlü, zorlu
- küçlük** : güç, güçlük, zorluk, kudret
- küçük yüeçiler** : m.ö.2. yy.da yüeçiler'in göcü nedeniyle diğler boylarla birlikte batıya değıl, kuzeydoğıu tibet vadilerine ve kukunor bölgesine giden yüeçi kolu. 6. yüzyılda çinliler bu eski küçük yüeçiler'in adını tekrar kullanmaya başlamışlardır. oysa bu dönemde artık küçük yüeçi adlandırmasını, m.s.4. yüzyıl ortasından sonra büyük yüeçi hükümdarı kidara'nın oğluyla birlikte kuzey afganistan'dan kuzeybatı hindistan'a göç eden yüeçiler'e atfeder.
- küçük** : ufak, minyon
- küçülü** : güçlü, zorlu
- küçülük** : güçlük, güç, zorluk
- küçüm** : güç, kudret
- kükler** : müneccim, yıldız falcısı
- kükrek** : 1. onur, gurur 2. kükreyiş, kükreleyen
- kül tigin** : kül-tigin birkaç anlam: 1. ateş prensi 2. yenilmez prens 3. ulu prens 4. yokedici prens 5. göl (gibi) prens
- kül** : 1. ateş, ateşlilik, yakıcılık, yokedicilik 2. yenilmezlik 3. ulu, ünlü 4. cesaret, gözükaralık 5. göl, göl gibi geniş ve büyük
- külçur** : ululuk, yüksek mevki, saygıdeğerlik. kül-çur
- küle** : 1. güle , gülüş 2. demet, bağ, deste
- külegeç** : 1. güleç, güleryüzlü 2. name, melodi
- külegen** : gülen, güleryüzlü
- külek** : 1. fırtına, kumfırtınası 2. bakraç, tahtadan yapılmış yoğurt kabı
- külem** : bereketli, münbit
- küler** : kül-er ..ulu, saygın kişi.
- kült** : tapım. (g. bean)
- kültem** : deste, demet, buket

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

kültigin	: ateş, ocak prensi demektir. moğolcası ot çigin.
külüg	: ünlü, şanlı, meşhur demektir.
külüg	: (külük) 1. ünlü, meşhur, çok tanınan 3. hızlı, seri
külük	: sahalar'da "gölge" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
külük	: külüğ, meşhur
külünk	: kazma
külüüs	: sahalar'da "anahtar" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
kümüş	: gümüş demektir. (13. 14. yüzyıl.)
kümüş	: gümüş
kün	: gün, güneş
kün	: sahalar'da "güneş" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
künçek	: güneşlik, şemsiye
kündeş	: 1. gündeş, güneşe eş değerde 2. izci, takipçi, halef
kündün	: gün ışığı
kündüz	: gündüz
küng	: cariye, dişi köle
küngerü	: 1. arzu, dilek, temenni 2. cariye
küni	: 1. adil, adaletli, hukukçu, yasalara bağlı 2. itaatkar, muti
künkaş	: danışma, nasihat
küntem	: günlük, gündelik
künüçen	: muti, itaatkar, saygılı
künülük	: 1. şemsiye, 2. günlük, yövmiye
kür şad	: kür (= bir ünvan. çeşitli türk boylarında 1. gür, bol, sık. 2. sağlam, sarsılmaz, yiğit. 3. canlı, çevik. 4. semiz, şişman, gürbüz. 5. yoğun, kalın. 6. güçlü, muktedir, hızlı) ile şad (= hakan vekili).
kür	: 1. gür, sık, bol, bolluk 2. canlı, diri, sağlam, sarsılmaz 3. gürleyen, kükreyen, kabadayı, gözükara, yürekli 4. öz, maya, özünü yitirmemezlik 5. düzen, düzenlilik 6. çare, çözüm, deva
kürçe	: esas, asıl, maya, öz

- kürçi** : kabadayı, gözü kara
- küri** : iç geçiren, imrenen, kıskanç
- küriyen** : moğol çağında büyük kitleler halinde göçen göçkuncülere küriyen adı veriliyordu. (b.ögel)
- kürkan** : 1. kür-kan (gür-kan) 2. damat (körekan)
- kürmen** : özlü, soylu
- kürügen** : 1. gürgen 2. köregen, damat
- kürünç** : 1. özlü, soylu 2. düzen, düzenli 3. kıskanç
- küşlik** : 1. güçlük, güç, zorluk 2. mutlu, mutluluk
- küşüm** : 1. ar, edep, hicap 2. güç, güçlülük
- küvenç** : güvenç
- küvençi** : güvence, garanti
- küz** : güz, sonbahar, hazan
- küznek** : ışık kırılması, aksi, ziya
- kyklop duvar** : düzgün olmayan büyük taş bloklardan oluşturulan duvar. (e. akurgal)
- kyma reversa** : üstteki dışbükey bölümü çıkıntı yapan dalgalı bir korniş. çoğunlukla kalp biçimi yaprak motifleriyle süslenmiştir. (e. akurgal)
- kyrenaika** : libya, kyrene şehri.
- kyrene** : avcı nympe, apollon'un kalbini çeler, apollon onu libya'ya götürür ve onun adıyla anılan ülkeyi ona verir. (estin laporte)
- kyzikos** : erdek-balkız.
- laçın** : (doğrusu ilaçın). anlamları şunlardır: 1. tüyleri beyaz benekli bir cins erkek şahin. 2. "şahin, tarlan, laçın" aynı kuşun çeşitli adlarıdır. bir genci tarif ederken "şahin gibi oğlan" denir. bir güzeli anlatırken de "laçın gözlü" derler. vâkıf'ta olduğu gibi "seyyad olup kurub mehebbet topun - laçın gözlü hub şikârı tutmuşam". 3. şiddetli, yalçın, sarp. 4. yiğit. 5. eski bir türk aşireti. nizamî edebi mektebinin en görkemli devamcılarında sayılan emîr hüsrev dehlevî bu kabiledendir.
- larak** : tufan'dan önceki başkentlerinden biri, olasılıkla isin yakınlarındadır.
- lengeş: keneş**
- luuk** : sahalar'da "soğan" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- mamiş** : 1. saygılı, söz dinler 2. saygı, hiram
- manas** : 1. huy, mizaç 2. heybet, heybetli

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- manay** : saha, bölge, mıntika
- manço** : mengü, sonsuz
- mançu** : mengü, sonsuz
- mangalay**: 1. alın, yüz, cephe 2. süvari, iyi ata binen
- mangu** : mengü, bengü, sonsuz
- mangur** : mangır, bakır para
- maral** : ho'ai. m. beyaz dişi geyik, cengiz han'ın ana ceddı. (moğollar'ın gizli tarihi)
- masum** : aklı : saf,
- mayda** : narin, ince, ince yapılı
- mec** : başsızlık ve sonsuzluk.
- megara** : thebai kıralı kreon'un kızı, herakles'in karısı. hera herakles'i çıldırtır ve onun çocuklarını öldürmesine yol açar. (estin. laporte)
- melam** : dehşet saçan tanrısal ışın.
- meleagros**: artemis'i gücendirmiş olan kalydon etolialıları'nın kıralı oineus'un oğlu. artemis ülkesinin başına belalı bir yaban domuzu gönderir. meleagros domuzu öldürür. ancak, artemis etolialılar ile kuretler arasında savaş çıkarır ve bu savaşta meleagros dayılarını öldürür, annesi de onu lanetler. (estin. laporte)
- mençik** : mülkiyet, mal varlığı
- mendeş** : (menteş, mintaş) acele, aceleci
- mengen** : 1. nişancı, iyi ok atan, okçu 2. becerikli, mahir
- mengü** : 1. ebedî, daimi, sonsuz, ebedilik, sonsuzluk. bengi, bengü, bangu aynı sözcüğün değişik okunuşlarıdır. 2. balıkesir çevresinde oynanan muhteşem güzellikte bir oyun. inanca göre düşman kumandanının kellesinin çevresinde oynanır.
- mengü** : ebedi, sonsuz, sonsuza kalan, sonsuzluk, ölümsüzlük
- mengüç** : sonsuzluk, sonsuzluğa ulaşmış, ermiş, ulu, saygıdeğer
- mentor** : odysseus'un sadık bir dostudur. (estin. laporte)
- mergen** : nişancı anlamına gelir. ilteriş kağan'ın büyük oğlu olan bilge kağan'ın adıdır. şiban han'ın 12 oğlundan biri de bu adı taşır.
- mete** : 1. soylu, saygıdeğer 2. bütün, bütünlük, bütünlükçü
- min** : 1. bin, bin sayısı. 2. ben, gamze
- ming** : 1. ben, gamze 2. huzur, refah 3. bin sayısı

- mingilik** : rahat, huzur, refah
- mingir** : çok külliyyetli.
- motun** : bütün, bütünlük (mete han'ın asıl adının bu olduğunu söyleyen tarihçiler de var.)
- muglu** : üzgün, hüznü
- munar** : serap, algın
- muncuk**: boncuk, takı, mücevher
- mung** : 1. hüzün, elem, üzüntü 2. ming, ben, gamze
- mungluğ**: (mungluk) üzgün, bunalmış, hüzzam
- mungul** : hüznü, elemli
- munzuk** : (muncuk, boncuk) boncuk'un macar ağzıyla söylenişi
- müçek** : öpücük, buse
- müge** : inci çiçeği
- müldüz** : berrak, saf
- müren** : ırmak, akarsu
- natuk** : yurt, avul, yerleşim bölgesi.
- nayman**: 1. soylu, asilzade 2. kendinden emin
- nirun** : saf, katıksız, sade.
- nogay** : başıboş, serbest, azade. çengizliler döneminde, genellikle uygur asıllı memurlara verilen bir unvan.
- noyan** : 1. soyluluk ünvanlarından (avrupalıların, şövalye, sör, ünvanlarının karşılığı) 2. sükunet, huzur 3. başkomutanlık, başkomutan
- oba** : 1. yurt, mekan, mesken, diyar, çadır, mahalle 2. göçebe, kabile, aşiret
- oben** : 1. genç aygır 2. erkek deve yavrusu
- obo** : türkçe'dir. "taş, kutsal bir yere ya da aşılması zor bir geçişe konulan taş yığınları" anlamına gelir.
- obulaz** : (oblas, oflas) 1. gözüpek, atılğan 2. alicenap, yüce gönüllü.
- obut** : şeref, haysiyet
- obuz** : kaynak, menba

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- ocak** : (otak, odak) ateşlik, ateş olan yer, ateş tüten yer. ev, yuva, insan eğitiminin, başladığı, insanın pişmeye ve biçimlenmeye başladığı yer.
- ocakli** : ocak sahibi.
- od** : ot, ateş
- odak** : ocak, yanma, yansıma merkezi
- odakan** : hanım ozan
- odçu** : ateşçi
- odgurmuş**: 1. oturmuş, oturaklı, sakin, kendinden emin 2. yuva kuran, birlik kuran
- og** : ok (doğma, doğum, yaratılış)
- ogan oğan, ugan** : tanrı, çalap, huda (doğrusu ugan) anlamlarına gelir.
- ogan** : (okan, ugan) 1. tanrı, tanrılık vasıfları, yaratma, yaratış, doğuş, halik 2. anlayış, zeka, bilgelik 3. eski türklerde, kan davalarına karşı çıkan, oba ve oymaklar arasındaki geçimsizliklerde, arabuluculuk yapan, "barış tanrısı" 4. altay ve tuna türklerinde " ateş tanrısı"
- oglağu** : körpe, genç kız
- ograk** : 1. azim, kararlılık 2. niyet
- ograş** : uğraş, mücadele, meşgale
- ogsat** : benzer, benzerlik, benzeyiş
- ogtadurmuş**: okda-durmuş (bu ad, iki anlamda da yorumlanabilir. akıllı, zeki durmuş. zor durumda kalan, zor koşullarda olan durmuş..)
- ogur** : ogur terimi "hısım olan kabileler topluluğu, boylar birliği" anlamına gelir. (p.golden)
- ogur veya ugrır yahut ugor** : macarlar'ın ataları. 6.yüzyılda başkird bölgesinde ve volga ile urallar arasındaki steplerde yaşadılar. rubruk, başkirdler'in 8.yüzyılda macarlar'ın da anladıkları dillerini muhafaza ettiklerini kaydeder. (gumilev)
- ogur** : 1. gizlilik, gizem 2. uğur, baht, talih, mutluluk
- ogurlar** : bazı grupları m.s. 463'de avrupa'ya gelen ve birçok boydan oluşan göçebe bir kavimdir. kaynaklar, onogurları ikili adlarıyla yani onogur bulgar adıyla da anar. çin kaynaklarından yola çıkarak, ogurlar'ın tielö denen büyük bir boy grubuna dahil olduklarına hükmediyoruz. bu boy ittifakının doğu boyları orhon türk imparatorluğu'nun kuzeyinde, altay dağları'ndan baykal gölü'ne ve mançurya'ya kadar yerleşmişlerdi. tielöler'in merkezî grupları, m.s. 600 dolayında hazırlanan çince bir boy kütüğüne göre, sogdia'nın kuzeyinde, şu halde sir derya yakınında, batı grupları ise bizans imparatorluğu'nun karadeniz eyaletlerinin doğu havalisinde, kafkasya'nın kuzeyinde yer alıyorlardı. doğu tielö gruplarından en önemli rolü tokuz oguz ve dokuz boydan oluşan uygur boy ittifakı oynamıştır. çin ve bizans kaynaklarının karşılaştırılması yoluyla tielöler'in batı boy grupları ogur

boylarıyla aynileştirilebilir. buna göre oguz ve ogur boyları çok eski ve çok büyük bir sahaya yayılan bir boy grubunun doğu ve batı kolunu oluşturuyordı.

ogurlu: uğurlu

ogurmuş: gizemli, ağzı sıkı

ogutur : gizli, gizemli

ogün : o-gün (..eski bir türk geleneği olan, tarihin önemli ve özel günlerinin anısına verilen, o gün ya da o günlerin yıldönümüne denk düşen günlerde doğanlar için kullanılan bir ad. örneğin, fenerbahçe'nin eski futbolcularından o gün altıparmak "10 kasım 1938" doğumludur ve ata' nın ölümüne atfen bu adı almıştır.)

oğircik : uğurcuk

oğlagu : körpe kız

oğlak : keçi yavrusu

oğlaman : bir yaşında doğum yapan, koyun ve keçi

oğlan : oğul, erkek çocuk, genç erkek

oğramış : uğurlu

oğrun : 1. gizli, gizemli 2. yavaş, ağır

oğul han: oğul-han

oğul : 1. oğlan, erkek çocuğu 2. evlat, genel olarak, kız yada erkek çocuğu

oğulça : 1. oğulcuk, biricik oğul, biricik evlat 2. en küçük oğul

oğulçak : oğulça

oğulganmış: oğlu olmayan

oğulgaymış: oğlu olmayan

oğur : 1. uğur, talih, bahtiyarlık 2. vakit, zaman, devir

oğuş : 1. bolluk, bereket 2. hısım, akraba, nesil

oğuz : ahlamları: ok (boy, uruk)'tan, oklar, sonundaki -z çokluk ekidir: omuz, göz, biz ve siz'deki gibi. 2. türkiye'nin birçok yerinde "hile bilmez, kötülük yapmaz" anlamında kullanılır. 3. sağlam, gürbüz, güçlü (delikanlı). 4. temiz kalpli, dost, iyi arkadaş. 5. köylü, basit, saf, tecrübesiz kimse. 6. mübarek, pâk yaratılışlı.

oğuz : 1. ok. uz 2. ağuz, ağız 3. öküz 4. olağanüstülük 5. çağrı, davet, toparlama

ohox uota : sahalarda "alev" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)

ox saanan itıı : sahalarda "ok ve yay" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- oxus** : amu derya'nın yunanca. latince adı. bu nehrin yukarı akış bölgesinin iranî adının (vahs) karşılığıdır.
- ok** : 1. doğum, doğuş, yaradılış 2. akıl, us 3. dokunma, el sürme 4. söyleyiş, çağırış, haber verme 5. silah, yay ile kullanılan ok 6. örgüt, teşkilat
- okan** : 1. ogan 2. anlayış, fehim
- okatmış** : (okutmuş) haberci, ulak
- okçi** : 1. okuyucu, haberci 2. ok atan, okçu 3. örgütçü, komitacı
- okhrida** : ohri.
- oki** : çağrı, davetiye
- okiçi** : davetçi, davetkar, çağırıcı
- oklamış** : ok atmış, savaşçı
- oklu** : 1. akıllı, zeki 2. örgütlü
- okşak** : benzeyen, andıran, tanıdık, bildik
- okşan** : benzeyen, okşayan
- okta** : akıllı, zeki, dahi
- oktar** : hun beylerinden rua'nın kardeşinin adıdır. (attıla'nın amcası, b.n.)
- oktar** : 1. okçu, iyi ok atan 2. bilgili, akıllı, yaratıcı 3. davetçi, davetkar
- oktay** : ögeday: (öketay)
- okuklu** : alim, bilgin
- okumagan**: arif, eğitimsiz ama kendini yetiştirmiş, olgunlaşmış
- okunç** : toy ve düşün davetiyesi
- okuş** : 1. bilgi, bilgelik 2. bereket
- okuşluğ** : 1. alim, bilgin 2. bolluk, bereket, bereketli
- okutan** : eğitimci, öğretmen
- okutgan** : okutan, eğitimci
- okuv** : okuyuş, kiraat, çağırış
- olagan** : olan, doğal, olumlu
- olam** : debdebe, gösteriş, tantana

- olbak** : oluş, oluşum
- olca** : kadın esir, ganimet, bolluk anlamlarına gelir.
- olca** : ganimet, bolluk
- olcaş** : tören, seremoni, tazim
- olcay** : mutlu, bahtiyar anlamına gelir.
- olcay** : tanrı sıfatlarından. baht, talih, açık talih, ululuk
- olcaytu** : açık talih, bahtı açık, bereketli
- olça** : ganimet, bereket
- olçam** : ganimet, nimet, bolluk
- olçum** : 1. olgunluk, olgun, yetişkin 2. hüner, marifet
- olgaç** : olgun erkek anlamına gelir.
- olgaç** : olgun, olmuş
- olgun** : yetişkin, olmuş, kamil
- olum** : oluş, doğuş, olmaya elverişli.
- olun** : 1. oluş, olgunluk, ağırbaşlılık 2. genç, taze 3. soyluluk
- oluş** : oluşum, düzen
- omaç** : amaç, gaye
- omak** : 1. soy, kan, soyluluk 2. aile, akraba
- omay** : (umay) seçkin, güzide
- omrak** : sevilen, maşuka
- omur** : (umur) 1. ilgi, heves 2. güç, dayanıklılık, dayanıklı
- omurca** : sağlam, dayanıklı
- omurtag**: kartal yavrusu
- omurtak**, omurtag : bulgar türkçesi'nde, omurt: kartal, ak: küçültme eki: küçük kartal. (talat tekin).
omurtag (kartalag) : bulgar hanı (814 . 831). kurum han'ın oğlunun da adıdır.
- onak** : 1. onanmış, kabul görmüş 2. sevgili, el üstünde tutulan
- onaka** : 1. (onak) 2. on-aka
- onal** : 1. doğuş, ortaya çıkış 2. sağlam, dayanıklı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

onanli : sağlam, meyin, mütehammil

onanmış: sağlam, bayındır, destekli

onat : 1. sağlam, dayanıklı 2. yakışıklı 3. terbiyeli, iyi davranışlı

onatça : makbul, hatırşinas

onay : 1. sağlam, dayanıklı, uygun 2. makul, kabul, tasdik

ong tutuk: ong-tutuk

ong : 1. sağlamlılık, kalıcılık, dayanıklılık 2. iyilik, rahmet, bereket, bolluk 3. sevinç, neşe, mutluluk

ongan : bahtiyar, mesut, mutlu anlamlarına gelir.

ongon : türkçe. moğolca'dır. "ateş prensi, özellikle hükümdarların ailelerinde baba ocağını ve ülkeyi koruyan en küçük oğlan" anlamına gelir.

ongon : türkçe. moğolca'dır. putlar daha doğrusu "ruhların bulunduğu" inanılan tasvirler anlamına gelir. çeşitli malzemelerden yapılır ve pek çok şeyi betimlerler, kavim tapıcının büyük bir bölümünü temsil ederler. (roux. o.asya)

ongon(ruhların bulunduğu inanılan tasvirler).

ongon(ruhların bulunduğu inanılan tasvirler).

ongu : 1. kar, kazanç 2. set, sütte

onguç alp: onguç-alp

onguç : karlı, kazançlı, verimli, uğurlu

ongun : totem anlamına gelir.

ongun : 1. bolluk ve bereket tanrısı. 2. uğurluluk, verimlilik, kalıcılık 3. av totemi, kutsanmış av hayvanı 4. totem, sembol, bayrak, flama

ongur : 1. kurtuluş, salah 2. on. ogur

onogurlar : macarlar'ın ve ugor kavimlerinin (vogullar'ın ve ostyaklar'ın) de adını taşıdıkları ogur kavimlerinin boy gruplarından biridir. macarlar'ın onogur adı slav dili aracılığıyla batıda da yayılmıştır. (ongri, ugri, hongrois, ungar vb., ugor kavimlerinin rusça adı yugri'dir). onogur bulgarları'nın üç kolundan biri kfkasya'nın ön cephesinde, kuban bölgesinde, diğeri volga'nın orta akışının doğusunda, kazan civarında, üçüncüsü de tuna'nın güneyinde yani bugünkü bulgaristan arazisinde yerleşmişti. volga onogur bulgarları, çoğunlukla fin. ugor olan komşu kavimlere de hakimiyetlerini yaymışlardı.

onogurlar : onogurlar'ın ilk dönemleri hakkında ayrıntılı bilgi sahibi değiliz. batıya göçlerinin başladığı yer, kuzeydeki kazak bozkırları olmalıdır. bir depremde yıkılan şehirleri bakath'ın sogdca olan adı ve bağlantıları, orta asya ile ilişkileri olduğunu gösterir. bunlar 460'lardan sonra kuzey kfkasya bozkırları ile kuban ırmağı yakınında birleşmişlerdi. göçebe oldukları halde, görece gelişmiş sayılabilecek bir tarım

bilgileri vardı. ticaretle özellikle de samur derisi ticaretiyle uğraşırlardı ki, bu da onların orman bölgesindeki halklarla bağları olduğunu gösterir. (p. golden)

- onuk** : usule uygun, özenli bir hâlde olan, yararlı, dürüst, iyi karakterli anlamlarına gelir.
- onuk** : 1. sağlıklı, dayanıklı 2. uğurlu, aziz, saygıdeğer 3. usul, yol, teamül 4. yararlı, faydalı
- onuş** : 1. bereket, bolluk, verim 2. uğur, talih
- opak** : (apak) temiz, bakımlı
- opan** : mağara, delhiz
- opçin** : (apçın, afşın) zırh, demirağ
- opur** : obur, iştahlı
- opuz** : katı, sert
- or** : 1. yer, durak, bölge 2. doğramak, biçmek 3. mevki, mertebe 4. düzen, kuruluş
- orak** : doğramak, kesmek, doğrayıcı, biçici
- oral: 1. or-al (..almaktan) 2. aral
- oran** : 1. taht, şeref makamı 2. yüksek mevki, yüksek derece
- oray** : or-ay 1. aynı, eşit, eş değerde (kırgızlarda) 2. fırsat, hamle
- oraz** : kut anlamına gelir.
- oraz** : (uraz, uras, ıraz) şeref, onur, talih
- orbuk** : (türkmenler) dağların üzerinde düşey ve doğal mağaralara bu adı verir. bunların içinde yağ, peynir saklarlar.
- orcus** : ölüm şeytanı. romalılar onu ölümler ülkesi'yle karıştırırlar. (estin.laporte)
- orçun** : 1. kesici, keskin, doğrayıcı 2. bölge, vilayet 3. onurlu, ahlaklı, iyi huylu
- orda** : orta, merkez (kağan veya han otağının bulunduğu yer)
- ordu** : (orda) 1. orta, çekirdek, merkez 2. silahlı ve düzenli topluluk
- orduca** : 1. ordu ile ilgilenen 2. ortaca, ortanca
- orga** : bayrak, flama
- orgarun** : 1. istihkam 2. bayraklı, bayrak sahibi
- orgir** : kesici, biçici
- orgun** : sırdaş, sır saklayan, ketum

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- or-han** : 1. oğuzname'de oğuz kağan'ın amcası ve kayın atası 2. otmanoğullarının ikinci hanı ve otman beğ'in oğlu 3. timur kürkan han'ın komutanlarından 4. yıldırım bayezit'in en küçük oğlu
- orhun** : sır saklayan, sırdaş, gizli, gizemli
- orkun, orhun, orhon** : or (= müstahkem mevki, kale burcu. 2. hendek) ile kun (= hun)'dan.
- ormag** : doğramak, biçmek
- orman** : ağaçlık, bölge
- ormuş** : doğrayan, biçen
- ornak** : 1. taht, tahtıravan 2. yer, yöre
- orosius** : m.s.418'den sonra, ispanya kökenli, latince yazan kilise mensubu bir yazar. diğer eserlerin yanı sıra çok kullanılan bir dünya kroniği özetinin yazarıdır.
- orpag** : menşe, kök, neseb
- ortaç** : 1. ortadaki, ortanca 2. ilımlı, dengeli, ortayolcu
- ortaçi** : ilımlı
- ortağ** : ortak, ortalama, ortada buluşma
- ortayüz** : orta-yüz kazakların, üç ana bölümünden biri
- ortug** : ortak, pay sahibi
- oruk** : 1. yol, eylem, gidişat 2. çare, çözüm, imkan, uygunluk
- orum** : mera, otlak
- orun** : makam, mevki, mekân, menzil, yer anlamlarına gelir.
- orun** : 1. makam, mevki, özel yer, şerefli yer, taht 2. karargah, görev yeri
- orunç** : hediye, bahşiş
- orunçak** : 1. oya, işleme 2. rehin, emanet
- orunduk** : koltuk, iskemle
- orunguluk**: bayrak, flama
- orunlug** : taht, makam
- oruntag** : yüksek mevki, makam
- orus** : 1. talih, uğur, baht, mutluluk 2. amaç, hedef
- osaluk** : uzluk anlamına gelir. kuman başbuğlarından birinin adı da osaluk'tur.

- osetler** : kfkasya boğazının orta bölümünde, buranın kuzey ve güneyinde yaşayan ve eski alanlar'a yakın iranî bir dil konuşan kfkasya kavmidir. ülkelerinin gürcüce adı ovs. ethi, anlamı "os'ların ülkesidir". (bkz as, asi)
- oskay** : işgüzar, hamarat anlamına gelir.
- oskay** : 1. hamarat, işgüzar 2. neşeli, şen
- osroene** : helen, latin kaynaklarında urfa yöresine verilen ad.
- ostrakon** : bir çömlek parçasıdır, üzerinde ostrakismos yani bir kişi hakkında on yıllığına sürgün cezası kararı yazılıdır. (estin. laporte)
- ostuol** : sahalar'da "masa" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- ot** : şor türkçesi'nde "elektrik" anlamına gelir. (ş.h.akalın)
- ot** : 1. ateş, ocak, ev 2. nebat, bitki
- otaci** : (utacı) 1. doktor 2. eczacı, ot ve bitkilerden ilaç yapan kişi 3. kam, baksı
- otağ** : 1. oda, içinde ateş yakılarak oturulabilen büyük ve geniş çadır 2. yeni evlenenlere armağan edilen ev, çadır
- otağa**: ot-ağa ..evin reisi, aile reisi, evde sözü geçen kişi
- otak**: yeni evlenenlere armağan edilen ev, çadır, oda
- otamış** : otamak (halk dilinde hastayı ilaç vererek iyileştirmeye çalışmak, tedavi etmek, zehirlemek anlamlarını taşır. batı türkistan'daki türkmen boylarından birinin de adıdır. kelimenin sonraki şekli ödemiş'tir.
- otamış** : doktor, hekim
- otancak** : ilaç, merhem, deva
- otar** : geçici, fani
- ot-çigen** ("ot-tigin" adının , moğol ağzındaki söylenişi.)
- otçigin** : moğolca'dır. ateş, ocak prensi anlamlarına gelir.
- otgun** : kabadayı.
- otkun** : kabadayı.
- otluğ(k)** : ateşli
- otman** : ailenin en küçük oğlu .ocağın ateşini yakıp ısıtacak ve devamlılığı sağlayacak olan, çok eskilerden beri süregelen, türk töresince çocuklar arasındaki paylaşımlarda ev , en küçük çocuğa kalır. bu yüzden ilerde evin yada mülkün idaresi küçük oğlandır. yani, ocak, onunla yanmaya devam edecek, aile oba yada oymağın yaşamı onun sayesinde sürecektir. bu çocuklara içeren"otman, ot tigin, othan"vb. adlar verilir.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

otmar	: hun hükümdarı atila'nın (yazar attila'yı tek -t ile yazıyor, b.n.) dedelerinden birinin adı.
otmar	: ateşli, ateş saçan
otrar	: bkz. kangü. tarban
otşigin	: türkçe. moğolca'dır. ateş prensi, özellikle hükümdarların ailelerinde baba ocağını ve ülkeyi koruyan en küçük oğlan anlamına gelir. (roux. o.asya)
ovat	: düzgün, muntazam
ovlaz	: gözüpek, atılgan
ovmaç	: el ile yoğrularak yapılan yiyecek
oy duoraana	: sahalar'da "yankı" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
oy	: 1. düşünmek, düşünce, fikir 2. çukur
oya	: 1. oyularak yapılan eliş, işleme 2. emanet, rehin 3. sempatik, minyon
oyan	: 1. iman, inanç 2. düşünce, efkar
oyaz	: çukur, kuyu
oybak	: çukurlu vadi
oybat	: oyuk ve çukurlu yer
oygak	: 1. oya, rehin 2. uyanık, müteyakkız
oygur	: dere yatağı, dere oyuğu
oyinli	: düşünceli, efkarlı
oylum	: 1. çukur, kuyu, boşluk 2. kurucu, kuruntu, yormak
oymak	: yığın, kitle. türklerin sosyal birimleri içindeki sıralamada, obadan büyü boy'dan küçük olan akrabalar topluluğu
oymok	: yüksek anlamına gelir.
oymur	: dere, dere yatağı
oynak	: maral, ceylan, vb. hayvanların bir arada olup su içtikleri kuyu, su birikintisi
oyrat	: derin, oyuk, derinleşmiş
oytun	: kutlu, mübarek anlamına gelir.
oyur	: vücut, endam
oz	: ileri, ön, önde

- oza** : kadim, eski, ezeli, hep var olan
- ozaği** : tecrübeli, bilgili, uzman
- ozamiş kağan**: (uzamış kağan) ozamış-kağan
- ozamiş** : uzamış, uzman, usta işinin ehli
- ozan** : (uzan) öncü, herkesin önünde olup hitap eden, şiir yazar ve okuyan, kopuz çalarak şiir okuyan ve yazar. usta, işinin ehli
- ozar** : uzman, usta, bilir kişi
- ozgan** : kademeli, dereceli, öncelikli
- ozman** : uzman
- ozul** : esas, kaide
- ozut** : ikamet, ikametgah
- ozutgan** : ileride, ilerici
- öbek** : küçük grup, tim, takım, parça
- öbge** : ced, ata, soy
- öcal** : öc-al intikamcı
- öcek** : 1. esinti, hafif yel 2. burç
- öcüt** : intikam, öç
- öçalan** : öç-alan kinci, intikamcı
- ödem** : 1. borç, bakiye 2. ödöl, mükafat
- ödemiş** : 1. eczacı, doktor 2. ricacı, yakaran 3. borçsuz, bakiyesiz 4. ödöl veren
- öden** : 1. ricacı, duacı 2. ödöl
- ödgöl** : övölme, övünç kaynağı, övölme nedeni
- ödgölmüş**: 1. öğölmüş, öğölen, başarılı, ödöl almış 2. ricacı, duacı
- ödgür** : uygun, yerinde, vaktinde
- ödrüm** : seçkin, mümtaz
- ödüget** : ricacı, yakarıcı, duacı. t...yakutlar'da, " akarsular tanrısı"
- ödük** : rica, yakarı, dua, niyaz, arzu
- ödöl** : 1. usluluk, akıllılık 2. yüceltme, ululama, mükafat

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

ödün	: 1. ödeme, ödeyiş 2. yakarış, niyaz
ödüş	: vakit, devir
ög	: (ok) ana, anne, yaratan, doğuran
ögdü	: övme, methiye
ögdüm	: 1. övülen, methedilen 2. önce, öncelikli
öge	: çok akıllı, yaşlı kimse, ulusun büyüğü anlamlarına gelir.
öge	: (öke) dahi, çok zeki, çok akıllı
ögeç	: iki yaşına gelmiş koç
ögeday	: (öketay)
ögel	: 1. zeki, akıllı, akli başında 2. burç
öget	: 1. akıl, zeka, akıllılık, 2. sevgi, muhabbet
ögir	: sevinç, neşe, eğlence
öglü	: dahi, çok akıllı
öğredik	: 1. mürebbiye, eğitmen, yetiştirici, öğretmen 2. idman, talim, antrenman
ögrü	: 1. öğrenilecek olan öğreni 2. arkadaş, refik
öğüşlü	: övülen, methedilen, övülmeye layık
öger	: övücü, methedici
ögleş	: akıl birliği, fikir birliği
öğrek	: toplantı yeri, cemiyet , dernek
öğren	: < öğrenmek.
öğret	: gelenek, terbiye
öğreyük	: gelenek, görenek, terbiye
ögrük	: munis, cana yakın, el üstünde tutulan
öğrünç	: 1. deneyimli, bilgili, öğrenmiş, ders almış, yetişmiş 2. hoşnutluk, memnuniyet
ögtü	: metih, övme, ululama
ögtür	: övme, methedici
öğüçü	: öğücü, methedici

- öğülmüş** : başarılı, destekli, öğülmeye layık
- öğün** : 1. < öğünmek.! 2. itina, dikkat 3. sıra, defaat
- öğünç** : övünç, iftihar, övünme gerekçesi, iftihar vesilesi
- öğünçek** : öğünmeye değer, öğünme nedeni
- öğünmüş**: övünmüş, övünmeyi hak etmiş, gururlu
- öğünür**: gururlu, mağrur
- öğür** : öğer
- öğüt** : 1. anlayış, kavrayış 2. nasihat, tavsiye, deneyim aktarımı
- ök** : (ög) 1. öz, doğuş, oluş, gelişme 2. zeka, bilme, us, yetenek, ana, doğuran
- ökçi** : okeci, çağırıcı, davet edici, davetiye veren kişi
- ökçür** : zeki, anlayışlı
- öke** : isim olarak da kullanılır. dâhi anlamına gelir.
- öke** : dahi, yanılmaz, bilge, çok akıllı
- öker** : dahi, süper zeka
- ökerman**: dahi, bilge, yanılmaz
- öklü** : 1. dahi, akıllı 2. egemen, denetimci
- ökmen** : isim olarak da kullanılır. akıllı, uslu anlamına gelir.
- öksüm** : arzu, murat
- öksüz** : desteksiz, arkasız, oluşumsuz, gelişmeye engel durumu olan, (halk arasında, anası olmayan, ölen ya da ayrı olan çocuklar için de bu adın kullanılmasındaki neden, ananın, çocuğun yetişme ve gelişimindeki önemine atfendir.)
- ökte** : isim olarak da kullanılır. faik, isabet eden, yanılmayan, doğru hedefine veya maksadına varan anlamlarına gelir.
- ökte** : 1. ökeli, akıllı, dahi, yanılmaz, deneyimli, bilgili 2. azametli, gösterişli
- öktem** : isim olarak da kullanılır. meşhur, ünlü, sanlı, kuvvetli anlamlarına gelir.
- öktem** : 1. akıllı, bilge 2. asi, başına buyruk, pervasız 3. meşhur, gösterişli 4. bahar, ilk yaz
- ökten** : isim olarak da kullanılır. kahraman, kuvvetli anlamına gelir.
- ökten** : 1. akıllı, bilinçli 2. kahraman, cesur, korkusuz, başına buyruk
- öküç** : 1. çok, çokluk, bolluk 2. akıl, us, bilinç

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

ökün : kendine dönüş, öze dönüş

ökünmüş: özüne bağlı, özüne dönen

öküş : 1. çok, çokluk, bolluk, bereket 2. akıl, bilinç, bilinçli

öküz : 1. ırmak, nehir, büyük akarsu 2. uzman, bilge, ehil, dahi 3. öküz (şamanist gelenekte, tüm boyları içine alan, ortak soy totemi) bu yüzde, oğuz adının buradan gelebileceğini söyleyen bilim adamları var. bilindiği gibi, oğuz'un en büyük ve en belirgin özelliği, bütün türk boylarını bir araya getirip tek devlet çatısı altında toplamasıdır.

ölbözök : ölmezcik (oyratlar'da isim olarak kullanılır.)

ölçer : 1. mühendis 2. ağırbaşlı, ölçülü 3. savaş buyruğu, saldırı buyruğu

ölçüm : 1. adap, usul, erkan, yol 2. ağırbaşlılık

ölmez : 1. dirayetli, dayanıklı 2. çok sevilen, unutulmaz, iz bırakmış

ön : 1. doğu, güneşin doğduğu yön 2. ilk, başlangıç, doğuş, meydana geliş 4. ilke, öncelik, prensip, temel

önal : ön-al öncü, lider, önde olan

önanan : ön-alan, lider, öncü

önaldi : ön-aldı, lider, öncü

öncek : önce, önceki, selef

öncel : 1. selef, daha önceki 2. önde olan, öncü, rehber 3. öncelikli, imtiyazlı

öncelik : imtiyaz, torpil

öncü : 1. ilk, orijinal 2. lider, yol açan, önde olan

öncül : 1. öncü, önde, rehber 2. birinci, ilk

önçek : öncek, önceki, selef

öndaş : aynı öncelikte, aynı imtiyazı paylaşan

önde : öncü, önceki

öndegün: önde-gün 1. önemli gün 2. önceki gün

önder : önde olan öncü, lider

öndeş : isim olarak da kullanılır. rehber anlamına gelir.

öndeş : yol açan, rehber, mihmandar

öndüç : öncü, mihmandar

- öndül** : 1. en önde, en öndeki, öncü 2. öncelik, imtiyaz
- öndün** : 1. peşin, peşinat 2. önde, önde gelen
- öne** : ileri, ileride, ötede
- önek** : dayanak, direk, destek
- önel** : 1. usta, uzman, pir 2. vade, mühlet
- önem** : öncelik, imtiyaz, değer, kıymet, hassasiyet
- önen** : 1. önde olan, öne geçen 2. bağlılık, sadakat
- öner** : ön-er öncü, rehber, kılavuz
- öneş** : isim olarak da kullanılır. rehber, kılavuz, inet (öndeşmek: inat etmek) anlamına da gelir.
- öney** : 1. öne geçen, önde gelen 2. yükseklik, balagat
- öng** : ilk, birinci, başta gelen
- öngel** : 1. ağırbaşlı, olgun 2. öncü, öncülük eden
- öngen** : 1. zafer, utku 2. uzun boylu, levent
- önger** : hiddetli, asabi
- öngi** : (öngü) 1. değişik, farklı, sıradışı 2. önce, öncelikli
- öngüç** : 1. öncü, kılavuz 2. atak, atik, hareketli 3. delil, kanıt, isbat
- öngük** : yastıkların ucuna yapıla işleme
- öngül** : yol gösteren, ön ayak olan
- ön-kuzu kurban, kurbanlık
- önüç** : önce, önceki, selef
- önüm** : 1. birinci, ilk 2. hasılat, ganimet, kar
- önür** : başlangıç, siftah
- önürt** : önce, öncelik
- önüt** : önce, öncelik
- öpgine** : öpücük, buse
- öpke** : iç geçirme, öfke, hırs
- öpöz** : can, ruh, nefis

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

örçüm	: üreyiş, gelişim, büyüme
örçün	: ipten örülmüş merdiven
örek	: isim olarak da kullanılır. yapı, bina, mimarlıkla ilgili iş ve süs anlamlarına gelir.
ören	: 1. örme yapan, örücü 2. eskiden kalma kalıntı, kalıntı kent ya da mezar
örge	: 1. örnek, motif, örgü örneği 2. şahika, yükseklik
örge	: 1. örülü ip, urgan 2. keçi kılından yapılan ip
örgüç	: 1. dokuma aleti, dokuma tezgahı 2. mevki, mertebe 3. tümsek, tepe
örikli	: şeciyeli
örken	: 1. urgan, örülü ip 2. fidan
örkin	: 1. fidan 2. taht, tahtirevan
örnek	: numune, standart, ölçü
öröbül	: sahalar'da "pazar günü" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
örpen	: 1. örtülü, kapalı, gizli 2. alev, alev ışığı
örs	: üzerinde metal maden dövülen demir kütle dayanıklılık
ört	: sahalar'da "yangın" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
örte	: örtü, örtülü
örtgün	: samanı ayrılmış, harmanlanmış tahıl
örtün	: omuz üstüne alınan örgülü giyecek, pelerin
örüç	: örgü malzemesi, dokuma tezgahı
örüm	: çit, ağıl
örün	: isim olarak da kullanılır. gökyüzünün açık, beyaz hâli, çadırın tepesinde aydınlık için bırakılan açıklık, baca, pencere anlamlarına gelir.
örün	: 1. saç örgüsü, belik 2. beyazlık, temizlik 3. gökyüzünün bulutsuz hali 4. ürün, hasılat
öründü	: arı, temiz, saf, pakize
öründül	: 1. seçkin, güzide 2. saf, temiz, pak
örüs	: sahalar'da "nehir" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
ös	: gerçek, hakiki
ösrük	: 1. mert, özü sözü bir 2. esrik, kendinden geçmiş, sermest

österiş	: fantezi, hayal, fantastik
ötemiş	: (ödemiş, otamış)
öter	: 1. ricacı, yakaran 2. ileri, ileri geçmiş 3. çığırıcı, ötücü, okuyucu
ötgen	: geçmiş, aşmış, ötede olan
ötgür	: delici, delip geçen
ötilig	: itibarlı, saygıdeğer, muhterem
ötker	: 1. ricacı, duacı 2. geçici, fani
ötnü	: rica, yakarı, istirham
ötüg	: (ötük) arz, niyaz, rica, dua, dilek
ötüken	: 1. ricacı, duacı, niyazcı, tanrıya yakaran 2. geçmiş, mazi, onurlu ve özgünçlü mazi t...türklerin, ilk başkentlerinden. tanrının, türklere armağan ettiğine inanılan, kutsanmış, ormanlık, dağlık bölge
ötün	: 1. ödün, verme, bağış, mağfiret 2. yakarı, yalvarış, niyaz
ötünç	: 1. rica, dilek, maruzat, istirham 2. iltimas, tarafgirlik
övgün	: övülen, övülmeye layık
öväç	: övünç, iftihar
övül	: övülen, övülmeye layık
öväünç	: övülmeye yol açan davranış, gurur ve onur kaynağı
övüt	: öğüt, nasihat
öyke	: öfke, hiddet, hınç
öykü	: 1. taklit, benzeme, benzetme, 2. hikaye
öykünç	: eğilim, benzeme, taklit etme eğilimi
öylek	: zaman, devir
öyük	: coşku, coşkunluk, tezahürat
öz	: (türkmenler) nehirlerin etrafında bulunan eğimli araziye bu adı verir.
öz	: kişinin "ben" derken, anlatmak istediği, tinsel varlık. 1. ben, tin, can, ruh, gönül 2. asıl, esas, temel, unsur 3. şahsi, kişisel, kendi, kendine aitlik 4. uz, uzluk, ustalık 5. dere, ırmak
öz-ak soylu	

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

öz-bek cesur, kendine güveni tam

özbek-han (...bazı kaynaklarda, "uzbek han" olarak da geçer)

özbir : öz-bir soylu

özdek : 1. madde, temel, asıl, yapı, kuruluş, oluş, oluşum 2. beden, vücut 3. ağacın, köküne yakın olan kısım

özdel : 1. soylu 2. armağan, hediye

özden : 1. içten, samimi 2. ender rastlanan, olağanüstü 3. akraba, hısım 4. armağan, hediye

özek : 1. temel, asıl, üs, merkez 2. can, ruh, gönül

özel : 1. ayırt, fark, farklılık 2. uzman, usta, kalifiye 3. kişiye özgü, kişisel

özen : 1. içten, samimi 2. dikkat, itina, emek, heves 3. ırmak, küçük akarsu

özenç : 1. gıpta, heves, iştiha 2. direnç, gayret, dikbaşlılık

özerk : öz-erk kendine egemen, kendine sözü geçen

özge : isim olarak da kullanılır. başka, diğer, gayrı, bambaşka, bilinen gibi değil, yabancı anlamlarına gelir.

özge : ben'in karşıtı. başka, öteki, yabancı, , gayrı

özgel : öze ait, özden gelen, samimiyet

özgeriş : 1. hayal, kugu, fantezi 2. devrim, başkaldırı

özgü : öze ait, özle ilgili, ait, has, mahsus

özgün : öze ait, özüne ait, orijinal, kendine has

özgür : hür, bağımsız, kendinden başkasını dinlemez

özgüven : öz-güven cesaret, kendine güvenme, kendinden emin olma, kendinden bilgi, beceri ve konumundan kuşku duymama

özker : 1. ulu ruhlu kişi 2. iylik sever, hayırsever

özleş : kendine dönüş, kendinden veriş

özlük : şahsi, özel, kişisel

özmen : dürüst, özü sözü bir

özrüm : seçkin, seçilmiş

özüm : kendine katma, kendine çekme, kendinden yapma

özveren : öz-veren mec....fedakar, fedai

- özveri** : öz-veri ...fedakarlık
- parsak** : 1. acıma duygusu, merhamet 2. porsuk
- paşa** : baş komutan, general. (bu sözcük, bazı dilbilimcilerimize göre, baş şad, bazılarına göre de baş ağa birleşimi ve zamanla ağız değişimiyle bu biçime gelmiştir.
- peçen** : çayır, çimen, çayırılık, otlak
- peçenek**: 1. otlak, çayırılık 2. bacanak
- pek** : 1. ber, katı, sıkı, sert, kuvvetli, dayanıklı 2. bey sözcüğünün, değişik ağız ayrılığı bek, beg, beğ, bey vb.
- pekiş** : sıklık, sertlik, pekişmişlik
- pelin** : acı ve keskin kokulu bir yayla çiçeği
- pelit** : meşe ağacının çiçeği
- perinçek**: (berincek) 1. sadık, içten bağlı 2. fedakar
- pinar** : kaynak, kaynarca, göze
- pire** : mazdeistler'in kutsal ateşi koyduğu yer. ateş tapınağı. (roux o.asya)
- pire** : mazdeistlerin kutsal ateşi koydukları yer. ateş tapınağı.
- pis çok pajabalaar** : şor türkçesi'nde "biz olmadan başlamayınız" anlamına gelir. (ş.h.akalın)
- pis çok paraar** : şor türkçesi'nde "biz olmadan gidiniz" anlamına gelir. (ş.h.akalın)
- pişgan** : olgun, pişgin
- pişkin** : olgun, kamil, pişmiş
- porsuk** : (borsuk) tilki büyüklüğünde, kürkünden yararlanan bir hayvan
- pukku** : mikku gibi ölümler diyarı'na düşen, tanımlanamamış bir nesne.
- pulut çok** : şor türkçesi'nde "bulutsuz" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- pulut çok kün** : şor türkçesi'nde "bulutsuz gün" anlamında kullanılır. (ş.h.akalın)
- pusat** : (busat, basat) 1. silah 2. zırh, koruyucu
- pusun** : pusu, pusma, sinme
- pusunç** : iltica, sığınma, sinme, pusma, sığınmış, mülteci
- püren** : (türkmenler) çalılık ve ormanlık yerlere bu adı verir.
- püskül** : sarkık, asılı duran süs, aksesuar

rum : 1. romalı, 2. arap ilinden başka bir ilden olan kimse, 3. anadolu, 4. osmanlı.
(f.devellioğlu)

SON

saba : (sava) 1. (sapa, sopa) sopa, değnek, savma aleti, savaş aleti

sabaci : 1. sopacı, sopayla döğüşen 2. konuşmacı, hatip

sabak : (savak) 1. sopa, cop sopa kullanan, dövüşçü, sopa ile döğüşen 2. kırmızı saklamak için beygir derisinden yapılan tulum

sabakkara: sabak-kara

sabar : isim olarak da kullanılır. (sab: dövmek, vurmak fiilinden geniş zaman eki ile) döver anlamına gelir. bir türk boyunun da adıdır.

sabar : 1. sapor, savar, döver, sopayla döven 2. savor, savaşıyor, savaşçı 3. hatip, konuşmacı

sabay : sav-ay

sabi : 1. sopa, cop 2. savaş, döğüş 3. söz, sohbet

sabiboğa: sabı-boğa

sabin : sekizinci bulgar kralı. (765 . 767)

sabu : 1. sopa, cop, değnek 2. savaş, döğüşçü, döğüş ustası, savaşçı

sabutay : (subutay, sabotay) sabu-tay – saba-tay

saça : saçı, bahşiş, armağan

saçabek: (saçibek) saçı-bek

saçan : 1. cömert, dağıtan, harcayan 2. yayıncı, yayın yapan

saçi : 1. armağan, bahşiş 2. adak, inanç gereği dağıtılan nesne

saçi, saçu : isim olarak da kullanılır. gelinin başına serpilmesi alışkanlık hâline gelmiş olan para, darı gibi şeyler, taşrada geline verilen hediye, elbise ve mendil saçağı anlamlarına gelir.

saçibegüm: saçı-begüm

saçılık : armağan, hediye, bahşiş

saçuğ : (saçı, saçuk)

- saçuk** : 1. eli açık, cömert 2. armağan, bahşiş 3. aleni, saklısız, gizlisiz
- sadak** : okların, içinde muhafaza edildiği torba ok torbası
- sadakbay**: sadak-bay
- sadakbeğ**: sadak-beğ
- saday** : yiğit kişi, er kişi
- sadu** : iyi, çok iyi, ala
- saf aktı** : , masum
- sagay** : 1. düşünceli, düşünen, sakınan 2. özleyen, özlemiş, özlem
- sagburru**: maşmaş'ı alteden kocakarı. bkz.maşmaş.
- sagim** : 1. emel, arzu, murat 2. düşünce, fikir, düşünceli, fikir sahibi 3. sağlamlık, dayanıklılık
- sagin** : 1. özlem, hasret 2. düşünce, plan, tasarım 3. davet 4. kıvılcım
- saginçi** : sagine, düşünen, özleyen, sakınca duyan
- sagu** : ağıt, mersiye
- sagun** : (sagin)
- sagundu**: özlenen, düşünülen, kollanan
- sagunduk**: özlenen, düşünülen, özlemeye değer
- sagunur** : düşünce, tasarım
- sagursag** : inanna'nın bir yandaşı, olasılıkla bir hadım.
- sağ bilge**: sağ-bilge doktor, sağlık uzmanı
- sağ** : 1. sağlık, dirilik, canlılık, yeterlilik 2. akıl, fetanet 3. doğruluk, inanırlık 4. halis, saf, net
- sağan** : doğan türü, yırtıcı avcı bir kuş
- sağanak**: sağanak, sert ve hızlı yağın yağmur
- sağanbay**: sağan-bay
- sağançığ**: nefis, can, ruh
- sağbili** : sağ-bili (bilig) sağduyu, hikmet
- sağdaç** : sağlıklı günlerin arkadaşı, can yoldaşı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- sağdak** : (sadak)
- sağdıç** : sağdaç “ damadın en yakın, en güvenilir arkadaşı”
- sağık** : 1. düşünceli, planlı 2. sağ, diri, uyanık 3. ateş, kıvılcım, ateşli
- sağım** : 1. yaşam, sağlık 2. serap, algın
- sağimbay**: sağım-bay
- sağın han**: sağın-han
- sağın** : 1. düşünce, tasarım 2. özlem 3. ateş, kıvılcım
- sağınç** : 1. kurgu, hayal 2. sakınca, mahsur, endişe 3. özlem
- sağış** : hesap, matematik, sayış
- sağlam** : sağlıklı, güçlü, dayanıklı, dirençli
- sağli** : (sağlık) diri, canlı, sağlıklı
- sağlica(k)**: sağlıklı, diri, esenlikli
- sağman** : sağlıklı, güçlü
- sağnak alp**: sağnak-alp
- sağnak han**: sağnak-han
- sağnak tekin**: sağnak-tekin
- sağnak tigin**: sağnak-tigin
- sağnak** : (sağanak)
- sağrak** : içki içilen kap, kupa, kadeh
- sağri** : 1. sağrak 2. sarı
- sağşat** : sağ-şad
- sağunçak**: ağıt, mersiye
- sağunmuş**: 1. özlem içinde olan 2. düşünen, düşünceli 3. davet eden, davetkar
- sahıl** : sahalar’da “tilki” anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- sahte avarlar** : bizanslı tarih yazarı theophylaktos simokattes, 557’de avrupa’ya ulaşan avarlar’ın aslında ogur kökenli kavimler olduğunu, başka kavimleri yanıltmak amacıyla dehşet salan asya avarları’nın adını yersizce aldıklarını ve bu adı taşıdıklarını iddia eder. oysa bugün artık bilindiği gibi bu olay antik edebiyatta sık sık tekrarlanan şaşırtıcı folklorik bir hikayedir. bunu başka yazarlar başka kavimlerle ilişkili olarak avar çağından yüzyıllar önceki zamanlarda da anlatmaktadır. sonuç olarak avrupa’ya gelen avarlar’ı “sahte avarlar” diye görmemiz için hiçbir

nedenimiz yoktur. avar adının kaynaklarımızda yine sıklıkla geçen bir diğer versiyonu uar'dır.

saka : 1. akıllı, arif 2. düşünceli, kaygılı 3. sakal 4. saklı, saklayan, koruyan

sakal : sakal

sakalar : kazak stepinde, pamir ve tienşan vadilerinde ve doğu iran'da yaşamış iranî göçebe bir kavimdir. achaimenida çağından sonra kazakistan'daki sakalar stepten tarde edilmişler, (uzaklaştırılmışlar, sürülmüşler) pamir civarındakiler ise bin yıl sonra bile esas iskân yerleri yakınında yaşamaya devam etmişlerdir. m.s.ilk bin yılda tarım havzası'nın güney bölümünün hâlâ saka dili konuşan sakinleri vardı.

sakar : 1. alnında beyaz lekesi bulunan at 2. uğursuz, sakıncalı

sakaralp: sakar-alp

sakarbuğa: sakar-boğa

sakastan (segestan, seistan, sistan) : eski saka halkının bulunduğu güneybatı afganistan'da bir eyalet. tarihi gondopherres'in özelliklerini kendinde taşıyan iran destanı'nın büyük kahramanı rüstem de buralıdır. iran destanı'ndaki hükümle m.s. 1. yüzyılda oxus tarafından akın eden göçebe sakarauklar ve toharlar, asiler'in idaresi altında bulunuyorlardı, fakat kangkü sakini asiler, yani turanlılar müteakip yüz yıl boyunca da iran'ın göçebe düşmanları olarak kalmışlardır. 1. ve 2. yüzyılda bu göçebe akınlarını bertaraf etmek işi iranlılar'a, özellikle hirkaniyalılar'a (giv, guderz ailesi) ve sakastanlı saka pehlevi hükümdarlarına (gondopherres ve ailesi) düşmüştü.

sakçı : koruyucu, muhafız

sakik : çoban yıldızı

sakin : 1. düşünme, tasarım, kaygılanma, kaygıyı ortadan kaldırma eylemi 2. saklama, koruma, esirgeme 3. uzaklaşma, ayrılma

sakinç: düşünce, kaygı

sakiş: kaygı, endişe

sakli : 1. korunmuş, mahfuz, esirgenen 2. zinde, dinç, sağlıklı

saklica : 1. gizli, örtülü, korunan 2. hazine, mücevher

sakliçak: 1. gizli, gizlenmiş, örtülü 2. yaşam, sağlık, esenlik

sakman : 1. uyanık, diri, sağlam 2. sokman, dize kadar çıkan çizme

sakni : (sakar)

sakurbay: sakur-bay

sal : 1. saldırı, saldırmak 2. salmak, bırakmak, azat etmek, serbestlik 3. göndermek, yaymak, ulaştırmak, uzatmak

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

salacuk : saldıran, saldıricı, gönderici

salaçak : salınan, bırakılan, salınmış

salaman: salınan, bırakılan, azat edilen, serbest, azade (bu sözcük de, türkçe'den farsça'ya geçerek, " selman" biçimini almıştır.

salamiş han: salamiş han

salamiş : 1. saldıran, düşmana karşı hamle ve manevra yapan 2. iyi kılıç sallayan, silahşor

salançu: saldırgan, iyi kılıç kullanan

salar : 1. ordu sevk eden 2. iyi kılıç kullanan, silahşor

salciut : bir moğol boyunun adı. (roux)

salçi : 1. salıcı, sevk edici 2. salan, serbest bırakan 3. karahanlılar döneminde, saray aşçılarından ünvanlarından

salçikut : salçı-kut

salçuk : 1. salınmış, azad edilmiş, saltuk, eski köle 2. başına buyruk, bağımsız, otoriteye karşı çıkan 3. saldıran 4. silahşor, iyi silah kullanan 5. küçük yel, esinti 6. haber salan, mesaj yollayan

saldır : saldırı, hücum

saldıran : hücum eden, asker sevk eden

saldıray : saldır-ay

saldırgan: saldıricı, hücumcu

saldiri : hücum, taarruz

saldirmiş: hücum etmiş, taarruz etmiş

saldur : saldırı

saldüz : sal-düz

salgara : salınmış, azade, başına buyruk, otorite tanımaz

salgin: 1. serbest, bağımsız 2. serap, hayal

salgur : atak, tetik, saldırmaya hazır

salgut : mebus, vekil. eskiden bir bölgeyi temsilen, kağan'a (başkente) gönderilen kişilere verilen unvan

salik : 1. vergi, vergi borcu, haraç 2. haber, öğüt, tavsiye

salikçu : haberci, öğütçü

salim : 1. serin esen yel, serinlik 2. ferman, emirname 3. üzüm demedi, salkım

salin : 1. serbest, serbestlik, salınma, boy gösterme 2. jest, eda 3. salıncak

salinay : salın-ay

salınmış: serbest, azade, salaman

salkim : salınmış, sarkık

salman : (salaman)

salmış, köle azad etmiş

saltik : (saltuk)

saltin : yalnız, yalnızlık içinde, tek kalmış

saltuk alp: saltuk-alp

saltuk buğra: saltuk-buğra

saltuk : 1. serbest bırakılmış, azade, hürriyetine kavuşmuş eski köle 2. başına buyruk, bağımsız

saluk bike: saluk-bige

saluk han: saluk-han

saluk : (salık) serbest, azade, hürriyetine kavuşmuş

salukbay: saluk-bay

saluktan: saluk-tan

saluktay : saluk-tay

salum : 1. özgürlük, azat 2. kılış, silah

salun : 1. jest, mimik, eda, cilve 2. boy gösterme, ortaya çıkma

salundu tigin: salundu-tigin

salundu: 1. özgür, hür 2. edalı, boy gösteren

salur : nereye varsa kılıç ve çomağı iş görür, anlamına gelir.

salur han: salur-han

salur kazan: salur-kazan

salur : 1. saldıran, saldırgan, asker salan 2. silahşor, iyi silah kullanan 3. saldırma, kılıç,

samagar : isim olarak da kullanılır. küyin (kara) tatar boyundan samagar noyan'ın adıdır.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

samandar (semender) : hazar ülkesindeki bir boy ve aynı zamanda hazar ülkesindeki bir yörenin adı. samandar boyu, 6. yüzyıl ortasında kaynaklarımızda balangar ile birlikte geçer. bu iki boyun adını taşıyan bölgeler eski savir arazisinin en önemli iskân yerleri olduklarından dolayı, bu iki boyu savirler'in en önemli boyları olarak görmemiz gerekir.

samıır : sahalar'da "yağmur" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)

samsa : isim olarak da kullanılır. baklava biçiminde yapılan bir çeşit hamur tatlısı anlamına gelir.

samsa çavuş : isim olarak da kullanılır. ertuğrul ve osman gaziler zamanında yaşamış bir yiğitin adıdır.

samsa : baklava türü bir hamur tatlısı

samsama: (samsa)

samsara : hinduizm'de ruh göçü, beden göçü (louis renou)

samuka: inatçı, dirençli

san: sanmak, saymak, var kabul etmek

sanaa : sahalar'da "düşünce" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)

sanaga : 1. serap, hayal 2. niyet, maksat

sanağ : hesap, matematik

sanak : matematik

sanalp : san-alp

sanay : san-ay

sanbay : san-bay

sanberk: san-berk

sançak : ucu sivri mızrak

sançar barlas: sançar-barlas

sançar han: sançar-han

sançar : saplayan, batıran, dürten, mızrak kullanarak sançan, sançıcı, iyi silah kullanan

sançaralp: sançar-alp

sançarbarlas : isim olarak da kullanılır. kargı saplayan yiğit anlamına gelir.

sançarbay: sançar-bay

sançarbek: sançar-bek

sançarok: sançar-ok

sançi : 1. ucu sivri demir, silah 2. sivri bir aletin, vücuda değince verdiği acı 3. acı duymak

sançığ : ucu sivri demir, kargı

sançış : hamle, kılıç veya kargıyla yapılan dürtüş

sandugaç: bülbül

sanek : hayran, meftun

saner : san-er

sang : san, düşünce var sayma

sanga : sümer'de üst düzey tapınak yöneticisi.

sangi : hayal, serap

sanı çok : "sayısız"

sanı çok ayak : "sayısız kadeh"

sanir : 1. hayal 2. burç

sankur : hayret, şaşkınlık

sanlav : hürmet, saygı

sanli : 1. sanıcı, düşünücü 2. şüpheli

sansak : anlayış, intiba

sapa : 1. sopa, değnek 2. kılıç sapı, kabza 3. aykırı, farklı, başka

sapak : 1. sopa 2. aykırı, aykırılık

sapar : 1. sabar, döver, dövücü 2. aykırı, farklı 3. kabza

saparbay: sapar-bay

saptaax inne : sahalar'da "iplikli iğne"

sapurluş: devrim, ihtilal, ayaklanma, ayrılma

sar : kesinlikle sir yani seyanto kabilelerinin en önde geleni.

sarar : saran, sarıcı, sarma eyleminde olan, ören, örücü

sardeis : manisa, salihli, lydia devleti'nin başkenti.

sardica : sofya.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- sargin** : 1. sevimli, sempatik, çekici 2. sargı, sarılı, örülü
- sargon** : eski dünyanın büyük hükümdarlarından biri, agade kenti ve akad hanedanlığı'nın kurucusu.
- sargut** : 1. güneş ışığı 2. başış, ihsan
- sari** : 1. sarı renk, sarışın 2. sarılı, sarılmış, saran, sarılma
- saribağış**: sarı-bağış
- saribaş** : sarı-baş
- sariböri** : sarı-böri
- sarica** : sarılı, sarı gibi, sarıya çalan
- sariçur** : sarı-çur
- sarig** : sarılı, sarılmış, örgülü
- saril** : sarılmaktan...sarıl, sevgili, saygılı, cana yakın
- sarim** : 1. suyu süzmeye yarayan, ince dokuma 2. sarma, sarılma
- sarip** : sarp, dik, sarılı, çıkılması güç, yalçın
- saritürgiş**: sarı-türgiz
- sarkiz** : sar-kız
- sarman** : (sarıman) 1. sarışın, sarıya çalan 2. sıcak kanlı, cana yakın
- sarmaşık**: sarılı, sarpasarmış, sarılan
- sarp** : (sarıp)
- sarper** : sarp-er
- sarptaş** : sarp-taş
- sarptimur**: sarp-timur
- sartik** : 1. sarılı, örgülü, örülmüş 2. farklı, dikkat çekici
- sartuk** : (sartık)
- sartukhan**: sartuk-han
- saru hatun**: saru-hatun
- saru saltuk**: saru-saltuk
- saru** : 1. sarı 2. sıra dışı, farklı, dikkat çekici 3. batı, batı yönü

sarualp : saru-alp

sarubatu: saru-batı

sarubatur: saru-batur

sarubay: saru-bay

sarubuğa: saru-boğa

sarubuka: saru-boğa

saruca: 1. bir sungur türü avcı kuş 2. sarıya çalan, sarışın

sarucabay: saruca-bay

saruer : saru-er

saruhan: saru-han

sarukan : saru-kan

sarukuni: saru-kuni

sarul : sarılı, sarılmış

sarulbay: sarul-bay

sarultan: sarul-tan

sâsâniler: erşekler'den sonra m.s 244'den tam olarak m.s 632'ye kadar hakim olan iran hanedanıdır.

sası buka : isim olarak da kullanılır. bayan han'ın ölümü üzerine gök orda tahtına geçen oğlunun adıdır.

sataran : davacılar hakemlik eden bir tanrı.

sati : 1. satık, satuk, satılmışın dişisi 2. pazar yeri

satibegüm: satı-begüm

satibige : satı-bige

satiç : 1. satıcı, tüccar 2. mertebe, rütbe

satik : satı, satuk

satık, satuk : isim olarak da kullanılır. satmaktan: (at ık, yat ık vb. gibi) alış veriş, ticaret anlamlarına gelir.

satikay : satık-ay

satikbay: satık-bay

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

satiker : satık-er

satiktay : satık-tay

satikul : satı-kul

satılmış : satı, satık

satim : 1. satıcığım 2. ticaret

satimkul: satım-kul

satışgan: satıcı, tüccar

satuk buğra han : (öl. 959). karahanlı hükümdarı. oğulçak'ın yeğenidir. karahanlılar'ın batı kısmında islâmiyetin resmen kabulüne sebep oldu. isim olarak da kullanılır. j.p. roux orta asya adlı yapıtında satuk buğra han'ın ölümünü 955 yılı olarak verir.

satuk buğra han: satuk-buğra-han

satuk: satı, satık, satılmış

satukbarlas: satuk-barlas

satukhan: satuk-han

satun : satın alma, satın alma gücü, paha

sav : (sava) 1. mesaj, haber, yeni haber 2. iddia isnat 3. ün, san 4. savaş, vuruşma, döğüş 5. öykü, atasözü, darbı mesel

sava: (sav)

savaci : (savcı)

savakul: sava-kul

savan : 1. savıcı, savaşçı, def edici 2. elçi, arabulucu

savankul: savan-kul

savar : savaşçı, savıcı, defedici

savaru : 1. bahşış, armağan 2. geçici, muvakkat

savaş : harp, döğüş, vuruşma, savma, defetme

savaşeri: savaş-eri

savaşgan: savaşçı, cengaver

savböri : sav-böri

savci : (savçı, savacı)

savciaka: savcı-aka

savcialp: savcı-alp

savcibay: savcı-bay

savcibek: savcı-bey

savçi : (savcı, savacı)₁. elçi, haberci, resul, sözcü ₂ savaşçı, cengaver ₃ ünlü, meşhur, ün salmış

savduk : uğurlama, veda

savgat : armağan, bahşiş

savgu : ₁. haraç, vergi ₂. şifa, derman

savirler (sabirler) : m.s. 508 sıralarında ogur bulgarları'nın ardından avrupa'ya ulaşmış göçebe bir kavimdir. savir yerleşim sahası daha sonraki hazar sahasının merkezi bölümünde, volga ağzında ve kafkasya'nın doğu uzantıları arasında bulunuyordu. balangarlar ve semenderler'in de savir boylarına dahil olduğuna kaynaklarımızdan hükmediyoruz. 567'de savirler batı göktürk hakimiyeti altına girdi. daha sonraları batı göktürk idaresi altında teşekkül eden hazar boy ittifakının çekirdeğini ugorlar'la beraber onlar oluşturmuştur.

savkuli : sav-kuli

savkut : sav-kut

savrin : ₁. armağan, bahşiş ₂. ahd, azim

savruk : savrulmuş, derbeder

savtagi : sav-takı

savtekin: (sav tigin) sav-tekin

savtimur: sav-timur

savtur : veda, uğurlama

savual : savun-al

savun : ₁. davet, çağrı ₂ savunma, savaş ₃. ağıt, mersiye, ölenlerin yiğitlik ya da hayırlı işlerini anlatmak için verilen yemek

savunduk: davetiye

savungan: savunucu, savaşan, direnen, müdafî

savunkul: savun-kul

savur : eli açık, cömert, hovarda

savuralp: savur-alp

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

savurbay: savur-bay

savurkaç: 1. savurgan, hovarda, eli açık 2. fırtına, katı yel

savut : 1. koruyucu, koruyan, müdafî 2. zırh, çelik yelek, demirağ

şawidar : palaca "boynuz" anlamına gelir.

say : (sag, sağ, sak, sayı) 1. saygı, sayma, geçerli kılma 2. düşünme, ölçme, seçme, tasarım, hesap, ödeme 3. taşlık yer 4. zırh, göğüslük

sayak: saygılı, hürmetli

sayalık : yumuşak ve taşlarla çevrili yerler

sayan : 1. saygılı, saygıdeğer, saygıya layık 2. saygı gösteren, efendi, ağırbaşlı

saybil : say-bil

saydam : saf, net, berrak, sayılabilen, açık, temiz, bilinen

saydur : saygı duruşu, ihtiram duruşu

saygi : 1. hürmet, önem, değer, edep 2. sayı, sayım, matematik

saygin : itibarlı, hürmet gören, saygı gören, hatırı sayılır

sayginalp: saygın-alp

sayginay: saygın-ay

sayginbay: saygın-bay

sayginer: saygın-er

sayginkul: saygın-kul

sayginkulu: saygın-kulu

sayhan hatun: sayhan-hatun

sayhan : say-han

sayhan : say-han

sayil : seçilmiş, seçkin, sayılan, intihab edilen

sayilgan: sayılan, saygı gösterilen, mübeccel, muteber

sayim : saygı, saygı gösteriş

sayın : seçme, değerli, seçkin, saygıdeğer

sayın batur: sayın-batur

sayın kara: sayın-kara

sayın : 1. seçkin, değerli, muteber, güzide, muhterem 2. saf, halis, arı 3. güzel, ender rastlanan

sayinalp: sayın-alp

sayinay: sayın-ay

sayınbatu: sayın-batu

sayınböri: sayın-böri

sayindi : saygı duyulan, itibar gören, muhterem, saygın

sayiner : sayın-er

sayinhan: sayın-han

sayintimur: sayın-timur

sayir : içinden su çıkan mağara

sayış : ödenek

sayit : saygın, muteber

saykal : say-kal

saykan : say-kan

saykul : say-kul

saykut : say-kut

saylak : sayılan, takdir gören, usta, uzman

saylik : şeref, haysiyet, onur

sayman: sayıcı, hesapçı, hesap ve sayı uzmanı, muhasib

sayri : üzgün, mahzun, yorgun ilgisiz

saytaş : say-taş

sayvan : gölgelik, kamelya

sazağan: (sazan) soğuk yel

sazak : bataklık

sazak : 1. sazlık, bataklık 2. ince yağın kar 3. ak bulut 4. çok konuşan, geveze 5. poyraz, soğuk esen yel 6. sezgin, sezici, uyanık

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

sazan : 1. soğuk esen yel 2. sazlık, bataklık 3. sezen, sezici

sebe : sevgi, sevi

sebük tekin: sebük-tekin (sevük-tekin)

sebük : sevik, sevilen, sevgi gören

seçen : 1. titiz, seçici, ayırıcı 2. konuşkan, hoş sözlü

seçil : 1. seçkin, güzide, seçilmiş 2. farklı, olağanüstü

seçilir : seçkin, güzide

seçilmiş : seçkin, güzide

seçkin alp: seçkin-alp

seçkin han: seçkin-han

seçkin : 1. farklı, göze batan, olağanüstü 2. itibar gören, muhterem 3. peygamber, nebi

seçkinay: seçkin-ay

seçkinbay: seçkin-bay

seçkinbeğ: seçkin-beğ

seçkiner : seçkin-er

seçkinkara: seçkin-kara

seçkinkayba: seçkin-kaya

seçkinsoy: seçkin-soy

seçkintan: seçkin-tan

seçkintay: seçkin-tay

segrek : seyrek, ender rastlanan

seğirtgen: 1. koşucu, atlet 2. afacan, ele avuca sığmaz, tez canlı

seğrek : seyrek, nadir, az rastlanır

sekiz apa: sekiz-apa

sekizyir: sekiz-yir

sekmen: seviye, mertebe

selçik hatun: selçik -hatun

- selçik** : (seligcik) 1. temiz, pakize, namuslu, bakire 2. küçük kılıç, bıçak 3. açık, belığ, fesahetli
- selçik, selçük** : isim olarak da kullanılır. sel'den –çık ekiyle küçültme ekiyle: selçik, selçük: küçük sel. ayrıca selçug şekliyle “mücadeleci” manasında olduğu da belirtilmiştir (prof. p.pelliot). selçuk acem, selcuk arap söyleyişidir.
- selek** : eli açık, cömert
- selek** : eli açık, cömert
- selen** : ses, yılan
- selen** : 1. salınan, sallanan, kıvrılan 2. temiz, pak, namuslu, zarif, bakire 3. fısıltı, hafif ses 4. haber, havadis 5. yılan (tuva ve çuvaş türklerinde)
- selenge** : kıvrılan, kıvrık
- sengün**: selen-gün
- selig(silig)**: 1. namuslu, temiz, dürüst, pakize 2. kibar, narin, zarif
- seligçik** : (selçik) temiz, namuslu, bakire
- selik** : (selig)
- selin** : 1. selen, salınan, haber, fısıltı 2. sülün kuşu
- semiz** : 1. iri yarı, şişman 2. besili, bakımlı
- sencer** : (sançar) bu sözcüğün aslı “sançar” dir.
- senger** : 1. canavar, ejderha 2. kale, burç
- sengi** : sevgi, sevi
- sengisun**: sengi-sun
- sengün han**: sengün-han
- sengün** : ordu komutanı, general
- senir** : altı uçurum ve üstü dağ olan ince yollara bu adı verir. (a. rıza yalman)
- sepil** : 1. yaygın, yayılmış, bulaşmış 2. kale, hisar
- sepin** : 1. çeyiz, kalın 2. yaygın, yayık
- sereday** : yüzük, takı, aksesuar
- serge** : sahalar'da “at direği”
- serim** : sabırlı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- serim** : 1. gösteriş, teşhir 2. sabır, metanet
- serin** : 1. gölge, gölgelik 2. genişlik, gerilmişlik 3. soğuğa yakın, hafif soğuk 4. sabırlı, dayanıklı
- serinay** : serin-ay
- serinbay**: serin-bay
- serinbeg**: serin-beğ
- seringen**: 1. serince, serinleşmiş 2. sabırlı, dayanıklı
- seringün**: serin-gün
- seval** : sev-al
- seven** : sevmek...den sevgi sahibi, şefkatli, tutkulu
- sevenay**: seven-ay
- sevangün**: seven-gün
- sever** : (..sevmekden)
- severge** : 1. dost, yakın, yaren 2. aşk, sevgi, tutku
- severgün**: sever-gün
- sevgi** : sevme eyleminin nüvesi
- sevi** : sevgi, sevgi eğilimi, sevgi yakınlığı
- sevigen** : seven, sevgisini veren
- sevik kül** erkin: sevik-kül-erkin
- sevik** : 1. sevilen, sevgi gösterilen, sevgiye layık, sevgili 2. dost, gönüldaş
- sevil** : sevilen, el üstünde tutulan
- sevilay** : sevil-ay
- sevilgen** : sevilen, aşırı ilgi gören
- sevim bige**: sevim-bige
- sevim** : sempati, alım, çekicilik sevgiye yol açan
- sevimli** : çekici, sempatik
- sevin** : sevinç, mutluluk
- sevinay** : sevin-ay

sevinç han: sevinç-han

sevinç : neşe, coşku, sevinme duygusu, mutluluk

sevinçbek: sevinç-bek

sevinçek: sevinilecek şey, sevinç kaynağı

sevindük alp: sevindük-alp

sevindük: mutluluk, bahtiyarlık (uzun süren bir çocuksuzluk döneminden sonra, çocukları olan ailelerin sık kullandığı, geleneksel adlardan)

sevinmiş: sevinçli, mutlu, mutlu olmuş

sevinti : 1. mutluluk, mutlu olmaya değen 2. ferahlık, gevşeme, rahatlık, huzur

sevle : ışın

sevtap : sev-tap

sevük alp: sevük-alp

sevük tigin: sevük-tigin

sevük : sevilen, sevgili, canan

sevükbay: sevük-bay

sevükbige: sevük-bige

seyhan : (sayhan)

seyirtgen: afacan, çalışkan, ele avuca sığmaz

seyrek : az rastlanır, sıra dışı

sezek : 1. hassas, duygulu, ferasetli 2. sezgi, anlayış, kavrayış, his

sezen : anlayan, kavrayan, hisseden

sezenay: sezen-ay

sezenbay: sezen-bay

sezener : sezen-er

sezer : hassas, duygulu, fark edici

sezge : (sezek)

sezgi : idrak, sezış, hissediş, ilham

sezgin : hassas, sezici

sezginalp: sezgin-alp

sezginay: sezgin-ay

sezginbay: sezgin-bay

sezginer: sezgin-er

sezgir : hassas, narin, alıngan

sezgiş : hassas, alıngan

sezigen : sezen, sezgin

sezik : sezgin, içli

seziklü : tedbirli, sezici

sezim : hissediş, anlayış

sezimtal: hassas, duygulu

sezmiş : idrak eden, anlayan

shui : çince'de su anlamına gelir.

sibak : sopa, değnek

sibel : 1. buluttan ayrılıp henüz yere düşmemiş yağmur tanesi 2. buğday, buğday tanesi

siçmaz : (saçmaz) tutumlu, tedbirli

sıdal : kudret anlamına

sidal : muktedir, güçlü, egemen

sigun : 1. yabani geyik 2. emek, zahmet, sıkıntı

siğın : erkek geyik, ala geyik

siğınak : sıkı korunan, sığınılacak yer, yoğun ve katı olan yer

siğindik : bağlılık, sadakat

siğlam : 1. sağlam, sıkı, yoğun 2. sine, bağır

sik : katı, yoğun

siki : katı, sıkılmış, yoğun

sikilgan : daralmış, daralan, sıkılaştan, utangaç

sikin : 1. keder, yas, üzüntü, sıkıntı 2. alageyik

- sıl** : sahalarda "yıl"
- sila** : bir hacım ölçüsü birimi, yaklaşık 0,8 litre.
- silah** : 4. serbest, azade
- silgi** : arınma, temizlik, parlaklık
- silig** : 1. temiz, namuslu, dürüst 2. el değmemiş, bakir, bakire 3. tatlı dilli
- siliv** : temiz, pakize, bakire
- silkim** : cesur, gözükara
- sima** : yapının yağmur suyu oluşu. (e. akurgal)
- sımıt** : sahalarda "yumurta" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- sin** : 1. deney, deneme 2. endam, gösteriş
- sinaçi** : hakem, sınavcı
- sinağ** : sınav, imtihan, deneme
- sinak** : deney, sınav, imtihan
- sinauvu** : sınav, deney
- sinayçi** : hakem, sınavcı
- sinçe** : çehre, beniz
- sinçi** : hakem, sinaçi
- sindiraç** : bülbül
- singiyay** : singi-ay
- singil** : küçük kız kardeş
- singin** : mahcup, sıkılgan
- sinkel** : imtiyazlı, ayrıcalıklı
- sinkil** : imtiyazlı
- sir derya** : aral gölü'ne dökülen batı türkistan'ın büyük nehri. zaman zaman harezmi'e, bazan da sogdia'ya dahil olan ve sir derya'nın aşağı akışından kuzeye doğru uzanan şehir silsilesi aynı zamanda bozkır kavimlerinin yerleşim sahası idi. bu şehirler daha sonra stepe yönelen islam misyonunun ve ticaretinin merkezleri olmuştur.
- sir yabgu kağan**: sir-yabgu-kağan
- sir** : 1. seçiye, soy, kök 2. birleşik, birleşmiş, müttehid

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- siray** : çehre, yüz, beniz
- sirek** : zeki, akıllı
- sirga** : 1. küpe, takı, aksesuar 2. armağan, bahşiş 3. halka, halkalı
- sirgalu** : küpeli
- sirgatigin:** sirga-tigin
- sirma** : sırlı, boyalı, gümüş tel
- sitacu** : nazlı, narin, alıngan, hassas
- sıvat** : (türkiye'deki türkmenler) nehrin seviyesiyle beraber olan sahile bu adı verir. nehrin bir tarafındaki sahil yüksek, diğer tarafındaki sahil alçak olursa burasına yarısıvat derler. ceyhan kasabasının eski ismi yarsuvat'tır. (a. rıza yalman)
- siyavuş** : sevimli, sempatik, sevgiye layık
- siyendi** : sevilen, sevilmiş, sevgiye layık
- siykim** : sevgili, canan
- siyli** : 1. sevimli, sempatik, muteber 2. armağan
- siylihan** : sıylı-han
- siylik** : armağan, bahşiş
- siyrek** : az rastlanır, seyrek bulunur
- siyun bike:** siyun-bike (sevim bike)
- siyun** : sevim, sevimlilik, sempati, beğeni
- siyuran** : utkan, muzaffer
- siyurgal** : 1. ödül, armağan, ödül alma 2. madalya, askeri nişan
- siyurgal** : armağan
- siyurgatmış:** 1. düşmanı bozguna uğratmış 2. başarılı, ödül ve övgü almış
- siyünç** : sevinç, mutluluk
- sizgek** : zeki, sezgin, müdrik
- sizgiç** : kalem, yazgaç
- sizim** : sızı, yakınma, hüzn
- sizüçen** : hassas, zeki, uyanık, akıllı

sobay : 1. bekar, yalnız, münferit 2. silahını iyi kullanan, deneyimli asker, savaşçı

sogdiana : türkistan.

sogum : (sokum)

soğay : sağlıklı, zinde, dinç

sokman : 1. mert, dürüst 2. diz kapağına kadar gelen uzun bir tür çizme (türkmen çizmesi)

sokulag : 1. adak, kurban 2. sokulgan, munis, cana yakın

sokulgan: cana yakın, munis

sokum : kurban, adak

solagay : 1. solak 2. ters, hiddetli, öfkeli

solak : 1. asker yöneten, asker sevk eden (sulag) 2. sol el ve ayağını kullanan

solaşigli: yararlı, çok yararlı, iş bitirici

solgun : rengi kaçmış, yıpranmış, hüzünlü

solgunay: solgun-ay

solgur : (salgur) atak, saldırı

solhan : sol-han

solin : araştırmacı, meraklı

solmagan: canlı, ölümsüz, solmaz

solmaz : canlı, diri, çekici

solmazay: solmaz-ay

solşad : sol-şad

soltu : soludu, soluklu

soluk : nefes, can

sonay : son-ay

soner : son-er

songar : sungur, şahin

sonhan : son-han

sonuç : 1. son, bitim, kıyı 2. uç, sınır, limit

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- sorguç** : başa takılan çelenk
- sorgun** : söğüt türü bir ağaç
- sovay** : (sobay)
- soyak** : soy-ak
- soyalp** : soy-alp
- soyar** : soy-ar
- soyarik(ğ)**: soy-arık
- soybars** : soy-bars
- soybörü**: soy-böri
- soybuğa**: soy-boğa
- soyça** : soylu, soyluca
- soydam** : 1. soylu, soyunu düşünen 2. ailesine bağlı, yuvasına bağlı
- soydan** : 1. soylu, soylu bir aileden gelen 2. hanedan, hanedanlık
- soydaş** : aynı soydan gelen, aynı soyun kişileri
- soyer** : soy-er
- soyhan** : soy-han
- soykan** : soy-kan
- soykurt** : soy-kurt
- soykut** : soy-kut
- soylamış**: 1. soyunu çoğaltıp, kutsayan, örgütleyen 2. söz, söyleyen, konuşmacı, hatip
- soylu** : asil, asalet sahibi
- soyluhan**: soylu-han
- soyon** : (sayın)
- soysal** : soy-sal 1. ünlü, meşhur 2. soylu, asil 3. medeni, uygar
- soytan** : soy-tan
- soyuak** : soyu-ak...soylu
- soyualp** : soyu-alp

soyubay: soyu-bay

soyuer : soyu-er

soyuhan: soyu-han

soyurgal : türkçe. moğolca'dır. "ferman. genelde vergi ve angaryalardan muaf tutan belgeler" anlamına gelir.

soyurgal: 1. ödül, askeri ödül, madalya, nişan 2. armağan, bağış, ihsan

soyurgat: ihsan, bahşış

söke : diz üstü çöküş, çökme

sökmen : yiğitlere verilen unvan, düşman saflarını söken, yaran anlamlarını taşır.

sökmen : 1. yiğit, gözükara, düşmana diz çöktüren, dize getiren, buyruğunu

sökmenbay: sökmen-bay

sökür : 1. kızgın, hiddetli, kabarmış 2. dize getiren, diz çöktüren, buyruğunu dinleten

sökürmüş: dize getirmiş, baş eğdirmiş

sön : güçten kesilme, azalma

sönmez : 1. canlı, enerjik, ateşli, iddialı 2. parlak, göz alıcı

sönmezay: sönmez-ay

sönük : sönük, pasif, cansız, heyecansız

söykem : sempati, sevim, sevimlilik

söylem : anlatım, hitap, hitabet, demeç, izah

söylence: efsane, mit, destan, lejant

söyü : 1. aşk, sevda 2. sevinç

söyüçen: 1. aşık, sevdalı 2. sevinçli, mutlu

söyündük: sevindik

sözbay : söz-bay söz zengini, hatip, söz cambazı

sözbir : söz-bir doğruluk, dürüstlük, söz birliği, sadakat

sözeçen : (sözen)

sözen : isim olarak da kullanılır. hatip anlamına gelir.

sözen : hatip, konuşmacı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- sözer** : söz-er, mert, sözünün eri
- sözeri** : söz-eri, mert, sözünün eri
- su** : çince'de süttten yapılan çinliler'e has bir içecektir. günümüzde bu sözcük bir sıfat konumundadır ve yumuşak, hoş anlamında kullanılmaktadır.
- su** : 1. SIVI 2. asker, er, erat
- suaçar** : su-açar
- sualp** : su-alp
- suat** : su-at
- suay** : su-ay
- subak** : sopa, değnek, cop
- subala** : su-bala
- subay** : su-bay 1. bilgili ve deneyimli asker 2. hafif süvari, atlı asker 3. bekar evlenmemiş
- sukur** : (sugor) isim olarak da kullanılır. kuman başbuğlarından birinin adıdır. doneç boyundaki üç kuman şehrinden birinin adı da budur.
- sulça** : isim olarak da kullanılır. 11. yüzyılın ortalarındaki peçenek başbuğlarından birinin adıdır.
- sulustar** : sahalar'da "yıldızlar" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- sungun** : isim olarak da kullanılır. istidat, yetenek, eğilme anlamlarına gelir.
- suni** : hakanlığın doğu ve batı uçlarında, cungarya'da yaşayan türk kabilesi. (gumilev)
- sunka** : sunak
- sunkak** : sunak
- sunkar** : sungur
- sunkur** : sungur
- sunu** : ikram, davet, bağış, armağan
- suol** : sahalar'da "yol"
- suoruna** : sahalar'da "değirmen taşı" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- suruk** : sahalar'da "mektup"
- suskuçak**: küçük, körpe
- susü** : sağlık, şifa

sutay bagatur: sutay-bagatur

sutay : su-tay

sutigin : su-tigin

sutu boğda: mübarek, tanrısal, tanrıdan gelen (eski dönem tanrı sıfatlarından)

suvan : savaşçı, cengaver

suvar : bolluk, bereket

suvat : 1. su kanalı 2. suyun taksim edildiği yer

suyun : (siyun, sevim) sevimlilik, sempati, niyet

suyunçuk: 1. sevinç, sevimlilik 2. müjde

süçüg : (süçig) tatlı, lezzetli, hoş giden

südün : süt-ün, soylu, temiz

süledi : saldırgan, akın yapan, akıncı

sülek : saldırgan, akıncı

sülemiş : 1. akıncı, saldırgan, düşman üzerine asker yollayan 2. iyi silah kullanan, silahşor

sülün : uzun kuyruklu, renkli bir kuş

sülünbige: sülün-bike

süne : ruh, can

süngü : (süngük) 1. kesici ve delici, uzun bıçak 2. kemik, kemik parçası, kemikle yapılan mızrak 3. eskiden, mezar başlarına dikilen sırık

süngübay: süngü-bay

süngük : süngü

süngüş : süngü darbesi, süngü hamlesi, süngüleme, savaş

süngü-tay

sürçek : yemek, oyun ve eğlence için yapılan, gece toplantısı

sürçük : (sürçek)

süren : 1. asker sevk eden, savaşa asker yollayan 2. haykırış, nara, savaş narası 3. süs, makyaj

sürer : 1. asker sevk eden 2. dölleyen, döl yapan

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- sürer** : su-er
- sürgit** : 1. payidar, kalıcı 2. ulak, postacı
- sürük** : (sürek, sürdek, süren)
- sürün** : süs, makyaj, makyaj malzemesi
- süsçen** : kargı ve kılıç saplamada usta olan kişi
- süsmen** : 1. süslü, süsü ve süslenmeyi seven 2. tos atan, toslayan
- süsün bige**: süsün-bige
- süsün** : süslü, işveli, sempatik, çekici
- süverce**: canan, aşık olunan, maşuka
- süyek** : kemik, soy, sop
- süygen** : sevgili, canan
- süyük** : kemik, soy, oymak
- süyüm** : 1. sevim, sempatik 2. görüş, kanaat
- süyün** : sevim, sempati
- süyünç** : 1. sevinç, mutluluk 2. müjde
- süyünçü**: (süyünç) müjde
- süyünçük han**: süyünçük-han
- süyürge**: toy, şölen, ziyafet
- süyüş** : buse, öpücük
- süzem** : diksiyon, söz söyleme ve konuşma ahengi
- süzge** : tarak, çok ince dişli saç tarağı
- süzgü** : 1. tarak 2. süzgeç
- süzgün** : 1. arınmış, süzölmüş 2. mest, mahmur, kendinden geçmiş 3. göz alıcı, alımlı, fettan
- süzgütay**: süzgü-tay
- şabra** : üst düzey tapınak görevlisi.
- şad** : isim olarak da kullanılır. bir ünvardır. tiginler (şehzadeler) ordu başında bir bölgenin idaresine memur edilince bu ünvanı alırdı.
- şad** : (şat) 1. ordu komutanı, general 2. tigin, prens 3. cesur

- şadabek:** şad-bek
- şadapit** : şad'a bağlı birlik ve beyliklerin genel adı
- şagan** : bir tür kap.
- şakar** : 1. şakır, bülbül gibi öter 2. çakar, cesur
- şakibek** : çakı-bek
- şakir** : 1. öter 2. çakır
- şakru** : çağrı, mesaj, davet
- şaman** : kam, baksı, büyücü, rahip
- şançi** : saplayıcı, iyi ok ve kargı kullanan, silahşor
- şanda** : alçak ve rutubetli yer
- şanyu** : (tanyu) sonsuzluk, genişlik
- şara** : inanna'nın oğlu, umma'nın koruyucu tanrısı.
- şara** : (çara) ufuk, ufuk çizgisi
- şartlak** : (türkiye'deki türkmenler) şelâleye bu adı verir. antakya'da dede postu denilen ufak bir şelâle vardır. (a. rıza yalman)
- şarur** : ninurta'nın kişileştirilen silahı.
- şaş** : 1. şiş, sivri uçlu, et pişirme aracı 2. taş 3. dış kısım, dışarı dışarıda kalan, taşra
- şaşlik** : şiş, şiş kebabı
- şatammu:** ensi'nin çevresinde bulunan bir görevli.
- şaybal** : şımarık, nazlı
- şaylan** : isim olarak da kullanılır. neşeli, nazik anlamlarına gelir.
- şaylan (çaylan):** nazik, kibar, neşeli, güleryüzlü
- şayliğ** : şeref, onur
- şeni** : moğolca kurt kelimesinin çince bozulmuş şeklidir. (gumilev)
- şeşgal** : ağabey, edubba'da öğretmenin yardımcısı.
- şeyban** : (şeban, şıban, çıbın, zıbın) sinek, haşarat
- şiban** : (çıbın, şeyban)
- şimga** : acele, aceleci

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- şınık** : isim olarak da kullanılır. nazlı anlamına gelir.
- şiray** : karakalpklar'da şıra lamba anlamına gelir.
- şoramun**: (çoramun, çuramun) ruhlarla ilgilenen, kötü ruhları kovan
- şoramun**: çoramun, çuramun: ruhlarla ilgilenen, kötü ruhları kovan. **tini**: ruhsal, ruhla ilgili
- şoramun**: çoramun, çuramun: ruhlarla ilgilenen, kötü ruhları kovan. **tini**: ruhsal, ruhla ilgili
- şukur kamışı** : mızrak başı büyüklüğünde küçük kamışlar.
- şulgi** : eski dünyanın büyük hükümdarlarından biri, edebiyatçı ve müzisyenlerin koruyucusu.
- taarbağan** : sahalar'da "dağ sıçanı"
- taban batur**: taban-batur
- taban** : 1. tapan, tapınan 2. temas, dokunma, vurma 3. dizi, sıra, kafiye
- tabar** : 1. tapan, tapınan 2. vuran, döven, dövüşçü
- tabgaç** : 1, dövüşçü, kavgacı 2. ulu, saygıdeğer, muhterem 3. tapıcı, tapınıcı
- tabgaç, tafgaç, tamgaç** : ulu, saygıdeğer, muhterem.
- tabu** : (tapı, tapu) kutsanmış, kutlu yapılmış, tapılacak duruma getirilmiş
- tabuk** : 1. tabu 2. inayet, yardım, hizmet
- tabun** : tapın, ibadet
- taça** : tasarı, kurgu, plan
- taçam** : tasarı, plan, kurgu, senaryo
- tadik** : tat, lezzet, damak
- taga** : 1. silah 2. kural, kaide 3. saygıdeğer, hürmet edilen
- tagay** : 1. saygı duyulan kişi 2. dayı, ana tarafından gelen akraba
- tagi** : 1. dindar, inançlı 2. takı, aksesuar
- taguk** : tavuk
- tağ** : dağ
- tağan** : üç ayak, saçayağı
- tağaşar** : dağ-aşar azimli, kararlı
- tağluk barlas**: tağluk-barlas

- tağluk** : dağlık, dağlık bölge
- tağma** : 1. dağ eteği 2. elçi, devlet temsilcisi, devlet görevlisi
- tağudar** : 1. heybetli, dağ gibi 2. dağıtıcı, yok edici, yıkıcı, şiddetli 3. kismet, nasip
- tahia** : yüeçi tarihinin çince kaynaklarında toharistan'ın adı.
- takak** : ucu, ateşli ok
- takay** : 1. dayı, ana tarafından akraba 2. dolunay
- taki** : dindar
- takiğ** : takı, ziynet, aksesuar, mücevher
- takir** : takı, ziynet
- takiş** : takı, süs, aksesuar
- taksuk** : harika, olağanüstü, anormal
- tala** : 1. iri cüsseli, heybetli 2. seçkin, güzide
- talakan** : toharistan'da, kunduz'un doğusundaki bir bölgenin adıdır.
- talakan** : yağmacı, yağmalayan
- talan** : yağma, yağmalama, üşüşme, saldırı
- talas** : güney kazakistan'da, cambul yakınında, kırgız cumhuriyeti'nin batı sınırı ve talas nehri yakınında eski bir şehir.
- talas** : at yarışında, top ve çevgen oyununda çizilmiş sınır ve gerilmiş ip, fırtına
- talas** : 1. at yarışlarındaki, başlangıç ve bitiş çizgisi 2. fırtına, kum fırtınası 3. dalga
- talay** : (taluy, tulay, toluy, tolu) 1. okyanus, derya, büyük deniz, büyük göl
- talaz** : dalga
- tali** : güzide, seçkin
- talı, talu** : seçilmiş, seçme, insan ve hayvanlarda iki kürek kemiği arası, iki küreğin birleştiği yer, kürek kemiği
- talıku** :
- talıku** : seçkin, güzide, beğenilen
- taliman** : seçkin, güzide
- talkan** : kızartılmış tahıl

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

talkiliç	: (dalkılıç) zırhsız, korumasız
talpin	: faal, aktif, çalışkan, himmetli
talsik	: itimat, teminat, güvence
taluy	: deniz, okyanus, büyük nehir
taman	: duman, sis
tamar	: 1. damla, damlayan 2. demir, demir cevheri
tamgaç	: memur, devlet memuru, damgacı, devlet görevlisi
tamiş	: 1. demiş, söylemiş, bilgili, deneyimli, sözüne değer verilen, sözüne güvenilen 2. damla
tamtuk	: büyük ve kuvvetli ateş
tamu	: (tamuğ) yerin dibi, yer altı, cehennem
tan	: (tang) 1. gün açımı, gün doğumu, şafak 2. ilginç, acayip, şaşkınlık yaratan 3. tatlı, tat veren, huzur veren
tana	: düğme anlamına gelir.
tana	: (dana) dana, iki yaşındaki inek yavrusu
tandu	: 1. tan vakti, tan vaktinde doğmuş 2. alev, alevli büyük ateş
tang	: 1. mucize, olağanüstülük 2. tan vakti 3. giriş, antre
tanglu	: tangnu dağları. (moğollar'ın gizli tarihi)
tangsuk	: mucize, şaşırtıcı olay, olağanüstülük
tangut	: (tankut) savaşlarda, mızrak ve tuğların yanına ya da ucuna takılan ipek kumaş, flama
tanik	: 1. tanuk, şahit, gözlemci 2. tanıdık, dost, yaren
tanil	: ünlü, meşhur, tanınan
tanip	: tanınmış, ünlü
tanir	: ünlü, tanınmış
taniş	: 1. tanınan, bilinen, aşına, tanıdık 2. danışılan, bilgi ve deneyimine başvuru, danışman
tanişik	: yakından tanınan, tanıdık, bildik, dost, yaren
tanişman	: (danışman) tanış, danışılan, bilgili kişi (türkçe'den farsça'ya geçen adlardan)

- tanit** : tanınacak nitelikte, belirgin, tanınabilen
- tanju** : (tanyu). tanrı sözünün çince transkripsiyonudur. sonsuz genişlik, yücelik, ululuk ve imparator
- tanju** : (tanyu) sonsuz genişlik, ululuk, olağanüstülük, mucize gibi
- tanla** : 1. şaşılması, ürkütücü, olağanüstü, mucize 2. suçlayan, yargılayıcı 3. doğuş, tan vakti
- tansiğ** : (tansık, tansu) hayret verici, şaşırtıcı, olağanüstü
- tansu** : 1. tansık, mucize 2. yadigar, armağan 3. birleşik, müttehid
- tantık** : çene çalan, çalçene.
- tantik** : 1. çok konuşan, konuşkan 2. tanıdık, hısım, ahbab
- tantra** : sanskritçe'dir. "zincir, hindu dininin tapınçları ve metinleri" anlamına gelir. sutra'lardan daha önemli vahiy ürünüdürler.
- tanuğ** : tanı, teşhis, kanıt, tanınan, tanınmaya yol açan
- tap** : dilek, istek, umut, yardım ve bunları içine alan beklentilerle dolu inanç
- tapağ** : 1. tapma, tapınma, saygı 2. görev, iş
- taparlu** : 1. mutlu, umutlu 2. sofu, dindar
- tapduk** : 1. çocuğu uzun süre olmayanların, çocuğu olduğunda verdiği adlardan 2. saygı ve sevgiye layık, saygıdeğer 3. ibadet, tapınma
- tapi** : tapınma, ibadet
- tapik** : önde, önde olan, önde gelen
- tapin** : tapınma, umma, beklenti
- tapingu** : tapınılacak nitelikte sevilen
- tapır** : yüksek bir arazinin düz yerine
- tapki** : vicdan
- tapkir** : ayak altında kalıp, katılaştan toprak
- tapkur** : tabur, dizi, topluluk, kabile
- taplak** : rıza, kabul, teyit
- tapuk** : tapu, tabu 1. tapınma, dilek, istek 2. tabu, kör inanç 3. hizmet, hizmetli
- tapuksak**: saygılı, hürmetli

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- taragay** : turgay, tarla kuşu, çayır kuşu
- taraka** : 1. tarak, eşme, ayırma aleti 2. saygı gösteren
- tarakaan** : pire. saha
- taraman** : tarayıcı, rençber, çiftçi
- taran** : 1. geniş arazi, ekinlik, ekin yeri 2. sınır, hudut
- tarancı** : isim olarak da kullanılır. ikinci, rençber anlamlarına gelir.
- tarançi** : 1. sınır muhafızı 2. ikinci, rençber
- tarang** : mevki sahibi, imtiyazlı, saygıdeğer
- tarbaxtar** : sahalar'da "parmaklar"
- tarban** : gururlu, mağrur
- tardu şad**: tardu-şad
- tardu** : 1. öncelikli, imtiyazlı 2. durdu, duran yaşam
- tarduş** : imtiyazlı
- targan** : oğuzlar'ın savunma savaşlarında, düşmanın yürüyüşünü ve saldırısını güçleştirmek için ağaç kütükleri vesaireden yaptıkları engel ve tahkimat.
- targan**: savaşlarda, düşmanın geçeceği yollara, onların gidişini ağırlaştırmak ve güçleştirmek için bırakılan, kaya ve kütük parçaları
- targay** : taragay, turgay
- targun** : mahçup, sıkılgan
- tarhan** : beğ ve fermanlı imtiyaz. tarhanlık hakkı han tarafından verilir ve tarhanlık yarlığı ile tasdik edilirdi.
- tarhan** : (tarkan) imtiyaz sahibi soylu kişi. bu kişiler, vergi vermez, suçları dokuz kereye kadar bağışlanır, kağan ve hanların huzuruna izinsiz girebilirlerdi.
- tarhun** : güzel kokulu bir yayla çiçeği
- tarik** : darı, tahıl, ekin
- tarim** : 1. emek, enerji, zahmet, sıkıntı 2. ziraat, rençberlik 3. ırmakların küçük kolları
- tarinç** : sınır, hudut, uç
- taring** : 1. derin, derinlik 2. ziraat
- tarkan** : vezir, vekil, nâzır (= tarhan)

- tarkan** : imtiyazlı ve soylu kişi (tarhan)
- tarkanç** : 1. öfke, gücenme, rahatsızlık, kızgınlık 2. darılma, sıkılma
- tarkat** : bakan, nazır, yönetici, bürokrat
- tarkinç** : 1. darılma, darlanma, küsme, küskünlük 2. isyan, başkaldırma
- tarlig** : 1. güçlük, darlanma, sıkılma 2. bahşiş, hediye
- tarmi** : luwice “çivi” anlamına gelir.
- tarsos** : tarsus.
- tarşuani** : urartuca “insanlık” anlamına gelir.
- tarsuk** : kuman başbuğlarından birinin adıdır. isim olarak da kullanılır.
- tarşuwani** : hurrice “insanlık” anlamına gelir.
- tartagan**: 1. tartan, terazi 2. dağınık, derbeder
- tartiş** : armağan, bağış
- tarug** : 1. darı, ekin 2. hediye, bağış
- tasar** : plan, tasarı, tasarım
- tasim** : gösteriş, afi
- taspaş** : tez baş.
- taş** : 1. dış, dışta olan, görünürde olan 2. kaya parçası sertlik, dayanıklılık
- taşan**: taşmış, dışa vurmuş, coşkun
- taşar** : taşmış, coşkun, ateşli
- taşgan** : taşan, coşan, ateşli
- taşgaru** : dışarı, dışarıdan, taşra
- taşgi salur**: (taşkı salur) taşgı-salur
- taşgin** : taşmış, dışa vurmuş, coşkulu, ateşli, asabi
- taşkan** : 1. taşgan, taşan 2. taş-kan
- taşki** : dışarıdan, taşralı
- taşkin** : coşkun, ateşli
- taşralu** : dışarıdan, yabancı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- taşrik** : dışarıda, gurbet, gurbetçi, sefere giden.
- taşug** : taşınabilir mal, menkul değer
- tat** : 1. yemek, damak 2. uzak, uzakta, uzaktan, yabancılaşmış 3. kılıç pası, paslı kılıç
- tatar** : 1. uzakta kalmış, yabancılaşmış 2. çayırılık, mera 3. kent dışında yaşayan
- tataş** : (dadaş) 1. yakın dost, yaren, arkadaş 2. uzakta kalmış, aynı uzaklığı paylaşan
- tati** : luwice “baba”
- tatig** : tatlı, hoş
- tatli** : tatlı veren, hoşça giden güteryüzlü, sevimli, cana yakın
- tatu** : 1. barış, sulh 2. uzağı gören, uzak görüşlü 3. bakıcı, eğitici 4. tatlı, tat veren
- tatu:** 5. yaratılış, fitrat
- tav:** 1. hız, devinim, çeviklik, koşu, davranmak, harekete geçmek. 2. dağ
- tavar:** hızlı hareket eden, hızlı davranan.
- tavgaç:** 1. hızlı koşan, hızlı davranan, atik 2. çekici, cezbedici
- tavişgan:** tavşan
- tavli:** 1. hızlı, atik 2. dağlı
- tay:** 1. dayak, dayanak, dayanılacak nesne 2. soy, asalet, soyluluk ünvanı 3. ululuk, büyüklük, çokluk 4. mevki, yer, bölge 5. ananın erkek kardeşi, dayı 6. süt emen at yavrusu
- tayak** : baston, değnek, dayanılacak nesne.
- tayanç** : 1. dayanç, dayanak 2. hami, koruyucu, sırdaş, güvenilen kişi
- tayançi** : danışman, memur.
- tayang** : dayak, dayanak, destek, dayanak
- tayangü:** danışman, aracı, sıradışı. han ve kağanların danışmanlarına verilen bir unvan
- taycu** : 1. hami, destekçi, koruyucu 2. soylu, seçkin 3. tay sahibi, tay eğiticisi
- tayeçe** : tay-eçe..soylu, saygıdeğer hanım. (teyze, sözcüğünün buradan
- tayfun** : (çince t'ai fung. ingilizce typhoon'dan). büyük okyanus'ta ve çin denizi'nde görülen şiddetli fırtınadır. isim olarak da kullanılır.
- tayga** : 1. kavak, çam, söğüt karışımı ormanlık bölge 2. yoğurtlu sebze çorbası
- taygan:** 1. karışık ağaçlı orman 2. dayanak, destek

taygun: yavru, çocuk, torun

taygur: kayan, kızakla kayan

tayik: kibar ve nazik genç

taylan: 1. beyefendi, centilmen 2. yakışıklı, heybetli 3. düzgün ve etkileyici konuşan

tayşi : 1. mürşit, yol gösteren 2. hami, koruyucu

taz : kuman başbuğlarından birinin adıdır. isim olarak da kullanılır.

tecimen: idareli, ekonomist

tecimer : ekonomist, hesaplı

tedan : tutan, zapt eden, zabıt

tedik : (tetik) 1. usta, becerikli, bilgili 2. öğüt, nasihat

tegri kuru : şor türkleri “gökkuşağı”

tegri özü : şor türkleri “ufuk” anlamında kullanırlar. (ş.h.akalın)

teğme : değme, seçkin, farklı

teker : 1. değer, kıymet 2. çevre, yöre, daire 3. saldırgan, mütecaviz

tekeş: döğüş, değış, temas, savaş, savaşçı

tekin: 1. iyi, güzel, biricik, emsalsiz, uğurlu, uygun 2. rahat, güvenli, güvenilir, 3. tigin, prens, bey oğlu
4. tabi, bağı, kul, köle 5. boş, ıssız, toplumdan uzak kişi 6. saldırgan

tekinik: güvenilir, iyi, münasip, uygun

tekir: 1. değer, kıymet, paha 2. kara benli, kara çizgili 3. hücum, saldırı, saldırganlık

tekke : türkçe'dir, “manastır” anlamına gelir.

tela: 1. delici, delen 2. tolu, olgun, bilge 3. armağan, adak, sungu

telek : armağan, sungu

telley : sahalar'da “mantar”

temel : çocukları durmayıp (yaşamayıp) ölen ailelerin, yeni doğan çocuklarının yaşaması dileğiyle koydukları adlardan biri

temir yalup: demir-yalup ...demirci ustası, silah yapımcısı

temiren : ok başlığı, okun ucundaki sivri ve delici demir parçası

temirkiran: temir-kıran acı kuvvet, acı kuvvete sahip kişi

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- temiş** : demiş, söylemiş, bilgin, deneyimli
- temizlik**: güzellik, soyluluk, merkez. gök(mavi): kutsallık, özgürlük, kızıl(kırmızı): dikkat, özen, tedbir, değişiklik, devrim, şiddet. yeşil: doğum, tazelik, huzur, sükun anlamlarını içinde barındırmaktadır. renklerle yön'ler de anlatılabilir. ak: güney, kızıl: doğu, sarı: batı, kara: kuzey
- temmuz** : bkz dumuzi.
- temuge**. otçigin : otçigin, temuçin'in üçüncü kardeşi. (moğollar'ın gizli tarihi)
- temüçin** : demirci
- temür** : (timur, teymur. demir, sağlamlık ve yenilmezlik
- tenbe** : at koşumu, koşum takımı
- tenekur** : boraks madeni
- tengri han** : bilge han'ın oğludur. abisi yollığ tegin 739'da ölünce yerine geçti. aslı adı bilge kutlug han'dır. tengri han ünvanıdır. (gumilev)
- tenik** : azim, kararlılık
- tenşi**: eşit, adil, adaletli
- teogoni** : mitolojide, tanrıların doğumunu ve nereden geldiklerini konu alan bölüm.
- teoman** : isim olarak da kullanılır. tuman, duman anlamına gelir.
- teoman** : sis, duman, tuman
- tepe** : 1. uç, sınır, doruk, yükseklik, yüksek yer 2. yığın, kütle 3. bir nesnenin sivri ucu
- tereçe** : ince, narin, zarif
- terek** : siper, koruyucu
- terekeme**: siper, siperlik, sütne
- terilgen** : diri, canlı, hazır, tetik, tetikte
- terilgenbudun**:. terilgen-budun: devletin çekirdeğini oluşturan boy merkez halk devletin, temel, ulusal askeri gücü
- terim** : 1. bilim, sanat, bilim ve sanat erbabı 2. emek, alın teri, zahmet 3. soyluluk, şeref, onur, nurlu 4. toplantı, dernek 5. han soyundan gelen kızlara verilen bir soyluluk ünvanı
- teriş** : derleme, toparlama, birleştirme, birleştirici, derleyip toparlayıcı
- terken** : isim olarak da kullanılır. kraliçe anlamına gelir. türkân kelimesi yanlıştır ve terken'in eski harflere göre yanlış bir okunuşundan doğmadır. mecazî güzel kız anlamına gelir. bir çeşit ok da demektir. yakut terken hatun : (öl.26⁴-1282) hülegü han'ın gelini, mengü timur'un evdeşi.

- terken** : 1. süs oku, süslü ok 2. savaş arabası 3. soylu, soyluluk ünvanı
- ternek** : dernek, toplantı
- teselli** : abınç, avunç, avunç,
- tesiyemi tanyu:** (ululuğun sınırı olmayan, en ulu)
- tetik** : 1. uyanık, hazır 2. becerikli, mahir
- teyeng** : sincap
- tez** : 1. hızlı, ivedi, hızlılık 2. kaçma, ürkme, ürküntü 3. şiddet, şiddetli
- tezik** : ürkme, ürküntü
- tezme.** çabuk kızan, canı ağzında, kızıp çekip giden
- tezürek** : tez-yürek heyecanlı, ateşli
- təgre** : daire, çevre, civar, etraf
- təgrək** : 1. değer, kıymet 2. təkərlək, değirmi, yuvarlak
- təkin** : təkin hükümdarın oğlu, şehzade, prəns
- təkin** : tikin, prəns, şehzade, bey oğlu. göktürkler döneminde, vali ünvanı olarak da işləmişdir.
- təkinək** : değnek, baston
- tholos** : kubbeli mezar. yuvarlak yapı, yuvarlak tapınak. 1
- tial** : sahalar'da "rüzgar"
- tigeeyi₁₀** : arı
- tigi** : olasılıkla lir eşliğinde söylenen sevimli şarkılar.
- tigin** : prens, şehzade, han oğlu, bey oğlu
- tigrek** : çevre, daire
- tıı** : sahalar'da "kayık" anlamına gelir. (saha halk edebiyatı)
- tiin** : sahalar'da "sincap"
- tiister** : sahalar'da "dişler"
- tike** : parça, bölüm, lokma, tıkım
- tiken** : dikili, dik, dikmiş
- tikim** : parça, lokma

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- tikin** : tækin, hükümdarın oğlu, Şehzade, præns
- tilbe** : dilek, dilenen Şey, murat
- tilbi** : dilek
- tilek** : murad, istek, dilek
- tilki** : tilki, kürkü iin avlanan hayvan
- tilma** : evirmen, tercuman
- tilmen** : (dilmen) konuşkan, hatip, enebaz
- tilsim** : büyü, efsun, sihir
- tiltay** : etken, amel, neden
- tilun** : dolun, tolun, dolu, tam, eksiksiz, kusursuz
- tilunbulak**: tilun-bulak
- timagur** : merhametli, vicdanlı
- timuin** : (temuin, temurin, timurine)
- timur kaan**: timur-kaan
- timur kula**: timur-kula
- timur kutluğ**: timur-kutluğ
- timur kutluk**: timur-kutluk
- timur kürkan**: timur-kürkan
- timur** : demir
- timuralp**: timur-alp
- timuray**: timur-ay
- tin** : 1. can, ruh, z 2. soluk, nefes, yel 3. dinmiŐ, dingin, sakin, bitik 4. gök, göksel, tanrısal
- tınaz** : . kış iin saklanmak üzere tepe biiminde yığılan ot, ot yığını ile savrulmak üzere yığılan dövülmüŐ ekin
- tingi** : 1. tin, can, yaşam 2. kulağa gelen ses, ses dinleme (tınlama)
- tinglak** : efendi, söz dinleyen
- tinglar** : dinler, hrmetkar

- tinglatur** : sözü dinlenen, sözü geçer
- tinglayu** : munis, söz dinleyen
- tingliğ** : canlı, diri
- tingling** : hiung nu'lar zamanında onların kuzeyinde yerleşmiş bulunan güneybatı sibiry'a'daki büyük boy ittifakının adıdır. batı boyları irtiş nehri civarında yaşıyordu. m.s.4.yüzyıl orta asya kavimler göçü sırasında tinglingler'in batı boyları güney kazakistan'a, merkezi boyları altay ve tienşan bölgesine, doğu boyları da çin'in sınır boyuna taşınmıştır. son araştırmalara göre tingling adı, çin kaynaklarında daha sonra ortaya çıkan tielö adının ilk şeklidir.
- tini** : 1. ruhsal, ruhla ilgili 2. inanç, iman 3. tıngırtı, kulağa gelen ses
- tınıraxtar** : sahalar'da "tırnaklar"
- tiresias** : thebai'nin ünlü bir kahinidir. hera'yı gücendirdiği için herak onu kör eder. zeus da ona kehanet yeteneği ve yedi insan kuşağı boyunca ömür sürme ayrıcalığı tanır. (estin laporte)
- tirgeç** : diri, canlı, dirilik veren
- tirig** : diri, canlı, güçlü
- tirigliğ** : dirilik, yaşam, geçim
- tiril** : 1. can, ruh, yaşam 2. dirilik, canlılık, derlenip toparlanma 3. derlenme, derleniş
- tirim** : başak, dal, parça, külçe
- tirim** : yaşam, geçim, hayat yolu
- tirkiş** : kervan, kabile
- tiwat** : luwice "güneş tanrısı" anlamına gelir.
- tiyaz** : palaca "güneş tanrısı" anlamına gelir.
- tobuk** : rasonyi'nin romanya'da kullanıldığını saptadığı türk adlarından biri.
- todurga** : dodurga.
- toga** : 1. doğa, tabiat, hilkat, yaratılış, huy 2. kalın, katı, yoğun, doymuş 3. usul, yordam, teamül
- togan han** : ilig han'ın kardeşidir. isim olarak da kullanılır.
- togan timur** : isim olarak da kullanılır. çin'de hüküm süren ve kubilay han'ın soyundan gelen son hükümdarın adıdır.
- togan** : toğan, doğan
- togay** : 1. toga 2. dolunay 3. koruluk, küçük orman 4. tok-ay

togay, sarı ve bağış oymağı dip dedelerinden

toğu : 1. doğu, doğuş 2. vuruş, darbe

toğaç : (tokaç) topuz, çamaşır yıkarken kullanılan tahta topuz

toğan : 1. doğan, doğan kuşu 2. canlı, doğmuş olan, yaşayan

toğar : doğar

toğay : (togay, tokay)

toğma : 1. dokuma, dokumadan yapılan giysi 2. yerli, yerli halktan olan kişi

toğmuş: doğmuş, ortaya çıkmış, canlı, yaşayan

toğrul: 1. tuğrul 2. doğrulmak, ayağa kalkmak

toğrulça: doğan kuşu, doğan yavrusu

toğsik: doğuş, doğum, ortaya çıkış

toğul: 1. doğulu, doğudan 2. doğum, doğuş, ortaya çıkış

toğulga: tolga, tulga, savaş başlığı, miğfer

tohar : çinliler'in yüeçi adıyla söz ettiği, bir hint avrupa dili (fakat iranî değil) konuşan kavim. m.ö.2. yüzyılda çin'in kuzeybatı havalisinden batıya yani amu derya bölgesine taşınmışlardır. arap fars kaynakları, kuzey afganistan'daki talakan, kunduz ve balh civarındaki bu yeni iskân sahalarının amu derya'nın güneyinde bulunan kısmını toharistan diye adlandırırlar.

toharistan : bkz tohar.

tok: 1. irilik, katılık, dayanıklılık, yoğunluk 2. vuruş, darbe, döğüş, savaş 3. yol, yöntem, yordam

toka: 1. tok, sert, katı 2. usul, yol, yordam, teamül 3. döğüş, vuruş, vuruşma, 4. huy, hilkat, yaratılış

tokaç: (togaç) topuz, çamaşır topuzu

tokalig: tokluk, katılık, sertlik

tokay: 1. dolunay 2. dere kenarlarında yetişen bir çiçek, çalı

toklu: 1. yol, yordam, bilen, bilge 2. bir yaşını geçmiş kuzu 3. iri, dolgun, besili

tokmak: vurma, ezme, döğme aracı

tokol: kuma, ikinci hanım

tokta : dur, yaşa

tokta: 1. durma, yaşama, direnç, dayanıklılık 2. tedbir, tedbirlilik

toktak: tedbir, tedbirli, temkinli

toktamış : durmuş. yaşasın, yaşar, durak, duran

toktamış han :

toktamış: durucu, kalıcı, dirençli, dayanıklı, uzun ömürlü, dirayetli

toktar: dayanıklı, dirayetli, uzun ömürlü

toktaş : dinlenme, istirahat, konak

toktaş: tok-taş ..mola yeri, dinlenme bölgesi

toku: 1. doğu 2. döğüş, temas, savaş

tokum: 1. doğum, doğuş 2. yaşam, direnç, dayanıklılık

tokumak: 1. tokmak 2. tokum-ak

tokur: 1. gözü pek, cesur 2. dokur, dokumacı

tokurgak: dokuma aleti, dokuma tezgahı

tokuş : savaş

tokuş: 1. döğüş, savaş, vuruşma 2. doğuş, direnç, yaşam, dirayet

tokuz: 1. dokuz sayısı (..türklerin uğurlu ve kutlu saydıkları sayılardan) 2. sıkça ve kalınca dokunmuş bir kumaş

tokuzunç: dokuzuncu

tolaba : rasonyi'nin romanya'da saptadığı türk adlarından biri.

tolan: eşsiz, emsalsiz

tolay : tibet tavşanının özgün adı. isim olarak da kullanılır.

toldi: doldu, dolu, doluluk, bütünlük, olgunluk, irilik, bilgelik, erginlik

toldikorgan: anıt, lahit, abide

tolga: miğfer, çelik başlık

tolgan: 1. dolgun, iri, dolu 2. acı, üzüntü, inleme

tolgay: çevre, civar

tolmiş: dolmuş, dolu, olgun, bilge

tolu: 1. dolu, olgun, kamil, yetkin, usta 2. içki, içki kadehi, içki ile dolu kadeh 3. seçkin, güzide

toluk: 1. dolu, olgun, yetkin, bilge 2. tuluk, tulum

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

tolum: 1. silah, savaş aleti 2. olgun, dolgun

tolun : dolunay.

tolun : dolu, tam, bütün, eksiksiz, kusursuz, olgunlaşmış

toman : duman, sis

tombay : manda, camış

tomris : temür “zengin, yiğit, dövüşçü, hayat veren, nesil aktaran, bereket getiren

tomris : (tomris hatun) 1. demir ucu 2. demir sesi. 3. demirin özü, nüvesi.4. bereket, bolluk, uğur.

tona : giyimli, varlıklı, yakışıklı

tonat : donat, cömert, eli açık, aç doyuran – çıplak giydiren.

tonatmış: giydirmiş, hayır hasenette bulunmuş, cömert ve eli açık.

tong : güçlü, kahraman

tonga : kaplan, asya kaplanı.

tonka : 1. tunga , kaplan 2. iri, büyük, gösterişli

tonlu : giyimli, şık, zengin, varlıklı

tonsuz : yoksul

tonyukuk: (tanyu-kök, gök) sonsuzluk ve genişlik, bilgelik ve deneyimlilik.

toorçuk : kozalak

top : yığın, topluluk, bütünlük, erk

topaç : 1. top gibi, toparlak, dolgun 2. ibrik 3. sepet, sele

topak : topluca, toplanmış, yığın

toprak : yer, yurt, arazi

topurgan: ayak basıldığında toz çıkaran, yumuşak toprak

topuz : toplanıp, kurutulmuş, katılaşmış, topluca ve katıca. silah, dövme ve ezme aracı

tor : 1. mevki, mertebe, şeref, şereflik 2. türeme, doğma, soy, gelişme, yayılma 3. ağ, tuzak 4. giysi 5. evlat, çocuk, nesil 6. zayıflık, incelik, hamlık

toraman : 1. fahri, onursal, şerefli 2. kaba, yetişmemiş, acemi 3. iri, dolgun, heybetli

toran : turan, duran, yaşayan, dirençli

- tordu** : durdu, duran
- torku** : ipekli kumaş
- torlak** : 1. eğitilmemiş at 2. çırak, acemi, ham
- tormiş** : durmuş, yaşayan, yaşar, yaşam
- tormu** : yaşam süresi, yaşam
- toru** : 1. duruş, yaşam 2. bolluk, bereket, fazlalık 3. doru, doru renk
- torug** : doruk, doru renk
- toruk** : 1. doruk, zirve 2. ince, zayıf, ham, olmamış
- torum** : 1. aygır, aygır yavrusu 2. kul, köle, muti, bağlı 3. deve yavrusu
- torum, turum** : bir yaşını geçmemiş deve yavrusuna verilen addır. isim olarak da kullanılır.
- torumtay** : torum (kurum) bir yaşını geçmemiş deve yavrusu ile tay'dan oluşmuş bulunan özel isim.
- torun** : 1. evladın, evladı 2. sevgili, biricik, çok sevilen 3. acemi, ham, yetişmek üzere olan 4. genç boğa
- torunlarından** 4. geyük han'ın yeğenlerinden
- tosun** : 1. genç boğa, 2. tos atan, tos vuran, azgın, azmış, saldırgan
- toy** : şölen. ilk zamanlarda cenaze yemeği, daha sonra tüm büyük kurullar, kimilerinde de kurultay için kullanılır.
- toy** : 1. şölen, yemekli eğlence, düğün dernek 2. em, ilaç, doyum, doyumluluk 3. ordu, ordu birliği 4. çamur bataklık 5. doğan türü bir avcı kuş 6. genç, gençlik, acemilik, çıraklık
- toyak** : 1. atlara giydirilen savaş zırhı 2. tırnak, at tırnağı
- toyan** : toy sahibi, toy veren kişi
- toyga** : 1. toy sahibi, toy veren kişi, 2. toylarda yapılan çorba, ayranlı çorba
- toygan** : 1. kurultay üyesi 2. bir kuş türü 3. genç, taze
- toygur** : tarla kuşu, çayır kuşu
- toygun** : devlet meclisi üyesi ile ak ve çakır doğan
- toygun** : 1. genç, taze, deneyimsiz 2. doymuş
- toygur** : doymuş, gözütok, olmuş, olgun
- toylak** : 1. toy yeri, toy yapılan yer 2. karargah, ordunun toplandığı yer.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- toyluk** : toy yeri, toy yapılan yer
- toymaduk**: 1. özlenen, özlemi duyulan 2. hırslı, doyumsuz
- toymagur**: iştahlı, obur
- toytimur**: ermiş, keramet sahibi, şaman büyüğü, kam, rahip
- tozun** : 1. tosun 2. düzen, uyumluluk
- tögi** : cömert , eli açık
- tögün** : çekici, yakışıklı
- tökmen** : çekici, yakışıklı
- tökü** : eli açık, cömert, müsrif
- töküş** : düşüş, savaş, vuruşma
- töleç** : ücret, yevmiye
- tölegen** : olgun, kamil, yetişkin
- tölek** : 1. ücret, yevmiye 2. sükunet, sakinlik
- tölis** : bölük, bölünmüş
- tölük** : tuluk, tulum
- tör** : 1. türemek, çoğalmak, yaratılış 2. makam, mevki, onur yeri, şerefli yer 3. usul, kural, teamül
- töre** : 1. düzen, gelenek, usul, teamül, geleneksel hukuk 2. türeyiş, yaşayış, çoğalma, yaratılış
- törelî** : töresi olan, töreye bağlı, geleneklerine bağlı
- töremen**: görgülü, töreye bağlı
- tören** : 1. töreye uygun yapılan, töre gereği yapılan, mersim 2. soylu, necip, seçkin
- törkin** : kök, menşe, dip, soy
- törü** : 1. yasa, devlet düzeni 2. türeyiş, yaratılış
- törüce** : töreye ve yasaya uygun
- törüçi** : töreye uygun
- törülüg** : töreye bağlılık, töre bilgisi, töre uygulaması
- törüm** : 1. türeyiş, yaratılış 2. töreye bağlılık

törümçü: töreye bağlı, soyuna bağlı

törün : 1. soylu, soyluluk 2. tören, merasim, ihtiram

törütgen: yaratıcı, yaratan, halik

töştük : düş, rüya

töz : kök, dip, temel, cevher, öz

tözlük : öz, esas, asıl, kök, köklü, özlü

tözün : soylu, temeli sağlam, köklü

tralles : aydın.

tribunus : halk temsilcisi.

tros : troya yurdunun temelini atandır. oğlu ilos kendi adını ilyon'a (troya) verir. (estin. laporte)

tudun : (tutun) 1. tutunma, bağlılık, sadakat 2. destek, güvence, tutunulacak nesne

tugan : 1. küçük ırmak, çay, akarsu 2. toğay

tugana : özel ok (içi oyulmuş, içinde evrak gizlenen ok)

tuğ : "bayrak" anlamına

tuğ : sancağın tepesine takılan at kuyruğu, kıldan yapılan flama, uğur ve kut işareti olarak kullanılır olmasına karşın, bundan daha çok

tuğançi : doğancı, doğan terbiyecisi, doğan eğitmeni, doğan yetiştiricisi

tuğcu : 1. tuğ taşıyan kişi, alemdar 2. isyancı, isyankar

tuğlu : tuğ sahibi, kutlu, uğurlu

tuğluk : tuğlu, tuğu olan, tuğ taşıyan

tuğma : 1. doğmuş, ortaya çıkan, boy gösteren 2. tuğ kaldıran, isyankar

tuğrul : 1. doğan kuşu, bir doğan türü 2. doğru, doğrulmuş, dik ayakta 3. türk mitolojisinde, adı geçen, yarı insan, yarı kuş.

tuğuç : tuğcu

tuhsi : bkz. duhs.

tula : 1. tolu, dolu, olgun 2. ayna

tulan : dolu, olgun, kamil

tulay : 1. talay, taluy, okyanus, deniz 2. ayna 3. dolu, dolgun, olgun

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

tulga	: (tolga değil) miğfer, çelik başlık
tulgar	: azim
tulgar	: 1. azim, kararlılık, inanç, güvenç 2. gösteriş, heybet, heybetlilik
tulgay	: tuga, tolga, miğfer
tuli	: 1. dolu, olgun, kamil 2. ayna
tulin	: 1. tolun, dolun, tam, eksiksiz, kusursuz 2. ayna 3. çene, çene kemiği
tulpar	: azim
tultag	: sakin, kendinden emin
tulu	: ayna
tulu	: 1. dolu, ergin, olgun 2. ayna
tuluk	: 1. dolu, olgun, bilge 2. yayık, çömlek
tulun	: kulakla ağız arasındaki kemik, geminin iki yanında bulunan parçalar
tulun	: 1. tolun, dolu 2. çene kemiği
tumaçi	: erkek kuzen, (amca, hala, dayı, teyze çocuğu)
tumağan	: 1. nilüfer çiçeği 2. duman, sis
tuman	: duman
tuman	: duman, sis
tumay	: sessiz, sâkin
tumay	: sessiz, sakin, kendi halinde
tumgan	: tuman, sis
tumrul	: dumrul, demir ucu
tuna	: ihtişamlı, görkemli
tuna	: (tona) varlıklı, zengin, gösterişli, ihtişamlı
tunay	: uzak
tunay	: evlatlık kız çocuğu
tunç	: bronz, bakır, kalay karışımı
tung	: nüfus sahibi, kudretli, muktedir

- tunga** : 1. kaplan, asya kaplanı 2. kudret, ihtişam, fevkaladelik
- tunga, tona** : baur cinsinden bir hayvan. filleri öldürebilecek kadar yırtıcı bir cins kaplandır. yiğit, kahraman, kuvvetli, şevketli
- tunguç** : çocuk, evlat, evlatlık
- tur** : 1. durmak, yaşam, canlılık 2. irade, istek, yargı
- tura** : kale, ev, siper, deriden ve ipten örülen kamçı, (teslim sırasında) "oldu" anlamına da gelir. sibirya ve torba, yem torbası
- tura** : 1. dura, durak, ev, mekan 2. deriden örülen kamçı 3. sibirya bölgesinin eski adı
- turaax** : sahalar'da "karga"
- turak** : (direk)
- turak** : 1. durulan yer, yaşanılan yer, mekan 2. yaşam, ömür
- turakina** : ögedey han'ın hatununun adıdır. isim olarak da kullanılır.
- tural** : durma, yaşama, ömür
- turamun**: 1. evcil, evcimen 2. onurlu, onuruna düşkün
- turan** : duran, yaşayan
- turan** : iran ana tarihinin epik ve mitik versiyonunda iran'ın kadim düşmanıdır. eski kaynaklarımız buranın coğrafi konumunu tam manasıyla göstermez. sonraki dönemlerde ise bu isim açıkça göçebelerin amu derya ötesindeki ülkesine işaret eder. göktürk çağında iranlılar turan adını benzer bir söyleyişle, fakat tamamen başka orijinli göktürk adıyla ilişkilendirir. part ve sâsâni çağında turan'ın başkenti, sir derya kıyısındaki kang şehri idi. bu açık bir biçimde, iranlılar'ın nazarında turan'ın çok erken bir devirde step göçebelerinin ülkesi ile aynı olduğunu gösterir. aynı adın iran tarihinin en erken devirlerinde güney afganistan'daki bir eyaleti, zira buraya da turan denilmektedir, işaret edip etmediği bir problemdir. türk kavimleri iran destanı ile tanıştıklarında, bizzat kendileri de kendilerini turan'ın kavmi olarak görmeye başlamışlar ve kendilerini gururla turan'ın kralı afrasyab'ın ahfadı saymışlardır. modern zamanlarda bilimsel olmayan turan akrabalığı düşüncesi siyasi amaçla tekrar canlanmıştır.
- tûran** : isim olarak da kullanılır. türkler'in oturduğu ülkeler anlamına gelir. firdevsî ve nizamî'de tûranlı beğlerden "misilsiz güzel" olarak söz edilir. eskiden beri iran'da "güzel" manasına "tûrandoht" (tûran kızı) adı vardır. hem kız hem erkek adıdır. kız adı iken tûrandoht gibi mecazî mana taşır, güzel demektir. türk musikîsinde yedi zamanlı, üç vuruşlu bir küçük usûldür.
- turan** : duran, yaşayan, ömür, ömürlü, yaşama direnci (çocukları sık ölen ailelerin, uzun ömür ve kalıcılık dileklerini içeren adlardan).
- turçak** : filiz, fidan
- turçik** : 1. durucu, kalıcı, uzun ömürlü 2. fidan

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- turdu** : durdu, sağ, salim, yaşar, yaşayan, kalıcı, ömürlü
- turgak** : bekçi, muhafız, koruyucu
- turgan** : duran, ömürlü
- turgay** : çayırkuşu, toygay, hüthüt
- turgay** : 1. tarla kuşu, serçe 2. türk-ay
- turgut** : belde, mesken, oturulacak yer anlamlarına da gelir.
- turgut** : (turağut) 1. ömürlü, durucu, uzun yaşamlı 2. belde, mekan mesken, yaşanılan yer
- turhan** : vergi ve yükümlülüklerden muaf, vergi vermeyen seçkin kimselerden olan soylu ve şerefli kimse
- turkak** : nöbetçi, bekçi
- turkay** : 1. turgay 2. türk-ay
- turku** : ateşli, harir, heyecanlı
- turkuaz** : rengi mavi ile (türk mavisini) özdeş olmuş bir süs taşı
- turmuş** : ömür, yaşam, uzun ömürlülük (çocukları sık ölen ailelerin kullandıkları adlardan)
- turna** : leylek türü, iri ve geniş kanatlı bir kuş
- tursun** : dursun, durdu, duran, durmuş vb. yaşam, ömür, uzun ömür
- turşak** : filiz, sürgün
- turu** : 1. duru, saf, arık 2. duran, yaşayan, ömürlü 3. durgun, sakin
- turum** : 1. yaşam, ömür 2. sükunet, durgunluk
- turumtay** : isim
- turumtay** : 1. turum-tay 2. doğan türü, avcı bir kuş
- turuşkan** : dayanıklı, metanetli, dirençli, uzun ömürlü
- turut** : 1. yer, yurt, durulan, yaşanılan yer 2. ömür, yaşam
- tusit** : göğün ötesi
- tuskan** : akraba, yakın, hısım
- tuşgöl** : işaret, iz, nişan
- tut** : 1. yakalayış, kavrayış, saklayış 2. vuruşma, vuruş, yenme, ezme, koparma 3. ordu, ordugah 4. kılıç ve benzeri silahların üzerindeki kir, pas

- tuta** : bahşış, armağan
- tutaç** : komşu, yakın, dost
- tutaçi** : komşu, yakın
- tutak** : 1. silah kabzası 2. saldırı, hücum, taarruz 3. evlatlık
- tutam** : demet, buket, deste
- tutan** : elinde bulunduran, yönetimi altında bulunduran
- tutankağan**: (tutun kağan) tutan-kağan
- tutar** : tutucu, hükmedici
- tutaş** : 1. küçük hanım, evin en küçük kızı 2. bekar, bakire kız 3. komşu
- tutgak** : 1. inilti, inleyiş, hüznün 2. geceleri keşfe çıkan savaş birliği
- tutgan** : tutucu, fanatik
- tutguç** : kahvaltı, kuşluk vakti yenen yemek
- tutguk** : esir, hapis, tutsak
- tutgun** : tutsak, esir, hapis, tutulu, tutulmuş, bağlanmış
- tutku** : kapama, ele geçirme, bağlama, bağlanma
- tutnak** : destek, arka
- tutnuk** : tutunulacak nesne, dayak, arka, destek
- tutsu** : 1. vasiyet, öğüt, nasihat 2. bağımlılık
- tutsuk** : öğüt, nasihat, vasiyet
- tutu** : esir, tutsak, rehine 2. çekici, cazip, güzel 3. tutuş, savaş, döğüş. 4. ağırbaşlı, mahçup, utangaç 5. yiğit, batur, döğüşçü 6. bakan, nazır, vali
- tutu** : esir, tutsak, rehine 2. çekici, cazip, güzel 3. tutuş, savaş, döğüş
- tutu** : esir, tutsak, rehine 2. çekici, cazip, güzel 3. tutuş, savaş, döğüş
- tutu** : esir, tutsak, rehine 2. çekici, cazip, güzel 3. tutuş, savaş, döğüş
- tutuk** : 1. döğüş, savaş, savaşçı 2. devlet görevlisi, devlete bağlı 3. evlatlık 4. büyü, sihir
- tutuq** : 5. tutsak, esir, tutulmuş, rehin
- tutun** : tutunulacak nesne, destek, arka, güvence
- tutunç** : 1. evlat, oğul, uşak 2. tutunulacak nesne, güvence

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

tutungu	: öğüt, nasihat, vasiyet
tuturgan:	öğüt, nasihat, vasiyet
tuturgu	: öğüt, nasihat, akılda tutulan
tutuş	: 1. dövüş, savaş 2. zapt etmek, egemenlik kurmak 3. bağlılık, sadakat 4. orduyu ve devleti düzene sokmak
tutuşuk	: demet, çiçek demeti, buket
tuu₁₀	: balık ağı”
tuyak	: 1. dayak, destek, değnek 2. duyan, işiten, işitici, dikkatli, uyanık
tuyan	: duyan, işiten
tuygu	: duygu, his duyumu
tuygun	: doğan türü bir avcı kuş
tuyna	: türkçe'dir. “aslén yoldaki adam” (budist bahşısı) manasına gelen çince tao.jen kelimesinden gelmiştir. (gumilev)
tuyuk	: dayak, destek, arka
tuyun	: saygın, muteber
tuzacı	: sevgili, aşık, maşuka
tuzak	: sevgili, sevgili için söylenen söz
tuzgu	: yemek, yoldan geçenlere verilen yemek
tuzgun	: armağan, sunu, bahşış
tübe	: 1. tepe, yüksek yer 2. siper, sütne
tübek	: tübe, tepe
tügün	: 1. düğün, bağlılık 2. bahşış, hediye
tügüz	: düz, tam, eksiksiz, mükemmel
tükel	: tamamen, büsbütün
tükel	: 1. tüy, saç, kıl 2. dik, dikili
tükün	: 1. düğün, dernek, toplantı 2. bahşış, armağan
tülay	: (tulay, talay)
tülek	: 1. zeki, kurnaz, fettan 2. tüylü, kıllı

- tülgü** : karga (hakaslar'da isim olarak kullanılır.)
- tülgü** : alaca, renkli bir karga türü
- tülin** : 1. ayna 2. ayın çevresindeki ışık halesi
- tülü** : 1. rica, yakarış 2. düş, rüya
- tülüş** : ücret, değer, emeğin karşılığı alınan karşılık
- tümen** : on bin kişi, pek çok, fırka.
- tümen** : 1. duman, duman, sis 2. on bin sayısının askeri terminolojideki kullanılışı
- tümülüs** : bir mezar - mezar odası ile onun üzerinde oluşturulan yığma tepe. (g. bean)
- tüneri veya batı**: batı
- tüng** : 1. gece, gece karanlığı 2. olağanüstülük, fevkaladelik
- tünnük** : sahalar'da "pencere"
- tür** : soy, kök, orjin, çeşit, kan, damar, doğuş, yaratılış, oluş
- türe** : (töre değil.) âdet, usul, kaide, örf, gelenek, kanun, âyin, hukuk
- türe** : 1. töre 2. tigin, prens, şehzade
- türel** : türeli, töreye bağlı, töresel, hukuk, hukuki, hukuka uygun
- türelî** : türe sahibi, töreye bağlı, hukuka bağlı
- türemen**: töreye bağlı, töreye göre yaşayan
- türener** : töreye bağlı, töre sahibi
- türetgen**: yaratıcı, mucit, üretgen
- türgiş** : uygurların bir kolu olan türk boyu
- türk** : bu kutlu ad, birçok anlamları içinde barındırır. türeyiş, doğuş, güç, erk, soy, döl, çoğalma, düzen vb. (birçok dilbilimci, değişik anlatımlar yapıyormuş gibi görünseler de aslında tek bir şey vardır ortada. o da türeli, töreye bağlı, töreye göre olmuş, töre ile özdeş, iyilik, güzellik, doğruluk ve düzenlilik içinde yaşayan, bunun için gerektiğinde, mayasından gelen güç ve erkini kullanan kişi ya da kişiler topluluğu, anlamlarını net bir biçimde içinde barındırıyor olması..)
- türkçülük** düşüncesini, sosyolojik boyutlarıyla ele alıp, değerlendiren, ünlü
- türkmen stepi** : hazar denizi'nin güneydoğu kıyı bölgesi ve amu derya arasında, eski türkmen sovyet cumhuriyeti topraklarındaki otla kaplı ve yarı bozkır düzlük. m.ö.3 yüzyıldan önce iranî göçebe boyların, özellikle dahalar'ın yerleşim yerleri burada bulunuyordu. m.s. 350'den sonra hiung nu (hun) boyları türkmen stepine ulaşmışlar ve oradaki iranî boyları aralarında eritmişlerdir. kaynaklarımızın

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

chionita ve efallit adıyla da söz ettiği ve boy adları çok olan akhun boy grubu da burada teşekkül etmiştir.

türkü : türk dilinde söylenen, melodi

türü : dürülmüş, derli, toplu, düzenli

türüng : aktif, faal, çalışkan

tüş : düş, rüya

tüştemiz: түş-temiz

tütsü : güzel kokulu ot yakarak ortaya çıkarılan koku

tütsük : 1. tütsü, tüten koku 2. öfkeli, kinci, ölç alıcı

tütük : 1. güzel ve etkileyici koku, duman, tütme kokusu 2. düdük, savaşlarda ve savaş talimlerin. de komut vermek için kullanılan düdük

tüün : sahalar'da "gece"

tüz : düz, düzen, kök, esas, kural, bütünlük, doğruluk, uyum, uyumluluk

tüze : 1. düz, doğru, düzen, kural, uyum, ahenk 2. idare, yönetim 3. ulus, topluluk, halk 4. uyum, uyumluluk, barış, uzlaş 5. kusursuzluk

tüzen : düzen, uyum, kurallar bütünü

tüzli : uyumlu, uygun, düzenli, idareci

tüzlüg : uyum, ahenk, geçim

tüzük : (düzük) 1. düzen, düzülü, sıralı, düzenleme, düzenlenmiş, düzenli, 2. özel durumlara göre biçimlenmiş kurallar bütünü

tüzül : 1. düzülü, sıralı, muntazam, disiplinli, hiyerarşik 2. anlaşmış, anlaşmalı

tüzüm : düzgünlük, sıra, dizgi

tüzün silik : түzün (soylu, asil, necip, bütün), silik (bakire) anlamlarına

tüzün : 1. düzen, kural, teamül, gidişat 2. öz, kök, soy, soylu, seçkin, egemen 3. uysal, yumuşak huylu ve davranışlı

tüzün, tözün : soylu, necip, asil, tekmil, kâmil, hakiki demektir. isim olarak da kullanılır.

tyrus : tir.

ubut : ar, edep, tevazu, alçak gönüllülük

uc : uç, sınır

ucud : yeryüzü, dünya

- ucun** : uçta, sınırdaki, kenarda, uçbeyi
- uç** : 1. son, bitim, sınır, kıyı 2. aşırılık, ekstrem 3. herhangi bir nesnenin sivri kısmı
- uç** : 4. ordu kanadı, kol, cenah
- uçta** : 1. koruma, himaye, arka 2. uç, sınır, limit 3. kendini aşmış, yüksek, ulu
- uçar** : 1. haber, havadis 2. kanıt, delil 3. göğe yakın, tanrıya yakın, dindar 4. uçarı, vurdumduymaz
- uçgun** : 1. kam, baksı, kendinden geçmiş, tıransa girmiş 2. kıvılcım, şerere
- uçkan** : uçan, uçucu
- uçkun** : uçuk, kendinden geçmiş, ateşli, heyecanlı
- uçsüz** : sınırsız, geniş, büyük, alabildiğine..
- uçuk** : uçmuş, kendinden geçen, mest olan kam, baksı
- uçumak** : uçmak, cennet
- uçur** : 1. devir, dönem 2. mürşid, şeyh
- uçuran** : mürşid, şeyh, kam
- uçurum** : son, uzak, uzak nokta, uçulan, uzaklaşılacak, yüksek ve derin dağ yamacı, yar
- uçuz** : uç-uz 1. alçak gönüllü 2. basit, kolay
- ud** : (ut) 1. arka, geri, ardından gitme, takip 2. karşılaşma, çatışma, yenme, utku 3. uyuma, uyku
- udar** : 1. takipçi, peşini bırakmayan, kovalayan 2. yener, galip gelir
- udu** : uyku
- uduk** : uyanık, diri
- udum** : ard arka, arkası sıra
- udun** : 1. hüner, beceri 2. sönmüş, sönmük
- uduz** : 1. mürşit, yol gösteren, ardından gidilen 2. yollayan, sevk eden
- ugan** : kaadir, yaratan ve hükmeden, ali, yüksek, kudretli
- ugan, ogan** : kadir, i mutlak, tanrı, çalap, huda
- ugin** : fikir, düşünce
- ugiş** : zeka, üretkenlik

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

uguz	: kutlu, mübarek
uğrak	: 1. başvuru kişi, bilge ve deneyimli kişi 2. savaşa giderken, askerlerin, aile ya da eşyalarını topluca bıraktıkları yer 3. uğranılan yer
uğraş	: 1. düşünce, tasarı, iş, çaba, meslek 2. mücadele, savaşımlar, savaş, karşılaşma, karşı karşıya gelme
uğraşı	: meslek, iş, çaba, savaşımlar, geçim
uğruk	: savaşa giderken, askerlerin eşyalarını bıraktıkları yer
uğrun	: yan bakış, gizlice bakış
uğur	: 1. baht, talih, iyilik, güzellik, kut, bolluk, bereket 2. süre, zaman
uğural	: uğurlu, kutlu, bahtlı açık
uğurlu	: kutlu, bereketli, talihli
uğuş	: akraba, hısımlar, kan bağıyla birbirine bağlı kişilerden her biri
ukuş	: zeka, akıl, yetenek
ul	: 1. temel, esas, kök, oluş, oluşum, doğuş 2. işaret, nişan, iz
ula	: temel, esas, esaslı
ulaç	: 1. ulaştırıcı, bağlayan, bağlayıcı 2. isabet 3. takım, ekip, müfreze
ulaçlı	: ulaştırıcı, ulak
ulağ	: 1. soy, nesil 2. maiyet, bütünlük 3. ulak, haberci 4. bağ, zincir
ulak	: iki veya daha fazla dağın birbirine kavuştuğu yerlere
ulak	: 1. ulaştırıcı, ulaştırıcı, haberci, bağlantı sahibi
ulakçı	: haberci, ulaştırıcı, bağlayan, bağlantı
ulam	: takım, bölük, bir ilgi ve benzerlik olan şeyler topluluğu, kategori
ulam	: 1. eklenmiş, katılmış, takım, müfreze 2. dizi, dizili, bağlı, dizgi 3. yetenek, yetenekli
ulan	: 1. bağlayan, bağlayıcı, birleştirici, etkileyici 2. ulu, ululanmış, saygıdeğer, söz dinleten. 3. taze, tazelik, gençlik, genç, civan
ulan	: 1. bağlayan, bağlayıcı, birleştirici, etkileyici 2. ulu, ululanmış, saygıdeğer, söz dinleten
ulanbay:	ulan-bay
ulandi	: ululandı, kutsandı, kutlu

- ulanmış** : ulu, kutsal, mübarek, saygıdeğer
- ular** : erkek keklik
- ular** : 1. bağlayan, birleştiren, birleştirici 2. erkek keklik
- ulaş** : 1. ululuk, ululaşma, yücelik 2. oluş, temel, kök, soy, soyluluk 3. yetişme, kavuşma
- ulaşhan** : ulaş-han
- ulaşlu** : 1. amaçlı, idealist, ne istediğini bilen 2. ulaşıcı, bağlayıcı, birleştirici . 3. kentli, zengin, varlıklı
- ulaşlu** : 1. amaçlı, idealist, ne istediğini bilen 2. ulaşıcı, bağlayıcı, birleştirici
- ulat** : bağlayıcı, birleştirici
- ulca** : 1. ezeli, eskiden beri var olan 2. pay, ganimet, savaş ganimeti
- ulcan** : oğul can
- ulcaş** : 1. tazim, ululama, büyükleme 2. bölüşüm, paylaşım, ganimet
- uliç** : yavru, yaren, sevilen ve korunan
- uliçim** : yavru, yavrucak
- ulig** : uluma, yakınma, sızlanma
- uliş** : uluyuş, kurt gibi ulayış
- ulu** : (ulug, uluğ) yüce, yüksek, mübarek
- uluca** : 1. ululuğa yakın, saygıdeğer, hürmetli 2. üst düzey yönetici, erk sahibi
- uluç** : 1. temel, esas, oluş, ulaş 2. bağ, bağlantı, ilişki 3. uluyuş, uluma
- ulula** : yücelt, yükselt, mübarek kıl
- ululuk, büyüklük, sonsuzluk** 2. gelecek, ikbal 3. seçkin, güzide
- ulum** : debdebe, şaşa, gösteriş
- ulun** : (ulan, ilun) ulu, ululanmış
- ulunyege**: ulun-yeke sözü dinlenen, saygı duyulan, bilgi ve deneyimine başvuruhanım
- ulurak** : ulu, kebir, en büyük
- ulus** : türkçe moğolca'dır. "millet" ama öncelikle "ülke, toprak" anlamına gelir. ayrıca bazı cengiz han hanlıkları için de kullanılmıştır.
- ulus** : 1. ul (temel, kök, esas) dan...ul-uz 2. ülüş, bölüm, kesim, topluluk...dan boy, halk, millet, budun (uygurlarda) 3. sürü, geniş, büyük sürü (moğollarda) 4. aynı merkeze,

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

ya da devlete bağlı, yurttaş topluluğu (türkiye'de) 5. türkçe'yi, sonradan öğrenerek, türklerin arasına karışmış, zamanla türkleşmiş, halk, ya da kişi (göktürklerde)

uluş	: pay, bölüm
umak	: irk, soy, kemik
uman	: umutlu, bekleyen
umanç	: 1. umutluluk 2. intizar
umar	: umutlu
umay	: şefkatin ve çocukların koruyucu ruhudur.
umay	: koruyucu, şefkatli, iyiliksever
umdi	: arzu, beklenti
umdu	: ümit, ümitli
umuca	: umutlu bekleyiş
umuç	: rica, yakarış, beklenti
umug	: 1. ümit, destek, dayanak 2. sığınma, iltica
umunç	: rica, beklenti
umur	: umar, ümitli
umuş	: beklenti
umut	: umuş, ümit, beklenti
unat	: doğru, yerinde, uygun, olgun, yeterli
ungan	: (ungan) 1. bağlı, bağımlı 2. bahtiyar, doğru yolda olan
uot	: sahalar'da "ateş"
ur	: 1. uğur, baht, mutluluk 2. vur, vurmak, darbe
uragut	: dişi, üretken, tohum, tohumluk
urak	: orak, doğrayıcı, biçici
ural	: 1. vur 2. or. al
uran	: 1. savaş narası, nara 2. vuran, vurma eyleminde bulunan, döven 3. parola
uras	: 1. kut, baht, mutluluk 2. ateş bakışlı
uraz	: kut

- uraz** : uras, kut, baht
- urazli** : mutlu, bahtiyar
- urpak** : (urpağ) 1. evlat, uşak 2. kibar, nazik
- uruk** : 1. boy, ok, ulus 2. vuruk, vurgun
- urul** : 1. tür, cins 2. örs
- urulu** : cins, soylu
- urum** : 1. şeref, onur, haysiyet 2. meleke, beceri, yatkınlık
- urun** : 1. orun, şeref, itibar 2. miktar, adet
- urunça** : 1. şerefli, onurlu 2. emanet, rehin
- urungu** : 1. şeref, onur, haysiyet, onurlu davranış 2. eğitim ve talim kılıcı
- urungu, urungut** : savaşçı, muharip
- urus** : 1. orus, uras, uraz) 2. uruş, kırış, savaş
- uruş** : vuruş, döğüş, kırış, savaş
- uruşkan** : savaşçı, cengaver
- urut** : 1. aşama, merhale 2. amaç, maksat, hedef
- uruz** : 1. uraz, uras 2. vuruş, döğüş
- us** : öz, töz, yeti, anlayış gücü, akıl, zeka, uzluk
- usan** : uslu, akıllı, usta, uzman
- usbol** : us-bol ..dahi, üstün zekalı
- uslu** : akıllı, uzman, üstad
- uslum** : becerikli, mahir
- usluy** : deneyimli, tecrübeli
- usuk** : uslu, akıllı, zeki
- usun** : 1. uzun, uzman, derin, engin, deneyimli 2. gerçek, sahih
- usunuzluğ**: usun-uzluk
- uşak** : çocuk, genç, taze, ufaklık, (..uş kökünden, dağılma, parçalanma, ufalanma, (hizmetçi, müstahden..)
- uta** : 1. tedavi, onarım, tamir, iyileştirme 2. zafer, galibiyet

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- utaci** : doktor, eczacı, iyileştirici
- utaman** : 1. utkan, galip, muzaffer 2. eczacı, doktor 3. edeoli, mahçup, sıkılğan
- utan** : 1. galip, muzaffer 2. utanma, ar, mahçubiyet
- utangan**: utangaç, mahçup, kendi kendini sıkan
- utar** : 1. yener, utkan, galip 2. iyileştirici 3. kovalayan, takip eden
- utaş** : 1. yardım, imdat 2. galibiyet, zafer, utku 3. takip, kovalamaca
- utguçu** : galip, muzaffer
- utku** : zafer, galibiyet, yenme, üstün gelme, güçlüklerden sonra ulaşılan mutlu son
- utlu** : 1. galip, muzaffer 2. sıkılğan, mahçup
- uttu** : dokuma tanrıçası.
- utuglu** : galip, muzaffer
- utuş** : yenme, galibiyet, zafer
- utuyar uu** : sahalar'da "uyku"
- uvut** : utanma duygusu, edep, ar
- uyan** : 1. dikkat, itina, dikkatlilik, tedbir 2. iman, inanç
- uyanık** : dikkatli, tedbirli
- uyar** : uyumlu, uygun
- uyav** : uyanık, fatin, ferasetli
- uydaçi** : mürşid, yol gösteren, öğretmen
- uygan** : 1. uyumlu, geçimli, uysal 2. bağlı, tabi, muti
- uyganbay**: uygan-bay
- uyganbek**: uygan-bek
- uygar** : (uygur) çağdaş, uyumlu, uygun, uyarlı, medeni
- uygu** : ahenk, uyum
- uygul** : uyumlu
- uygun** : 1. yakışıklı, güzel, elverişli 2. geçimli, dirlikçi, imtizaçlı
- uygur** : akraba, müttefik

uygur	: (uygar) . t...türk boyları içinde, bu günkü anlamda bir kentleşmeye ilk başlayan türk boyu. kağıdı, akapunkturu, matbaayı, tekstil sanayiini ve daha birçok buluşu gerçekleştiren türk boyu
uygut	: uyumlu, ahenkli, uygar
uylaş	: 1. uyum, geçim, dirlik, düzen 2. fikir, düşünce, tefekkür
uylaşi	: uyum, geçim, barış
uysal	: uyumlu, efendi, yumuşak başlı, halim, selim
uytun	: kutlu, mübarek
uytun	: kutlu, mübarek
uyum	: uygunluk, denklik, ahenk, armoni
uz	: us, öz, erk, yetme, beceri, başarı, açılma, uzama, genişleme, açılım, yayılım
uza	: 1. uzay, genişlik, uzunluk, yaygınlık 2. eski, eskiye dayalı, kadim, mazi 3. geçiş, geçit
uzak	. 1. uzman, usta, sanatkar 2. güçlü, egemen, başarılı
uzam	: uzlanmış, ustalaşmış, usta
uzan	: uzman, usta, akıllı, bilgili, sanatçı, pir
uzay	: feza, gök boşluğu, uzamış, genişlemiş, geniş
uzdu	: ezeli, çok eski, kadim
uzel	: uz-el usta, maharetli, becerikli, sanat erbabı
uzelli	: usta, maharetli, elinden iş gelen
uzluk	: ihtisas, uzmanlık
uzma	: kalifiye, uzman, pir
uzman	: usta, pir, otorite
uzug	: uyanık, dikkatli, müteyakkız
uzun	: (usun) 1. uzman, pir, becerikli, iş bitirici 2. yaygın, geniş 3. kalıcı, daimi
üç	: üç sayısı. (türklerin, dokuz, kırk gibi, uğurlu saydığı sayılardan)
üge	: (üyge) ünlü, meşhur
ügit	: öğüt, nasihat, propaganda, ajitasyon
ügdül	: bahşiş, ihsan

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- ükelge** : armağan, bahşiş
- ülegü** : bölüm, kısım, pay
- üleşme, bölüşme, pay, pay ortaklığı**
- üleşür** : bölüşüm, paylaşım, paylaşımcı
- ülgen** : büyük ve ulu
- ülgen** : 1. ulu, kebir 2. iri, büyük, heybetli, geniş türk mitolojisinde iyilik tanrısı)
- ülgi** : örnek, numune
- ülgüdür** : örnek, numune
- ülgüt** : örnek, numune
- ülke** : bölüm, parça, toprak, diyar, memleket, vatan, yurt
- ülkem** : ülke, memleket sevgisi
- ülker** : yedi yıldızdan meydana gelen ve hususi bir şekli olan yıldız kümesidir. süreyya, pervin anlamlarına da gelir. isim olarak da kullanılır.
- ülker çeriğ:** savaş hilesi, savaş taktiği
- ülker** : 1. yıldızlar topluluğu, yıldız kümesi 2. yedi kardeşler de denen bir yıldız grubu 3. kadife, peşgir, gibi dokumaların üzerindeki, ince tüy, hav
- ülkü** : 1. ideal, hedef, olacağına inanılan..”olan, değil, olması gereken..” 2. prensip, adet, düstur
- ülkücü** : ülkü sahibi, olması gerekeni düşünen
- ülküdaş** : aynı ülküyü benimseyen ve aynı ülküyü paylaşan kimse
- ülküm** : ülkü sevgisi
- üller etin oğlu buura doxsun**¹⁰ : “kötü ruhun adı”dır. (saha halk edebiyatı)
- ülüglü** : taliqli, kısmetli, bahtı açık
- ülüş** : 1. bölüş, bölüm, bölünen, pay 2. konuk payı, komşu payı, ailenin ihtiyaçları dışında, konuk komşu için ayrılan ve saklanan pay
- ümit** : umut (türkçeden farsçaya geçen bir sözcük)
- ün** : 1. ses, seda 2. şöhret, nam
- ünal** : 1. ün-al 2. inal (han soyundan gelen, soylu ve imtiyazlı bey)
- ündev** : namli, meşhur

- ünlü** : 1. meşhur, namlı, tanınmış 2. gür sesli, sesini duyuran
- üregir** : bolluk, bereket, üretkenlik
- ürek** : yürek, kalp
- üreklü** : cesur, yiğit
- ürgan** : kıvılcım, şerare
- ürgüç** : körük, demirci körüğü
- ürk** : dehşet, korku, çekince
- ürkmez** : cesur, korkusuz
- ürküt** : ürkütücü, dehşet verici
- ürük** : süregen, daimi
- ürün** : döl, verim, ekin, üremiş, üretilmiş olan
- üründük**: verimli, seçkin, güzide
- üründül** : seçkin, güzide
- ürüng** : 1. maneviyat, manevi güç, 2. temiz, pak, pakize
- ürüngay**: ürüng-ay
- üste** : galip, faik
- üstek** : üstün, galip, faik
- üstün** : üstte olan, galip, faik, muzaffer
- üstüngü**: üstün gelme, üste çıkma, mertebe atlama, derece
- ütebay** : üte-bay (ötebay)
- ütgür** : hızlı, seri, çabuk
- üyen** : 1. ilkeli, özüne bağlı 2. iyilik sever, temiz yürekli
- üyge** : iyi, yararlı, zararsız
- üygebige**: üygen-bike
- üygen** : iyilik dolu, temiz kalpli
- üygenarik**: üygen-arık
- üygenbegüm**: üygen-begüm

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- üzbe** : üzgün, kızgın, dargın, darlanmış, mahzun, sıkıntılı
- üzlünçüğü**: olağanüstü, fevkalade
- üzüt** : can, ruh, öz, tin
- varak** : menzil, varılacak yer
- varan** : 1. varlıklı, zengin 2. sonuca ulaşan, eren
- vargi** : 1. varılan yer, sonuç 2. mal, mülk
- varim** : 1. servet, mal, mülk 2. evlilik çağına gelmiş kız
- varımlu** : evlilik çağına girmiş kız
- variş** : menzil, varılacak yer
- varişli** : menzil
- varlig** : (varlık) 1. mevcudiyet, var olma hali 2. varlık, servet, zenginlik, bütünlük 3. evren, kainat
- varoğul** : var-oğul
- verdi han**: verdi-han
- verdi** : cömert, eli açık, bağışlayıcı, ihsanda bulunan
- vergi** : (bergi, birgü) 1. huy, tabiat, yaratılış, aitlik, özellik 2. haraç, nusum, verilen, ödenen nesne
- verim** : veriş, verme, bolluk, bereket
- vurgun** : 1. vurulmuş, aşık 2. baskın, ırgalama, yağmalama
- vuruş** : savaş, dögüş, kırış
- yaba** : (yapa, yapu) 1. yapı, oluşum 2. alet, edevat
- yabagu** : yabgu, genel vali
- yabalak** : (yablak) dayanıklı, metin, mütehammil
- yaban** : 1. yabancı, yabani, vahşi 2. yapan, yapıcı
- yabasu** : yaba-su
- yabay** : yapay, yapan, yapıcı, yapılmış
- yabgu** : hakan vekili
- yabgu** : hakan yardımcısı.

- yabgu** : 1. üst düzey yönetici, genel vali 2. merkeze bağlı, özerk, bölge yöneticisi
- yabir** : 1. yapıcı, pozitif kişilikli, aktif, çalışkan 2. güreşçi, döğüşçü
- yabit** : yapı, yapıt, eser, mamulat
- yablak han:** (yabalak han) yablak-han
- yad** : yabancı, el, değişik, farklı
- yada** : 1. yabancı, yabancılık 2. büyü, sihir, büyü yapmada kullanılan bir taş
- yadu** : yadçı, yad edici
- yağla** : talan, yağma
- yağadur:** yağış, yağmur, bolluk, bereket
- yağan** : (yagan, yakan) 1. ucu ateşli ok 2. yağmur 3. gökten inen nur 4. yakın, yar, canan
- yağdibasan:** yağdı-basan düşmana baskın yapan, düşmanı yok eden
- yağısavan:** yağı-savan düşmanı püskürten, düşmanı kovan, kovalayan
- yağisiyan:** yağı-sıyan (defeden, kovan)
- yağış** : (yakız yavuz) kara, yanarak kararmış, karaya çalan cesur, gözüpek, şiddetli, yaman, yiğit
- yağlakar:** (yaylakar) yayla-kar
- yağma** : ganimet, ganimet paylaşımı, bolluk
- yağmış** : yağmakdan
- yağmur** : yağmur yağışı
- yağmurca:** 1. sessiz ve kısa süren yağmur 2. bir geyik türü
- yağmurçak:** (yağmurca)
- yağrik** : yakarış, dilek, niyaz
- yağrikçi** : 1. yakarıcı, duacı 2. faydalı, yararlı, işe yarayan
- yağuk** : (yavuk) sevilen, yakınlık duyulan, gönül yakınlığı
- yaka** : 1. sınır, sınır bölgesi 2. kıyı, sahil
- yakacik** : dağ eteği
- yakak** : ucu ateşli ok
- yakan** : 1. yakıcı, yok edici 2. yağan

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

yakarca: yakan, sıcaklığı artıran

yakari : dua, temenni, yakarış, dilek

yaki : 1. ilaç, em 2. yakıcı, yakan

yakit : yakılan, enerji, ısı kaynağı

yakşı : yakışıklı, güzel, çekici, yakıcı, uygun, yakışan, doğru, iyi

yakşilik : iyilik, güzellik, uygunluk

yaktu : ışık, meşale, aydınlık

yakura : yakın, yakınlık duygusu

yakuşuk: yakışıklı, güzel, uygun, uyumlu

yakut : yakıt, enerji, yakılan

yalabuk : parlak, parlayan, ışık saçan

yalap : parlak, ışıltı, ışık saçan

yalav : alev, yalaz

yalavaç : (yalvaç)

yalaz : 1. yalın, çıplak, aleni 2. yalın, parlak, ışıklı, alev

yalçın : dik, sarp, yukarıda, ulaşılmaz

yaldır : 1. parlak, parlayan 2. yıldır, yıldırان, caydırıcı, ürkütücü

yaldıran : 1. yıldırıcı, caydırıcı, ürkütücü 2. parlak, parlaklık veren

yaldırım : yıldırım

yaldiz : yıldız, ışık saçan parlaklık, parlayan, ışıyan

yaldruk : (yaldırık) parlak, parlatılmış

yalduz : yıldız demektir.

yalgım, yalgın : serap, alev

yalgın : serap, yanıltıcı, görüntü

yalım : 1. ateş, kıvılcım 2. kılıcın keskin tarafı, ince ağzı 3. yüksek kayalık

yalın : 1. alev, parlaklık 2. çıplak, net, açıkta olan, açık 3. kınısız, kılıfsız kılıç

yalınca : yalnız, tek başına

- yalınçak:** fakir, çıplak, garip, korumasız, sahipsiz
- yalma** : yağmurluk, pelerin
- yalman** : 1. kılıcın keskin ağzı, kılıcın uç kısmı 2. eğimli, dik tepe
- yaltuk** : yalınlık, yalın olma hali
- yaluncuk:** (yalınçık, yalınçak)
- yalunmuş:** yalın, çıplak, saf, arınmış
- yaluy** : büyü, tılsım, sihir
- yalvaç** : elçi, resul, nebi, peygamber
- yam** : 1. ulak atı 2. at gibi, ata benzeyen 3. çöl, kıymık
- yamaç** : 1. bayır, dik yokuş, dağ ya da tepenin herhangi bir yanı 2. karşı, karşısı, öteki taraf
- yaman** : 1. müthiş, dehşetli, etki ve beceri bakımından olağanüstü 2. kötü, fena, üzücü
- yamçi** : 1. ulak, postacı 2. ulak atı, postacı atı 3. yağmurluk 4. kalın, kolsuz yelek, kuzu derisiyle kaplı giysi
- yami** : 1. ulak atı 2. çöp, kıymık 3. itibar, nüfuz
- yamtar** : 1. yaman, güçlü, kuvvetli 2. yağmurluk 3. obur, iştahlı
- yamun** : denetleyici, murakıp, müfettiş
- yanaçi** : (yanaç) canip, candan
- yanağ** : (yanak) yanak, kısım, yan
- yanar** : 1. ışıltı, ışık 2. ateşli, sıcak kanlı, heyecanlı
- yanaşık** : 1. ev kızı 2. evlatlık alınmış, kız çocuğu
- yanbaş** : sadık, bağlı, yakın, yanında, yanı başında, vefakar
- yanç** : (yanıç) hilal, yarım ay biçiminde
- yançi** : at zırhı
- yançuk** : (yancık) at zırhı, at örtüsü
- yandaş** : yanında duran, destekleyen, taraftar
- yandik** : heybetli, gösterişli, azametli
- yandu** : inançlı, inanmış, imanlı
- yangak** : 1. yanak 2. yanık, sevdalı

yangal : ısı, hararet, ateş, ateşlilik

yangibek: (yengibek) yangı-yengi-beğ

yangir : hazin söz, dokunaklı söz, hazin konuşma

yani : cilve, işve, can yakıcılık

yanik : sevdalı, aşık, istekli

yanişik : (yanaşık)

yanıt : 1. ödül, mükafat 2. karışık

yank : (yang) metod, tarz, usul

yanku : (yankı) aksi seda, eko

yankuçi : mübaşir, mahkeme memuru

yantir : şehla, şehla gözlü

yantuk : gösterişli, azametli

yantut : bedel, tazminat

yanuç : ince, zayıf, narin

yanuk : 1. esmer tenli, kara 2. tutgun, aşık, sevdalı

yanukay: yanuk-ay

yanukbay: yanuk-bay

yanulmas: yanılmaz, deneyimli ve bilgili otorite

yanut : 1. yanıt, karşılık 2. ödül, mükafat

yapa : 1. yaba, yapma, çaba, enerji 2. bütün, hep, bütünlük 3. vefa

yapagi : yapağı

yapan : 1. yapıcı 2. yaban, vahşi

yapança : 23 ağustos 1552 tarihinde, rus askerleri kazan'ı dört bir yandan sardığında, dışarıda düşmanı hırpalayan kuvvetlerin başbuğunun adı: yapança bey. isim olarak da kullanılır.

yapar : yapıcı, üretken, olumlu

yaparli : olumlu, yapıcı

yapi : mamul, yapılmış

- yapınç** : (yapınçak) yapılmış, mamul, üretilmiş
- yaprak** : (yapurgak) ağaç ve çiçek yaprağı
- yapsik** : memnuniyet, neşe, meftunluk
- yapşin** : yapıcı, olumlu, becerikli
- yar** : (yarı) 1. uçurum, dik bayır 2. tanzim, tertip, organizasyon
- yaragu** : yarar, fayda, faydalı, yararlı
- yarağ** : (yara, yarag) 1. yarar, fayda, faydalı, yararlı 2. silah, zırh, kalkan
- yaraşuk** : uyumlu, ahenkli, barışsever
- yaraşur** : uygun, münasip, layık
- yaratgan**: yaratan, yaratıcı
- yaratu** : yaratma, tertipleme, düzenleme
- yaratun** : yaratıcı, tertipli, düzenli, örgütlü
- yaratur** : yaptırır, yaptırımıcı, buyurucu, örgütleyici
- yaray** : usta, ehil, beceri sahibi
- yarayli** : uygun, münasip, yararlı
- yarçi** : ortak, şerik, hissedar
- yardak** : yardımcı, asistan, muavin, refik
- yargan tarkan**: yargan-tarkan
- yargan** : 1. yararlı, faydalı, güvenilir, yakın 2. koruyucu, muhafazakar 3. mahkeme,
- yargan, yarkan** : yüksek devlet mahkemesi . cellat, hafiye. etrafı sıldırımlı (yalçın, sarp) derin ve büyük dere 1.yarkın : şimşek
- yargi** : hukuk, hüküm, mahkeme, adalet
- yargici** : (yarguçı, yagıçı, yargıç) yargıç hakim, yargı mercii
- yargıç** : yargıcı, hakim
- yargıçu** : yargıç
- yargin** : (yarkın) 1. gün ışığı 2. şimşek, çakın 3. canan, arkadaş, dost 4. güleryüzlü, mütebessim
- yarguçi** : yargıcı, yargıç, hakim

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- yarım** : 1. yapıcı, yaparlı 2. yarış, müsabaka 3. bölüm, bölünmüş
- yarip** : yarı, yarım, bölük, bölünmüş
- yariş** : 1. bölüş, bölüm 2. müsabaka, karşılıklı, ileriye atılma
- yariz** : yarıcı, seri, çabuk, hızlı
- yarlig** : 1. bağışlama, acıma 2. ferman, buyruk
- yarligaç** : inayet, yardım, bağış, merhamet
- yarligamas**: acımasız, acımaz, bağışlamaz
- yarligamiş**: bağışlayıcı, merhametli, rahman
- yarligan** : rahman, bağışlayıcı
- yarligar** : bağışlayıcı
- yarligasun**: bağışlayıcı, rahman
- yarlik** : 1. esirgeme, bağışlama 2. buyruk, ferman
- yarluğ** : irade, istem, buyruk
- yarluk** : muhtaç, yoksul
- yarluka** : bağış, lütuf, koruma
- yarmakan**: (yarmayan) armağan, hediye
- yarp** : (yarıp) durgun, sabit
- yarpan** : (yarban, yarıban) sabit, sakin, kendi halinde
- yarşi** : hissedar, ortak
- yartim** : 1. kısım, bölük, fırka 2. yardım, inayet, destek
- yaruk** : ışık
- yaruk** : 1. ışık, ziya, nur 2. zırh, koruyucu
- yasa** : (yasağ, yasak) yasa, kanun, nizam, kural, kaide, yasak
- yasaçu** : (yasacı) 1. parlamenter, yasa yapan, yasa koyucu 2. yasaya bağlı, yasal
- yasağ** : yasak, yasa
- yasağul** : yasavul
- yasak** : “izin olmayan” anlamına gelir.

yasakbek: yasabek

yasal : 1. disiplin, sıra, saf, ordunun yürüyüş düzeni 2. yasalara uygun, nizami

yasarı : 1. tertip, düzen, tasarı, plan 2. işaret, alamet, bünyan, karar

yasarı : (yasur) yasaya uyan, yasayı uygulayan

yasatan : 1. yasalara saygılı 2. yasa-tan

yasatur : yasa-tur yasaya bağlı, yasayı uygulayan

yasavul : koruyucu

yasavul : yasayı korumak ve uygulamakla görevli memur. zabıta, polis

yasavur : (yasavul)

yasguç : nikap, gizlilik

yasugan: (yasakan) yasa-kan . bazı kaynaklarda “yasdır” olarak geçer.

yasugay: yesugey, yasakay.

yasun : (yisun, isun) doğa, tabiat

yasut : (yasıt) onur, şeref, haysiyet

yasvul : (yasavul) 1. polis, bekçi 2. mübaşir

yaş : yaşam, ömür, dirilik, aydınlık, tazelik, ışımak, gelişim, yeşil, yeşillik, gençlik

yaşagu : ömür, yaşam, canlılık

yaşam : hayat, ömür, dirlik

yaşar : ömür, yaşam, hayatta kalış.(çocukları sık ölen, ya da fazla yaşamayan ailelerin, yeni çocuklarına verdikleri, turan, turmuş, tokta vb. adlardan)

yaşil : 1. yeşil renk mec.tazelik, gençlik, zindelik 2. yeşillik, çimenlik

yaşın : çakın, şimşek

yaşın : 1. gizlilik, gizem 2. şimşek, çakın

yaşit : 1. genç, körpe, taze 2. eş, denk, eşit

yaşlak : giz, sır, esrar, gizli kalması gereken

yaşru : giz, gizlilik, gizem

yaşuk : 1. ışık, ışın, şua 2. aşkın, aşık, aşmış

yaşurgan: ketum, sıkı ağızlı, sır vermez

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- yatağan** : (yatağan, yatakan) 1. kama türünde, iki tarafı da kesen bir bıçak 2. tembel, miskin. borcunu ödemeyen, üstüne yatan (uygurlarda)
- yati** : yatık, meleke, beceri, el yatkınlığı
- yatkin** : yatık, yatan, uygun, uygunluk
- yatman** : muti, efendi, uyumlu, itaatkar
- yatuk** : 1. yatkın, becerili, meleke sahibi 2. tembel, ağırkanlı 3. türklerin islamiyet'e geçtikten sonraki dönemlerde, göçebe ve şamanist oğuzların, kentlerde yaşayan, oğuz ve öteki türk boyları için kullandıkları sıfatlardan
- yavçin** : (yatçin) konuk, yatıya gelen konuk
- yavga** : soy, sop, nesil
- yavnik** : sevinç, neşe
- yavri** : zayıf, güçten düşmüş
- yavru** : zayıf, bakıma muhtaç, ilgi ve bakım bekleyen
- yavısı** : iğneli bir cins çekirge demektir. isim olarak da kullanılır.
- yavuk** : yakın, yakında duran, yakınlık duyulan, sevgili
- yavuz** : (yağız) kara. sert, şiddetli, dehşetli, gözükara, yaman
- yay** : 1. yaz mevsimi 2. silah, ok atmaya yarayan, gergin ip, gerginlik
- yayak** : yaya, piyade
- yaygaru** : bahar, ilkbahar, yaza doğru giden zaman
- yaygin** : yayık, yayılmış
- yaygir** : (yaykır) uzay, sema, yıldızlar alemi
- yayık** : 1. yaygın, geniş, genişlemiş 2. tufan, deprem
- yayin** : serap, feyezana
- yaykiru** : sema, feza, uzay
- yayla** : yaz yeri, yazlık. bahar, yaz aylarını geçirmek için çıkılan, yüksek dağlık bölge
- yaylaeri**: yayla-eri yaylada yada yaylaya çıkarken doğan çocuklar için kullanılan adlardan
- yaylak** : yayla, yazlık, sayfiye
- yaylim** : yayılım, yayılma yeri, otlak, mera
- yayuçi** : yayıcı, dağıtıcı, haber yollayan, propaganist

- yayuk** : 1. yayvan, yayık, uçsuz bucaksız, geniş 2. deprem, yer sarsıntısı
- yazal** : takı, süs, ziynet, mücevher
- yazgan** : yazan, yazıcı, yazgıyı tayin eden
- yazgi** : 1. yazı, kader, mukadderat, alın yazısı 2. tanrısal, ilahi
- yazgulu** : talihli, bahtı açık
- yaziçu** : yazıcı, katip
- yazim** : yazgı, mukadderat
- yazin** : 1. yaz vakti, bahar vakti 2. kader, alın yazısı
- yazınç** : kader, alın yazısı, yazgı
- yazir** : 1. çok ülkeler gezmiş, görmüş 2. çok ülke fethetmiş, fatih 3. yazar, yazıcı, katip
- yazuk** : günah, ayıp, suç
- yeden** : 1. yedeği olan, yedeğine alan, tedbirli 2. yetkin, yeterli, usta
- yeğ** : (yek, yeke) 1. yüksek, ala, etfal, iyi, daha iyi 2. soylu, asil, seçkin, güzide, mümtaz
- yeğen** : 1. yeğ, üstün tutulan, yeğni, yeğlenmiş 2. kardeş çocuğu (babası ya da anası)
- yeğin** : 1. üstün, faik 2. bereketli 3. çok güçlü, hızlı, şiddetli
- yeğinek** : 1. yığınak, küme 2. üstün, faik, daha iyice
- yeğni** : 1. hafif 2. alçak gönüllü, mütevazı
- yeğnik** : (yeğni)
- yeğrek** : (yekrek) etfal, evla, iyi, üstün
- yekrek** : evla, iyi, üstün, daha iyi
- yeksek** : tedbirli, ihtiyatkar
- yekül** : (yeğül) yeğni, faik, üstün, muzaffer
- yelçi** : yel gibi, hızlı
- yeleç** : havadar, yel alan
- yelegen** : hızlı, süratli, yel gibi
- yeleğin** : yel alan yer, rüzgarlı yer
- yelek** : 1. yel gibi, hızlı 2. okun arkasına takılan tüy, denge tüyü 3. kolsuz ve yakasız üst giyeceği

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- yelekin** : (yeleğin) rüzgarlı, yel esen yer, yel alan yer
- yelen** : 1. arzu, istek, dilek 2. fırtına
- yeles** : yel esintisi, havadar, rüzgarlı
- yeleser** : yel-eser esintili, havadar, yel esen..
- yelim** : hareket, eylem, devinim
- yelin** : 1. yel uğrağı, yel alan yer 2. yel değişi, yel teması
- yelis** : havalı, havadar, rüzgarlı
- yeliz** : yel-iz havadar, rüzgarlı, havalı
- yelkim** : havadar, havası güzel yer
- yelkin** : 1. konuk 2. hızlı, yol gibi
- yelkök** : (yelgök) yel-kök, gök
- yelkutluğ**: (yelkutlu, yelkutluk) yel-kutluğ
- yelme** : öncü, yol gösteren, mihmandar
- yen** : 1. yenmek, alt etmek 2. deri 3. yeni, yenilik, orijinal
- yencilek**: hafif, yeğin, narin, ince
- yendün** : tercih, seğim, referans
- yener** : yenmek...den
- yengi** : 1. yeni, orijinal 2. zafer, utku
- yengiçi**: (yengi çiçim) yengi-çiçi çiçim
- yengier** : yengi-er
- yenin** : galip, muzaffer, utkan
- yeniş** : galebe, galibiyet, utku
- yentür** : kalender
- yenül** : mutevazı, alçak gönüllü
- yeprem** : aktif, faal, becerikli, çalışkan
- yer bayirku**: yir-bay-urku
- yerçi** : başkan, yol gösteren, mürşid.

- yerçilig** : izci, takipçi
- yerekoca**: yeke-koca
- yerekul** : yeke-kul
- yergin** : mahzun, hüzünlü, bitkin, yere bakan, boynu bükük
- yerinür** : durağan, üşengeç, müşkülpesent
- yerkara** : yer-kara (kara toprak)
- yerünmes**: hamarat, çalışkan, vurdumduymaz
- yesuga** : (yesuge, yasagay) yasa, yasak, yasaya bağlı, yasadan yana
- yesugey**: (yasagay) yasağ-ay
- yesuken**: (yasuga, yasag, yasa) yasa, yasak, yasalı, yasaya bağlı
- yesuntimur**: (yisun timur, isen timur)
- yeşil** : (yaşil) 1. tazelik, taze, körpe 2. çimen, çimenlik
- yeşim** : eski dönemlerde, türklerce kutsanmış, değerli taş
- yet**: (yeti, yete) kudret, kuvvet, güç, yeterlilik, yetenek, beceri, maharet
- yetek** : gaye, emel
- yeten** : yeterli, yetkin, usta
- yeter** : yeterli, yetkin, uzman, usta
- yetgin** : (yetkin) çok çocuklu ailelerin, doğan çocuklarının sonuncu olması dileği ile verilen adlardan
- yeti** : 1. yetenek, kabiliyet 2. yetkin, kamil, olgun, becerikli, mükemmel 2. etki, etkileyici 3. yitik, kayıp, harcanmış, zayı olmuş
- yetikara** : 1. yedi-kara 2. yeti-kara
- yetişgin** : (yetişkin) yetişmiş, olgun, kamil, mükemmel, yetenekli
- yetiz** : hazır, amade, yeterli, olgunluğa ermiş
- yetki** : sorumluluk, maharet, iş bitirme gücü
- yetkin han**: yetkin-han
- yetkin** : 1. yetişkin, ehil, uzman, yeterli 2. etkileyici, çekici, mükemmel
- yetmen** : olgun, gelişkin, uzman, yeterli, yetenekli

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

yeygü	: armağan, bahşiş, ihsan
yeyi	: (yeğ, yeke)
yeyin	: galip, kavi, üstte olan
yeyni	: ehven, iyi
yeyrek	: makbul, kabul gören, beğeni toplayan
yeytem	: eski, kadim
yibar	: 1. koku, parfüm 2. kokulu mum
yibek	: ateşli, harareтли, heyecanlı
yige	: dayanıklı, kavi, metin
yiğ	: yığılı, toplu, birikim
yiğaç	: 1. ağaç 2. erkeklik organı 3. yığıcı, toplayıcı
yiğan	: (yıkan) 1. yığıcı 2. yıkıcı
yiğençur	: yiğen, yeğen-çur
yiğenek	: 1. toplum, kitle, cemaat 2. yeğen, yeğencik
yiğın	: birikim, kitle, yığılı olma hali, yığılmış, istifli
yiğın	: daha iyi, sıkı, dayanıklı, üstün, tercih edilir
yiğınak	: toplum, kitle
yiğınca	: genel, teamül, sosyal kural, toplumun benimseyip uyguladığı kurallar
yiğit	: 1. yeğ, yiğ, iyi, daha iyi, sıkı, sağlam, güçlü, batur, cesur 2. delikanlı, cıvan, genç 3. koca, eş
yiğlinç	: (yığılınç) iffetli, edepli, namuslu
yiğnak	: yığın, yığınak, toplum, cemaat
yiğrik	: mahçup, utangaç
yikin	: (yığın) afet, yıkım, zarar
yikinç	: yıkılmış, yıkıcı
yikmiş	: yıkıcı, devirici, güçlü
yildiku	: yıldız, yıldız kümesi
yildir	: yıldırıcı, ürkütücü, heybetli, dehşetli, şiddetli, gözükara, korkusuz

- yıldiran** : ürkütücü, korkutucu, heybetli, gösterişli
- yıldirgan**: yıldiran, ürküten, korkutan, şaşalı, gösterişli
- yıldırım** : (yaldırım) 1. berk, yüksek voltajlı elektrik 2. göz kamaştırıcı, ışık, aşırı parlaklık
- yıldız** : yaldız, parlak ışık, parlayan, ışıyan
- yılduru** : berrak, net, temiz, billur
- yilgi** : yılma, dehşet, ürküntü
- yilgin** : yılmış, ürkek, bezgin
- yiliğ** : yılgin, yılmış, yıllık
- yilki** : 1. at, at yavrusu 2. at sürüsü
- yilma** : 1. yılmaz, azimli, dayanıklı, cesur, korkusuz 2. dik yokuş, dağ yamacı
- yilmabuğa**: yılma-boğa
- yilmasin** : yılmaz, korkusuz
- yilmaz** : gözüpek, korkusuz, batur, dayanıklı, azimli
- yilun** : (yulun) iri, heybetli, gösterişli, cesim
- yinal** : inal
- yinçke** : ince, zarif, narin
- yinçkelü** : nazik, anlayışlı, kibar
- yinçü** : 1. ince, zarif 2. inci
- yindek** : daimi, ebedi, sürekli, kalıcı
- yir** : yer, toprak, arazi, arz, yeryüzü, dünya
- yiragu** : yırcı, çalgıcı, enstrüman çalan, müzisyen
- yirak** : irak, uzak, mesafeli
- yirçi** : kılavuz, izci, rehber, yer bilen, yer bildiren
- yirdeş** : yurttaş, hemşehri, aynı toprağı paylaşan
- yirdinçü**: (yirtinçü) evren, kainat
- yirga** : mesut, mutlu, mutluluk dolu
- yiri** : sol, sol taraf, tek taraf, tek taraflı

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

yirim	: 1. solak 2. yarım 3. yurt, toprak
yirtinçü	: evren, kainat
yisun	: (yasun, yosun) doğa, tabiat, yeşillik
yiş	: (yaş, yaşıl) orman, yeşillik içindeki bölge
yişik	: 1. tulga, demir örgülü tulga 2. ışık
yiter	: varis, mirasyedi
yitik	: 1. yetik, olgun 2. keskin 3. kayıp
yitirmiş	: yitik, kayıp, kaybetmiş, yoksul
yitüt	: meziyet, maharet, beceri
yizek	: askeri kılavuz, öncü
yog	: türkçe'dir. "cenaze törenleri ve zamanla genişleyerek her tür toplantı" anlamlarını kazandı.
yoğanak	: yığınak, kütle
yoğçı	: yoğ'çu, yun yapan, yokluk çeken, yas tutan, yaşçı
yoğun	: kalın, gür, iri, sık, sıkı, cüsseli, fazla, fazlalaşmış, katılaşmış
yokuş	: yukarı, yukarı doğru çıkan, dik yol, bayır
yol	: üzerinden gidilen...1. kut, mut, baht, yazgı, kader 2. örf, adet, töre, gelenek
yola	: 1. örf, adet, usul, erkan 2. meşale, kandil
yolaç	: yol gösterici, mihmandar, rehber, önder, öncü
yol-ak	1. dürüst, namuslu, temiz 2. çığır, yenilik, gidişat 3. kısa yol, kestirme yol
yolaldi	: yol-aldı 1. ilerleme kaydeden, gelişen, uzman, profesyonel 2. terbiyeli, yola gelmiş, geleneklerine bağlı
yolbak	: (yolbaka, yolbakan) konuksever, misafirperver
yol-bilir	: görgülü, bilgili, usul erkan sahibi
yolbuğa	: yol-boğa
yolçu	: 1. önder, başkan, şef, lider 2. peygamber, nebi 3. gelenekçi, muhafazakar 4. yolcu, yola çıkmış, yolunda giden
yoldam	: 1. uysal, yola gelen, yolunda giden 2. usul, metod, tarz

- yoldaş** : aynı yolun yolcusu, aynı yolu paylaşan, aynı yola gönül vermiş, aynı yola baş koymuş, aynı, töre ya da prensipler üzerinde, fikir ve gönül birliği eden, çok yakınlaşmış dost, dava arkadaşı
- yoleri** : yol-eri ¹. töreye bağlı, edep erkan sahibi, bilgili, deneyimli ². tarikat ehli, tarikata ya da bir şeyhe bağlı kişi
- yol-kula.** bazı kaynaklarda, “yolkulu” olarak geçiyor.)
- yolkulu** : yol-kulu töreye ve kurallara bağlı, irşad olmuş
- yolluk** : (yolluğ) ¹. kutlu, mübarek ². olgun, ergin ³. halas bulmuş, huzura kavuşmuş, mesut, bahtiyar
- yoloğlu** : yol-oğlu ¹. fedai, sedengeçti ². adak, adanmış, kurban ³. bağlı, kendini töreye ya da şeyhe bağlamış
- yolum** : usul, kaide, prensip
- yonat** : tam, eksiksiz, kusursuz
- yonca** : sulu yerlerde yetişen bir bitki türü
- yonga** : (yonca)
- yorçî** : (yorçu)
- yorçu** : ¹. askeri kılavuz, öncü, yol gösteren ². yorumcu, yorumlayan, eleştirmen
- yordam** : ¹. alışkanlık, eğilim, usul, meleke, beceri ². jest, eda, işve, naz
- yorga** : (yurga) rahvan giden at
- yornuk** : istirahat, istirahatgah, dinlenme yeri
- yosunbuka:** yisun-buğa
- yovaş** : (yavaş) çelebi, efendi, ağırbaşlı, halim
- yöğrük** : yörük, göçebe
- yöndem** : (yöntem) usul, tarz, teamül, töreye uygun biçimde olan
- yönet** : ¹. biçim, tarz, yöntem ². uygun, uyumlu, uysal, geçimli
- yöntem** : (yöndem)
- yönten** : usul, tarz, biçim
- yörgenç:** dağ dönemeci, dağ yolu
- yörtem** : usul, biçim, tarz
- yörük** : çabuk ve iyi yürüyen, iyi yol alan, bir yerde durmayıp yürüyen halk, göçebe anlamlarına gelir. isim olarak da kullanılır.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

- yörük** : (yögrük, yürük) yürüyen, yürüyücü, göçen, göçücü, göçebe
- yöyen** : mevsim, sezon
- yudum** : < yutmak.
- yuğak** : bir su kuşu
- yuğka** : ince
- yuğruş** : (yukruş, yukruç) eskiden, halktan biri olmasına rağmen, gösterdiği performans ve yararlılıklardan sonra, bey mertebesinde değerlendirilerek, devletin üst düzey kademelerinde görev alan kişi.
- yula** : 1. su kaynağı, yerden fışkıran su, göze 2. ışıldak, ışık veren, meşale, kandil
- yuluk** : 1. traşlı, matruş, bakımlı 2. yağmacı
- yulum** : 1. fedakar, yardımsever 2. yolcu, yoluna bağlı, töresine bağlı
- yulun** : yolcu, yola giden
- yulyu** : (yulu, yuluk, yulug) 1. yardımcı, yardımsever, fedakar, adil 2. haraç, cizye, vergi 3. traş, traşlı, bakımlı 4. yağma, yağmacı
- yum** : mutluluk, neşe, ferahlık, rahatlık
- yumak** : yumlu, yumulu
- yumlu** : mutlu, kutlu, mübarek, huzurlu
- yumru** : 1. yumulu, yumuk, yumruk 2. iri, heybetli, gösterişli
- yumuk** : gül, goncagül
- yumuş** : (yumuç) 1. söz, öğüt, nasihat 2. emir, ferman, buyruk 3. müjde, müjdeli haber 4. yumuk, yumulmuş, yumruk
- yumuşga**: bir dağ yemişi
- yumutgan**: yapıcı, birleştirici, pozitif kişilik
- yunak** : üzerinde çamaşır döğülen ve yıkanan, büyük taş parçası
- yunmuş** : yıkanmış, temiz, titiz, arık
- yunt** : hergele ile gezen, terbiye görmemiş yarı yabani kısrak anlamına gelir. kuyruksalan kuşunun bir türüdür. isim olarak da kullanılır.
- yunt** : 1. çadır, oba, ev, yurt, vatan 2. terbiyesi tamamlanmamış, yarı yabani at 3. uygarlık, medeniyet
- zurçi** : 1. becerikli, mahir 2. yirçi, yer gösteren, rehber

- yurt** : türkçe'dir. "ülke. kampın kurulduğu yer" anlamlarına gelir. yanlış olarak ruslar bunun yuvarlak planda kurulan ve çan biçimini andıran konutlar olduğunu düşünmüşlerdir ve biz de onların izinden gitmişiz. (aslında gerçek adı ker-ger'dir.)
- yurt** : 1. vatan, kutsanmış toprak 2. kaynak, asıl, kök 3. uygarlık, medeniyet 4. çadır, oba, ev
- yurtlak** : yurt, vatan, sonradan yurt edinilmiş yer, yurtlaştırılmış yer.
- yutluk** : kayıp, zarar
- yutum** : yudum, damla, tike, parça
- yuvañ** : teselli
- yuvaniş** : (yuvañ, yavaniç)
- yüce** : yüksek, ulu, alicenap, haşmetli
- yücel** : yücelik, ululuk, haşmet.
- yüğnek** : alçak gönüllü, mütevazı.
- yügnük** : salih, temiz
- yüğrük bilge** : yüğrük (çevik, hızlı giden koşan, koşucu, çok koşan, yollu) ile bilge'den (çok bilgili, idarede ve siyasette hâkim ve bir ünvan).
- yüğrük** : yürük.
- yüğünt** : reverans, selam
- yüknü** : secde, secdede olan
- yüksel** : yükseklik, ululuk, büyüklük
- yükselen**: ulu, kişi.
- yükseliş** : büyüklük, ululuk, ikbal
- yükün** : baş eğme, saygı duruşu, tazim. (kuran'ın ilk çevirisinde, i.s. 10. yz. bu sözcük, "namaz" karşılığı olarak da kullanılmıştır.)
- yükünç** : eğilme, reverans
- yükünge**: eğilen, reverans yapan, saygılı
- yüküntür**: baş eğdirir, diz çöktürür.
- yükünük**: eğilme, reverans
- yükünür**: yükən, tapan, ibadet eden
- yülek** : okun arkasındaki, denge tüyü.

TÜRK ADLARIN ETİMOLOJİK SÖZLÜYÜ

yülək	: (yөлək) okun arkasındaki tüy parçası
yüнкül	: hafif, narin
yüre	: daire, helezon, çember
yüreğir	: yürekli, cesur
yürekli	: cesur, korkusuz.
yürik	: yaşam, hayat, , ömür, geçim.
yürüm	: yaşam, hayat, ömür
yüz-ak	: masum, günahsız.
yüz-akı	: masumiyet, tgemizlik, namus, namusluluk, başarı, beceri
yüzbeg	: (yüzbek. yüzbey). yüz-beg, bek, bey
yüzlüg	: (yüzlüg, yüzlük) soylu, dürüst, namuslu.